

Verksamheten i Europeiska unionen under 2016

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna och avstyrker motionerna.

Regeringens skrivelse täcker hela EU:s verksamhet och är tillbakablickande. Utskottet har utifrån motionsyrkandenas innehåll valt att behandla 15 områden i sitt betänkande. Dessa är den övergripande utvecklingen i EU, utvidgningsprocessen, utrikes- och säkerhetspolitik, gemensam handelspolitik, EU som global utvecklingspolitisk aktör, EU:s grannskapspolitik, EU:s bilaterala och regionala förbindelser, budget, ekonomi och finansiella frågor, rättsliga och inrikes frågor, arbetsliv och hälsofrågor, konkurrenskraft, telekom och transport, energi inklusive Nord Stream 2, jordbruk, fiske och miljöfrågor, utbildning, ungdom och kultur samt EU:s institutioner.

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att utvecklingen inom EU och i omvärlden har utsatt EU-samarbetet för prövningar. EU kommer att fortsätta att utsättas för prövningar, men ett starkt och sammanhållet Europa är alljämt i Sveriges intresse.

Konstitutionsutskottet, finansutskottet, justitieutskottet, försvarsutskottet, kulturutskottet, utbildningsutskottet, trafikutskottet, miljö- och jordbruksutskottet har yttrat sig över skrivelsen och följdmotioner. EU-nämnden har yttrat sig över skrivelsen.

I betänkandet finns 31 reservationer (M, SD, C, V, L, KD).

Behandlade förslag

Skrivelse 2016/17:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2016.

Ett sjuttioal yrkanden i följdmotioner.

Ett sextioal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	9
Utskottets överväganden.....	11
Den övergripande utvecklingen i EU m.m.	11
Utvidgningsprocessen	12
Utrikes- och säkerhetspolitik	14
Gemensam handelspolitik	18
EU som global utvecklingspolitisk aktör.....	19
EU:s grannskapspolitik.....	21
EU:s bilaterala och regionala förbindelser	22
Budget, ekonomi och finans	25
Rättsliga och inrikes frågor	29
Arbetsliv och hälsofrågor	33
Konkurrenskraft, telekom och transport	35
Energi	39
Jordbruk, fiske och miljöfrågor	43
Utbildning, ungdom och kultur	45
EU:s institutioner.....	48
Övriga yrkanden.....	49
Skrivelsen.....	50
Reservationer	51
1. Den övergripande utvecklingen i EU m.m., punkt 1 (SD).....	51
2. Den övergripande utvecklingen i EU m.m., punkt 1 – motiveringen (V)	51
3. Utvidgningsprocessen, punkt 2 (SD).....	52
4. Utvidgningsprocessen, punkt 2 (V)	53
5. Utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 3 (M)	54
6. Utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 3 (SD)	55
7. Utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 3 (V).....	57
8. Utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 3 (KD).....	58
9. Gemensam handelspolitik, punkt 4 (SD).....	59
10. EU som global utvecklingspolitisk aktör, punkt 5 (M).....	60
11. EU som global utvecklingspolitisk aktör, punkt 5 (SD)	61
12. EU som global utvecklingspolitisk aktör, punkt 5 (V)	62
13. EU som global utvecklingspolitisk aktör, punkt 5 (L).....	63
14. EU:s grannskapspolitik, punkt 6 (M, C, L, KD)	64
15. EU:s grannskapspolitik, punkt 6 (SD)	65
16. EU:s grannskapspolitik, punkt 6 – motiveringen (V)	66
17. EU:s bilaterala och regionala förbindelser, punkt 7 (M)	67
18. EU:s bilaterala och regionala förbindelser, punkt 7 (SD)	67
19. EU:s bilaterala och regionala förbindelser, punkt 7 (L).....	69
20. EU:s bilaterala och regionala förbindelser, punkt 7 (KD)	70
21. Budget, ekonomi och finansiella frågor, punkt 8 (SD).....	71
22. Budget, ekonomi och finansiella frågor, punkt 8 – motiveringen (V)	74
23. Rättsliga och inrikes frågor, punkt 9 (SD).....	76

24. Rättsliga och inrikes frågor, punkt 9 (V)	78
25. Arbetsliv och hälsofrågor, punkt 10 (SD).....	79
26. Arbetsliv och hälsofrågor, punkt 10 (V).....	80
27. Konkurrenskraft, telekom och transport, punkt 11 (SD)	81
28. Energi, punkt 12 (SD).....	82
29. Jordbruk, fiske och miljöfrågor, punkt 13 (SD).....	84
30. Utbildning, ungdom och kultur, punkt 14 (SD).....	87
31. EU:s institutioner, punkt 15 (SD)	88
Särskilt yttrande	90
Energi, punkt 12 (M, C, L, KD)	90
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	92
Skrivelsen	92
Följdmotionerna	92
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	97
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	104
<i>Bilaga 3</i>	
Konstitutionsutskottets yttrande.....	105
<i>Bilaga 4</i>	
Finansutskottets yttrande	119
<i>Bilaga 5</i>	
Justitieutskottets yttrande.....	140
<i>Bilaga 6</i>	
Försvarsutskottets yttrande	147
<i>Bilaga 7</i>	
Kulturutskottets protokollsutdrag	154
<i>Bilaga 8</i>	
Utbildningsutskottets yttrande	156
<i>Bilaga 9</i>	
Trafikutskottets yttrande	165
<i>Bilaga 10</i>	
Miljö- och jordbruksutskottets yttrande.....	171
<i>Bilaga 11</i>	
EU-nämndens yttrande	185

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Den övergripande utvecklingen i EU m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 18,

2016/17:3661 av Kerstin Lundgren (C) yrkande 2 och

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 6.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (V) – motiveringen

2. Utvidgningsprocessen

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:812 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 11,

2016/17:1738 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 3,

2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 12 och

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 10 och 13.

Reservation 3 (SD)

Reservation 4 (V)

3. Utrikes- och säkerhetspolitik

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 25,

2016/17:457 av Jeff Ahl m.fl. (SD) yrkande 4,

2016/17:1738 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 4,

2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 10, 15, 16 och 19,

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 4, 6 och 13,

2016/17:3346 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 24,

2016/17:3382 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 2 och

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 14–16.

Reservation 5 (M)

Reservation 6 (SD)

Reservation 7 (V)

Reservation 8 (KD)

4. Gemensam handelspolitik

Riksdagen avslår motion

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 19 och 20.

Reservation 9 (SD)

5. EU som global utvecklingspolitisk aktör

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:812 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 10,

2016/17:1066 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2,

2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 3 och 13 samt
2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 21 och 22.

Reservation 10 (M)

Reservation 11 (SD)

Reservation 12 (V)

Reservation 13 (L)

6. EU:s grannskapspolitik

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2766 av Karin Enström m.fl. (M, C, L, KD) yrkandena 10 och 11,

2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 8,

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 7 och

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 23.

Reservation 14 (M, C, L, KD)

Reservation 15 (SD)

Reservation 16 (V) – motiveringen

7. EU:s bilaterala och regionala förbindelser

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:1067 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 7,

2016/17:1077 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 6,

2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 7 och 9,

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 9 och

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 18 och 24–26.

Reservation 17 (M)

Reservation 18 (SD)

Reservation 19 (L)

Reservation 20 (KD)

8. Budget, ekonomi och finansiella frågor

Riksdagen avslår motion

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4, 5, 7–9 och 28–33.

Reservation 21 (SD)

Reservation 22 (V) – motiveringen

9. Rättsliga och inrikes frågor

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:1200 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkandena 5 och 6,

2016/17:3661 av Kerstin Lundgren (C) yrkande 1 och

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 12, 17, 27 och 34–37.

Reservation 23 (SD)

Reservation 24 (V)

10. Arbetsliv och hälsofrågor

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:1195 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 6 och

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 38–40.

Reservation 25 (SD)

Reservation 26 (V)

11. Konkurrenskraft, telekom och transport

Riksdagen avslår motion

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 41–43 och 45–53.

Reservation 27 (SD)

12. Energi

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:1067 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2,

2016/17:1077 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,

2016/17:2467 av Mikael Oscarsson (KD) yrkandena 1 och 2,

2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 22 och

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 44 och 54–57.

Reservation 28 (SD)

13. Jordbruk, fiske och miljöfrågor

Riksdagen avslår motion

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 58–63.

Reservation 29 (SD)

14. Utbildning, ungdom och kultur

Riksdagen avslår motion

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 64–68.

Reservation 30 (SD)

15. EU:s institutioner

Riksdagen avslår motion

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och 11.

Reservation 31 (SD)

16. Övriga yrkanden

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:1067 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 3–5,

2016/17:1077 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5,

2016/17:1194 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 3,

2016/17:1871 av Carl Schlyter m.fl. (MP) yrkande 2,

2016/17:2766 av Karin Enström m.fl. (M, C, L, KD) yrkandena 1–9,

2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 1, 2 och 6,

2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 7–10,

2016/17:2860 av Désirée Pethrus och Caroline Szyber (båda KD)
yrkande 4,
2016/17:2910 av Caroline Szyber och Désirée Pethrus (båda KD)
yrkande 1,
2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 5 och 8 samt
2016/17:3382 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 1.

17. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2016/17:115 till handlingarna.

Stockholm den 1 juni 2017

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Markus Wiechel (SD), Pyry Niemi (S), Kerstin Lundgren (C), Pernilla Stålhammar (MP), Göran Pettersson (M), Krister Örnfjäder (S), Björn Söder (SD), Birgitta Ohlsson (L), Hans Linde (V), Sofia Damm (KD), Maria Andersson Willner (S), Sotiris Delis (M), Anders Österberg (S) och Jamal Mouneimne (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Enligt 9 kap 21 § riksdagsordningen ska regeringen fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i EU och varje år lämna en skrivelse till riksdagen med en berättelse om verksamheten i EU. Med skrivelse 2016/17:115 har regeringen lämnat den avsedda redogörelsen till riksdagen. Regeringen beslutade den 9 mars 2017 om skrivelse 2016/17:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2016. Skrivelsen bordlades av kammaren den 16 mars 2017 och hänvisades till utrikesutskottet för beredning. I detta betänkande behandlar utskottet skrivelsen och två följdmotioner som väckts med anledning av denna. Utskottet behandlar även ett antal motioner från allmänna motionstiden 2016/17 som berör samarbetet inom Europeiska unionen (EU).

Regeringens skrivelse är tillbakablickande och täcker alla EU:s verksamhetsområden.

Utrikesutskottet har gett övriga utskott tillfälle att yttra sig över skrivelsen och följdmotionsyrkanden inom deras respektive beredningsområden. EU-nämnden har getts tillfälle att yttra sig över skrivelsen. Följande utskott har yttrat sig: konstitutionsutskottet, finansutskottet, justitieutskottet, försvarsutskottet, kulturutskottet, utbildningsutskottet, trafikutskottet samt miljö- och jordbruksutskottet. Därtill har EU-nämnden yttrat sig.

Utskottet har fortlöpande under 2016 följt aktuella EU-frågor genom föredragningar inför utrikes- och biståndsrådsmöten i EU. Därutöver har utskottet fått föredragningar om aktuella EU-frågor av representanter från Utrikesdepartementet. Utskottet fick vid sitt sammanträde den 4 februari 2016 information om Storbritanniens förhållande till EU av statssekreterare Hans Dahlgren. Information om EU:s globala strategi gavs den 10 mars 2016 av Utrikespolitiska institutet och den 15 juli 2016 av kabinetssekreterare Annika Söder. Utskottet hade överläggning med utrikesminister Margot Wallström den 17 mars 2016 om den inriktning som regeringen redovisat för EU:s globala strategi. Den 21 april 2016 informerade departementsrådet Anna Craenen, Utrikesdepartementet, om ett nytt partnerskap mellan Europeiska unionen och länderna i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet efter 2020. Utskottet fick den 13 oktober 2016 information om upprättande av ett instrument som bidrar till stabilitet och fred. Vid sitt sammanträde den 10 november 2016 fick utskottet information om läget i frihandelsförhandlingarna med USA och frihandelsavtalet med Kanada av EU- och handelsminister Ann Linde. Den 17 november 2016 fick utskottet information om kommissionens arbetsprogram 2017 och EU:s relation till Storbritannien av EU- och handelsminister Ann Linde. Utrikesminister Margot Wallström informerade utskottet den 29

november 2016 om uppföljningen av EU:s globala strategi med fokus på genomförandet inom säkerhet och försvar.

Kabinettssekreterare Annika Söder informerade om EU:s arbete med den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken den 2 mars 2017. Statssekreterare Ulrika Modéer informerade utskottet om följande förslag från EU-kommissionen: Nästa steg för en hållbar europeisk framtid (KOM(2016) 739), Förslag till ett nytt europeiskt samförstånd om utveckling (KOM(2016) 740) och Ett förnyat partnerskap med länderna i Afrika, Västindien och Stilla-havsområdet (JOIN(2016) 52). Den 25 april 2017 informerade utrikesrådet Anna-Karin Enström utskottet om regeringens syn på utvecklingen i Turkiet och Syrien. Utskottet fick även information av EU- och handelsminister Ann Linde den 4 maj 2017 om brexit och EU:s interna arbete kring rättsstatens principer.

Ledamöter från utrikesutskottet deltog i det interparlamentariska mötet i Europaparlamentets utskott för utrikesfrågor den 23 februari 2016. En delegation från utrikesutskottet deltog i en interparlamentarisk konferens om EU:s gemensamma utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik den 6–8 april 2016 i Helsingfors. Även i interparlamentariskt möte om den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken den 8 november 2016 deltog ledamöter från utrikesutskottet. En delegation från utrikesutskottet deltog i en interparlamentarisk konferens om EU:s gemensamma utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik på Malta den 26–28 april 2017.

Utrikesutskottet har även deltagit i mottagandet av ett antal utländska högnivåbesök med koppling till EU:s institutioner. EU-kommissionären Miguel Arias Cañete, med ansvar för klimatåtgärder och energi, besökte riksdagen den 7 mars 2016. EU:s handelskommissionär Cecilia Malmström besökte riksdagen den 21 september 2016. Den höga representanten för utrikesfrågor och säkerhetspolitik samt vice ordförande i Europeiska kommissionen Federica Mogherini besökte riksdagen den 10 oktober 2016. Christos Stylianides, EU:s kommissionär för humanitärt bistånd och krishantering, besökte utrikesutskottet den 21 november 2016. Georgiens minister för europeisk och euroatlantisk integration Davit Bakradze avlade ett besök den 27 april 2016. Ukrainas vice premiärminister Ivanna Klymush-Tsintsadze besökte utrikesutskottet 3 mars 2017.

Numreringen för motion 2016/17:3662 (SD) ändrades under beredningen efter att två motionsyrkanden drogs tillbaka. Utbildnings-, trafik- och miljö- och jordbruksutskottet refererar i sina yttranden till den tidigare numreringen.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i EU under 2016. Skrivelsen är en beskrivning av den övergripande utvecklingen i EU, frågor under rådet för allmänna frågor, EU:s förbindelser med omvärlden, ekonomiska och finansiella frågor, rättsliga och inrikes frågor, sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård, konkurrenskraftsfrågor, transport, telekom och energi,

jordbruk, fiske och livsmedel, miljö, utbildning, ungdom, kultur och idrott, samt av frågor relaterade till EU:s institutioner.

Utskottets överväganden

Den övergripande utvecklingen i EU m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden relaterade till Storbritanniens utträde ur EU.

Jämför reservationerna 1 (SD) och 2 (V).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för den övergripande utvecklingen i EU (s.12–19). Den inkluderar också information till och överläggningar och samråd med riksdagen inför Europeiska rådets möten under 2016.

Motionen

I motion 2016/17:2767 yrkande 18 anför Karin Enström m.fl. att den svenska regeringen bör så långt som möjligt eftersträva europeiska lösningar som gör att goda förbindelser med Storbritannien, inklusive frihandel, kan bibehållas under utträdesprocessen och därefter.

I motion 2016/17:3661 yrkande 2 anför Kerstin Lundgren att Sverige och EU ska värna om goda relationer med Storbritannien även efter utträdet ur unionen.

I kommittémotion 2016/17:3662 yrkande 6 anför Björn Söder m.fl. att Storbritanniens utträde ur unionen ska behandlas korrekt och inte genomsyras av sanktioner, bestraffningar och dylikt.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden vill liksom tidigare år uttrycka sin uppskattning över skrivelsen som ger en bred översikt över verksamheten i EU under 2016. Nämnden välkomnar en löpande utveckling av årsboken. Kontakterna mellan EU-nämnden och regeringen, inklusive på tjänstemannanivå, har fungerat väl. EU-nämnden understryker dock vikten av att den inför samråden får regeringens förslag till senaste ståndpunkt för att därmed underlätta mandatgivning i nämnden.

Sammantaget fick regeringen under året stöd för sina ståndpunkter av en majoritet i nämnden, såväl vid sammanträden som vid skriftliga samråd. Vid några tillfällen fick regeringen stöd efter att ha reviderat sin ståndpunkt.

Utskottets ställningstagande

Det är i år 60 år sedan EU grundades i Rom. Det europeiska samarbetet har under dessa 60 år bidragit till fred, säkerhet och tillväxt i Europa. EU har på 60 år bl.a. utvecklats till att bli världens största gemensamma inre marknad, den största handelsmakten och den största givaren av utvecklingsbistånd. Inom utrikesutskottets beredningsområde kan nämnas följande framsteg. EU har bidragit till fred genom sitt deltagande i fredsförhandlingar. Som exempel kan nämnas EU:s deltagande i förhandlingarna kring Irans kärnvapenavtal, fredsförhandlingarna i Colombia, Mali och västra Balkan. EU har genom grannskapspolitiken främjat fred, säkerhet och tillväxt i östra och södra grannskapet. Mänskliga rättigheter och respekt för FN:s stadga är centrala delar i EU:s utrikespolitik. För att främja fred och säkerhet har EU flera civila och militära insatser runt om i världen. Utvecklingen inom EU och i omvärlden har utsatt samarbetet för prövningar och kommer att fortsätta att utsätta samarbetet för prövningar, men ett starkt och sammanhållet Europa ligger alltså i Sveriges intresse.

Utskottet konstaterar att regeringen för 2017 har gjort följande övergripande prioriteringar för sitt EU-arbete: ett Europa för jobb och inkluderande tillväxt, en mer ambitiös klimat-, energi- och miljöpolitik samt en solidarisk flykting- och migrationspolitik och en säker omvärld.

Utskottet stöder regeringens ståndpunkt att överläggningarna kring Storbritanniens utträde måste ske under former som respekterar de grundläggande principerna för EU-samarbetet och med ömsesidig respekt. Utskottet understryker vikten av att regeringen i de kommande utträdesförhandlingarna dels slår vakt om en fortsatt handlingskraftig och enad union, dels om en fortsatt nära relation med Storbritannien.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utrikesutskottet motion 2016/17:2767 yrkande 18, motion 2016/17:3661 yrkande 2 och motion 2016/17:3662 yrkande 6.

Utvidgningsprocessen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår fem motionsyrkanden om EU:s anslutningsförhandlingar.

Jämför reservationerna 3 (SD) och 4 (V).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för utvidgningsprocessens utveckling under 2016 (s. 21–25).

Motionerna

Vänsterpartiet anför i kommittémotion 2016/17:812 yrkande 11 att Köpenhamnskriterierna behöver skärpas när det gäller hbtq-personers rättigheter på så sätt att det av dessa uttryckligen framgår att ett medlemsland som diskriminerar hbtq-personers rättigheter inte kan bli medlem i EU.

Vänsterpartiet anför i kommittémotion 2016/17:1738 yrkande 3 av Hans Linde m.fl. att Sverige bör agera i EU för att förhandlingarna om ett turkiskt medlemskap i EU villkoras med att våldet och repressionen mot oppositionella upphör och att alla som fängslats på politisk grund frigges.

I kommittémotion 2016/17:2767 yrkande 12 av Karin Enström m.fl. anför motionärerna att Sverige ska vara pådrivande inom EU för fortsatt utvidgning där EU är öppet för alla länder som lever upp till de krav som medlemskapet ställer.

I kommittémotion 2016/17:3662 yrkande 10 anför Björn Söder bl.a. att regeringen bör använda sitt veto för att stoppa att anslutningsförhandlingar inleds med ett land till dess att alla inre konflikter är lösta, landet i fråga har uppnått en BNP som inte väsentligt understiger EU:s genomsnitt, landet kan garantera det yttre gränsskyddet samt påvisa mätbara framsteg i kampen mot korruption och organiserad brottslighet. Det ska också ställas krav på att landet är en utvecklad demokrati och fungerande rättsstat som respekterar de mänskliga rättigheterna. I samma motion yrkande 13 uppmanar motionärerna regeringen att verka för att stoppa alla steg mot ett turkiskt medlemskap.

Utskottets ställningstagande

Utvidgningen förblir ett av unionens mest kraftfulla verktyg för fred och stabilitet. Den har medverkat till att stärka Europas säkerhet, ekonomiska utveckling och stabilitet och utveckling i närområdet. Utskottet värnar utvidgningens principer. Utskottet anser, i likhet med i betänkande 2015/16:UU10, att en trovärdig utvidgningspolitik förutsätter att EU står fast vid ingångna åtaganden och principer. Utskottet vill i detta sammanhang också betona vikten av att motverka krafter som vänder sig bort från öppenhet och samarbete. Utskottet vill, liksom i tidigare betänkanden, betona att EU:s engagemang för utvidgningsprocessen gagnar såväl unionen som de länder som eftersträvar medlemskap.

Utskottet konstaterar att alla länder som vill ansluta sig till EU måste respektera anslutningskriterierna, de s.k. Köpenhamnskriterierna. Principer om konditionalitet och framsteg på egna meriter ska vara vägledande för utvidgningsprocessen.

Utskottet konstaterar att inga förhandlingar om medlemskap pågår de facto med Turkiet. Utskottet uttrycker sin djupa oro för utvecklingen i Turkiet när det gäller mänskliga rättigheter, respekten för rättsstatens principer, samt oppositionens och mediernas situation och understryker vikten av att EU verkar för att respekten för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer upprätthålls i Turkiet.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utrikesutskottet motion 2016/17:812 yrkande 11, motion 2016/17:1738 yrkande 3, motion 2016/17:2767 yrkande 12 och motion 2016/17:3662 yrkandena 10 och 13.

Utrikes- och säkerhetspolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden om EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.

Jämför reservationerna 5 (M), 6 (SD), 7 (V) och 8 (KD).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik (s. 29–42).

Motionen

Vänsterpartiet anför i partimotion 2016/17:159 yrkande 25 av Jonas Sjöstedt m.fl. att Sverige bör avbryta allt samarbete som bidrar till militariseringen av EU.

I kommittémotion 2016/17:457 yrkande 4 anför Jeff Ahl m.fl. att EU:s institutioner inte ska ha behörighet att föra talan inom FN.

I kommittémotion 2016/17:1738 yrkande 4 anför Hans Linde m.fl. att Sverige som medlem i EU bör verka för att Kurdistan arbetarparti PKK stryks från EU:s terrorlista.

I kommittémotion 2016/17: 2767 yrkande 10 anför Karin Enström m.fl. att EU och dess medlemsstater behöver utveckla en starkare militär och civil förmåga att hantera kriser och konflikter och fördjupa det försvarspolitiska samarbetet. I samma motion yrkande 15 anför att Sverige bör bidra till att utveckla samarbetet för att effektivare kunna bekämpa terrorism inom EU. I yrkande 16 anför att åtgärder för att bekämpa terrorism, vilket innefattar förebyggande arbete, ska vara i fokus för EU-arbetet. Vidare i yrkande 19 anför att Sverige bör välkomna den europeiska säkerhetsstrategin och vikten av att den nu genomförs och får genomslag i praktiken.

I kommittémotion 2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. yrkande 4 anför motionärerna att Sverige ska driva på för en aktivare, mer samstämmig och handlingskraftig europeisk utrikespolitik där främjandet av demokrati och ökad respekt för mänskliga fri- och rättigheter har absolut prioritet. I samma motion yrkande 6 anför motionärerna att Sverige bör vara pådrivande inom EU för att få till stånd en översyn av EU:s stridsstyrkor, s.k. battlegroups, som står i ständig beredskap att delta i en snabb och begränsad insats. Vidare i yrkande 13 anför motionärerna att regeringen bör agera för att inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik få till stånd ett

rotationssystem för platserna i FN:s säkerhetsråd för att undvika intern och kostsam konkurrens mellan EU-länder.

I kommittémotion 2016/17:3346 yrkande 24 av Désirée Pethrus m.fl. anför att Sverige bör verka för att EU ska sätta upp tydliga mål i syfte att efterleva FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 i alla konflikter där EU involveras.

Moderaterna anför i partimotion 2016/17:3382 yrkande 2 att Sverige ska verka för att en europeisk säkerhetsstrategi genomförs.

I kommittémotion 2016/17:3662 yrkande 14 anför Björn Söder m.fl. att den europeiska utrikestjänsten bör avvecklas. I yrkande 15 anför Sverigedemokraterna att Sverige bör verka för en linje där säkerhets- och försvarspolitik i huvudsak ska ligga på respektive medlemsland och motverka en inriktning som går mot en sammanvävd militär organisation. När ett alltmer överstatligt EU beslutar om militära insatser där riksdagens inflytande är begränsat innebär det i praktiken att EU är med i en militär allians. Motionärerna anför att det är tveksamt om denna linje är förankrad hos det svenska folket. Motionärerna framhåller att det för det svenska försvarets framtida utveckling är nödvändigt att ha tillgång till en tekniskt väl utvecklad försvarsindustri med bred kompetens. En svensk myndighet som upparbetar försvarsmateriel bör använda undantagsregeln i artikel 346 i EUF-fördraget på liknande sätt som andra medlemsländer som har en viktig försvarsindustri. Vidare anför Sverigedemokraterna i yrkande 16 att regeringen bör verka för att EU:s förstärkta rätt att föra talan i FN upphävs, alternativt begränsas, för att inte inskränka medlemsstaternas rätt att framföra åsikter i FN.

Försvarsutskottets yttrande

Försvarsutskottet har vid tidigare års behandling av verksamheten i EU under 2012 (yttr. 2012/13:FöU1y), 2014 (yttr. 2014/15:FöU1y) respektive 2015 (yttr. 2015/16:FöU4y) uttryckt bl.a. att man inte delar bedömningen att det europeiska säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet präglas av överstatlighet och inte heller bedömningen att riksdagens inflytande över beslut om ett svenskt deltagande i internationella militära insatser är begränsat. Utskottet vidhåller denna uppfattning.

Militära och försvarsmässiga beslut med konsekvenser på EU-nivå fattas enligt gällande fördrag med enhällighet, och varje medlemsstat har därmed vetorätt i dessa frågor. Om det rör sig om ett bidrag med svenska väpnade styrkor utomlands krävs det ett riksdagsbeslut. Liksom vid behandlingen av tidigare motionsyrkanden vill utskottet framhålla att ett svenskt deltagande i fredsfrämjande insatser också handlar om att främja Sveriges nationella säkerhet och svenska intressen. Utskottet instämmer med regeringen i att Sverige ska tillhöra det europeiska samarbetets kärna och driva på utvecklingen i den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 2016/17:3662 yrkande 15 i denna del.

Utskottet anser likt Europeiska rådet att en konkurrenskraftig och innovativ europeisk försvarsindustri som kännetecknas av öppenhet, transparens och lika-behandling av samtliga europeiska leverantörer behövs för att behålla och utveckla Europas försvarsförmåga. Liksom regeringen anser utskottet dock att det fortsatta arbetet med industri- och marknadsfrågor inom EU bör beakta försvarsmaterielmarknadens särart och behovet av att tillgodose medlemsstaternas säkerhetsintressen inom ramen för den gemensamma marknaden. Försvarsmaktens operativa behov för att nå den förmåga som riksdagen och regeringen har beslutat om ska vara styrande för den svenska materieförsörjningen. Bibehållandet av såväl undervattensförmågan som stridsflygförmågan är väsentliga säkerhetsintressen för Sverige som kan motivera avsteg från konkurrensupphandling, anser utskottet.

Med hänvisning till vad som anförs ovan gör utskottet bedömningen att motionärernas ståndpunkter på detta område i huvudsak ligger i linje med regeringens och utskottets. Utskottet avstyrker därmed motion 2016/17:3662 yrkande 15 i denna del.

Utskottets ställningstagande

EU utgör Sveriges viktigaste utrikespolitiska plattform och en hävstång för globalt genomslag av svensk politik. EU-samarbetet har en viktig roll i att värna vår gemensamma säkerhet. Sveriges säkerhet byggs solidariskt med andra. Hot mot fred och säkerhet avvärjs i gemenskap och samverkan med andra stater och organisationer. Utskottet anser, i likhet med i betänkande 2015/16:UU10, att EU ska vara en stark röst för frihet och en stark kraft för fred samt att Sverige har ett ansvar för att i europeisk samverkan bidra till fred, säkerhet och utveckling såväl i vårt eget närområde som globalt. EU behöver stå upp för demokrati, rättsstatens principer och de mänskliga rättigheternas och grundläggande friheternas universalitet och odelbarhet, var än de hotas.

EU ska bevara och skydda den europeiska säkerhetsordningen som fortsätter att utmanas av Rysslands aggression gentemot Ukraina. En gemensam säkerhets- och försvarspolitik som omfattar en effektiv krishanteringsförmåga och förmår att hantera både extern och intern säkerhet är avgörande för en bibehållen säkerhetsordning i Europa. Att genomföra en global strategi leder till ett mer proaktivt EU som kan utveckla den civila och militära krishanteringsförmågan och tar ett större globalt ansvar. Utskottet stöder ambitionen att stärka den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken, men understryker att samarbetet ska vara mellanstatligt.

Utskottet anser i likhet med försvarsutskottet att det europeiska säkerhets- och försvarssamarbetet inte präglas av överstatlighet eller att riksdagens inflytande över beslut om ett svenskt deltagande i internationella militära insatser är begränsat. Militära och försvarsrelaterade beslut med konsekvenser på EU-nivå fattas enligt gällande fördrag med enhällighet. Om det skulle vara fråga om svenska väpnade styrkor utomlands krävs ett riksdagsbeslut.

Utskottet konstaterar att EU:s militära och civila krishanteringsinsatser inom ramen för EU:s gemensamma försvars- och säkerhetspolitik är ett konkret uttryck för unionens vilja och förmåga att bidra till fred och säkerhet. Sammanlagt 16 insatser bedrevs under 2016. Utskottet anser att det är viktigt att EU:s stridsgrupper är användbara och flexibla.

I likhet med i betänkande 2015/16:UU9 anser utskottet att Sverige inom ramen för EU-samarbetet bör vara fortsatt pådrivande för att göra säkerhetsrådsresolution 1325 till en naturlig del i planeringen, utformningen, genomförandet och utvärderingen av EU:s civila och militära krishanteringsinsatser, liksom i andra konfliktförebyggande och fredsfrämjande insatser.

När det gäller EU som aktör i FN konstaterar utskottet att EU:s status i FN formaliseras genom resolution 65/276 av den 3 maj 2011. Utskottet noterar att EU under 2016, med aktiv svensk medverkan i säkerhetsrådet och andra FN-organ, spelade en viktig roll i FN:s arbete. Utskottet konstaterar att EU:s medlemsstater är överens om vikten av att reformera säkerhetsrådsarbetet, men att det i nuläget inte finns någon gemensam EU-ståndpunkt för hur en sådan reform bör se ut.

Utskottet anser, i likhet med i betänkande 2015/16:UU10, att Europeiska utrikestjänsten (European External Action Service, EEAS) är ett viktigt verktyg för en samlad och effektiv extern politik. Genom en stark och väl fungerande utrikestjänst finns det enligt utskottet bättre förutsättningar för ökad samstämmighet i EU:s globala agerande än tidigare och ökade möjligheter att tydligare samordna de instrument som finns till förfogande.

Internationell samverkan är en förutsättning för att kunna bekämpa terrorism framgångsrikt, och samarbetet inom EU är här av central betydelse. Utskottet välkomnar att EU under 2016 uppnådde en politisk överenskommelse om ett direktiv om att bekämpa terrorism. Direktivet stärker EU:s regelverk för att förebygga terroristattacker genom att kriminalisera handlingar som att ta emot utbildning i terrorism eller resa för terroriständamål. Därtill stärks rättigheterna för terrorismens offer.

Ett motionsyrkande avser att PKK ska strykas från EU:s terroristlista. Som en del i EU:s terroristbekämpning listas sådana organisationer som vid listningstillfället ägnar sig åt terroristhandlingar. Listningarna grundar sig på myndighetsinformation om terroristhandlingar. Vid senaste översynen beslöt EU:s ministerråd att behålla PKK på denna lista. Frågan har vid flera tillfällen varit föremål för samråd med EU-nämnden, senast den 21 september 2016 då regeringen fick stöd för ståndpunkten att behålla listningen. Vänsterpartiet anmälde då en avvikande mening och anförde att PKK skulle strykas från listan.

Utskottet delar i övrigt de ställningstaganden som görs i yttrandet från försvarsutskottet (2016/17:FöU6y).

Med hänvisning till det anförda avstyrker utrikesutskottet motion 2016/17:159 yrkande 25, motion 2016/17:457 yrkande 4, motion 2016/17:1738 yrkande 4, motion 2016/17:2767 yrkandena 10, 15, 16 och 19, motion 2016/17:3208

yrkandena 4, 6 och 13, motion 2016/17:3346 yrkande 24, motion 2016/17:3382 yrkande 2 och motion 2016/17:3662 yrkandena 14–16.

Gemensam handelspolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om EU:s gemensamma handelspolitik.

Jämför reservationen 9 (SD).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för utvecklingen av EU:s gemensamma handelspolitik under 2016 (s. 42–45).

Motionen

I kommittémotion 2016/17:3662 yrkande 19 anför Björn Söder m.fl. att handelsavtalen ska följa Världshandelsorganisationens (WTO) standard. Vidare i samma motion yrkande 20 anføres att även andra intressen än rent ekonomiska bör kunna beaktas inom handelspolitiken.

Utskottets ställningstagande

En öppen och rättvis frihandelsvänlig handelspolitik är en av grundstenarna för tillväxt och sysselsättning i Sverige och i EU. Utrikesutskottet betonar i likhet med i betänkande 2015/16:UU10 vikten av att Sverige fortsätter att vara en tydlig röst inom EU och internationella forum, såsom WTO, för en öppen och fri handel, där WTO:s multilaterala handelssystem utgör stommen, och att Sverige verkar för att motverka protektionistiska krafter. Det är viktigt att handeln med länder utanför EU kan bedrivas på öppna och likvärdiga villkor. Med anledning av motionsyrkandet om att även andra intressen än de rent ekonomiska bör kunna beaktas inom handelspolitiken vill utskottet understryka vikten av att handelspolitiken medverkar till att värna de mänskliga rättigheterna, stärker respekten för grundläggande arbetsvillkor, inkluderar ett klimat- och miljöperspektiv och prioriterar ett utvecklingsperspektiv.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utrikesutskottet motion 2016/17:3662 yrkandena 19 och 20.

EU som global utvecklingspolitisk aktör

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden om inriktning, styrning och instrument för EU:s utvecklingsbistånd.

Jämför reservationerna 10 (M), 11 (SD), 12 (V) och 13 (L).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för EU:s verksamhet som global utvecklingspolitisk aktör under 2016 (s. 45–48).

Motionerna

I kommittémotion 2016/17:812 yrkande 10 anför Hans Linde m.fl. att Sverige bör driva på för att EU:s utvecklingspolitik ska bidra till att stärka hbtq-personers rättigheter i världen.

Liberalerna anför i motion 2016/17:1066 yrkande 2 att Sverige bör göra större ansträngningar för att påverka EU:s biståndsstrategier för ett ökat fokus på demokratiinsatser.

I kommittémotion 2016/17:2767 yrkande 3 anför Karin Enström m.fl. att EU ska använda sitt ekonomiska inflytande för att påverka länder när det gäller mänskliga rättigheter och hållbar utveckling. I samma motion yrkande 13 anför motionärerna att EU behöver en mer effektiv styrning och hantering av biståndsmedel.

I kommittémotion 2016/17:3662 yrkande 21 anför Björn Söder m.fl. att exportbidrag, som är direkt skadliga för utvecklingsländernas självförsörjningsgrad, ska avskaffas. Vidare i samma motion yrkande 22 motsätter sig Sverigedemokraterna att ytterligare investeringsfonder som Europeiska fonden för hållbar utveckling (EFSD) inrättas med hänsyn till att värdet av sådana investeringsfonder är tveksamt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Sverige ska ha en ambitiös utvecklingspolitik där bilateralt och multilateralt stöd ska samverka. Sverige får genom EU ökade möjligheter till globalt genomslag för grundläggande värderingar och utvecklingspolitiska prioriteringar.

Utvecklingssamarbetet ska bidra till att uppnå 2030-agendan för hållbar utveckling. De nya hållbarhetsmålen som antogs i New York 2015 syftar till att utrota fattigdom och främja en hållbar utveckling – ekonomiskt, socialt och miljömässigt – på ett integrerat sätt. Utskottet har vid flera tillfällen välkomnat EU:s arbete med samstämmighetspolitiken och betonat vikten av resultatuppföljning och bättre samordning inom de olika EU-institutionerna för att bättre uppnå politikens mål.

Sverige har aktivt drivit att demokrati ska vara en integrerad del av landsstrategier med gemensamma prioriteringar för EU:s arbete med mänskliga rättigheter på lokal nivå. I rådande tider av konflikter och kriser behövs det ett starkare EU som står upp för grundläggande värderingar som demokrati och respekt för mänskliga rättigheter. Regeringen kommer att ta ett starkare grepp om arbetet med EU:s utvecklingssamarbete och verka för att dess strategiska roll i EU:s externa relationer bidrar till en globalt hållbar utveckling.

Utskottet vill understryka vikten av att EU:s utvecklingspolicy respekterar de kriterier för offentlig utvecklingsfinansiering som man kommit överens om i OECD:s biståndskommitté Dac och principerna om biståndseffektivitet. Vidare bör regeringen säkerställa en effektiv och ändamålsenlig användning av externa finansieringsinstrument.

Utvecklingsländer har länge krävt avskaffande av exportsubventioner och andra typer av exportstöd, och Sverige har drivit denna fråga under lång tid. Utskottet välkomnar att WTO:s medlemsländer vid den tionde ministerkonferensen 2015 enades om att avskaffa exportsubventioner till jordbruksprodukter samt att andra former av exportstöd ska minska och att lätnader införs för de minst utvecklade länderna.

Utskottet anser, i likhet med i betänkande om utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (2016/17:UU2), att det är ett grundläggande krav att människor oavsett kön, ålder, funktionsnedsättning, etnisk tillhörighet, religion och andra trosuppfattningar, sexuell läggning och könsöverskridande identitet eller uttryck ska kunna åtnjuta sina rättigheter. I likhet med i utskottets betänkande om mänskliga rättigheter (2016/17:UU5) ser utskottet positivt på att EU har antagit riktlinjer om hbtq-personers åtnjutande av mänskliga rättigheter till stöd för dialoger om mänskliga rättigheter med tredjeland. Utskottet konstaterar vidare att utvecklingssamarbetet bör ses som ett verktyg i det samlade svenska engagemanget för hbtq-personers åtnjutande av mänskliga rättigheter.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utrikesutskottet motion 2016/17:812 yrkande 10, motion 2016/17:1066 yrkande 2, motion 2016/17:2767 yrkandena 3 och 13 samt motion 2016/17:3662 yrkandena 21 och 22.

EU:s grannskapspolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden om EU:s grannskapspolitik.

Jämför reservationerna 14 (M, C, L, KD), 15 (SD) och 16 (V).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för utvecklingen av EU:s grannskapspolitik under 2016 (s. 49–53).

Motionerna

I kommittémotion 2016/17:2766 yrkande 10 anför Karin Enström m.fl. att regeringen inom EU ska arbeta för att partnerskapsländerna utvecklar rena, säkra och långsiktigt hållbara energikällor. Motionärerna anför i samma motion yrkande 11 att regeringen inom EU måste ställa högre krav på partnerskapsländerna när det gäller korruptionsbekämpning.

I kommittémotion 2016/17:2767 yrkande 8 anför Karin Enström m.fl. att Sverige i EU ska arbeta för en fortsatt stark satsning på länderna i det östliga partnerskapet och understryka vikten av att gjorda åtaganden genomförs.

I kommittémotion 2016/17:3208 yrkande 7 anför Sofia Damm m.fl. bl.a. att länder som kan och vill gå längre i sitt reformarbete ska erbjudas en närmare politisk associering och successiv integrering i EU:s inre marknad. Därtill ska länderna i det östliga partnerskapet ha möjligheten att ansöka om medlemskap i EU.

I kommittémotion 2016/17:3662 yrkande 23 anför Björn Söder m.fl. bl.a. att regeringen bör arbeta för ett mellanstatligt samarbete mellan fria självständiga stater samt en renodlad frihandelszon som utvidgas genom frihandelsavtal med utomstående stater i stället för att uppta ytterligare medlemsstater. Om ändå associeringsavtal ska tecknas anser Sverigedemokraterna att kraven måste skärpas, och de vill se tydligare reformer och uppfyllda krav innan avtal ingås, t.ex. när det gäller arbete mot korruption och organiserad brottslighet, fungerande rättsstat, fungerande gränskontroller, säkerhet, demokrati och mänskliga rättigheter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser, i likhet med i betänkande 2015/16:UU10, att det är en viktig utmaning för EU att bidra till ett fortsatt öppet Europa, vilket inkluderar att bidra och stödja en positiv utveckling i EU:s grannländer såväl inom det östliga partnerskapet som i den södra Medelhavsunionen. Ökad handel, rörlighet över gränserna och gemensamma regelverk bidrar till välbefinnande och säkerhet och stöder en demokratisk utveckling.

När det gäller motionsyrkanden om grannskapspolitiken vill utskottet betona, i likhet med vad som anförts i tidigare betänkanden och utlåtanden, att det krävs en ambitiös strategi för att utveckla partnerskapen med sikte på att fördjupa och bredda dem. Partnerskapen ska grundas på ömsesidiga utfästelser om rättsstatens principer, god samhällsstyrning, respekt för mänskliga rättigheter, inklusive minoriteters rättigheter samt principerna om marknadsekonomi och hållbar ekonomisk tillväxt. Det är av central vikt för EU:s trovärdighet att säkerställa ett fortsatt fokus på länder som tydligt tagit ställning för en integration med EU genom särskilda avtal. Utskottet betonar att det i linje med mer-för-principen ska finnas ett tydligt medlemskapsperspektiv för de partnerländer som är geografiskt belägna i Europa och som genomför politiska och ekonomiska reformer. En sådan ansats förutsätter att EU:s engagemang för reformer är långsiktigt och att EU erbjuder ett omfattande stöd, inklusive bistånd, för de partnerländer som vill närma sig EU. Utskottet framhåller även vikten av att EU och partnerländerna fördjupar samarbetet när det gäller energisäkerhet.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utrikesutskottet motion 2016/17:2766 yrkandena 10 och 11, motion 2016/17:2767 yrkande 8, motion 2016/17:3208 yrkande 7, och motion 2016/17:3662 yrkande 23.

EU:s bilaterala och regionala förbindelser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden om EU:s bilaterala och regionala förbindelser, framför allt med Ryssland och Mellanöstern. Jämför reservationerna 17 (M), 18 (SD), 19 (L) och 20 (KD).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för utvecklingen av EU:s bilaterala och regionala förbindelser under 2016 (s. 54–66).

Motionerna

Liberalerna anför i motion 2016/17:1067 yrkande 7 att Sverige ska verka för att EU:s sanktioner mot Ryssland utvidgas till att också omfatta energisektorn.

I partimotion 2016/17:1077 yrkande 6 efterlyser Liberalerna en tydlig europeisk hållning gentemot Ryssland.

I kommittémotion 2016/17:2767 yrkande 7 anför Karin Enström m.fl. att Sverige genom EU måste stötta Ukraina gentemot Rysslands militära destabiliseringspolitik. Vidare i yrkande 9 anför att Sverige i EU ska verka för ett förstärkt partnerskap mellan EU och Afrikanska unionen (AU).

I kommittémotion 2016/17:3208 yrkande 9 anför Sofia Damm m.fl. att EU på allvar måste återuppta sitt engagemang i Libyen.

I kommittémotion 2016/17:3662 yrkande 18 anför Björn Söder m.fl. att konsulär beredskap även fortsättningsvis ska vara en nationell kompetens. I samma motion yrkande 24 anføres att regeringen i EU ska arbeta för en tydlig utvärdering och uppföljning av sanktionernas effekter och eventuella tillkortakommanden för att sanktionerna mot Ryssland ska ge största möjliga effekt. I fråga om fredsprocessen i Mellanöstern anför motionärerna i yrkande 25 bl.a. att Sverige inom EU ska verka för att en regeringsbildning där Hamas ingår inte ska anses vara legitim. Motionärerna anför i yrkande 26 bl.a. att regeringen bör verka i EU för att uppmärksamma de humanitära och kulturella värden som håller på att gå förlorade i inbördeskrigens Syrien och Irak samt visa sitt tydliga stöd för kristna och andra utsatta minoriteter i området. Därtill bör de humanitära insatserna i konfliktområdena öka och en långsiktig konstitutionell lösning utarbetas för att skydda områdets religiösa och kulturella minoriteter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet betonar, i enlighet med i betänkande 2015/16:UU10, vikten av en fortsatt konsekvent sanktionspolitik mot Ryssland. Utskottet välkomnar att EU i december 2016 tog beslut om att förlänga sanktionerna. Det är utskottets ståndpunkt att EU:s sanktioner mot Ryssland ska upprätthållas så länge Rysslands destabilisering av Ukraina fortsätter och den olagliga annekteringen av Krim och Sevastopol kvarstår. Utskottet betonar vidare vikten av att Ryssland genomför Minsköverenskommelsen. Utskottet stöder att regeringen är aktiv i arbetet med att utforma och upprätthålla EU:s sanktioner mot Ryssland med anledning av landets agerande i Ukraina. Utskottet betonar betydelsen av att ge ett starkt och tydligt stöd till Ukraina för att bemöta de svårigheter som landet drabbas av till följd av Rysslands aggression.

Utskottet understryker vikten av ett nära samarbete och ett starkt partnerskap vad gäller såväl partnerskapet EU–Afrika som EU–Afrikanska unionen (AU). Det ligger i svenskt intresse att fortsätta att bekräfta stödet till AU som central aktör och stödja utvecklingen av den afrikanska freds- och säkerhetsarkitekturen.

Vad gäller fredsprocessen i Mellanöstern stöder utskottet att regeringen i enlighet med skrivelse 2016/17:115 verkar för att EU ska behålla och genomföra sin politik till stöd för meningsfulla förhandlingar och verka för en tvåstatslösning där Israel och Palestina kan leva sida vid sida i fred och säkerhet. EU har löpande betonat att utvecklingen av EU:s framtida relationer med parterna kommer att vara avhängig deras engagemang för fred på basis av en tvåstatslösning.

Utrikesutskottet välkomnar bildandet av den s.k. kvartetten (EU, FN, Arabförbundet och Afrikanska unionen) och dess koordinerade ansträngningar för att nå en fredlig lösning på konflikten i Libyen. Utskottet understryker, såsom i betänkande 2015/16:UU12, vikten av att EU står redo att bidra till

långsiktig stabilitet i Libyen och att EU:s insatser samordnas med FN och andra berörda aktörer.

I likhet med vad som konstaterats återkommande i resolutioner av FN:s säkerhetsråd, i EU:s rådsslutsatser och av Sveriges regering framhåller utskottet att lösningen på konflikten i Syrien är politisk. Utskottet betonar vikten av intensifierade EU-ansträngningar till stöd för att genomföra säkerhetsrådsresolution 2254 (2015), med fokus på vapenvila, fullt humanitärt tillträde, kvinnors deltagande och ansvarsutkrävande. Utskottet välkomnar att EU antog en Syrienstrategi den 4 april 2017 som inkluderar målsättningen att verka för en genuin och inkluderande politisk transition i enlighet med ovan nämnda säkerhetsrådsresolution, tillgodose humanitära behov, stärka civilsamhället, kräva ut ansvar för krigsbrott och stöd till den syriska befolkningen.

Utskottet påminner om att riksdagen beslutat om Sveriges deltagande i den militära utbildningsinsats som utförs av koalitionen mot Daish i norra Irak (bet. 2016/17:UFöU2). Utöver att stärka det irakiska försvarets förmåga att stå emot Daish, är den militära utbildningsinsatsen enligt utskottet också ett viktigt bidrag till att skydda etniska och religiösa minoriteter i Irak. EU och dess medlemsstater är de viktigaste humanitära givarna i Irak. EU:s och Sveriges biståndsinsatser är också centrala för att lindra nöd och rädda liv även bland minoritetsgrupper.

När det gäller yrkanden om en konstitutionell lösning som skyddar och bevarar minoriteter i konfliktområdena i Irak och Syrien konstaterar utskottet att EU i rådsslutsatser från december 2015 slagit fast att unionen står bakom Iraks enighet, suveränitet och territoriella integritet. Utskottet påminner även om att ett sammansatt utrikes- och försvarsutskott har konstaterat att Sverige erkänner Iraks suveränitet och landets rätt att besluta om konstitutionella strukturer (bet. 2014/15:UFöU 4 och bet. 2015/16:UFöU2).

I fallet Syrien har både FN och EU framhållit att en politisk lösning i landet måste baseras på respekt för Syriens sammanhållning, oberoende och territoriella integritet. Enligt säkerhetsrådets resolution 2254 (2015) ska en ny konstitution utarbetas för Syrien som en del av en politisk lösning. Utskottet konstaterar att en ny konstitution måste beslutas inom ramen för en demokratisk process.

En grundläggande princip för samarbetet inom EU på det konsulära området är att dessa frågor är nationella angelägenheter och att samarbetet därmed är mellanstatligt. Enligt artikel 23 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) har dock varje EU-medborgare rätt att få konsulärt skydd av en annan medlemsstats representation i tredjeland om medborgarens egen medlemsstat saknar representation.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utrikesutskottet motion 2016/17:1067 yrkande 7, motion 2016/17:1077 yrkande 6, motion 2016/17:2767 yrkandena 7 och 9, motion 2016/17:3208 yrkande 9 och motion 2016/17:3662 yrkandena 18 och 24–26.

Budget, ekonomi och finans

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden relaterade till Europa 2020-målen, EU:s budget och samarbetet inom EU på skatteområdet.

Jämför reservationerna 21 (SD) och 22 (V).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för Europa 2020-strategin och den europeiska terminen. Även översynen av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014–2020 behandlas (s.19–21). Det finns vidare kapitel om ekonomi och finans, finansmarknaden, skatter, EU:s budget och skydd av EU:s finansiella intressen (s. 66–84).

Motionen

I kommittémotion 2016/17:3662 yrkande 4 framför Björn Söder m.fl. kravet på att kostnaderna för EU ska minska, detta särskilt med tanke på Storbritanniens troliga utträde. I samma motion yrkande 5 anförs att regeringen ska verka för att icke-euroländer ska undantas från Europa 2020-målen. Vidare i yrkande 7 anförs att regeringen ska verka för att utjämna och likställa relationen mellan Sveriges utgifter och inkomster till EU. Motionärerna anför i yrkande 8 att regeringen ska motsätta sig ytterligare kostnader för svenska skattebetalare till följd av ökade anslag för migration. Sverigedemokraterna anför i yrkande 9 att regeringen ska verka för att EU ska följa den fastställda felmarginalen på 2 procent i budgeten. Vidare anförs i yrkande 28 att regeringen ska verka för att dra in kommande utbetalningar till icke-EU-medlemmar samt återföra de ekonomiska medlen till medlemsstaterna och låta medlemsländerna enskilt besluta om att ge makrofinansiellt stöd. I yrkande 29 anförs att Sverige ska stödja de förslag mot skatteflykt på bolagsskatteområdet som överensstämmer med OECD:s riktlinjer för skatteavtal och arbetet mot urholkning av skattebasen och överföring av vinster (BEPS). Vidare anförs i yrkande 30 att EU-kommissionen måste verka för konsekventa och tydliga beskrivningar av syfte och mål för de genomföranden de avser att driva igenom. Motionärerna anför i yrkande 31 att Sverige bör vidmakthålla den nationella suveräniteten inom skattepolitiken och säga nej till att utveckla projektet Egna medel samt olika former av EU-skatter. Sverigedemokraterna anför i yrkande 32 att Sverige bör stödja en utveckling av EU:s mervärdesskattedirektiv som syftar till ökat nationellt självbestämmande och frihet inom mervärdesbeskattningen. I yrkande 33 anförs att Sverige fortsatt ska säga nej till en skatt på finansiella transaktioner av den typ som EU arbetar med.

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet noterar att Storbritanniens beslut att lämna EU-samarbetet kommer att bli en stor utmaning för unionen och för Storbritannien. Utskottet noterar även att det under året skett en ekonomisk återhämtning inom EU med försiktigt stigande tillväxt och en minskad arbetslöshet.

Sverige har som EU-medlem åtagit sig att nå Europa 2020-målen och att omvandla dem till nationella mål och tillväxtfrämjande strategier. För att samordna alla länders enskilda insatser och inrikta dem mot samma mål har EU-kommissionen infört en årligen återkommande cykel för samordning av ekonomi- och finanspolitiken – den europeiska planeringsterminen. Arbetet med termen är en del av reformen av EU:s regler om samordning av medlemsländernas ekonomiska politik som har sin grund i stabilitets- och tillväxtpakten. Reglerna i stabilitets- och tillväxtpakten behöver dock stramas upp så att alla länder för en ansvarsfull finanspolitik över hela konjunkturcykeln och fokuserar mer på tillväxt. En positiv ekonomisk utveckling förutsätter att stabilitet och tillväxt går hand i hand.

Utskottet har tidigare framhållit att det är viktigt för hela Europa att respekten för stabilitets- och tillväxtpakten återställs. Det långsiktiga ansvaret för de offentliga finanserna och den samhällsekonomiska stabiliteten i medlemsstaterna är av central betydelse för att bevara finanspolitikens trovärdighet. Det ligger i Sveriges intresse att även andra länder har finanspolitiska ramverk och regelverk som främjar ekonomisk stabilitet och tillväxt samt att dessa finanspolitiska ramverk i fortsättningen tillämpas effektivt. Med den europeiska planeringsterminen finns det nu även en gemensam övervakningscykel för budget- och strukturpolitiken, och termen bidrar till att öka kraven på EU-ländernas budgetdisciplin. Enligt utskottet ska rådet och kommissionen, när de tillämpar regelverket för förstärkt samordning av den ekonomiska politiken, fullt ut respektera de nationella parlamentens roll. Med hänvisning till denna ståndpunkt anser finansutskottet att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2016/17:3662 yrkande 5 om att regeringen ska verka för att icke-euroländer ska undantas från Europa 2020-målen.

Den finansiella och ekonomiska krisen visade tydligt att den svenska ekonomin är starkt beroende av utvecklingen i euroområdet. För Sveriges del är det också av stor vikt att den inre marknaden utvecklas positivt och skapar möjligheter för svenska företag och medborgare. Utskottet framhöll i sitt yttrande om EU:s arbetsprogram för 2017 att det är angeläget att kapitalmarknaderna och marknaderna för finansiella tjänster integreras ytterligare. Utskottet har även tidigare framhållit betydelsen av finansiell stabilitet i EU:s omvärld. Det ligger i både Sveriges och EU:s intresse att även länder i unionens närområde utvecklar regelverk som främjar ekonomisk stabilitet och tillväxt. Med anledning av detta anser utskottet att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 28 i motion 2016/17:3662 om att regeringen ska verka för att dra in utbetalningar för makrofinansiellt stöd till icke-EU-medlemmar.

När det gäller EU:s budget ställer sig utskottet bakom de principer och utgångspunkter som regeringen vid tidigare tillfällen ansett ska vara styrande för budgeten – subsidiaritet, europeiskt mervärde, proportionalitet, sund ekonomisk förvaltning och restriktivitet. Sverige ska även i fortsättningen verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU, vilket innebär en kostnadseffektiv användning av EU:s medel och en strikt budgetdisciplin. Under 2017 kommer halvtidsöversynen av den gällande fleråriga budgetramen att beslutas, och ett förslag till flerårig budgetram efter 2020, inklusive ett system för inkomster till budgeten, ska presenteras. Den svenska restriktiva grundhållningen i EU-budgetpolitiken är fast förankrad i riksdagen. Utskottet framhöll i sitt yttrande om kommissionens arbetsprogram för 2017 att halvtidsöversynen av den gällande budgetramen bör fokusera på hur budgeten uppnår önskade resultat och på ett effektivare och förenklat genomförande. Utgiftstaken ska respekteras och de totala utgifterna hållas tillbaka. Det betyder att eventuellt ökade utgifter på ett område ska finansieras genom neddragningar på ett annat.

I de kommande förhandlingarna om nästa fleråriga budgetram ser utskottet ett tillfälle till ytterligare modernisering av EU-budgeten. En omprioritering till förmån för åtgärder med ett tydligt europeiskt mervärde som främjar ekonomisk förnyelse bör vara vägledande i arbetet. Utskottet befarar att konsekvenserna av Storbritanniens utträde ur EU kan komma att utgöra ett betydande inslag i förhandlingarna. Utskottets preliminära utgångspunkt är att en minskning av antalet medlemsstater bör innebära en minskning av budgeten och att det även framöver kommer att finnas behov av att jämna ut skillnader mellan medlemsstaternas avgifter till budgeten för att undvika oproportionerligt stora nettobidrag. Utskottet vill i detta sammanhang betona betydelsen av att regeringen bevakar Storbritanniens utträde ur EU och informerar utskottet om utvecklingen på området.

Med anledning av detta anser finansutskottet att utrikesutskottet bör avstyrka yrkandena 4, 7 och 8 i motion 2016/17:3662 (SD) som rör frågor om EU:s budget samt Sveriges avgifter till EU.

Utskottet har vid tidigare tillfällen framhållit att kontrollen av att EU-medel används på ett korrekt och effektivt sätt behöver förbättras. Revisionsrätten bör få ökade möjligheter att bedriva effektivitetsrevision för att bedöma om olika utgiftsprogram är ändamålsenligt utformade för att uppnå de politiska målen. Transparens, enkelhet och tydlig ansvarsfördelning bör vara vägledande i utformningen av budgeten och enskilda utgiftsprogram. Med anledning av detta anser utskottet att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 9 i motion 2016/17:3662 (SD) om att regeringen bör verka för att den fastställda felmarginalen för EU:s budget följs.

EU-nämndens yttrande

Inom ramen för allmänna rådet (horisontella frågor) nådde rådet en principöverenskommelse den 15 november 2016 om översynen av EU:s

fleråriga budgetram för perioden 2014–2020, och regeringen samrådde med nämnden vid ett telefonsammanträde tidigare samma dag. Det fanns majoritet för regeringens ståndpunkt efter en ingående diskussion om bl.a. budgetrestriktivitet. Regeringen förtydligade sin ståndpunkt i fråga om den svenska medlemsavgiften.

Regeringen samrådde ett antal gånger under året med nämnden om kommissionens paket om bekämpning av skatteflykt. Kommissionen presenterade sitt meddelande om åtgärds paketet i januari, och paketet består i sin tur av olika typer av åtgärder, bl.a. ett direktivförslag om skatteundandraganden. Regeringen fick i februari stöd av en majoritet av nämnden för sin inriktning inför en första diskussion om åtgärds paketet. I maj fick regeringen stöd för sin linje när det gäller en del i paketet, direktivet mot skatteundandraganden, med en avvikande mening från ett oppositionsparti. Direktivet mot skatteundandraganden antogs i juli, men redan i oktober överlämnade kommissionen ett förslag till ändringsdirektiv om hybrida mismatchningar med tredjeländer. Regeringen fick stöd för sin hållning när det gäller ändringsdirektivet.

Utskottets ställningstagande

Utrikesutskottet instämmer i finansutskottets bedömning att de kommande förhandlingarna om nästa fleråriga budgetram ska ses som ett tillfälle att ytterligare modernisera EU-budgeten. En omprioritering bör ske där siktet ska ligga på åtgärder som har ett tydligt europeiskt mervärde och främjar ekonomisk förnyelse.

I enlighet med skatteutskottets yttrande 2016/17:SkU8y om vitboken om EU:s framtid delar utrikesutskottet regeringens syn, som den framförts i andra sammanhang, att dagens system för egna medel huvudsakligen är ändamålsenligt. Utskottet anser också liksom skatteutskottet och regeringen att en omprioritering av utgifter är att föredra framför att föreslå en ny finansiering och nya intäktskällor. Utskottet anser i likhet med skatteutskottets yttrande att Sverige bör markera starkt emot att EU-budgeten i framtiden skulle finansieras med olika EU-skatter. Utskottet anser i likhet med regeringens ståndpunkt i skrivelse 2016/17:115 att det är en politisk prioritering att motverka skatteflykt. Nyttan av att ha harmoniserade regler mot skatteundandraganden måste dock vägas mot medlemsstaternas befogenheter och möjligheten att kunna införa och behålla egna nationella regler. Det är viktigt med väl genomarbetade och tydliga regler och att OECD:s BEPS-rekommendationer för att minska möjligheterna till avancerad internationell skatteplanering beaktas.

Utrikesutskottet ansluter sig i övrigt till de ställningstaganden som görs i finansutskottets yttrande.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utrikesutskottet motion 2016/17:3662 yrkandena 4, 5, 7–9, 28, 29 och 31–33.

Rättsliga och inrikes frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden relaterade till EU:s migrationspolitik, tillämpningen av rättsstatens principer inom EU och EU:s byrå för grundläggande rättigheter.

Jämför reservationerna 23 (SD) och 24 (V).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för rättsliga och inrikes frågor under 2016. Avsnittet behandlar bl.a. frågor om civilrättsligt samarbete, polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete, asyl, invandring och annan politik som avser rörlighet för personer samt grundläggande rättigheter och medborgarskap (s. 85–99).

Motionerna

I kommittémotion 2016/17:1200 yrkande 5 av Christina Höj Larsen m.fl. anför motionärerna att regeringen bör verka för att avtalet mellan EU och Turkiet sägs upp. I samma motion yrkande 6 anförs att regeringen bör verka för att överenskommelser liknande EU:s avtal med Turkiet inte sluts med andra stater.

I kommittémotion 2016/17:3661 yrkande 1 anför Kerstin Lundgren att Sverige och EU ska stå upp för att demokrati och rättsstatens principer ska gälla i alla EU:s länder.

I kommittémotion 2016/17:3662 yrkande 12 argumenterar Björn Söder m.fl. för svenskt ensidigt visumtvång gentemot Turkiet. I samma motion yrkande 17 argumenterar motionärerna bl.a. för att EU under hot om sanktioner bör kräva att Turkiet ratificerar FN:s flyktingkonvention utan geografiska begränsningar. I yrkande 27 är Sverigedemokraterna mycket kritiska till EU:s hantering av visumlätnader och viseringsfrihet. Sverigedemokraterna anser att viseringsfrihet endast bör ges för medborgare i länder där alla inre konflikter är lösta, som har en godtagbar ekonomisk standard, som kan garantera det yttre gränsskyddet och påvisa mätbara framsteg i kampen mot korruption och organiserad brottslighet och terrorism. Därtill ska landet ifråga vara en utvecklad demokrati och fungerande rättsstat som respekterar de mänskliga rättigheterna. När det gäller förslaget om en gemensam europeisk gräns- och kustbevakning anser Sverigedemokraterna att de föreslagna åtgärderna bättre nås på nationell nivå och menar att förslaget i sin helhet strider mot subsidiaritetsprincipen (yrkande 34). Vidare i yrkande 35 betonar Sverigedemokraterna sin utgångspunkt om att Sverige och andra EU-länder ska vara självständiga och oberoende i utformningen av sin invandringspolitik. Regeringen bör därmed avbryta förhandlingarna om det

gemensamma europeiska asylsystemet. Motionärerna anför i yrkande 36 att regeringen ska effektivisera arbetet med att sluta återtagandeaftal med tredjeländer på EU-nivå. I yrkande 37 anføres bl.a. att den juridiska problematiken bör utredas ytterligare innan frågan om polisiärt samarbete genomförs i ramprogrammet för EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA).

Konstitutionsutskottets yttrande

Konstitutionsutskottet värdesätter att Europeiska kommissionen fortsätter sitt arbete för att främja och försvara rättsstatsprincipen. Respekten för mänskliga rättigheter och rättsstaten är fundament i en demokrati. EU har åtagit sig att garantera de rättigheter som uttrycks i stadgan om de grundläggande rättigheterna och att slå vakt om att stadgan följs i medlemsstaterna. Mänskliga rättigheter och människors demokratiska delaktighet är hörnstenar som bör värnas och genomsyra arbetet såväl i EU som globalt. Konstitutionsutskottet anser mot den bakgrunden att utrikesutskottet bör tillstyrka kommittémotion 2016/17:3661 yrkande 1.

Vid utskottets överläggning med regeringen i september 2016 om kommissionens förslag till ett nytt ramprogram för Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter 2018–2022 välkomnades förslaget till ett femårigt program. Utskottet och statsrådet var eniga och fann inte skäl att verka för några förändringar i programmet.

Konstitutionsutskottet anser mot denna bakgrund att utrikesutskottet bör avstyrka kommittémotion 2016/17:3662 yrkande 37.

Justitieutskottets yttrande

När det gäller reformer inom området för rättsliga och inrikes frågor ser justitieutskottet fortfarande positivt på kommissionens tidigare uttryckta vilja att begränsa sitt arbete till de områden där medborgarna förväntar sig resultat från EU. Utskottet noterar att de frågor som har varit prioriterade och där överenskommelser nåtts under 2016 inom justitieutskottets beredningsområde handlar om de aktuella utmaningar som EU står inför, framför allt hotet från terrorism och behovet av förstärkt gränskontroll. Här kan särskilt nämnas godkännandet av direktivet om bekämpande av terrorism och förordningen om systematiska in- och utresekontroller vid Schengens yttre gräns av personer som har fri rörlighet enligt unionsrätten.

När det gäller förordningen om en europeisk gräns- och kustbevakning står utskottet fast vid sin tidigare redovisade ståndpunkt att gränskontroll främst är en nationell fråga men att det mot bakgrund av den situation som råder i Schengenområdet är viktigt att överväga nya förslag och idéer om hur kontrollen av den yttre gränsen kan stärkas (2015/16:JuU7y). Alla medlemsstater är beroende av att förvaltningen av den yttre gränsen fungerar och sköts i enlighet med EU-regelverket.

Som framgår av skrivelsen trädde förordningen om en europeisk gräns- och kustbevakning i kraft i slutet av 2016. Kommissionen har därefter lämnat två rapporter om genomförandet (KOM(2017) 42 och KOM(2017) 201). Där konstateras att det på en rad punkter kvarstår delar av genomförandeplanen där medlemsstaterna, och i vissa fall institutionerna, ännu inte uppfyllt sina åligganden gentemot byrån. Utskottet anser att den europeiska gräns- och kustbevakningen med rätt förutsättningar kan utgöra ett viktigt stöd för medlemsstaterna, i synnerhet för de stater som inte själva kan kontrollera sina gränser tillräckligt väl. Utrikesutskottet bör därför avstyrka yrkande 34 om en europeisk gräns- och kustbevakning i motion 2016/17:3662 (SD).

Försvarsutskottets yttrande

Försvarsutskottet anser liksom regeringen att Kustbevakningen ska fortsätta sin samverkan med Polismyndigheten och den nyinrättade byrån för europeisk gräns- och kustbevakning inom området. Samverkan inom EU när det gäller gräns- och kustbevakning är av stor vikt. Utskottet ser ingen anledning att föreslå ytterligare åtgärder för tillfället men avser att fortsätta följa frågan. Utskottet föreslår att utrikesutskottet avstyrker motion 2016/17:3662 yrkande 34.

EU-nämndens yttrande

Med anledning av det stora antal migranter som sökt sig till EU via Medelhavet kallades till ett gemensamt möte den 7 mars 2016 mellan stats- och regeringscheferna i EU och Turkiet. I samband med Europeiska rådets möte den 18 mars 2016 gjorde EU och Turkiet ett uttalande enligt vilket parterna träffade en överenskommelse om att stoppa den irreguljära migrationen från Turkiet till EU. Ett parti har lämnat en avvikande mening när det gäller denna överenskommelse. Vid statsministerns samråd i EU-nämnden inför dessa möten framfördes synpunkter bl.a. om att all hantering ska ske i enlighet med internationell rätt och folkrättens regler, om vikten av att värna asylrätten och av att skapa lagliga vägar in i EU.

Frågor som har samband med migration har även hanterats inför rådet för rättsliga och inrikes frågor (RIF-rådet). Det har återkommande gällt genomförande av beslutade åtgärder, framför allt omfördelning och vidarebosättning, liksom återsändande. En majoritet i nämnden har delat regeringens uppfattning att EU:s medlemsländer solidariskt ska fullfölja sina åtaganden för att lösa den uppkomna situationen. Även frågor om gräns- och kustbevakning har frekvent hanterats i nämnden under året.

En av de stora frågorna på RIF-rådets dagordning har varit reformen av det gemensamma europeiska asylsystemet, som har väckt diskussion i nämnden vid upprepade tillfällen. Förhandlingar har skett under 2016 om sju lagstiftningsförslag, och partierna har anmält avvikande meningar i paketets

olika delar, i förhållande till regeringens ståndpunkter. Vid flera tillfällen har reformen tagits upp i rådet som en lägesrapportering om förhandlingsläget.

Utrikesutskottets ställningstagande

EU har som mål att skapa en gemensam politik för invandring. Stora flykting- och migrationsströmmar har satt press på asyl- och mottagningssystemen i ett flertal medlemsländer. Migrationsfrågorna har under året varit av stor vikt för svensk EU-politik, och regeringen har bl.a. drivit frågan om att fler medlemsstater måste ta sitt ansvar för en jämnare fördelning av asylsökanden inom EU och att säkerställa ett effektivt, rättssäkert, långsiktigt hållbart, humant asylsystem som innebär beslut av hög kvalitet som värnar asylrätten.

Såsom i utskottets utlåtande 2016/17:UU4 och betänkande 2016/17:UU5 anser utskottet att ett förstärkt och konstruktivt samarbete inom EU är en av grundstenarna i en långsiktigt hållbar migrationspolitik. Utskottet understryker vikten av att finna en rättvis och fungerande lösning i fråga om det gemensamma asylsystemet. EU:s framtida asylsystem ska vara hållbart, värna asylrätten och samtidigt uppnå en jämnare fördelning av asylsökande mellan medlemsstaterna. Medlemsstaterna bör agera solidariskt och genomföra de beslut som de enats om.

Ett omfattande förhandlingsarbete pågår för att öka harmoniseringen av medlemsstaternas asyl- och mottagningssystem och få en jämnare fördelning av asylsökanden i unionen genom en omfördelningsmekanism och en mer sammanhållen handläggningsprocess. Utskottet välkomnar i likhet med socialförsäkringsutskottet (bet. 2016/17:SfU15) en ökad harmonisering samtidigt som enskilda medlemsstater bör kunna ha en mer generös politik i vissa delar. Mycket arbete återstår dock för att få ett nytt gemensamt fungerande asylsystem på plats där alla EU:s länder tar ansvar för att ta emot människor på flykt inom EU och som tillgodoser höga rättssäkerhetskrav och värnar asylrätten. I likhet med socialförsäkringsutskottet anser utskottet att fler medlemsstater måste ta ett betydligt större ansvar än vad de hittills gjort. Utskottet kan konstatera att regeringen arbetar aktivt med dessa frågor i EU.

Sedan mars 2016 finns en överenskommelse mellan EU och Turkiet för att hantera flyktingsituationen. Utrikesutskottet konstaterar att Turkiet är en nyckelaktör för en hållbar lösning på flyktingproblematiken. I likhet med i betänkande 2015/16:UU10 vill utskottet betona vikten av att åtgärderna i överenskommelsen vidtas i enlighet med internationell och europeisk rätt. Det innebär att asylrätten ska värnas. Det är av stor betydelse att överenskommelsen tillämpas i samarbete med UNHCR och att överenskommelsen utvärderas löpande så att det är möjligt att successivt säkerställa att åtgärderna genomförs i enlighet med EU-rätten och internationell rätt och att de når resultat. Utskottet betonar också vikten av att överenskommelsen innehåller ett tydligt åtagande från turkisk sida om att migranter som återvänder till landet ska få skydd i enlighet med relevanta internationella standarder och att principen om s.k. non-refoulement ska

respekteras. Utrikesutskottet ser inte att det i nuvarande läge är aktuellt med liknande överenskommelser med andra länder.

Utskottet konstaterar att EU-kommissionen har mandat att ingå återtagandeaftal med tredjeländer för att effektivisera återvändandearbetet. Tanken med återtagandeaftal är att de ska bidra till en förbättrad hantering av återvändande för personer som bedömts sakna skyddsbehov och som ska avvisas eller utvisas till länder utanför EU. Återtagandeaftalen ingås för att reglera procedurer och ansvar för tredjeländer att återta sina medborgare och innebär ett utökat samarbete med ursprungsländer och transitländer. EU har för närvarande avtal med sex länder, och fler är under förhandling. Utöver EU:s återtagandeaftal har en rad EU-länder slutit enskilda avtal med vissa länder från vilka det kommer många migranter.

Viseringsfrågor regleras på EU-nivå och är fullt ut harmoniserade. I viseringsförfordningen regleras vilka tredjeländers medborgare som behöver visering respektive vilka som är undantagna från viseringskrav vid resa till ett EU-land. Utskottet kan således konstatera att Sverige inte ensidigt kan införa krav på visering gentemot vissa länder eller undanta länder från detta krav.

Statsrådet Ann Linde informerade utrikesutskottet om arbetet inom EU när det gäller rättsstatens principer den 4 maj 2017. Utrikesutskottet har förståelse för den syn som konstitutionsutskottet uttrycker om motion 2016/17:3661 yrkande 1 om EU samt demokrati och rättsstatens principer, men anser ändå mot bakgrund av regeringens insatser inom området att det inte är nödvändigt med ett tillkännagivande. I övrigt ansluter sig utskottet till de ställningstaganden som gjorts av konstitutionsutskottet, justitieutskottet och försvarsutskottet. Med hänvisning till det ovan anförda avstyrker utrikesutskottet motionerna 2016/17:1200 yrkandena 5 och 6, 2016/17:3661 yrkande 1 och 2016/17:3662 yrkandena 12, 17, 27 och 34–37.

Arbetsliv och hälsofrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden om fackliga rättigheter, arbetsliv, tillgänglighet och hälsofrågor inom EU.

Jämför reservationerna 25 (SD) och 26 (V).

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för utvecklingen av EU:s insatser inom sysselsättningspolitik, arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor samt diskriminerings- och hälsofrågor under 2016 (s. 100–107).

Motionen

I kommittémotion 2016/17:1195 yrkande 6 anför Hans Linde m.fl. att Sverige inom EU bör driva att rätten för fackföreningar att verka över gränserna införs som en femte frihet.

I kommittémotion 2016/17:3662 yrkande 38 anför Björn Söder m.fl. att carcinogen- och mutagendirektivet kommer att försämra skyddet för svenska arbetare eftersom man måste anpassa sig efter länder med sämre arbetsmiljölagar. I samma motion yrkande 39 anför om tillgänglighetsdirektivet att det ska vara upp till respektive medlemsstat vilka lagar och praktiska lösningar som man vill genomföra för att uppnå målen om ökad tillgänglighet. Vidare i yrkande 40 anför bl.a. att hälsofrågor ska vara en nationell kompetens.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden har vid två tillfällen behandlat frågan om en s.k. europeisk pelare för sociala rättigheter. Regeringen fick stöd för sin ståndpunkt i nämnden. Vid båda tillfällena hade dock flera partier oliklydande avvikande meningar. Diskussionen kretsade bl.a. kring frågan om att inrätta en sådan pelare.

Utrikesutskottets ställningstagande

Den europeiska sysselsättningsstrategin är en central del av Europa 2020-strategin och ett viktigt instrument för att uppnå EU:s gemensamma målsättning om en smart och hållbar tillväxt för alla. Medlemsstaterna får årliga landspecifika rekommendationer för att fokusera på de viktigaste utmaningarna inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Samarbete på området sker främst genom öppen samordning, vilket inkluderar gemensamma målsättningar, erfarenhetsutbyte, uppföljning och utvärdering.

När det gäller frågan om att rätten för fackföreningar att verka över gränserna bör införas som en femte frihet noterar utskottet i likhet med arbetsmarknadsutskottets betänkande 2016/17:AU7 att regeringen bedriver ett långsiktigt arbete för att stärka arbetstagares rättigheter och kollektivavtalens ställning på EU-nivå. Ett exempel är att regeringen verkar för att införa ett socialt protokoll som läggs till fördraget där det ska tydliggöras att löntagarnas rättigheter är överordnade EU:s ekonomiska friheter. När det öppnas för ändringar i fördraget bör denna fråga vid lämpligt tillfälle enligt regeringen lyftas in i fördragsförhandlingarna.

En viktig fråga i sammanhanget är vad som ska ingå i en framtida s.k. europeisk pelare för sociala rättigheter. Syftet med detta initiativ från kommissionen är att åstadkomma en bättre balans mellan det sociala och ekonomiska Europa. Utskottet noterar att regeringen ser positivt på att sociala frågor och sysselsättningsfrågor får en större roll inom EU-samarbetet samtidigt som regeringen betonar att fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna och nationella system för arbetsmarknadsfrågor och

sociala frågor ska respekteras. Utskottet kan också notera att EU-parlamentet i samband med att det ställde sig bakom ett yttrande om en social pelare i EU även krävde att ett socialt protokoll ska skrivas in i fördraget vid nästa fördragsändring. Det kan tilläggas att frågan om att rättigheter för fackföreningar att verka gränsöverskridande har tidigare behandlats av utskottet i betänkande 2011/12:UU10.

Utskottet konstaterar, med anledning av motionsyrkandet om carcinogen- och mutagendirektivet, att det är av betydelse både för arbetstagarnas hälsa och för rättvis konkurrens att EU-lagstiftning inom arbetslivsområdet uppdateras i enlighet med den vetenskapliga utvecklingen.

Utskottet konstaterar att förhandlingar om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster pågår. Syftet med direktivet är att undanröja hinder för den fria rörligheten för vissa produkter och tjänster och att i detta syfte harmonisera medlemsstaternas lagstiftning och administrativa åtgärder. Utskottet välkomnar att EU-lagstiftning om tillgänglighetskrav för vissa produkter och tjänster kan främja de mänskliga rättigheterna för personer med funktionsnedsättning. Utan en gemensam lagstiftning finns en risk att regelverken skulle utvecklas olika och hindra en fungerande inre marknad. Vidare välkomnar utskottet att lagstiftningen samtidigt ska främja den fria rörligheten. Utskottet konstaterar samtidigt att regeringen behöver återkomma till riksdagen när lagstiftningen ska beslutas i rådet.

Utskottet konstaterar att hälso- och sjukvård huvudsakligen är nationell kompetens, men att det finns ett mervärde med EU-samarbete när det gäller t.ex. läkemedel och gränsöverskridande hot mot människors hälsa.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 2016/17:1195 yrkande 6 och 2016/17:3662 yrkandena 38–40.

Konkurrenskraft, telekom och transport

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden relaterade till konkurrenskraft, transporter och vissa telekomfrågor inom EU.

Jämför reservationen 27 (SD).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen redogörelser för konkurrenskraftsfrågor, transportfrågor och politiken för informationssamhället (s. 108–127). Avsnittet om konkurrenskraft behandlar frågor om den inre marknadens utveckling, fri rörlighet för varor, immaterialrätt, närings- och konsumentpolitik, forskning och innovation, europeisk rymdpolitik och sammanhållningspolitik.

Motionen

I kommittémotion 2016/17:3662 yrkande 41 anför Björn Söder m.fl. bl.a. att konkurrenskraftsåtgärder ska vara reella tillväxtåtgärder. I samma motion yrkande 42 anføres att strukturreformer inte ska vara kostnadsdrivande. Vidare anføres i yrkande 43 bl.a. att fokus ska ligga på åtgärdernas inverkan på EU:s konkurrenskraft i den globala konkurrensen. Sverigedemokraterna anför i yrkande 45 att den europeiska rymdorganisationen ESA ska förbli ett mellanstatligt samarbete. I yrkande 46 anføres att Sverige inte bör delta i sammanhållningspolitiken. Vidare anføres i yrkande 47 att man enbart i nödvändiga fall ska genomföra ERTMS (European Rail Traffic Management System). Motionärerna anför i yrkande 48 att regeringen ska verka i EU för att avskaffa ERTMS. I yrkande 49 anføres att regeringen ska verka i EU för att avskaffa järnvägspaketet. Sverigedemokraterna anför i yrkande 50 att yrkeskvalifikationer inom inlandssjöfarten inte ska bestämmas på EU-nivå. I yrkande 51 anføres att regeringen ska verka i EU för att frekvenstilldelningen ska fortsätta att ligga på nationell nivå. Vidare anføres i yrkande 52 att organet för regleringsmyndigheter inte ska införas. Motionärerna anför i yrkande 53 att EU inte ska besluta om offentligt wifi.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet konstaterar att Europas rymdsamarbete är ett delat ansvar mellan EU och ESA. ESA är en mellanstatlig internationell organisation med 22 medlemsländer, till stor del samma krets som EU:s medlemsstater. ESA:s syfte är att främja vetenskapligt och teknologiskt rymdsamarbete i Europa genom att utarbeta och genomföra en långsiktig europeisk rymdpolitik, ta fram europeiska program, samordna medlemsländernas rymdprogram och utarbeta en industripolicy. Utskottet vill särskilt peka på att det sjunde rymdrådet, som består av EU:s och ESA:s rymdministrar, antog en resolution i samband med konkurrenskraftsrådets (KKR) möte i november 2010. Resolutionen preciserade viktiga frågor i Europas arbete med att utveckla den europeiska rymdverksamheten. Bland annat uppmanades EU och ESA att tillsammans utveckla en övergripande rymdstrategi.

Utskottet vill också påminna om att EU enligt artikel 189 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ska utveckla en europeisk rymdpolitik för att främja vetenskapliga och tekniska framsteg, industriell konkurrenskraft och för att genomföra unionens politik. Det anges även i fördraget att ett europeiskt rymdprogram kan utvecklas för att göra det möjligt att uppnå målen i fördraget.

Mot bakgrund av ovanstående presenterade kommissionen i oktober 2016 ett meddelande om en rymdstrategi för Europa (KOM(2016) 705). Utskottet vill lyfta fram att kommissionen i strategin anger att ett gott samarbete mellan EU och ESA är en av hörnstenarna för framgång med att genomföra strategin, men att det också kommer att vara viktigt med samarbete med andra relevanta

aktörer utöver medlemsstaterna, t.ex. den europeiska vädersatellitorganisationen (Eumetsat), industrin, forskare och användare.

Utskottet har granskat kommissionens meddelande om en rymdstrategi för Europa (utl. 2016/17:UbU13). I utlåtandet välkomnade utskottet kommissionens rymdstrategi och pekade på den stora vikten av att samarbetet mellan EU och ESA blir effektivt i framtiden trots olikheter i finansiering och hur de båda organisationerna arbetar. Utskottet ansåg även att det måste finnas ett europeiskt samarbete för att Europa ska bevara sin ledande ställning på rymdområdet, öka sin närvaro på de internationella rymdmarknaderna och utnyttja rymdsektorns fördelar och möjligheter.

Sammanfattningsvis vill utskottet vidhålla att det är av stor betydelse att samarbetet mellan EU och ESA förblir effektivt i framtiden för att Europas länder ska kunna dra full nytta av verksamhet kopplad till rymden. Utskottet anser även att ett stärkt samarbete mellan EU och ESA kan ha betydelse för båda organisationernas utveckling, samtidigt som detta i sig inte innebär att ESA införlivas i EU. Utskottet vill också framhålla att det inom ramen för den presenterade rymdstrategin för Europa inte finns några förslag om att ESA ska införlivas i EU.

Utifrån det anförda föreslår utskottet att utrikesutskottet avstyrker motion 2016/17:3662 (SD) yrkande 46. (Utbildningsutskottet torde avse yrkande 45 om den europeiska rymdorganisationen ESA.)

Trafikutskottets yttrande

Trafikutskottet delar regeringens uppfattning om att ett väl fungerande och långsiktigt hållbart transportsystem är en viktig förutsättning för att möta klimatutmaningen och för att stärka EU:s ekonomi och konkurrenskraft. Det är därför av stor vikt att Sverige och övriga medlemsstater fullföljer sina åtaganden i arbetet med att förverkliga en fullt fungerande inre marknad för transporter och då särskilt i fråga om det fjärde järnvägspaketet, sjöfartsmarknaden och utvecklingen av det gemensamma luftrummet. I sammanhanget vill utskottet också framföra att alla medlemsstater bör göra ansträngningar för att leva upp till de gemensamma bestämmelser som rör åkerinäringens transporter.

I likhet med regeringen anser utskottet att de EU-åtgärder som vidtas inom politiken för informationssamhället ska bidra till goda förutsättningar för en väl fungerande inre marknad. De förväntas även bidra till en effektiv, robust och säker infrastruktur samt till ett stort utbud av kommunikationstjänster.

När det gäller de aktuella motionsyrkandena vill utskottet påminna om att det redan har behandlat de frågor som tas upp, bl.a. i samband med subsidiaritetsprövningar och överläggningar med regeringen. Yrkandena om det europeiska signalsystemet ERTMS behandlade trafikutskottet i samband med kommissionens förslag om riktlinjer för utbyggnad av det transeuropeiska transportnätet (KOM(2011) 650) under vintern 2012, och utskottet bedömde då att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Sedan dess har utskottet

även behandlat sakfrågan utförligt i flera betänkanden, senast under hösten 2016 i betänkande 2016/17:TU4 Infrastruktur för framtiden där utskottet tog ställning till flera motionsyrkanden om att införa ERTMS. Riksdagen riktade även ett tillkännagivande till regeringen om signalsystemet (rskr. 2016/17:101). I fråga om yrkande om järnvägspaketet vill utskottet påminna om att det subsidiaritetsprövade kommissionens förslag i det fjärde järnvägspaketet (KOM(2013) 27–31) under vintern 2013. Utskottsmajoriteten gjorde i utlåtande 2012/13:TU13 bedömningen att delar av kommissionens förslag var alltför långtgående och i stället borde hanteras på nationell nivå. Utlåtandet skickades till EU-institutionerna och för kännedom till regeringen. Utskottet har även haft överläggningar med regeringen under förhandlingarna om det fjärde järnvägspaketet, senast i mars 2015. Angående yrkandet om att erkänna yrkeskvalifikationer för inlandssjöfart subsidiaritetsprövade utskottet kommissionens förslag (KOM(2016) 82) under våren 2016. Utskottsmajoriteten ansåg att förslaget var förenligt med subsidiaritetsprincipen. Med anledning av yrkande om frekvenstilldelning kan utskottet konstatera att det överensstämmer med de synpunkter som utskottet framförde i utlåtande 2016/17:TU8 i samband med subsidiaritetsprövningen av kommissionens förslag om en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (KOM(2016) 590). Beträffande yrkande om regleringsmyndigheter kan utskottet påminna om att det under hösten 2016 subsidiaritetsprövade kommissionens förslag om att inrätta Organet för de europeiska regleringsmyndigheterna för elektronisk kommunikation, Berec (KOM(2016) 591). Utskottet gjorde bedömningen att förslaget var förenligt med subsidiaritetsprincipen. När det gäller yrkande om finansiering av offentligt wifi vill utskottet hänvisa till sin subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om främjande av internetkonnektivitet i lokala samhällen (KOM(2016) 589) och mer specifikt till vad som anfördes i utlåtande 2016/17:TU7 med anledning av detta. I sedvanlig ordning skickades utlåtandet till EU-institutionerna och till regeringen för kännedom. Utskottet överlade även med regeringen om förslaget inför TTE-rådsmötet (rådet för transport-, telekommunikations- och energifrågor) den 2 december 2016. Utskottsmajoriteten anförde då att Sverige borde motsätta sig förslaget, vilket regeringen anger explicit i skrivelsen att den gjorde på TTE-rådsmötet i december.

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att det redan har behandlat de frågor som tas upp i de aktuella motionsyrkandena och anser därmed att något ytterligare initiativ inte är nödvändigt och att utrikesutskottet därför bör avstyrka kommittémotion 2016/17:3662 (SD) yrkandena 48–54. (Trafikutskottet torde avse yrkandena 47–53, som avhandlar frågor inom trafikutskottets beredningsområde).

Utrikesutskottets ställningstagande

Den inre marknaden är en av EU:s största framgångar. De senaste 50 åren har den skapat nya möjligheter för europeiska företag, gett konsumenterna fler valmöjligheter, ökat industrins konkurrenskraft och bidragit till att integrera europeiska företag i internationella värdekedjor. Samtidigt finns det alljämt handelshinder och administrativa bördor som hindrar europeiska företag från att växa.

I likhet med näringsutskottets yttrande 2016/17:NU3y om kommissionens arbetsprogram anser utskottet att en väl fungerande inre marknad är av avgörande betydelse när det gäller att stärka EU:s konkurrenskraft, tillväxt och sysselsättning till nytta för företag, arbetstagare och konsument. Kommissionen bör dock särskilt arbeta för att redan överenskomna åtgärder ska genomföras på ett korrekt sätt i alla medlemsstater innan nya åtgärder beslutas.

Utskottet stöder inriktningen på sammanhållningspolitiken i Sverige under perioden 2014–2020 så som den presenterades i budgetpropositionen för 2017. Utskottet stöder regeringens mål att göra EU:s sammanhållningspolitik mer kostnadseffektiv och resultatorienterad.

Utskottet instämmer med regeringen om att ett väl fungerande och långsiktigt hållbart transportsystem är en viktig förutsättning för att möta klimatutmaningen och för att stärka EU:s ekonomi och konkurrenskraft. Utrikesutskottet ansluter sig i övrigt till de ställningstaganden som görs i utbildningsutskottets yttrande (2016/17:UbU7y) och trafikutskottets yttrande (2016/17:TU5y). Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 2016/17:3662 yrkandena 41–43 och 45–53.

Energi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden relaterade till EU:s energipolitik samt till Nord Stream 2.

Jämför reservationen 28 (SD).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för EU:s insatser inom energiområdet under 2016 (s. 128–129).

Motionerna

Liberalerna anför i motion 2016/17:1067 yrkande 2 och i motion 2016/17:1077 yrkande 4 att Nord Stream 2 ska stoppas.

I kommittémotion 2016/17:2467 yrkande 1 anför Michael Oscarsson m.fl. att Sverige bör agera för att stoppa Nord Stream 2. I samma motion yrkande 2

anförs att Sverige inte bör låta ryska Gazprom få tillgång till Slite hamn och Karlshamns hamn när de bygger Nord Stream 2.

I kommittémotion 2016/17: 2768 yrkande 22 anförs bl.a. av Karin Enström m.fl. att energieffektivisering bör vara marknadsdriven snarare än reglerad. Sammanlänkningen av ländernas energisystem bör öka för att trygga energisäkerheten. Nord Stream bör inte genomföras.

I kommittémotion 2016/17:3662 yrkande 44 framför Björn Söder m.fl. bl.a. kritik för att ökade produktionskostnader med anledning av den europeiska energipolitiken, osäkerhet kring kapacitet och leveranser samt snedvridande subventioner till förnybar elproduktion kommer att belasta den europeiska stålindustrins konkurrenskraft. Motionärerna framhåller i yrkande 54 bl.a. vikten av ett globalt minskat koldioxidläckage och europeisk konkurrenskraft i framtida förhandlingar. I samma motion yrkande 55 anförs det om energiförsörjningstrygghet att det ligger i nationernas intresse att säkra sin egen elproduktion och diversifiering. Vidare anförs i yrkande 56 om energieffektiviseringsmål att medlemsländernas olikheter bör återspeglas på ett mer realistiskt sätt i de mål som sätts upp och att medlemsstaterna själva ska utforma styrmedel och åtgärder för att uppnå målen. Motionärerna anför i yrkande 57 att de är kritiska till kraven att medlemsstaterna ska öppna stödsystem för förnybar elproduktion i andra medlemsstater.

Utrikesutskottets ställningstagande

EU:s strategi på energiområdet vilar på tre pelare: miljömässig hållbarhet, konkurrenskraft och ökad försörjningstrygghet. Inom dessa tre områden har EU satt upp klimat- och energimål för 2020 och 2030 och klimatmål för 2050. Strategin för Energiunionen bygger på fem dimensioner: försörjningstrygghet, inre marknad, energieffektivitet, minskade klimatutsläpp samt forskning, innovation och konkurrenskraft. Ramverket för EU:s klimat- och energipolitik sätter upp som mål att utsläppen av växthusgaser ska minska med minst 40 procent, att andelen förnybar energi ska vara minst 27 procent och att energieffektiviseringen ska öka med minst 27 procent till 2040. Det långsiktiga klimatpolitiska målet för 2050 innebär 80–95 procent lägre växthusgasutsläpp jämfört med 1990.

Enligt betänkande 2016/17: NU14 ska svensk energipolitik skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ inverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt uthålligt samhälle. Liksom regeringen anser utskottet att svenska företag och konsumenterna måste kunna lita på att det finns en trygg energiförsörjning. Det förutsätter att företagen inom energisektorn får långsiktiga spelregler och stabila villkor för sin verksamhet, vilket skapar förutsättningar för de investeringar som är nödvändiga för omställningen av energisektorn. En långsiktigt hållbar och trygg energiförsörjning uppnås bäst genom satsningar på långsiktig energieffektivisering och en större tillgång på förnybar energi. Detta är också

viktiga delar i kampen mot klimatutmaningarna, där EU bör inta en ledarroll globalt.

När det gäller utmaningarna för stålindustrin instämmer utskottet i regeringens bedömning om vikten av att värna frihandelns principer.

I likhet med vad näringsutskottet anför i betänkande 2016/17:NU14 anser utskottet att Sverige på många sätt kan ses som ett föregångsland på det energipolitiska området. Mot denna bakgrund bör regeringen agera så kraftfullt som det bara är möjligt för att få genomslag för svenska prioriteringar i EU:s energipolitiska arbete inklusive det arbete som bedrivs inom ramen för energiunionen. Det gagnar inte bara EU och dess medlemsstater utan ökar även förutsättningarna för att nå övergripande energi- och klimatpolitiska målsättningar. Försörjningstrygghet och energipolitikens säkerhetspolitiska dimensioner är faktorer som alltid måste vara en del av detta arbete, vilket också inkluderar EU:s förhållningssätt till Rysslands agerande på det energipolitiska området.

Utskottet anser att EU:s energipolitik bör utformas utifrån ett helhetsperspektiv och beakta ländernas olikheter och förutsättningar såväl när det gäller styrmedel som energisystem. Utskottet stöder att regeringen kommer att verka för att medlemsstaterna själva måste få utforma styrmedel, detaljregler och konkreta åtgärder för att bidra till EU:s måluppfyllelse. Utskottet stöder översyn av EU-lagstiftningen om elmarknadsdesign på ett övergripande plan eftersom den syftar till att stödja övergången till mer effektiva, flexibla och dynamiska marknader till nytta för konsumenten och att möjliggöra en integration av en högre andel av förnybar energi. En väl fungerande elmarknad ger incitament till investeringar, bidrar till ökad försörjningstrygghet och bidrar till att på ett kostnadseffektivt sätt nå EU:s energi- och klimatmål. Utskottet ser positivt på kommissionens ansats att stöd till förnybar elproduktion ska utformas på ett sätt som minimerar onödig påverkan på elmarknaden.

Utskottet noterar att det enligt regeringens bedömning inte finns några folkrättsliga förutsättningar att stoppa Nord Stream 2 så länge Nord Stream 2 uppfyller de miljökrav som kan ställas. Utskottet anser dock att projektet också måste vara i överensstämmelse med EU-rätten och de energipolitiska målsättningarna inom energiunionen. I brev från EU-kommissionärerna Maroš Šefčovič och Miguel Arias Cañete den 28 mars 2017 till den danske energiministern Lars Christian Lilleholt och den svenske energiministern Ibrahim Baylan bekräftade EU-kommissionen bl.a. att Nord Stream 2 enligt deras bedömning inte är i linje med energiunionens politiska målsättningar eftersom projektet inte ger tillgång till en ny försörjningskälla. Därtill tillåter projektet en enskild leverantör att ytterligare stärka sin ställning på den europeiska gasmarknaden, och det kan leda till en koncentration av försörjningsvägar. EU:s energirättsliga lagstiftning omfattar endast den del av Nord Stream 2 som går på land. När det gäller den del av Nord Stream 2 som löper under havet, var det EU-kommissionens bedömning att en särskild rättslig regim behövde etableras och att en sådan rättslig regim borde inkludera

EU:s energirättsliga grundprinciper. EU-kommissionen informerade vidare att den inlett en dialog med de berörda tyska myndigheterna.

När det gäller det planerade logistikstödet i Karlshamns hamn i samband med byggandet av Nord Stream 2 är det regeringens helhetsbedömning att det kan hanteras på ett tillfredsställande sätt genom att berörda myndigheter i samverkan vidtar säkerhetshöjande åtgärder. Utrikesutskottet instämmer i den bedömning som försvarsutskottet gör i betänkande 2016/17:FöU5 om integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet. I detta betänkande ser försvarsutskottet, mot bakgrund av det säkerhetspolitiska läget, med oro på de begränsningar som finns när det gäller statens möjligheter att värna totalförsvarets intressen på olika områden i samhället. Utskottet anser att samhällsviktig infrastruktur, som är av avgörande betydelse i det avseendet, måste kunna skyddas. Samtidigt är den kommunala självstyrelsen en central del i det svenska statsskicket och en av grunderna för det fria folkstyret. Dessutom är egendomsskyddet och näringsfriheten delar av de grundläggande fri- och rättigheter som regeringsformen skyddar. Därutöver anförde utskottet att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med en redovisning av hur regeringen avser att lösa frågan under tiden fram till dess att förslag om permanenta lösningar kan presenteras för riksdagen.

På försvarsutskottets initiativ i samband med ovanstående betänkande tillkännagav riksdagen den 15 mars 2017 för regeringen som sin mening vad utskottet anförde om statens möjligheter att skydda totalförsvarsintressen. Regeringen beslutade den 23 mars 2017 att låta en parlamentarisk kommitté se över vilka författningsändringar som kan behöva göras för att bättre kunna värna totalförsvarets intressen på olika områden i samhället. Den parlamentariska kommittén ska delredovisa i april 2018 och slutföra sitt arbete till april 2019.

Avslutningsvis vill utrikesutskottet understryka vikten av att såväl EU som regeringen beaktar de säkerhetspolitiska dimensionerna av Nord Stream 2 i sitt agerande.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utrikesutskottet motion 2016/17:1067 yrkande 2, motion 2016/17:1077 yrkande 4, motion 2016/17:2467 yrkandena 1 och 2, motion 2016/17:2768 yrkande 22, och motion 2016/17:3662 yrkandena 44 och 54–57.

Jordbruk, fiske och miljöfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden relaterade till bl.a. jordbruk, fiske, djurskydd, utsläppsminskningar samt kemikalier och avfall inom EU.

Jämför reservationen 29 (SD).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse om jordbruk, fiske, livsmedel, skogsbruk, horisontella frågor samt om klimat och luft (s. 129–140).

Motionen

I kommittémotion 2016/17:3662 yrkande 58 anför Björn Söder m.fl. om EU:s gemensamma jordbrukspolitik bl.a. att regeringen ska verka för att åternationalisera jordbrukspolitiken. I samma motion yrkande 59 anføres att fiskepolitiken ska bedrivas på mellanstatlig nivå. Vidare i yrkande 60 anføres bl.a. att Sverige ska verka för ett högre djurskydd genom striktare gemensamma regler vid transporter samt att medlemsstaterna gemensamt ska motverka undantag för plågsamma slaktmetoder. Motionärerna anför i yrkande 61 att regeringen ska verka för att Sverige återtar beslutsmakten över skogsbruk och viltvård. Sverigedemokraterna anför i yrkande 62 bl.a. att Sverige i det osäkra läget för Parisavtalet inte ska stödja EU-ambitioner att gå längre än redan beslutade utsläppsminskningar på EU-nivå. I yrkande 63 anføres att frågor om kemikalier och avfall ska avgöras på nationell nivå.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet konstaterar att Sverige som EU-medlem deltar fullt ut i den gemensamma jordbruks- och fiskeripolitiken. Utskottet kan konstatera att den svenska jordbrukssektorn i allt högre grad verkar på en internationellt konkurrensutsatt marknad och att EU är en handelspartner av avgörande och växande betydelse.

När det gäller den gemensamma fiskeripolitiken är det utskottets mening att gemensamma resurser, såsom fisk, bäst nyttjas och bevaras utifrån ett gemensamt regelverk. Utskottet påminner i sammanhanget om den gemensamma fiskeripolitikens framgång under senare år med att förbättra den biologiska statusen för flera bestånd i Europas hav. Utskottet påminner också om att åtgärder vidtas för att stärka efterlevnaden av de EU-gemensamma reglerna på området, bl.a. de som gäller fiskerikontrollen. I fråga om skogspolitiken konstaterar utskottet att det i unionsrätten inte finns någon specifik rättslig grund för sådana frågor. Samtidigt är skogsnäringen ofrånkomligen påverkad av internationella klimat- och miljömål. Utskottet

förutsätter att regeringen även i fortsättningen slår vakt om den nationella beslutanderätten över skogsfrågor med stor beslutsamhet.

I fråga om EU-samarbetet inom djurskyddsfrågor noterar utskottet med tillfredsställelse att regeringen aktivt verkat för att flera viktiga framsteg togs under 2016, inte minst den nya djurhälsolagen och lanseringen av en EU-gemensam djurskyddsplattform. Inte desto mindre anförde utskottet i betänkande 2016/17: MJU12 att alltför många problem kvarstår för att Sverige ska sänka sin ambitionsnivå och att utskottet därför förutsätter att regeringens arbete för ett högre djurskydd inom unionen fortskrider med samma intensitet som tidigare.

Även när det gäller det miljöpolitiska arbetet inom EU ser utskottet tydliga fördelar med ett fortsatt samarbete, inte minst när det kommer till klimatpolitiken. Liksom regeringen påpekar i sin skrivelse anser utskottet att EU är en drivande kraft i det globala klimatarbetet, och utskottet anser att en handlingskraftig och sammanhållen politik inom unionen är av avgörande betydelse i den framtida efterlevnaden av Parisavtalet. Ett ytterligare exempel på värdet av EU-samarbetet är den gemensamma kemikaliepolitiken. Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning att den gemensamma kemikaliepolitiken har en positiv kraft i och med att bestämmelserna får genomslag i 28 länder samtidigt och på en marknad med över 500 miljoner konsumenter. Det är också positivt att länder och enskilda tillverkare utanför EU ofta anpassar sina regelverk och riktlinjer till EU:s. I sammanhanget påminner utskottet om att EU-lagstiftningens genomslag är beroende av att medlemsstaterna ställer resurser till förfogande.

Till följd av det som anförts ovan konstaterar utskottet att de förslag som tas upp i de aktuella motionsyrkandena inte bör leda till någon åtgärd från riksdagens sida. Miljö- och jordbruksutskottet anser därmed att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2016/17:3662 (SD) yrkandena 59–63 och 65. (Miljö- och jordbruksutskottet torde avse yrkandena 58–63, som avser frågor inom utskottets beredningsområde. Ett tidigare yrkande inom motion 2016/17:3662, som då hade nummer 64, har dragits tillbaka av Sverigedemokraterna.)

EU-nämndens yttrande

När det gäller området jordbruk, fiske och livsmedel har nämndens ledamöter behandlat förslaget till kommissionen från Sverige, Danmark, Nederländerna och Tyskland om att inrätta en EU-plattform för djurskydd. Regeringen fick stöd i nämnden för sin linje.

På miljö- och klimatområdet behandlade nämnden bl.a. EU:s ratificering av Parisavtalet. Vid nämndens samråd inför det extrainsatta miljörådet i september fick regeringen stöd för sin ståndpunkt om att anta beslut om EU:s ratificering av Parisavtalet. Vidare har nämnden vid två tillfällen behandlat kommissionens förslag om ett reviderat system för handel med utsläppsrätter (EU ETS). Vid båda tillfällena fanns det stöd för regeringens ståndpunkt. Flera

partier lämnade dock, vid ett eller båda tillfällena, oliklydande avvikande meningar. Frågor som var föremål för diskussion handlade bl.a. om reduktionsfaktorn och marknadsstabiliseringsmekanismer.

Nämnden har även behandlat kommissionens förslag till förordning om ansvarsfördelning mellan medlemsländerna för utsläppsminskningar (ESR) och förslag till förordning som inkluderar utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) inom ramen för klimat- och energipolitiken fram till 2030. Regeringen fick, efter ajournering av sammanträdet och revidering av sin ståndpunkt, stöd för sin ståndpunkt av en majoritet i nämnden. Några partier anmälde oliklydande avvikande meningar. Diskussionen rörde bl.a. ambitionsnivåer för minskade utsläpp och nationellt självbestämmande i skogsfrågor.

Utrikesutskottets ställningstagande

Liksom regeringen och miljö- och jordbruksutskottet anser utskottet att EU är en drivande kraft i det globala klimatarbetet och att en handlingskraftig och sammanhållen klimatpolitik inom unionen är av avgörande betydelse i den framtida efterlevnaden av Parisavtalet. Utskottet delar i övrigt miljö- och jordbruksutskottets ställningstaganden i yttrande (2016/17:MU4y). Med hänvisning till det anförda avstyrker utrikesutskottet motion 2016/17:3662 yrkandena 58–63.

Utbildning, ungdom och kultur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden relaterade till Utbildning 2020, Erasmussamarbetet, utbildning, ungdom och kultur inom EU.

Jämför reservationen 30 (SD).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för frågor kring utbildning, ungdom samt om kultur, medier och idrott (s. 141–145).

Motionen

I kommittémotion 2016/17:3662 yrkande 64 anför Björn Söder m.fl. att Europa 2020-strategin inte ska innehålla förslag på lösningar på problem eller utmaningar som är bäst lämpade att lösas på nationell nivå. I samma motion yrkande 65 anför att regeringen ska verka för att lägga ned Erasmus-plus-samarbetet. Vidare anför i yrkande 66 att EU ska låta utbildningsfrågor vara en nationell angelägenhet. Motionärerna anför i yrkande 67 att

ungdomspolitiken är en nationell angelägenhet och att den europeiska ungdomspolitiken inte bör söka ha som mål att få ungdomar att knyta an bättre till det europeiska projektet. I yrkande 68 framhåller man vikten av att det inte sker någon harmonisering på kulturområdet inom EU och att kulturpolitik även i fortsättningen ska vara en nationell angelägenhet.

Kulturutskottets protokollsutdrag

Kulturutskottet vill inledningsvis understryka att de områden som ligger inom kulturutskottets beredningsområde, nämligen kultur, ungdom och idrott, är nationella angelägenheter. EU har enbart befogenhet att stödja, samordna eller komplettera medlemsstaternas åtgärder. Detta är också något som utskottet vid ett flertal tillfällen lyft fram, bl.a. vid överläggningar med regeringen om de aktuella områdena.

De två övergripande mål som ligger till grund för EU-samarbetet på ungdomsområdet 2010–2018 är att skapa fler och lika möjligheter för alla unga i utbildningsväsendet och på arbetsmarknaden och att främja alla ungas aktiva medborgarskap, sociala delaktighet och solidaritet (skr. 2016/17:115). Ungdomspolitiken är sektorsövergripande och omfattar alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar mellan 13 och 25 år. Detta förutsätter arbete på såväl nationell, regional och lokal som internationell nivå (prop. 2016/17:1 utg.omr. 17 s. 157). Utskottet vill dock betona vikten av att åtgärderna inte inkräktar på de enskilda staternas befogenhet på området. Utskottet finner inte att motion 2016/17:3662 (SD) yrkande 67 bör föranleda något initiativ från riksdagens sida. Motionsyrkandet bör därför avstyrkas.

Utskottet anser att internationellt samarbete, där olikheter möts, är centralt för att utveckla och förnya det svenska kulturlivet. Det är betydelsefullt att svensk kultur har möjlighet att nå utanför landets gränser. Utskottet vill även peka på kulturens viktiga roll i relationsskapandet med andra länder. Internationalisering och interkulturellt samarbete är en prioriterad uppgift inom kulturpolitiken. Utskottet vill dock understryka att EU när det gäller kulturpolitiken enbart har befogenhet att stödja, samordna och komplettera medlemsstaternas åtgärder. Detta får inte innebära någon harmonisering av medlemsstaternas regelverk. Kulturutskottet föreslår därför att utrikesutskottet avslår motion 2016/17:3662 (SD) yrkande 68.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet vill inledningsvis påminna om att utbildningsfrågor enligt artikel 6 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) är en nationell kompetens, men att unionen har befogenheter att vidta åtgärder för att stödja, samordna eller komplettera medlemsstaternas åtgärder. EU:s insatser inom utbildningsområdet får enligt artikel 2.5 i EUF-fördraget inte innebära en harmonisering av medlemsstaternas bestämmelser i lagar och andra författningar.

Utskottet konstaterar på ett övergripande plan att EU-samarbetet inom utbildningsområdet till stor del sker genom den s.k. öppna samordningsmetoden. Den öppna samordningsmetoden, som den bl.a. beskrivs i EU:s rättsliga databas Eurlex, är en typ av mellanstatligt beslutsfattande som inte leder till en bindande EU-lagstiftning. Den öppna samordningsmetoden kräver inte att EU-länderna för in nya eller ändrar befintliga lagar, utan samarbetet bygger i stället på mellanstatlig utvärdering.

När det gäller yrkanden om Europa 2020-strategin och Utbildning 2020 vill utskottet inledningsvis peka på att Europa 2020-strategin är EU:s breda tillväxtstrategi fram till 2020, som EU:s stats- och regeringschefer kom överens om i mars 2010. Utbildning 2020 däremot är EU:s strategiska ramverk för europeiskt utbildningssamarbete, som EU:s utbildningsministrar kom överens om i november 2009. Utbildning 2020 består bl.a. av fyra strategiska mål och sju riktmärken som ska vara vägledande för uppföljningen av arbetet. Två av de sju riktmärkena är gemensamma med Europa 2020-strategin. Europa 2020 och Utbildning 2020 är således två separata instrument samtidigt som de är nära sammanbundna.

Som utskottet förstår yrkandet om Europa 2020-strategin och Utbildning 2020 handlar det huvudsakligen om genomförandet av Utbildning 2020. Utskottet vill därför uppmärksamma att i rådsslutsatserna om inrättandet av Utbildning 2020 (rådets slutsatser av den 12 maj 2009, 2009/C 119/02) enades EU:s utbildningsministrar om ett antal principer för hur Utbildning 2020 ska genomföras. Utbildningsministrarna kom bl.a. överens om att Utbildning 2020 ska genomföras genom att effektivt utnyttja den öppna samordningsmetoden, som utskottet beskrivit kortfattat ovan, med fullständig respekt för medlemsstaternas ansvar för sina utbildningssystem och enligt det europeiska utbildningssamarbetets frivilliga karaktär.

När det gäller yrkandet om Erasmus+ vill utskottet betona vikten av att ta till vara och utöka möjligheterna för elever och studenter att förlägga delar av sin utbildning eller sin praktik utomlands. I detta sammanhang anser utskottet att Erasmus+ spelar en viktig roll. Utskottet noterar även att svenska studenter och akademiker har dragit betydande nytta av EU-program inom utbildningsområdet.

I fråga om kompetensagendan för Europa konstaterar utskottet att kommissionen i juni 2016 presenterade sitt meddelande om en ny kompetensagenda för Europa (KOM(2016) 381). Av meddelandet framgår att målet är ett gemensamt engagemang och en delad vision om kompetens som nyckeln till hållbara arbetstillfällen och till tillväxt och konkurrenskraft.

Utskottet har granskat kommissionens meddelande om en ny kompetensagenda för Europa (utl. 2016/17:UbU7). I utlåtandet anförde utskottet bl.a. att det är positivt att kommissionen fokuserar på att stärka kompetensbasen i Europa genom samarbete. Utskottet konstaterade även att samarbete mellan medlemsstaterna är viktigt och att det är angeläget med erfarenhets- och informationsutbyten på utbildningsområdet. Samtidigt underströk utskottet bl.a. att utbildning är en nationell kompetens och att

kommissionens roll på detta område är att främja samarbete mellan medlemsstaterna och vid behov stödja och komplettera deras arbete. Utskottet ansåg vidare att det är viktigt att betona att de insatser som föreslås i agendan måste utgå från medlemsstaternas frivilliga medverkan.

Mot bakgrund av det som anförts ovan ser utskottet inga skäl att vidta några åtgärder med anledning av yrkandena om utbildningsfrågor. Utskottet föreslår därför att utrikesutskottet avstyrker motion 2016/17:3662 (SD) yrkandena 66–68. (Utbildningsutskottet torde avse yrkandena 64–66, som rör EU:s utbildningssamarbete.)

Utrikesutskottets ställningstagande

Utrikesutskottet instämmer i de ställningstaganden som görs i kulturutskottets protokollsutdrag 2016/17:27 och i utbildningsutskottets yttrande 2016/17:UbU7y. Med hänvisning till det som kulturutskottet och utbildningsutskottet anför avstyrker utrikesutskottet motion 2016/17:3662 yrkandena 64–68.

EU:s institutioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden, bl.a. om ett svenskt utträde ur EU och om delegerade akter. Vidare avslår riksdagen ett motionsyrkande relaterat till hemligstämpling av EU-dokument. Jämför reservationen 31 (SD).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för EU:s institutioner. Avsnittet behandlar bl.a. frågor om kommissionens, Europaparlamentets och EU-domstolens verksamhet, öppenhet och insyn samt om EU-rekrytering och regionkommittén (s. 146–150).

Motionen

I kommittémotion 2016/17:3662 yrkande 1 anför Björn Söder m.fl. att regeringen ska verka för en omförhandling så att svenska folket kan ges möjlighet att ta ställning till om Sverige ska lämna det överstatliga EU. I samma motion yrkande 2 pläderas för folkomröstning. Vidare i yrkande 3 uppmanar Sverigedemokraterna regeringen att verka för ökad offentlighet genom att minska hemligstämplandet av material som skickas till EU-nämnden. Sverigedemokraterna anför i yrkande 11 att varje tillfälle för kommissionen att utnyttja sin möjlighet att anta regler via delegerade akter ska diskuteras enligt den särskilda ordning som föreskrivs i regeringsformen.

Konstitutionsutskottets yttrande

Konstitutionsutskottet har vid flera tillfällen behandlat motionsyrkanden (bet. 2011/12:KU15, bet. 2014/15:UU10 och ytr. 2015/16 KU9) om utträde ur EU och omförhandling av Sveriges medlemskap i EU. Konstitutionsutskottet vidhåller sin uppfattning att det inte finns någon anledning att omförhandla Sveriges medlemskap i EU.

Utskottet välkomnar regeringens arbete för en ökad öppenhet i EU:s institutioner, bl.a. genom bevakningen av mål i EU-domstolen och tribunalen. Utskottet vill också framhålla vikten av en ökad öppenhet och insyn i EU:s beslutsprocesser, inte minst när det gäller trepartsförhandlingarna mellan kommissionen, rådet och Europaparlamentet.

Utskottet har tidigare framhållit att det finns anledning att bevaka i vilken omfattning kommissionen ges befogenheter att anta delegerade akter. Även om det interinstitutionella avtalet innehåller förbättringar när det gäller ett mer öppet, stärkt och konsekvent samråd, vidhåller utskottet denna uppfattning.

Mot denna bakgrund anser konstitutionsutskottet att utrikesutskottet bör avstyrka kommittémotion 2016/17:3662 yrkandena 1–3 och 11.

Utrikesutskottets ställningstagande

Med anledning av ett motionsyrkande om svenskt utträde ur EU kan utskottet konstatera att frågan om svenskt utträde ur EU inte är aktuell. I samband med folkomröstningen 1994 röstade svenska folket ja till medlemskap i EU, och beslutet om svenskt medlemskap fattades därefter formellt av Sveriges riksdag den 15 december 1994. Utskottet anser, i likhet med i betänkande 2015/16:UU10, att Sverige bäst kan ta till vara nationella intressen och främja universella värden genom att vara en engagerad och konstruktiv kraft i det europeiska samarbetet.

Utskottet ansluter sig i övrigt till de ställningstaganden som görs i konstitutionsutskottets yttrande (2016/17:KU5y). Med hänvisning till det anförda avstyrker utrikesutskottet motion 2016/17:3662 yrkandena 1–3 och 11.

Övriga yrkanden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden.

Utskottets ställningstagande

Utöver de yrkanden som behandlats tidigare i detta betänkande finns i betänkandet även motionsyrkanden som är föremål för en förenklad motionsberedning i enlighet med promemorian Förenklad motionsbehandling

under valperioden 2014–2018 som utrikesutskottet fastställde i oktober 2014. Utskottet har vid en genomgång och beredning funnit att de yrkanden som redovisas i bilaga 2 inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen. Efter denna behandling avstyrker ett enigt utskott motionerna.

Skrivelsen

Utskottet föreslår att skrivelse 2016/17:115 läggs till handlingarna.

Reservationer

1. Den övergripande utvecklingen i EU m.m., punkt 1 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 6 och
avslår motionerna
2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 18 och
2016/17:3661 av Kerstin Lundgren (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna välkomnade beslutet om att låta det brittiska folket få avgöra sin egen framtid. Sverigedemokraterna tycker det är viktigt att poängtera de förändringar som det brittiska utträdet kommer att leda till. Inför utträdet 2019 är det av stor vikt att de framtida relationerna mellan Sverige och Storbritannien inte försvagas på grund av sårade känslor i Bryssel.

2. Den övergripande utvecklingen i EU m.m., punkt 1 – motiveringen (V)

av Hans Linde (V).

Ställningstagande

Den brittiska befolkningen har gjort sitt val. En majoritet har beslutat att Storbritannien ska lämna EU. Resultatet speglar EU:s djupa kris. Över hela unionen har befolkningar upplevt hur EU-eliten har prioriterat euron och bankerna före vanliga människors livsvillkor. I några länder har priset för denna politik varit katastrofalt högt. EU-eliten har skjutit ifrån sig all kritik. I stället har deras svar varit ännu mer centraliserad makt till EU, mindre nationell självbestämmanderätt och en stramare finanspolitik. Med det som bakgrund är det bara naturligt att allt fler får nog av EU-politiken.

Storbritannien har lämnat in sin ansökan om att lämna Europeiska unionen i enlighet med artikel 50 i EU-fördraget. EU och Sverige måste verka för att Storbritannien erbjuds ett avtal som garanterar fortsatt gott samarbete mellan Storbritannien, EU och omvärlden. Det skulle kunna vara ett omförhandlat

EES-avtal (som Norge och Island redan har), ett bilateralt avtal som det med Schweiz eller en annan form av avtal. Det viktiga är att vi ska kunna fortsätta att resa, arbeta, studera, handla och samarbeta med varandra. EU ska inte straffa Storbritannien för utfallet i deras folkomröstning.

Det är oklart vilka rättigheter som de ungefär 4,5 miljoner EU-medborgare som bor och arbetar i Storbritannien kommer att ha efter det att Storbritannien formellt har lämnat EU. Bland dem finns 90 000 svenska medborgare. I Sverige lever ungefär 25 000 personer med brittiskt medborgarskap. Även deras framtid är oviss. Det är viktigt att Sverige och EU nu verkar för att hitta en lösning för våra medborgare och att vi tydligt motsätter oss varje förslag som skulle innebära ökad otrygghet och osäkerhet för EU-medborgare i Storbritannien.

EU:s ledning bör samtidigt utnyttja de möjligheter som den nya situationen ger och använda alla krafter för att skapa ett mer jämlikt samarbete i hela Europa. EU har inte klarat att skapa välfärd och jämlikhet. Storbritanniens utträde bör vara starten på en utveckling mot ett mer rättvist och demokratiskt Europa.

3. Utvidgningsprocessen, punkt 2 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 10 och 13 samt avslår motionerna

2016/17:812 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 11,

2016/17:1738 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 3 och

2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 12.

Ställningstagande

Den förhastade och dåligt planerade utvidgningen av EU har haft kännbara negativa konsekvenser för svenska folket såsom omfattande social turism, urholkning av den svenska arbetsrätten och lönedumpning. Utvidgningen har orsakat enorma kostnader för Sverige genom ett ökande behov av strukturfondsstöd till de nya medlemmarna. Då unionen utvidgas samtidigt som processen mot integration och överstatlighet fortsätter påverkas de välskötta länderna oundvikligen av de nya medlemsländernas problem i form av dåligt skötta ekonomier, fattigdom, korruption och organiserad brottslighet. Sverigedemokraterna ser med oro på att unionen inom en inte alltför avlägsen

framtid kan ta in länder som har ouppklarade, allvarliga konflikter med medlemsländer och andra kandidatländer relaterade till gränser, handel, namn och etnisk tillhörighet. De nya potentiella medlems- och kandidatländerna riskerar att ytterligare urholka EU:s gränsskydd då handel med identitetshandlingar och korruption inom poliskåren i dessa länder är regel snarare än undantag.

Om en utvidgningsprocess ska leda till en positiv reformutveckling i potentiella medlemsstater måste EU bli mycket tydligare i sina krav och mer konsekvent i utvidgningens konditionalitet, dvs. att länder uppfyller sina åtaganden innan eftergifter görs från EU:s sida. Sverigedemokraterna anser därför att regeringen bör använda sitt veto för att stoppa inledande av anslutningsförhandlingar till dess att kandidatlandet i fråga har löst alla sina inre konflikter, har uppnått en BNP som inte väsentligt understiger EU:s genomsnitt, samt kan garantera det yttre gränsskyddet och påvisa mätbara framsteg i kampen mot korruption och organiserad brottslighet. Det ska också ställas krav på att ett kandidatland är en utvecklad demokrati och fungerande rättsstat som respekterar de mänskliga rättigheterna. Dessa krav bör även gälla viseringsfrihet. Innan ett nytt kandidatland godkänns måste Köpenhamnskriterierna i realiteten vara uppfyllda och inte bara vara en papperskonstruktion.

Sverigedemokraterna ser extra allvarligt på att förhandlingarna med Turkiet går vidare med öppnande av nya förhandlingskapitel, trots att landet nyligen har genomgått ett destabiliserande försök till militärkupp som efterföljts av repression från regeringen. Turkiet är ett land som avviker mycket kraftigt från Europa när det gäller offentlig förvaltning, demokratisk tradition och tillämpning av rättsstatens principer. Mot bakgrund av hur den turkiska regeringen i närtid agerat mot demonstranter, press, den kurdiska minoriteten och sina grannländer är det tydligt att kommissionen sänkt kraven som ställs på kandidatländer och väljer att bortse från deras uppenbara brister. Även om EU säger sig ställa samma krav på Turkiet som på andra kandidatländer, och EU har som målsättning att de ska uppfylla dessa krav fram till juni, ser vi det som högst osannolikt att detta kommer att bli något annat än tomma löften. Mot bakgrund av detta vill vi uppmana regeringen att verka för att stoppa alla steg mot ett turkiskt medlemskap.

4. Utvidgningsprocessen, punkt 2 (V)

av Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2016/17:812 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 11 och
2016/17:1738 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 3 och
avslår motionerna
2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 12 och
2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 10 och 13.

Ställningstagande

Alla kandidatländer som nu förhandlar om ett medlemskap i EU brottas med stora utmaningar när det gäller respekten för hbtq-personers rättigheter. Det gäller inte minst Turkiet där Pride stoppats vid flera tillfällen, transpersoner mördas och president Erdoğan vid upprepade tillfällen har gjort homofoba uttalanden. I Serbien har Pride-parader attackerats eller helt stoppats, och var fjärde hbtq-person i landet uppger att hen utsatts för våld på grund av sin sexualitet, könsidentitet eller könsuttryck. Köpenhamnskriterierna behöver därför skärpas när det gäller hbtq-personers rättigheter på så sätt att det av dessa uttryckligen framgår att ett medlemsland som diskriminerar hbtq-personers rättigheter inte kan bli medlem i EU.

Vänsterpartiet anser att Turkiet, som övriga länder i Europa, ska ha möjlighet att bli medlem i EU den dagen man uppfyller kraven på demokrati och mänskliga rättigheter och under förutsättning att befolkningen i Turkiet stöder ett medlemskap. I dag befinner sig Turkiet dock mycket långt från att uppfylla ens de mest grundläggande kraven för att kunna bli medlem i EU. En förutsättning för fortsatta förhandlingar om ett medlemskap i EU är att man ställer tydliga krav på grundläggande respekt för de mänskliga rättigheterna. Sverige bör agera i EU för att förhandlingarna om ett turkiskt medlemskap i EU villkoras med att våldet och repressionen mot oppositionella upphör och att alla som fängslats på politisk grund frigges.

5. Utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 3 (M)

av Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Göran Pettersson (M) och
Sotiris Delis (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 10, 15, 16 och 19 samt
2016/17:3382 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 2 och
avslår motionerna
2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 25,

2016/17:457 av Jeff Ahl m.fl. (SD) yrkande 4,
2016/17:1738 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 4,
2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 4, 6 och 13,
2016/17:3346 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 24 och
2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 14–16.

Ställningstagande

EU:s medlemsländer behöver utveckla en starkare militär och civil förmåga att hantera kriser och konflikter. EU:s medlemsländer behöver därför fördjupa det försvarspolitiska samarbetet. Europeiska försvarsbyrån (Eda) kan stödja medlemsländernas arbete med att koordinera och effektivisera arbetet på detta område.

Kampen mot den internationella terrorismen är något som angår oss alla. Radikalisering, våldsbejakande extremism och terrorism utgör ett stort hot mot såväl stater som individer och ytterst mot de värderingar som vårt samhälle vilar på. Arbetet med att motverka terrorism måste bedrivas både på plats där den uppstår och gentemot de sympatisörer som återfinns i andra delar av världen. Terrorismen är också en starkt bidragande faktor till den ökade flyktingströmmen. Exempelen på EU-medborgare som reser för att delta i terroristhandlingar eller terroristträning i exempelvis Syrien och Irak är flera. EU måste reagera med tydlighet och konsekvens mot dem som återvänder. EU är en viktig aktör i kampen mot Isil/Daish.

Vi måste nu skynda på genomförandet av de redan överenskomna strategierna och fokusera arbetet på EU-nivå. Det är viktigt att det som görs är samordnat mellan institutionernas och medlemsstaternas insatser. EU:s myndigheter måste arbeta mer aktivt utanför Europas gränser och förstärka arbetet med kapacitetshöjande insatser. Det är avgörande att stoppa de finansiella flödena till Isil/Daish. Mer måste göras för att stoppa inflödet av kapital. Det är därför positivt att EU-kommissionen tidigare i år lade fram en åtgärdsplan mot finansiering av terrorism. Mycket ansvar ligger nu också på medlemsstaterna själva att ta fram nationell lagstiftning som kan stoppa finansiering av terrorism.

6. Utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 3 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:457 av Jeff Ahl m.fl. (SD) yrkande 4 och

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 14–16 och avslår motionerna
2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 25,
2016/17:1738 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 4,
2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 10, 15, 16 och 19,
2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 4, 6 och 13,
2016/17:3346 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 24 och
2016/17:3382 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna kan inte ställa sig bakom att den utrikespolitiska kompetensen helt ska förflyttas från nationell nivå till EU:s utrikestjänst. Vi kan instämma i mervärdet i en gemensam EU-linje i viktiga frågor så länge det görs med konsensus och varje medlemsstat också i fortsättningen har en frihet att föra sin egen utrikespolitik i enlighet med sina intressen. Vi ser däremot inte behovet av en särskild utrikestjänst och utrikesrepresentant för EU. Med hänvisning till detta är det vår uppfattning att Europeiska utrikestjänsten bör avvecklas.

Sverigedemokraterna ser med oro på att Europeiska rådet vill driva EU till en alltmer sammanvävd militär organisation. När ett alltmer överstatligt EU beslutar om militära insatser där riksdagens inflytande är begränsat innebär det i praktiken att Sverige är med i en militär allians. Sverigedemokraterna anser att det är tveksamt om denna förändring i svensk utrikespolitik är förankrad hos det svenska folket. Därför menar Sverigedemokraterna att regeringen inom EU ska verka för en linje där säkerhets- och försvarspolitik ska vara ett ansvar för respektive medlemsland, samt motverka en inriktning som går mot en sammanvävd militär organisation. Om samarbete i stora frågor är nödvändigt ska det ske på mellanstatlig basis. Utöver detta menar vi att det är ett oundgängligt behov för det svenska försvarets framtida utveckling att ha tillgång till en tekniskt välutvecklad försvarsindustri med bred kompetens. En svensk myndighet som upphandlar försvarsmateriel bör använda undantagsregeln i artikel 346 i EUF-fördraget på liknande sätt som andra medlemsländer som har en viktig försvarsindustri. Regeringen bör därför upprätthålla en linje som håller fast vid möjligheten att ta sådana hänsyn om ett medlemslands säkerhetsintressen står på spel. Detta är nödvändigt om vi vill att försörjningstryggheten ska genomsyra försvarsmaterielförsörjningen till vår försvarsmakt.

Resolution 65/276 från 2011 ger EU:s institutioner rätt att föra unionens talan i FN, i stället för representanter från EU:s ordförandeland, och även långtgående rätt för EU:s institutioner att agera som en medlemsstat, fastän EU inte är en medlemsstat. Sverigedemokraterna ser detta som ett steg mot ett federalistiskt EU som har som slutgiltigt mål att ersätta medlemsstaternas representation i FN. Sverigedemokraterna är av uppfattningen att FN, i och med det viktiga arbete staten Sverige historiskt bidragit med, kommer att gå

miste om en betydelsefull röst. EU är inte en stat, och Sverigedemokraterna motsätter sig kraftigt en utveckling mot att det blir så. Sverigedemokraterna anser därför att regeringen bör verka för att EU:s förstärkta rätt att föra talan i FN upphävs alternativt begränsas för att inte inskränka medlemsstaternas rätt att framföra åsikter i FN.

7. Utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 3 (V)

av Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 25 och

2016/17:1738 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 4 och
avslår motionerna

2016/17:457 av Jeff Ahl m.fl. (SD) yrkande 4,

2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 10, 15, 16 och 19,

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 4, 6 och 13,

2016/17:3346 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 24,

2016/17:3382 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 2 och

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 14–16.

Ställningstagande

Sedan Sverige blev medlem i Europeiska unionen har den svenska militära alliansfriheten urholkats alltmer. I dag är Sverige med och bidrar till militariseringen av EU, svenskt samarbete med Nato stärks och det uppstår allt oftare frågetecken kring de internationella militära insatser Sverige deltar i. Vänsterpartiet är emot denna utveckling. Vänsterpartiet värnar FN-systemet och folkrätten samt det generella förbudet mot anfallskrig. Vi beklagar att Sveriges deltagande i FN-ledda insatser kraftigt minskat de senaste decennierna. Samtidigt har Sverige fokuserat alltmer på Nato- och EU-ledda insatser och på deltagande i EU:s stridsgrupper. Vi vill att Sverige i stället framöver tydligt ska prioritera deltagande i FN-ledda internationella insatser. Därmed menar Vänsterpartiet att Sverige bör avbryta allt samarbete som bidrar till militariseringen av EU. I stället bör EU prioritera en roll som förtroendeskapare och fredsbyggare i Europa.

Efter terrorattackerna den 11 september 2001 mot World Trade Center införde EU en lista över individer och organisationer som klassades som terrorister. Situationen i Turkiet synliggör problemen som EU:s terrorlista skapar. Samtidigt som EU placerar PKK på terrorlistan fördjupar man

samarbetet med president Erdoğan's regering. De dubbla måttstockarna är uppenbara. Det har blivit i det närmaste omöjligt för EU och Sverige att bli en kraft för fred när man vägrar ha någon som helst dialog med en av de stridande parterna. En förutsättning för att EU och Sverige ska kunna spela en mer aktiv roll för fred i Turkiet är att man häver terrorlistningen av PKK. Att ta bort PKK från terrorlistan innebär inte att man blundar för de övergrepp som de har begått. En långsiktig och hållbar fred i Turkiet kräver att övergrepp och terroristhandlingar utreds, att offren får upprättelse och att de ansvariga ställs inför rätta, oavsett vilken sida eller vilka grupper de stridit för. Sverige bör som medlem i EU verka för att PKK stryks från EU:s terrorlista.

8. Utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 3 (KD)

av Sofia Damm (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 4, 6 och 13 samt

2016/17:3346 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 24 och

avslår motionerna

2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 25,

2016/17:457 av Jeff Ahl m.fl. (SD) yrkande 4,

2016/17:1738 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 4,

2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 10, 15, 16 och 19,

2016/17:3382 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 2 och

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 14–16.

Ställningstagande

EU är och ska vara det centrala forumet för svensk utrikes- och säkerhetspolitik. EU:s stora styrka ligger i en utrikespolitik baserad på normer och värderingar. Som världens största ekonomi, världens största handelspart och världens största biståndsgivare har EU möjlighet att påverka utvecklingen i världen genom en rad olika kanaler. Kristdemokraterna vill att regeringen driver på för en mer aktiv, samstämmig och handlingskraftig europeisk utrikespolitik där främjandet av demokrati och ökad respekt för mänskliga fri- och rättigheter har absolut prioritet. EU kan och ska spela en central roll i omvärlden och verka för fred, frihet och säkerhet. För att det ska vara möjligt krävs tydligare visioner, förstärkt samarbete och högre effektivitet i genomförandet av den gemensamma utrikespolitiken.

Sverige ska ha stor beredskap att bidra till militära insatser i EU:s regi och vara drivande i arbetet för att utveckla EU:s krishanteringsförmågor. Sverige bör vara pådrivande inom EU för att få till stånd en översyn av EU:s stridsstyrkor, s.k. battlegroups, som står i ständig beredskap att delta i en snabb och begränsad insats vid hotande folkmord och våld från globala och regionala organisationer. Stridsgrupperna som sådana har dock aldrig satts in, och därmed har osäkerheten kring konceptet blivit allt större. Avsevärda resurser används för att utrusta, utbilda och hålla dem i beredskap i de olika medlemsländerna. Efter en översyn bör beslut fattas om huruvida dessa styrkor ska få en mer aktiv och framträdande roll, något Kristdemokraterna skulle välkomna. Tillfällen att använda dem saknas inte eftersom världen runt Europa har blivit osäkrare och mindre stabil under de senaste åren.

Sverige har en plats i FN:s säkerhetsråd för perioden 2017 till 2018. Alliansregeringen tog initiativ till en diskussion om hur vi inom EU kan agera mer samordnat när det gäller kandidaturer till säkerhetsrådet, för att undvika att konkurrera med varandra. Den gällande nordiska principen betyder att vi ska söka en säkerhetsrådsplats för ett nordiskt land varannan mandatperiod. Kristdemokraterna vill att regeringen agerar för att inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken få till stånd ett rotationssystem för att undvika intern och kostsam konkurrens mellan EU-länder i framtiden.

Sverige ska fortsätta att arbeta för att stärka genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. Sverige måste kräva att FN:s resolution 1325 med kraft aktualiseras för att se till att kvinnor får inflytande i fredsarbete och det planeringsarbete som görs efter ett fredsavtal. Kraftfulla åtgärder krävs också för att förhindra den stora omfattningen av sexuella övergrepp som pågår i olika konflikter runt om i världen.

9. Gemensam handelspolitik, punkt 4 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 19 och 20.

Ställningstagande

Vi Sverigedemokrater är positiva till handel och anser att Sverige, såväl inom EU som i internationella forum såsom WTO, ska verka för en öppen och fri handel. Ökad handel ger ökad tillväxt, som i sin tur skapar bättre ekonomiska

förutsättningar för länder och deras medborgare. Liksom tidigare anser vi att frihandel kan vara en starkt välståndsskapande kraft för såväl fattiga som mer utvecklade länder. Att värna principen om frihandel är därför både ett globalt och ett svenskt intresse. Vi anser dock att även andra intressen än rent ekonomiska bör kunna beaktas inom handelspolitiken. Sverige ska t.ex. kunna ställa motsvarande krav på djuretik när det gäller de animaliska produkter vi importerar som när det gäller de inhemskt producerade produkterna. Vi ser även vikten av att handelsavtal ska innefatta bl.a. företagens sociala ansvar och miljöaspekter där prioriteringen ska vara ett minskat koldioxidläckage.

10. EU som global utvecklingspolitisk aktör, punkt 5 (M)

av Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Göran Pettersson (M) och Sotiris Delis (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 3 och 13 samt avslår motionerna

2016/17:812 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 10,

2016/17:1066 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2 och

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 21 och 22.

Ställningstagande

Drygt hälften av allt globalt utvecklingsbistånd kommer från EU och dess medlemsländer. EU-länderna och EU ska samordna sina projekt för att förstärka och göra insatserna så effektiva som möjligt. Biståndets effektivitet är dock i många fall bristfällig, och en alltför stor del av EU:s bistånd går direkt till regeringar i form av budgetstöd, vilket i de flesta fall är varken önskvärt eller effektivt.

Från och med 2014 har EU fasat ut sitt direktstöd till stora länder som Indien och andra länder som Malaysia och flera latinamerikanska länder. I stället riktas nu stödet mot de allra fattigaste i världen. Det är bra och en process som måste fortsätta. Det är viktigt att EU fokuserar mer resurser på bistånd för att bidra till stabilitet och fred i ett område, stödja arbete mot terrorism och främja demokrati och mänskliga rättigheter i hela världen.

EU har beskrivits som en av de mest öppna biståndsgivarna i världen. Information om vart biståndet går och hur det används hjälper skattebetalarna att kontrollera att deras pengar används på rätt sätt. Det ska förhindra att givarna överlappar varandra och motverkar korruption och missbruk av medel.

Det är sant att EU har ett bra system för att se vart bistånd går. Däremot återstår mer att göra för att motverka korruption, krav på redovisning och transparens.

EU:s biståndsprogram granskas regelbundet av oberoende experter som ska se till att räkenskaperna är i sin ordning. Om det finns misstanke om bedrägeri eller korruption ska EU:s bedrägeribekämpningsbyrå ingripa. EU-kommissionen och EU:s delegationer i mottagarländerna övervakar och kontrollerar de projekt och program som de finansierar. Om det finns allvarliga misstankar om att pengarna missbrukas ska EU avbryta finansieringen och kräva tillbaka pengarna eller vidta andra nödvändiga åtgärder.

Humanitärt bistånd bidrar till att rädda liv i akuta krissituationer och ge människor mat, tält och sjukvård i konflikter eller efter naturkatastrofer. Utvecklingssamarbetet stöder länder på medellång och lång sikt så att de kan ta sig ur fattigdomen och skapa hållbar ekonomisk tillväxt som gynnar hela samhället. EU måste på ett bättre sätt se till att övergången från katastrofbistånd till utvecklingsbistånd fungerar smidigt genom att koppla samman bistånden.

11. EU som global utvecklingspolitisk aktör, punkt 5 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 21 och 22 samt avslår motionerna

2016/17:812 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 10,

2016/17:1066 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2 och

2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 3 och 13.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att subventioner, såsom EU:s exportbidrag, som är direkt skadliga för utvecklingsländernas självförsörjningsgrad ska avskaffas. Sverigedemokraterna motsätter sig inrättandet av ytterligare investeringsfonder som Europeiska fonden för hållbar utveckling (EFSD) eftersom detta kommer att expandera EU:s utgifter till tveksam nytta.

12. EU som global utvecklingspolitisk aktör, punkt 5 (V)

av Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:812 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 10 och avslår motionerna

2016/17:1066 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2,

2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 3 och 13 samt

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 21 och 22.

Ställningstagande

EU:s medlemsländer står för nästan 60 procent av världens samlade bistånd och är många utvecklingsländers största handelspartner. EU:s utvecklingspolitik brister på en rad punkter och står inför en rad utmaningar. Det främsta problemet är självklart att få av EU:s medlemsstater lever upp till sina åtaganden när det gäller biståndet. Samtidigt som biståndet från EU ökade 2016 är det mycket få medlemsstater som lever upp till sina åtaganden, och andelen av EU:s bistånd som går till de minst utvecklade länderna sjunker.

Samtidigt valde en lång rad EU-länder att använda sina biståndsbudgetar för att finansiera verksamhet på hemmaplan, verksamhet som knappast kan betraktas som bistånd, t.ex. räntekostnader, flyktningmottagande i EU, utländska studenter vid högskolor i EU och skuldavskrivningar. Utöver biståndsnivåerna och urholkningarna finns andra stora problem. Fortfarande är s.k. bundet bistånd vanligt i ett flertal medlemsstater. All utvecklingsforskning pekar på att det är en mycket ineffektiv biståndsform och det står i strid med tanken om ägandeskap i biståndet. Bundet bistånd tenderar att gynna näringslivet i EU snarare än jordens fattiga.

EU har antagit en policy för samstämmighet i utvecklingspolitiken, Policy Coherence for Development, vilket motsvarar Sveriges politik för global utveckling i Sverige. Fortfarande finns dock grundläggande brister i samstämmigheten mellan EU:s olika verksamheter. Unionens handels-, jordbruks- och fiskeripolitik är exempel på verksamhet som försämrar, och i vissa fall helt slår sönder, förutsättningarna för att biståndet ska kunna ge resultat.

Ytterligare en bland flera stora utmaningar i EU:s utvecklingspolitik är att ett mindre antal medlemsstater med Ungern och Polen i spetsen kunnat blockera mycket av arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i unionens bistånd. Frågor om hbtq-personers situation har fått minimal

uppmärksamhet, bl.a. på grund av att en rad konservativa medlemsstater aktivt motsatt sig att EU arbetar med frågor om sexuella rättigheter eller könsidentitet inom sitt utvecklingssamarbete. Sverige bör driva på för att EU:s utvecklingspolitik ska bidra till att stärka hbtq-personers rättigheter i världen.

Sverige bör aktivt verka för att EU och dess medlemsländer tar fram en tydlig färdplan för hur EU:s gemensamma mål om att nå 0,7 procent av BNI ska uppnås. Sverige bör även verka för att man inom unionen fastställer åtagandet om att 0,15 procent av BNI ska gå till bistånd till de minst utvecklade länderna (MUL-länderna). Dessutom bör Sverige verka för att EU:s klimatfinansiering ska ske utöver redan existerande åtaganden för biståndet. Likaså är det viktigt att klargöra att samstämmighet för utveckling är ett överordnat mål, och att det ska översättas i en konkret färdplan. Sverige bör arbeta aktivt för att en sådan färdplan blir verklighet. Slutligen finns ett behov av att tydliggöra det civila samhällets roll för utveckling, bl.a. genom deltagande i beslutsprocesser, och att öka finansieringen av det civila samhällets verksamhet.

13. EU som global utvecklingspolitisk aktör, punkt 5 (L)

av Birgitta Ohlsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:1066 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2 och

avslår motionerna

2016/17:812 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 10,

2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 3 och 13 samt

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 21 och 22.

Ställningstagande

Riktat bistånd bör i högre grad än i dag ges till fria journalisters utbildning och kontakter i Sverige. Goda exempel är Radio Free Europe och Radio Marti. Detta är relevant exempelvis på Kuba där många demokratiaktivister har sin bas i nättidningar eller radiokanaler som sänder från Miami. Sverige bör dessutom driva på för att EU:s biståndsstrategier får ett ökat fokus på demokratiinsatser, och stödja de goda initiativ som redan tagits. Ett sådant är EU Human Rights Defender Mechanism, som presenterades i december 2015 och som ska bistå utsatta MR-aktivister i andra delar av världen. Mekanismen bidrar till uppfyllandet av de globala hållbarhetsmålen. Den väntas vara på

plats 2018 och kommer att ge både akut och mer långsiktigt stöd till aktivister globalt. Det handlar om allt från fysiskt skydd till nätverksetablering.

14. EU:s grannskapspolitik, punkt 6 (M, C, L, KD)

av Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Kerstin Lundgren (C), Göran Pettersson (M), Birgitta Ohlsson (L), Sofia Damm (KD) och Sotiris Delis (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:2766 av Karin Enström m.fl. (M, C, L, KD) yrkandena 10 och 11,

2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 8 och

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 7 och
avslår motion

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 23.

Ställningstagande

Genom det östliga partnerskapet förstärks EU:s samarbete med de sex grannländerna i Östeuropa och Kaukasien. Dessa länders möjligheter att utvecklas till vitala demokratier och marknadsekonomier samt själva göra sina utrikespolitiska vägval är centrala för ett säkert och stabilt Europa. Länder som kan och vill gå längre i sitt reformarbete ska erbjudas en närmare politisk associering och successiv integrering i EU:s inre marknad. Därtill ska länder i det östliga partnerskapet ha möjligheten att ansöka om medlemskap i EU.

Sverige ska verka för möjligheten till differentiering mellan partnerskapsländerna där respektive land ska ha möjlighet att göra framsteg i sin egen takt. Samtidigt finns ett värde av att de sex länderna omfattas av samma ramverk och strategiska ansats, inte minst för att utveckla samarbetet dem emellan. Principen om konditionalitet är också central, dvs. att utvecklingen av varje lands relation med EU kommer att vara beroende av hur väl landet lever upp till åtaganden vad gäller t.ex. mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen.

Det östliga partnerskapet ska grunda sig i ömsesidiga utfästelser om rättsstatens principer, goda styrelseformer, respekt för de mänskliga rättigheterna, respekt för skyddet av minoriteter samt principerna om marknadsekonomi och hållbar tillväxt. Det östliga partnerskapet bör bidra till detta, liksom till förbättrad givarsamordning. Sverige ska ha ett långsiktigt engagemang för fortsatt reformering av länderna inom det östliga partnerskapet, och EU ska ge dessa partnerländer starkt stöd i deras

ansträngningar att närma sig EU och erbjuda bistånd i det reformarbete som detta medför.

Med hänsyn till att det finns fortsatta problem i de östliga partnerskapsländerna med korruption och oligarkers särställning måste EU ställa högre krav på partnerskapsländerna när det gäller korruptionsbekämpning.

Det östliga partnerskapet syftar också till att stärka EU:s och partnerskapsländernas energisäkerhet när det gäller långsiktiga leveranser och transiteringar av energi. Här har inte utvecklingen gått i önskad takt och det finns stora utmaningar. Sverige måste ta initiativ till att fördjupa och utveckla samarbetet mellan EU och partnerskapsländerna inom energisäkerhet, och EU ska arbeta för att partnerskapsländerna utvecklar rena, säkra och långsiktigt hållbara energikällor.

15. EU:s grannskapspolitik, punkt 6 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 23 och
avslår motionerna

2016/17:2766 av Karin Enström m.fl. (M, C, L, KD) yrkandena 10 och 11,

2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 8 och

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 7.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att regeringen bör arbeta för ett mellanstatligt samarbete mellan fria självständiga stater samt en renodlad frihandelszon som utvidgas genom frihandelsavtal med utomstående stater i stället för upptagande av ytterligare medlemsstater. Vi anser att det är av stor vikt att EU upprätthåller goda relationer och handelsförbindelser med grannskapet. Vi anser vidare att det är viktigt att värna varje lands rätt till territoriell integritet och suveränitet samt möjlighet att genomföra fria val utan påtryckningar från utomstående parter.

Om associeringsavtal ändå ska tecknas anser vi att kraven måste skärpas. Det räcker inte med samarbete efter ett genomfört avtal, utan vi vill se tydligare reformer och uppfyllda krav om bl.a. arbete mot korruption och organiserad brottslighet, fungerande rättsstat, fungerande gränskontroller, säkerhet, demokrati och mänskliga rättigheter innan avtal ingås. Vidare måste

stor försiktighet iakttagas när det gäller beslut om nya stödpaket för särskilt det södra grannskapet. Omfattningen av sådana paket riskerar att bli mycket kostnadsdrivande för unionen i ett läge när många medlemsländer redan befinner sig i ekonomisk kris. Sveriges linje bör vara att ytterligare avtal om närmare associering inte är tvingande på EU-nivå utan överläts till sådana medlemsstater som anser sig ha kapacitet för detta.

16. EU:s grannskapspolitik, punkt 6 – motiveringen (V)

av Hans Linde (V).

Ställningstagande

EU:s s.k. grannskapspolitik omfattar både länder söder och öster om unionen, s.k. grannskap. I de delar som berör det östliga partnerskapet står Vänsterpartiet bakom utskottets utlåtande. Men vi har en rad frågor vi vill lyfta fram om det södra grannskapet, där vi ser tydliga behov av att Sverige driver på för en i grunden förändrad grannskapspolitik.

EU har en historia av omfattande politiskt och ekonomiskt samarbete med auktoritära regimer i Nordafrika och Mellanöstern. Efter den s.k. arabiska våren sa sig EU vilja göra ett omtag av den förda politiken, och frågor om mänskliga rättigheter stod högt upp på den politiska agendan. Ett par år senare kan vi konstatera att lite har gjorts i praktiken. I arbetet med att bygga EU:s murar högre mot omvärlden har många av regionens auktoritära regimer varit nära allierade. Många av regimerna har dessutom beväpnats genom vapenexport från EU:s medlemsstater och betraktas som viktiga ekonomiska partner i arbetet med att öka exporten från EU. Det gäller även Sverige. Vänsterpartiet anser att det, i ljuset av den arabiska våren, fortfarande finns stora behov av att i grunden reformera grannskapspolitiken med Nordafrika och Mellanöstern för ett ökat fokus på folkrätt, demokrati och mänskliga rättigheter. Israels ockupation av Palestina har skapat en av världens mest segdragna konflikter. Sedan 1967 har Israel ockuperat delar av Gazaremsan, Västbanken och östra Jerusalem i strid med folkrätten. Trots Israels omfattande och pågående folkrättsbrott har EU i dag ett mycket omfattande samarbete med Israel inom många områden. EU ingick ett associeringsavtal med Israel 1995. En central del av avtalet är omfattande handelslättnader för Israel. Avtalet är villkorat med respekt för mänskliga rättigheter och demokratiska principer. I flera andra fall har EU valt att säga upp liknande avtal när länder har begått brott mot de mänskliga rättigheterna. Vänsterpartiet anser att Sverige bör agera för att det nuvarande associeringsavtalet mellan EU och Israel fryses tills Israel respekterar folkrätten och upphör med sin ockupation.

Sedan 1975 är stora delar av den tidigare spanska kolonin Västsahara ockuperad av Marocko. Ockupationen har av Internationella domstolen i Haag bedömts vara rättsvidrig. FN vill att det västsahariska folket självt ska få avgöra sin framtid i en folkomröstning. En folkomröstning har dock

systematiskt förhållats av ockupationsmakten Marocko. I december 2012 ställde sig en majoritet i riksdagen bakom motioner från bl.a. Vänsterpartiet om att erkänna staten Västsahara. Vi anser att regeringen nu ska genomföra riksdagens beslut och agera för att fler länder inom EU erkänner Västsahara.

17. EU:s bilaterala och regionala förbindelser, punkt 7 (M)

av Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Göran Pettersson (M) och Sotiris Delis (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 7 och 9 samt avslår motionerna

2016/17:1067 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 7,

2016/17:1077 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 6,

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 9 och

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 18 och 24–26.

Ställningstagande

Relationen mellan EU och Ryssland måste vila på respekt för internationella regler, institutioner och principer. Sanktionspolitiken mot Ryssland har varit framgångsrik i så måtto att EU:s 28 medlemsländer uppträtt gemensamt och koordinerat. EU måste stötta Ukraina gentemot Ryssland och hitta en långsiktig fredlig lösning på konflikten.

EU bör utveckla närmare relationer med länderna på den afrikanska kontinenten, och det behövs ett förstärkt partnerskap mellan EU och Afrikanska unionen (AU). Kampen mot fattigdom, främjandet av hållbar utveckling och arbetet för frihandel är prioriterade områden för detta partnerskap.

18. EU:s bilaterala och regionala förbindelser, punkt 7 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 18 och 24–26 samt avslår motionerna

2016/17:1067 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 7,

2016/17:1077 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 6,

2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 7 och 9 samt

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 9.

Ställningstagande

EU:s alltmer fördjupade samarbete i konsulära frågor har medfört vissa fördelar. Det är dock värt att komma ihåg att möjligheten att upprätthålla egna diplomatiska representationer är ett av de mest grundläggande kännetecknen för en suverän stat. Enligt vår mening bör vi se konsulära frågor som en fråga där Sveriges och de övriga medlemsstaternas nationella kompetens strikt ska värnas och där regeringen ska motverka att det konsulära samarbetet går mot en gemensam EU-representation. Vi motsätter oss därför det direktiv som formaliserar det konsulära samarbetet.

Utifrån vår principiella utgångspunkt att värna alla staters suveränitet, självbestämmande och territoriella integritet är vi kritiska till den överstatliga inriktningen inom EU, och utifrån samma utgångspunkt är vi ännu mer kritiska till Rysslands stormaktsfasoner som utgör ett säkerhetspolitiskt hot i vårt närområde. Sverigedemokraterna ställer sig positiva till EU:s starka reaktion mot Rysslands agerande på Krim och i östra Ukraina. Sverigedemokraterna ställde sig bakom att avbryta förhandlingarna om det nya samarbetsavtalet med Ryssland och avtalet om förhandlingsprocessen om viseringsfrihet, och partiet stöder ett fortsatt fryst förhandlingsläge. Sverigedemokraterna anser liksom regeringen att ämnen som mänskliga rättigheter och demokrati även i fortsättningen bör ha en framträdande ställning när samtal förs mellan EU och Ryssland. Sverigedemokraterna står bakom det paket av sanktioner som EU infört mot Ryssland och välkomnar utvidgningen som skett under året, och partiet anser att Sverige ska ställa sig bakom ytterligare utvidgningar om det skulle visa sig nödvändigt. Det är viktigt att Sveriges hållning står fast när andra EU-länder börjar vackla i frågan om sanktioner gentemot Ryssland. För att sanktionerna ska ge största möjliga effekt uppmanar Sverigedemokraterna regeringen att arbeta inom EU för en tydlig utvärdering och uppföljning av sanktionernas effekter och eventuella tillkortakommanden.

Sverigedemokraterna anser att målet med EU:s Mellanösternpolitik bör vara en varaktig fred där båda parter kan leva i fred och säkerhet. Sverigedemokraterna ser det som omöjligt att Hamas kan bli en del av en sådan långsiktig lösning. Förutom den fysiska faran från terrororganisationen Hamas är Hamas terrortaktik en form av psykologisk krigföring som är ägnad att göra livet så svårt som möjligt för civila israeler. Sverigedemokraterna efterlyser här ett mycket starkare ställningstagande från EU. Sverigedemokraterna anser att Sverige inom EU ska verka för att en regeringsbildning där Hamas ingår

inte ska anses vara legitim. Krav bör ställas för att den palestinska myndigheten ska få stöd från EU. Sverigedemokraterna anser vidare att Sverige inom EU bör verka för att EU-institutionerna inte går vidare med genomförandet av märkning av produkter från israeliska bosättningar. Vi anser att detta inte för fredsprocessen framåt utan snarare missgynnar många människor från Palestina som tjänar sitt uppehälle genom att arbeta inom industrier i dessa områden.

De fruktansvärda inbördeskrigen i Syrien och Irak har varit särskilt förödande för minoriteter och i synnerhet ländernas kristna sådana. Både det europeiska parlamentet och den amerikanska senaten erkände nyligen händelserna i området som folkmord, vilket vi välkomnar. Sverigedemokraterna stöder utökad autonomi och självständighet för såväl kurder som kristna. Vi ser därför mycket allvarligt på att EU i praktiken gjort sig beroende av Turkiet för att hantera flyktingfrågan, samtidigt som Turkiet använder sin militär för att förhindra utökad kurdisk autonomi i Syrien. Beslut i sådana frågor måste fattas efter noggrant övervägande för att förhindra att nya konflikter uppstår. Sverigedemokraterna anser därför att regeringen bör verka i EU för att uppmärksamma de humanitära och kulturella värden som håller på att gå förlorade i inbördeskrigen i Syrien och Irak samt visa sitt tydliga stöd för kristna och andra utsatta minoriteter i området. Vidare bör regeringen verka i EU för att öka de humanitära insatserna i konfliktområdena, och vi välkomnar att så i viss mån skett, även om volymen fortfarande är otillräcklig. Eftersom behoven är närmast gränslösa är det också viktigt att pengarna används så effektivt som möjligt. Regeringen bör i EU verka för att en långsiktig konstitutionell lösning utarbetas, som i praktiken tar hänsyn till, skyddar och bevarar områdets religiösa och kulturella minoriteter, så att det skapas ett område för kristna på Nineveslätten med egen autonomi och en långsiktigt hållbar lösning som tar hänsyn till kurdernas anspråk på utökat självstyre.

19. EU:s bilaterala och regionala förbindelser, punkt 7 (L)

av Birgitta Ohlsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:1067 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 7 och

2016/17:1077 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 6 och

avslår motionerna

2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 7 och 9,

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 9 och
2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 18 och 24–26.

Ställningstagande

Det är bra att EU har skärpt sanktionerna mot Ryssland, men vi anser att de bör utvidgas till att också innefatta fler företag i energisektorn. Energipolitiken är för Ryssland ett mycket användbart maktmedel.

Det får aldrig accepteras att gränser i Europa flyttas med våld. Rysslands annektering av Krim och fortsatta hybridkrigföring i östra Ukraina är en grov kränkning av folkrätten och utmanar grunderna för den europeiska säkerhetsordningen. Sanktionerna mot Ryssland ska fortsätta till dess att Ukrainas internationellt erkända gränser återupprättas. Rysslands alltmer aggressiva beteende måste mötas brett. EU ska stödja Ukraina politiskt och ekonomiskt samt verka för en långsiktigt fredlig lösning som respekterar landets självständighet och territoriella integritet. Dörren för ett framtida EU-medlemskap, när landet lever upp till kraven på nya EU-medlemmar, ska lämnas öppen. EU:s energiunion måste fullföljas för att långsiktigt minska beroendet av rysk gas. Sverige bör bl.a. inom EU arbeta för att motverka att den ryska gasledningen Nord Stream 2 dras i Östersjön. EU ska fortsätta verka för att Ryssland inte släpps in i det internationella energigorganet eller OECD.

20. EU:s bilaterala och regionala förbindelser, punkt 7 (KD)

av Sofia Damm (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 9 och
avslår motionerna

2016/17:1067 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 7,

2016/17:1077 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 6,

2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 7 och 9 samt

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 18 och 24–26.

Ställningstagande

Sönderfallet av Libyen visar vad som händer i avsaknad av en långsiktig färdplan, vilket vi ser konsekvenserna av i dag. EU måste på allvar återuppta sitt engagemang. Stödet till terrorbekämpning och demokratisk utveckling är

helt avgörande. Här måste Sverige vara en tydlig röst. Vid framtida militära interventioner måste en långsiktig färdplan ingå.

21. Budget, ekonomi och finansiella frågor, punkt 8 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4, 5, 7–9 och 28–33.

Ställningstagande

Även om vi sverigedemokrater tycker att Europa 2020-målen i sig är sympatiska finns det anledning att ifrågasätta om det verkligen är så EU ska fungera – med gemensamma mål som omvandlas till en harmoniserad strategi som i sin tur omvandlas till EU:s gemensamma rekommendationer om reformer i medlemsstaterna. Konvergens mellan medlemsstaternas ekonomier och tillväxt kommer snarare till genom sund konkurrens mellan medlemsstaterna och marknadstillträde inom unionen än genom en harmoniserad utbildningspolitik och användningen av strukturfonder. Med tanke på utfallet i folkomröstningen i Storbritannien borde även eurofilerna se ett behov av att förankra sina visioner hos befolkningen. Även om områden som ges specifikt till Sverige är relevanta, är detta något rikets förvaltning mer än väl klarar av att själv analysera. Som Sverigedemokraterna i flera år anfört är de nationella reformprogrammen en av de avgörande bitarna för att EU ska kunna utöva inflytande över en medlemsstats finanspolitik. När kommissionen gör analyser av medlemsstaternas ekonomi inom ramen för den europeiska planeringsterminen beaktas inte bara programmets relevans för hållbarheten i finanspolitiken utan också i vilken mån EU:s regler och riktlinjer iakttagits. Det är av avgörande vikt att regeringens förslag till nationellt reformprogram tillställs riksdagen i en särskild skrivelse för att medborgare och de partier som är EU-skeptiska ska kunna ta del av förslagen och bilda opinion kring hur EU påverkar medlemsstaterna och vilka krav EU bör ställa på medlemsstaterna.

Sverigedemokraterna vänder sig synnerligen starkt mot den snedvridning som råder inom unionen där vissa länder står för de finansiella tillgångarna och andra i stort sett bara får ta emot pengar nästan helt utan motkrav. Trots sin ringa storlek var Sverige den tredje största nettobetälaren till EU mellan 2000 och 2015. Sveriges sammanlagda EU-avgift uppgick 2016 till 31,8 miljarder kronor medan återflödet från EU:s budget endast var 9,7 miljarder kronor 2015. För 2016 väntas återflödet hamna ungefär på ett jämförbart

resultat. Denna mellanskillnad på tiotals miljarder kronor kommer aldrig de svenska skattebetalarna till del utan används i stället för att finansiera vidare maktförflyttning och utvidgning av EU. Sverigedemokraterna kräver att svenska skattebetalares medel ska användas för utveckling av Sverige i stället för av Central- och Östeuropa.

Sverigedemokraterna ser med stor oro på att EU vid sin halvtidsöversyn av den fleråriga budgetramen 2014–2020 inte kan motivera varifrån inkomsterna för de höjda anslagen ska tas. Behovet av ökad finansiering för migration och det rådande säkerhetsläget i Europa anges som skäl för att öka budgetanslagen med 12 789 miljoner euro. Sverigedemokraterna motsätter sig att svenska skattebetalare ska bli tvungna att ytterligare bekosta flyktmottagningen och dess konsekvenser för EU:s medlemsländer. Sverigedemokraterna förstår inte varför EU:s och kommissionens direkta oförmåga att hantera budgetmedel inte har lyfts upp i större utsträckning. En felmarginal på 3,8 procent 2015, 4,4 procent 2014 och 4,5 procent 2013 visar på en avsevärt högre felmarginal än EU:s egna krav på 2 procent. Detta visar på en trend med osunda finanser, vilket aldrig bör accepteras. Sverigedemokraterna kräver att regeringen lyfter fram frågan för att uppnå ett långsiktigt och respektfullt omhändertagande av svenska medborgares ekonomiska medel.

Sverigedemokraterna är starkt kritiska till det makrofinansiella stödet från EU till Tunisien på 500 miljoner euro, Jordanien på 200 miljoner euro och Ukraina på 1,8 miljarder euro. EU bör inte engagera sig som bidragsgivare och högrisklångivare till länder som inte är medlemmar och än mindre till länder som tydligt har visat sig vara inkapabla att hantera sina egna statliga finanser. Sverigedemokraterna anser därmed att kommande planerade utbetalningar till utomstående länder ska dras in och återföras till medlemsstaternas medborgare. Utöver detta vill vi framhäva vikten av att i framtiden låta medlemsländerna enskilt bestämma om de är beredda att erbjuda lån och stöd till krisande ekonomier.

På senare år har OECD byggt ett omfattande ramverk mot skatteundandragande och vinstförflyttning på bolagsskatteområdet, det omhuldade s.k. BEPS-projektet. Syftet med detta projekt är att skapa en global samsyn om väsentliga åtgärder mot BEPS och genomföra detta genom att lansera ett multilateralt skatteavtal. Vi sverigedemokrater anser att detta är den bästa vägen att gå för att komma åt de allvarliga konsekvenser som blivit resultatet av den snabbt utvecklade globaliseringen, där framför allt globala företag som opererar i många länder genom olika skatteupplägg ser till att endast behöva betala skatt i jurisdiktionerna med lägst bolagsskatt, eller att inte betala någon bolagsskatt alls. Det är väsentligt att detta arbete görs i så stor och bred internationell samsyn som möjligt för att det ska lyckas. Sverigedemokraterna arbetar aktivt för att utveckla internationellt samarbete för att komma till rätta med dessa problem, eftersom stabila skatteintäkter är en förutsättning för trygghet och välfärd i Sverige. Den springande punkten är huruvida EU avviker från eller harmoniseras med övriga länder globalt. Därför välkomnar också Sverigedemokraterna de insatser EU gör för att genomföra

OECD:s ramverk för dessa ändamål, enligt OECD:s riktlinjer utan annat än triviala avvikelser. Detta gäller inom flera områden, t.ex.

- företagens inkomstbeskattning och bolagsskattebasen
- rapporteringskrav, dubbelbeskattning och instrument mellan länder
- penningtvätt.

När det gäller arbetet mot skatteflykt finns det också arrangemang inom mervärdesskatteområdet som är viktiga att hantera. Det är positivt att regelverk för bolagsskattebasen i huvudsak riktar in sig på större bolagskoncerner med en global omsättning om 750 miljoner euro och att regelverken ska vara frivilliga för mindre bolag. I den mån syftet med bolagsskattebasen är att minska skatteundandragande är detta en god avsikt. Sverigedemokraterna har en försiktigt avvaktande hållning till utformningen av regelverket och ifrågasätter vad det verkliga syftet med detta är. När ärendet hanterades 2011 anförde EU-kommissionen följande:

Den gemensamma konsoliderade bolagsskattebasen är en skattepolitisk åtgärd som ska förenkla skattereglerna, minska kostnaderna för att följa reglerna och undanröja skattehindren för företag som bedriver verksamhet över gränserna. Den gemensamma konsoliderade bolagsskattebasen avses vidare ge en nystart för den inre marknaden och flaggskeppsinitiativet för industripolitik i Europa 2020-strategin och bidra till att genomföra de breda målen i unionens industripolitik enligt Europa 2020-strategin.

Vid hanteringen av frågan under 2016 anförde EU-kommissionen följande:

Ett viktigt syfte med förslaget är att öka rättvisan i skattesystemet genom att hantera några av grundorsakerna till skatteflykt bland företag.

Det är intressant att se hur motiveringarna till förslaget förändrats från 2011 års fokus på den inre marknaden till 2016 års fokus på skatteflykt. Mot denna bakgrund kan man ifrågasätta vad det egentliga syftet med förslaget är. Sverigedemokraterna är mycket kritiska till förslaget om avsikten egentligen skulle visa sig vara att använda arbetet med en gemensam konsoliderad bolagsskattebas (CCCTB) för att ge EU en egen beskattningsrätt.

De internationella skatteavtalen är positiva, men Sverigedemokraterna vill höja ett varningens finger och hålla ett vakande öga på de nu pågående förändringsprocesserna. I EU:s förslag om genomförande av direktiv och regelverk finns en risk att vi indirekt skapar överstatliga strukturer som i förlängningen innebär att beskattningsrätten flyttas över till EU-nivå helt och hållet. Redan i dag kan vi se hur EU har instiftat skattedirektiv på ett flertal områden. Dessa direktiv begränsar Sverige från att fritt kunna utforma vår egen skattepolitik som är anpassad efter våra förhållanden, kulturella förtecken och inte minst vår nations föränderliga ekonomiska situation. Risken är att EU:s skattedirektiv och ett successivt överflyttande av makt över skattepolitiken blir en tvångströja på Sverige som smiter åt allt hårdare. Under vissa tidsperioder kan det innebära mycket stora problem för Sverige. Därför är Sverigedemokraterna emot den överstatliga inriktningen.

Sedan den svenska folkomröstningen 1994 har många samarbetsområden och länder inlemmats i EU, vilket innebär ytterligare offentliga kostnader för

EU-apparaten. EU vill nu göra så mycket att pengarna inte räcker. Parallellt med de juridiska skattedirektiven som begränsar friheten diskuteras därför allt oftare begreppet ”egna medel” i samband med olika arrangemang i EU. Denna introduktion av vad som i förlängningen blir en EU-skatt motsätter vi Sverigedemokrater oss med skärpa. Sveriges hållning bör vara att inte gå med på en utveckling i riktning mot en egen beskattningsrätt för EU.

Med utgångspunkt från mervärdesskattedirektivet har EU-kommissionen upprättat en handlingsplan för gemensam mervärdesskatt inom EU, och man har presenterat två alternativ när det gäller framtiden.

- Fortsätta på den inslagna vägen och vidareutveckla mervärdesskattedirektivet med nya skatteregler för alla medlemsländer. Medlemsländerna får bistå med sina åsikter i frågan, men EU-kommissionen fattar besluten.
- Erbjuder medlemsländerna en något större frihet att själva utforma sin mervärdesskatt vad gäller reducerade momssatser och undantagsregler.

Sverigedemokraterna är kritiska till mervärdesskattedirektivets reglering av svensk beskattning och vill därför stödja det andra alternativet. Detta skulle bidra till att ge Sverige ett ökat självbestämmande i mervärdesbeskattningen.

Sverigedemokraterna är kritiska till den föreslagna punktbeskattningen av finansiella transaktioner, delvis eftersom inte alla länder kunnat enas om förslaget. Tidigare har vi kunnat se hur denna typ av punktskatter eller förbud flyttat transaktioner till andra jurisdiktioner, varför en sådan typ av reglering i princip förutsätter en global multilateral lösning för att nå resultat. För att en skatt på finansiella transaktioner ska komma på tal bör den utformas som en punktskatt på instrument som är skadliga för den finansiella stabiliteten. Även på energiområdet och i andra sammanhang agerar EU aktivt för att hitta olika punktskattearrangemang där EU står som mottagare av skatterna. Vi sverigedemokrater motsätter oss också denna utveckling å det bestämdaste.

Sättet genom vilket EU-budgeten fastställs och på vilket skattemedel från de olika medlemsstaterna behandlas av kommissionen m.fl. visar på vikten av att EU:s ekonomiska medel minskas så länge Sverige fortfarande är medlem. Vi sverigedemokrater vill därför att regeringen inom EU ständigt ska verka för att hålla onödiga kostnader nere.

22. Budget, ekonomi och finansiella frågor, punkt 8 – motiveringen (V)

av Hans Linde (V).

Ställningstagande

Orsakerna till den ekonomiska krisen i EU är komplexa och sammanflätade men har synliggjort flera brister i det finansiella systemet. EMU-länderna är genom valutaunionen låsta till en gemensam penning- och valutapolitik, samtidigt som de saknar nationella centralbanker som kan agera som långivare

i sista instans. Den förda politiken har bidragit till att fördjupa och förlänga krisen i flera länder. Vänsterpartiet tar avstånd från de avsteg från nationell bestämmanderätt över finanspolitiken som kommissionens förslag om förstärkt samordning och styrning av den ekonomiska politiken innebär och som det kommer till uttryck i den s.k. sexpacken inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Priset för den förda krishanteringen är att det blir en allt djupare social, demokratisk och politisk kris.

EU:s hantering av den ekonomiska krisen visar på en brist på demokratisk legitimitet. En bankunion riskerar att förstärka EU:s makt på medlemsstaternas bekostnad. Vänsterpartiet anser att det behövs betydligt kraftigare åtgärder för att trygga den finansiella stabiliteten. En sådan åtgärd är att införa en lag om bankdelning som separerar traditionell bankverksamhet från spekulativ investmentverksamhet, vilket föreslås i den s.k. Liikanenrapporten som tyvärr verkar ha hamnat längre ned på den politiska dagordningen bl.a. på grund av motstånd från den svenska regeringen.

Under 2016 fortsatte arbetet med att följa upp stegen i rapporten Färdigställandet av EU:s ekonomiska monetära union, även benämnd De fem ordförandenas rapport. Rapporten innehåller mycket långtgående förslag om ett fördjupat EU-samarbete. Stora steg tas mot ökad överstatlighet, och makten förskjuts från medlemsstaterna till EU. Vänsterpartiet är starkt kritiskt till rapportens förslag. Problemen i euroområdet kan inte lösas genom att man beskär medlemsstaternas nationella beslutanderätt över finanspolitiken. Då länderna står inför olika utmaningar och det finns obalanser i de individuella ekonomierna som måste lösas är steg i federal riktning fel väg att gå. Enligt vår mening är det viktigt att medlemsstaternas kompetens inte beskärs ytterligare. De åtgärder som föreslås i rapporten innebär ett ökat EU-inflytande. Grundläggande befogenheter flyttas från medlemsstaterna, och fördragsändringar kommer att bli nödvändiga. Vänsterpartiet menar att det krävs en bred debatt och att de nationella parlamenten aktivt bör involveras i diskussionen om ett framtida EMU. Demokratisk legitimitet är här en central fråga. Under 2016 föreslog kommissionen en förlängning av Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi). Det är bra att kommissionen tar initiativ för att öka investeringarna i EU i syfte att bidra till högre tillväxt, ökad sysselsättning och stärkt konkurrenskraft. Efsi ska stödja strategiska investeringar av europeisk betydelse inom bl.a. infrastruktur, utbildning, forskning och innovation samt förnybar energi. Investeringarna bör kunna bidra till omställningen mot en grön resurseffektiv ekonomi, t.ex. genom hållbara investeringar på energi-, miljö- och klimatområdet med fokus på innovativa teknologier. Vidare anser Vänsterpartiet att förslaget om en transaktionsskatt bör genomföras. Även Sverige bör införa transaktionsskatten. En sådan skatt skulle öka den finansiella stabiliteten. Intäkterna från skatten ska dock gå till de enskilda medlemsstaterna för att öka de sociala investeringarna såväl här hemma som i olika EU-länder.

Vänsterpartiet anser att EU:s budget bör minskas kraftigt. Vi motsätter oss generellt förslag som ökar EU:s makt. På områden där det är möjligt att flytta

fram positionerna för en progressiv politik måste en bedömning göras från fall till fall om fördelarna överväger riskerna med att ytterligare politikområden förs till EU-nivå. Vi anser vidare att Sverige bör omförhandla sitt avtal med EU där en av utgångspunkterna bör vara att få lämna EU:s gemensamma jordbrukspolitik för att bygga upp en nationell politik inom det området.

23. Rättsliga och inrikes frågor, punkt 9 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 12, 17, 27 och 34–37 samt avslår motionerna

2016/17:1200 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkandena 5 och 6 samt

2016/17:3661 av Kerstin Lundgren (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi sverigedemokrater anser att EU inte ställer tillräckligt höga krav på länder vid förhandlingar om visumfrihet och vill att regeringen inför ett ensidigt visumtvång gentemot Turkiet.

Sverigedemokraterna anser att riktade sanktioner mot Turkiets ledarskap är ett mer proportionellt och ändamålsenligt sätt att bemöta Turkiets utpressningstaktik. De europeiska länderna har tillsammans ett utmärkt förhandlingsläge med Turkiet, och en tuff linje i kombination med hotet om sanktioner skulle sannolikt få landet att bli mer lyhört. Regeringen bör därför driva som första krav på Turkiet att landet ratificerar FN:s flyktingkonvention utan geografiska begränsningar, att Turkiet börjar prestera enligt det befintliga, bilaterala återvändandeavtalet med Grekland samt tar kontroll över sina gränser och bekämpar den illegala flyktingsmugglingen på turkisk mark.

Sverigedemokraterna är av åsikten att viseringsfrihet endast ska ges medborgare i länder där alla inre konflikter är lösta, som har en godtagbar ekonomisk standard och där landet kan garantera det yttre gränsskyddet och påvisa mätbara framsteg i kampen mot korruption, organiserad brottslighet och terrorism. Det ska också ställas krav på att landet är en utvecklad demokrati och fungerande rättsstat som respekterar de mänskliga rättigheterna. Vi ser fallet med Turkiet som ett tydligt exempel på att EU på grund av andra intressen troligen kommer att se mellan fingrarna med att nödvändiga krav inte är uppfyllda och ställer oss mycket kritiska till EU:s hantering av visumlättnader och viseringsfrihet generellt. Ett land som

Colombia med stora problem med fattigdom, inre konflikter och brist på demokrati har nyligen beviljats visumfrihet, vilket vi anser är problematiskt. Regeringen bör verka för att kravet på visering för resande från Balkan återupprättas respektive behålls. Principiellt ser Sverigedemokraterna positivt på att medborgare från länder i EU:s närområde reser till EU för att studera eller fylla luckor på arbetsmarknaden som inte på annat sätt går att fylla. Dessa personers erfarenheter i Europa kan ha väldigt positiv inverkan på vederbörandes hemländer efter att de återvänt. Dessa i och för sig lovvärda syften motiverar dock inte en generell viseringsfrihet då de som studerar och har jobb sällan har problem att få visum. Regeringen bör därför verka för att visum och underlättande att få visum även i framtiden tilldelas på individuell basis så länge landet i fråga inte uppfyller ovanstående krav.

Sverigedemokraterna förstår de motiv som motiverat den nya förordningen om en europeisk gräns- och kustbevakning. Dock anser vi att kontroll av det egna territoriet är och bör förbli en nationell uppgift. Gränskontroller är ett viktigt verktyg för att hävda territoriell integritet, upprätthålla lag och ordning och skydda den nationella säkerheten. Vi anser att förslaget inkräktar på medlemsstaternas rätt att kontrollera och upprätthålla sina gränser. Enligt vår mening kan målen för de föreslagna åtgärderna bättre nås på nationell nivå, och vi anser därför att förslagen i sin helhet strider mot subsidiaritetsprincipen.

Sverigedemokraternas utgångspunkt är att Sverige liksom andra EU-länder ska vara självständigt och oberoende i utformningen av sin invandringspolitik. Mot bakgrund av att EU-institutioners passivitet redan har lett till katastrofala konsekvenser för Sverige men även för andra EU-medlemmar ska regeringen verka för att avbryta förhandlingarna om det gemensamma europeiska asylsystemet som innebär att styrningen av migration och invandring lämnas över till EU-strukturer i en ännu högre utsträckning än vad som är fallet i dag. Vi anser att svenska folket genom sina representanter ska kunna bestämma vilka som kommer till Sverige och på vilka villkor.

Omfördelningsmekanismen, som är grundbulten i det gemensamma asylsystemet, har bevisligen inte fungerat. Med Sverigedemokraternas politik kommer endast de som kommer direkt från ett krigsområde att omfattas av asylrätten, och därför finns det ingen anledning för Sverige att framöver delta i utbyggnaden av det gemensamma systemet. I stället för att utforma en gemensam asylpolitik som gång på gång visat sig ha misslyckats anser vi att varje EU-land ska bidra med humanitära medel till krisens närområde. I stället för påtvingade kvotssystem på EU-nivå har varje land möjlighet att utforma bilaterala avtal med FN om mottagande av kvotflyktingar via UNHCR:s vidarebosättningsprogram. Detta riktar sig till de mest utsatta direkt i krisens närområde. Då har varje land möjlighet att bidra utifrån sina egna förutsättningar.

Det är uppenbart att unionens senaste strategi och migrationsavtal med Turkiet saknar grund i beprövad erfarenhet och bygger på önsketänkande. Strategin för att hantera migrationsströmmen bygger på att Turkiet är en tillförlitlig avtalspart, något vi ser som ett mycket osäkert antagande. Turkiets

ingångsvärde i processen ser ut att vara att skaffa sig medel för utpressning mot Europa, för att på så sätt utverka fördelar och få en s.k. ”gräddfil” in i unionen. Därför bör regeringen verka för att avtalet tidigast möjligt sägs upp.

Sverigedemokraterna anser att EU har en stark förhandlingsposition för att förhandla fram återtagandeavtal med tredjeländer. Trots detta görs det ytterst lite på det området. Sverige och EU har stora problem med att exempelvis återföra marockanska, afghanska och algeriska medborgare till deras respektive hemländer. Sverigedemokraternas utgångspunkt är att varje land ska ta hand om sina medborgare. Vi vill att regeringen verkar för att intensifiera förhandlingarna och att regeringen agerar mer offensivt i frågan. EU bör använda sanktioner riktade mot handel och bistånd som påtryckningsmedel. Länder som vägrar att ta tillbaka sina medborgare kan inte få bidrag från EU. Ett annat område som sverigedemokraterna vill att regeringen tittar på är att använda individuella sanktioner mot styrande skikt i de aktuella länderna.

Sverigedemokraterna anser att något av temaområdena för ramprogrammet för EU:s byrå för grundläggande rättigheter borde utvidgas till att omfatta uppföljning av och arbete mot religiös extremism. Vidare borde det framgå uttryckligen att arbete mot hedersrelaterat våld ingår i de temaområden som finns i förslaget.

Härutöver delar vi i allt väsentligt bedömningen från rådets rättstjänst och menar, i likhet med flera andra medlemsstater, att det finns en juridisk problematik som bör utredas ytterligare innan frågan om polisiärt samarbete genomförs i FRA:s ramprogram.

24. Rättsliga och inrikes frågor, punkt 9 (V)

av Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:1200 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkandena 5 och 6 samt avslår motionerna

2016/17:3661 av Kerstin Lundgren (C) yrkande 1 och

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 12, 17, 27 och 34–37.

Ställningstagande

Vänsterpartiet är mycket kritiskt till avtalet mellan EU och Turkiet om hantering av flyktingar från mars 2016. Det bryter mot asylrätten och legitimerar president Erdoğan's kamp mot pressfrihet och övergrepp mot den

kurdiska befolkningen. Turkiet är inget säkert tredjeland. Man ger inte flyktingstatus åt icke-europeiska flyktingar, och flera rapporter vittnar om undermåliga asylprocesser samt att man skickat tillbaka flyktingar till krigets Syrien och andra länder. Erdoğan's Turkiet har under senare år tagit flera betydande steg i auktoritär riktning. Rapporterna om grova kränkningar av mänskliga rättigheter, inskränkt yttrandefrihet och ett växande förtryck av landets kurder avlöser varandra. Sverige ska som enskilt land och som medlem i EU verka för att Turkiet lever upp till sina internationella åtaganden om att skydda pressfriheten och påskynda en förändring av det turkiska rättssystemet till ett system baserat på rättssäkerhet och mänskliga rättigheter. Regeringen bör verka för att avtalet mellan EU och Turkiet sägs upp.

Nu höjs flera röster för att EU bör teckna ett liknande avtal med Libyen, ett land i konflikt som saknar en legitim regering och där olika områden kontrolleras av olika väpnade grupper, bl.a. Daish. Amnesty har larmat om hur landets kustbevakning slagit, skjutit och övergett flyktingar i båtar vid sina "räddningsaktioner". Tidigare rapporter vittnar även om hur tortyr, sexuellt våld och rättsövergrepp är vanligt förekommande i de häkten där Libyen förvarar asylsökande som försökt ta sig till Europa. Regeringen bör verka för att överenskommelser liknande EU:s avtal med Turkiet inte sluts med andra stater.

25. Arbetsliv och hälsofrågor, punkt 10 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 38–40 och avslår motion

2016/17:1195 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 6.

Ställningstagande

Då Sverigedemokraterna ser arbetsmiljöfrågor som en nationell fråga anser vi att ett gemensamt EU-direktiv kommer att försämrå skyddet för svenska arbetare eftersom Sverige då måste anpassa sig efter länder som har betydligt sämre arbetsmiljölagar. Vi anser även att införandet av gränsvärden och miniminivåer för vissa ämnen som i dag är förbjudna i Sverige öppnar för att dessa förbjudna ämnen kan användas igen. Sverigedemokraterna vänder sig mot att EU vill inkräkta mer på det nationella självbestämmandet i arbetsmiljöfrågor.

Sverigedemokraterna är inte negativa till att EU har mål för tillgänglighet, men vi anser att det inte ska vara upp till EU att ställa specifika krav på hur man ska uppnå dessa mål i medlemsländerna. Vi anser att det ska vara upp till respektive medlemsstat att välja vilka egna regler, lagar och förslag på praktiska lösningar som man vill genomföra för att kunna uppnå målen om ökad tillgänglighet.

Vad gäller hälso- och sjukvårdsfrågor ska det enligt Sverigedemokraterna vara upp till varje medlemsstat att själv besluta hur man vill organisera sin hälso- och sjukvård. Detta ska inte bli ytterligare ett område där EU tillskansar sig mer befogenheter på medlemsstaternas bekostnad. Det finns ett fåtal frågor där det finns viss nytta med gränsöverskridande samarbete, t.ex. antibiotikafrågor och antimikrobiell resistens. Här måste dock lösningar på problemen sökas inom andra multilaterala och/eller bilaterala organisationer och sammanhang.

26. Arbetsliv och hälsofrågor, punkt 10 (V)

av Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:1195 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 6 och

avslår motion

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 38–40.

Ställningstagande

De internationella fackliga regelverken förbättras hela tiden, men fortfarande bryter många länder och företag mot ILO:s konventioner, även mot dem de valt att ratificera. Med en globalt erkänd rätt till internationella sympatiåtgärder skulle löntagare överallt kunna sätta press på att arbetsgivare måste uppfylla kravet om mänskliga rättigheter i arbetslivet. Detta skulle exempelvis ge facken i Sverige möjlighet att vidta sympatiåtgärder till stöd för de arbetstagare som utsätts för kränkningar av sina mänskliga rättigheter i arbetslivet, varhelst i världen detta sker. Vänsterpartiet anser att Sverige inom EU bör driva kravet om rätt till sympatiåtgärder över gränserna i Europa. Precis som svenska LO anser vi att de fyra friheterna inom EU:s inre marknad, fri rörlighet för personer, varor, tjänster och kapital, inte räcker för att åstadkomma rättvisa villkor för löntagarna i Europa. Sverige bör inom EU driva att rätten för fackföreningarna att verka över gränserna införs som en femte frihet.

27. Konkurrenskraft, telekom och transport, punkt 11 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 41–43 och 45–53.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna ser positivt på en stark och konkurrenskraftig inre marknad genom handel med varor och tjänster. Vi vill dock belysa vikten av en generell marknads- och behovsanpassning samt likvärdiga arbetsvillkor och kvalitets- och säkerhetsaspekter, och det bör finnas vissa generella undantag. Vi vill kraftigt poängtera vikten av att åtgärder ska resultera i reell tillväxt och konkurrenskraft samt att sysselsättningsåtgärder inte är någon form av kostnadsdrivande socioekonomiska projekt.

Sverigedemokraterna ser att den inre marknaden spelar en stor roll för tillväxt och sysselsättning. Vi anser dock att dess strukturreformer och tillväxtfrämjande åtgärder inte får vara kostnadsdrivande och därmed få negativa budgetära konsekvenser på EU-nivå eller nationell nivå. Vi ser en uppenbar problembild med extremt dyra investeringar samt med vilka som ska bekosta utbyggnaden av en total gränsöverskridande energimarknad. Vidare beskrivs konsumentnyttan i alltför generella termer för att kunna vara direkt överförbar till alla medlemsstater. Sverigedemokraterna ser i likhet med regeringen vikten av en stark europeisk konkurrenskraft, men sedan går åsikterna isär. Vi väljer att konkretisera de mekanismer, delar, sektorer och områden som faktiskt kraftigt berör konkurrenskraften i Europa i stället för att som regeringen understryka ord som samordning, arbeta för investeringar, hållbar ekonomi, goda ramvillkor, fördjupad inre marknad m.m. Vi menar att fokus ska ligga på vilka åtgärder som har vidtagits eller ska vidtas och vilka positiva eller negativa effekter dessa har för den globala konkurrensen. Sverigedemokraterna menar att alla kostnadsdrivande mekanismer måste upphöra och revideras. De olika industrisektorernas konkurrenskraft måste utvärderas när det gäller den europeiska energisituationen. Tillgången till arbetskraft genom snedvridande stödssystem behöver ses över.

Sverigedemokraterna ser värdet i en utvecklad rymdverksamhet. Vi anser dock att den europeiska rymdsatsningen även fortsättningsvis bör drivas som ett mellanstatligt samarbete och vänder oss mot ett införlivande av ESA i EU.

Enligt Sverigedemokraterna är den s.k. sammanhållningspolitiken något som Sverige inte bör delta i. Vidare bör de fonder som finansierar området omedelbart avskaffas.

Sverigedemokraterna inser vikten av ett välfungerande transportnät såväl inom landet som utomlands, men vi ställer oss skeptiska till införandet av ERTMS. Vi anser inte att Sverige ska gå i bränschen när det gäller att genomföra signalsystemet, och i de fall vi inför det ska det finnas behov av det, så som när det gäller Öresundsförbindelsen. Vi anser inte att det är ekonomiskt försvarbart att som i dag verka för ett rikstäckande införande, då det tar enorma resurser i anspråk samtidigt som det försämrar kapaciteten på befintligt nät.

Sverigedemokraterna vänder sig mot att EU ska lägga sig i hur respektive medlemsland väljer att styra sin järnvägspolitik. Hur en stat vill dela upp ansvaret mellan infrastrukturförvaltare och operatör – eller helt avstå från detta – ska vara upp till respektive medlemsstat. Vi anser inte heller att persontrafiken med nödvändighet måste konkurrensutsättas.

Sverigedemokraterna anser att det är olämpligt med harmoniserade yrkeskvalifikationer inom inlandssjöfarten, med hänsyn till att inlandssjöfarten skiljer sig vida mellan EU:s medlemsländer och att det råder skiftande geologiska förutsättningar i de olika medlemsländerna.

I Sveriges fall har den senaste debatten om användandet av 700-megahertzbandet påvisat behovet av självstyre när det gäller frekvenstilldelningen. Sverigedemokraterna anser att så pass viktiga frågor som frekvenstilldelning mycket väl kan samordnas med andra länder, men att länder i slutändan måste ha självbestämmande i frågan om vilka frekvensspann man vill upplåta till frågor om säkerhet. Därför motsäger sig Sverigedemokraterna förslag som flyttar makten när det gäller frekvenstilldelning till EU.

Sverigedemokraterna motsäger sig generellt skapandet av nya myndigheter och utökande av EU:s makt. I fallet med Berec anser vi dessutom att myndigheten är onödig och delar regeringens ståndpunkt att förslaget strider mot proportionalitetsprincipen.

Wifi på allmänna platser är generellt sett bra. Däremot ser Sverigedemokraterna ingen anledning till att EU ska bestämma om det, eller att detta måste skötas på ett sätt beslutat i Bryssel. Vi anser att det bör vara upp till enskilda stater, och helst enskilda kommuner, om man väljer att lägga skattepengar på sådana projekt.

28. Energi, punkt 12 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 44 och 54–57 samt avslår motionerna

2016/17:1067 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2,

2016/17:1077 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,

2016/17:2467 av Mikael Oscarsson (KD) yrkandena 1 och 2 samt

2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 22.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna ser positivt på en handlingsplan för den europeiska stålindustrin. Vi ser vikten av att minska koldioxidläckaget, öka konkurrenskraften genom konkurrensneutrala handelsavtal och mer rättvisa handelsmetoder, minska regelbördan för industrin i sin helhet samt satsa på innovation och tillväxt. Vi har dock vid flera tillfällen uttryckt våra kritiska synpunkter på den för industrin så viktiga europeiska energipolitiken. Ökade produktionskostnader, kapacitets- och leveransosäkerhet samt snedvridande subventioner till förnybar elproduktion kommer under oöverskådlig framtid att belasta den europeiska industrins konkurrenskraft. Dessutom genererar den förda energipolitiken ett enormt investeringsbehov av förnybar elinfrastruktur. Det är oklart hur stor kostnaden blir och vilka som ska finansiera detta.

Vi sverigedemokrater ser positivt på samarbete länder emellan i energi- och klimatfrågor. Vi ser dock ett antal otydligheter och en brist på realism när det gäller åtaganden inom en gemensam europeisk energiunion och flera av de förslag som kommissionen presenterat i det s.k. vinterpaketet. I motsats till kommissionen hävdar vi, med hänvisning till EU:s ständigt generella kostnadsdrivande projekt, att den administrativa bördan kommer att öka. Vi menar att Sverige inte behöver mer tvingande lagstiftningsåtgärder då svensk elproduktion i stort sett är fri från utsläpp av koldioxid. Vi vill i stället lyfta fram betydelsen och vikten av globalt minskat koldioxidläckage och europeisk konkurrenskraft i framtida förhandlingar. Dessutom efterlyser vi en kostnadsanalys när det gäller investeringar i infrastruktur, förnybar energi och subventioner samt fördelning av europeiska fondmedel.

Vi anser att försörjningstrygghet är av största vikt och att det i första hand ligger i nationernas intresse att säkra sin egen elproduktion och diversifiering. Vi inser även betydelsen av att minska energiimporten ifrån politiskt instabila stater. Vi ser det som realistiskt att avveckla kärnkraften och samtidigt vilja avstå från fossila energislag och ersätta dessa med förnybara, intermittenta energislag. Vi ställer oss frågande till kostnadsdrivande lösningar när det gäller energieffektivisering till liten eller ingen miljönytta alls och är övergripande kritiska till EU:s negativa inflytande på svensk energi- och miljöpolitik. Medlemsländernas olikheter bör återspeglas på ett bättre och mer realistiskt sätt, och målen bör sättas därefter.

Vi anser att det är angeläget att EU:s mål för energieffektivisering kan nås på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt. För att detta ska kunna ske behöver medlemsstaterna själva utforma styrmedel, detaljregler och konkreta åtgärder som kan bidra till EU:s målpfyllelse. En detaljstyrning från EU-nivå som inte tillåter nationella, regionala eller lokala lösningar till gagn för en kostnadseffektiv målpfyllelse bör inte accepteras.

Vi är även starkt kritiska till kommissionens förslag till krav på att medlemsstaterna ska öppna sina stödsystem för förnybar elproduktion i andra medlemsstater med minst en viss angiven andel av den kapacitet för förnybar elproduktion som nyligen mottagit stöd.

29. Jordbruk, fiske och miljöfrågor, punkt 13 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 58–63.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att det är en viktig princip att vi i så hög grad som möjligt behåller kontrollen över vår egen livsmedelsproduktion. Det är när maten produceras i Sverige som vi har som allra bäst insyn i produktionsförhållandena. Man bör också ifrågasätta orimligt långa transporter som kan bli resultatet av import. Om svenska lantbrukare inte har rimliga villkor för att bedriva sin verksamhet kommer produktionen att flytta till länder med lägre ambitioner, vilket innebär högre miljöbelastning och sämre djurskydd. All myndighetsutövning och politik ska utgå från att vi ska gynna konkurrenskraft, tillväxt och aktivt brukande av mark i Sverige. Det är oacceptabelt att självförsörjningsgraden, dvs. värdet av livsmedelsproduktion som andel av vår konsumtion, har sjunkit till under 50 procent.

Vi anser att den gemensamma jordbrukspolitiken har karaktären av en federalistisk icke ändamålsenlig övergripande lösning som inte är anpassad till svenska förhållanden. Ett avskaffande av den gemensamma jordbrukspolitiken skulle leda till en radikal sänkning av medlemsavgifterna till EU. För svenskt vidkommande skulle i stället jordbruksstöden betalas ut direkt från den svenska staten. Det är därför Sverigedemokraternas mening att regeringen ska verka för att åternationalisera jordbrukspolitiken.

Vi eftersträvar att Sverige ska omförhandla villkoren för medlemskapet i Europeiska unionen med det långsiktiga målet att återföra beslutsmakten till

Sverige. Tills vidare är det dock viktigt att vi på bästa sätt tar vara på de jordbruksstöd som lantbruket kan få del av genom EU för att stärka det svenska jordbruket och försöka påverka EU:s gemensamma jordbrukspolitik i en för Sverige positiv riktning.

Många jordbruksstöd bidrar till högre arrende- och markpriser, vilket påverkar lönsamheten negativt för aktiva bönder som vill utveckla sin verksamhet och behöver mer mark. Sverigedemokraterna anser därför att jordbruksstöden i högre grad bör gå till aktiva lantbrukare. Dessutom måste EU:s byråkrati förenklas, och svenska myndigheters tillsyn ska vara rättssäker, transparent och fri från onödigt betungande byråkrati. Vi vill också förbättra konkurrenskraften genom att sänka dieselskatten för jord- och skogsbruk till dansk nivå och införa en betesersättning för mjölkkor på bete. Sverigedemokraterna står i princip bakom höga miljöambitioner för jordbruket och minskningen av övergödningen. Men vi måste skapa oss en realistisk bild av situationen. Det svenska lantbrukets andel av kvävetillförseln till Östersjön stannar vid endast några procent. Detta bör få konsekvenser exempelvis för genomförandet av det s.k. vattendirektivet. Rådgivning till lantbruket bör vara det huvudsakliga arbetssättet för att nå målen inom vattenförvaltningen i likhet med hur man jobbar i de flesta andra länder inom EU. Det måste också utföras bättre konsekvensanalyser av de åtgärdsförslag som läggs fram av vattenmyndigheterna.

Fiske är en fråga som bör regleras genom mellanstatligt och globalt samarbete, vilket i Sveriges fall innebär samarbete inom och genom EU. Fiskerikontrollen måste dock vara lika effektiv i alla EU-länder. Dagens fiskeripolitik inom EU innebär att svenska fiskare blir särbehandlade och att fisket inte bedrivs på lika villkor i de olika länderna.

Sverigedemokraterna anser att konsumenternas förtroende för kvaliteten på livsmedlen förutsätter ett starkt djurskydd i Sverige och flexibla kontroller utifrån varje EU-medlemsstats specifika behov. Det bästa sättet att uppnå ett starkt djurskydd inom EU är att verka för ett högre djurskydd genom striktare gemensamma regler vid transporter samt att gemensamt motverka undantag för plågsamma slaktmetoder. Krav på ett starkt djurskydd i Sverige får heller inte leda till att svenskt jordbruk konkurreras ut av jordbruk i andra EU-länder. Sverigedemokraterna anser att de svenska böndernas konkurrenskraft ska stärkas samtidigt som ett starkt djurskydd bibehålls. Inom ramen för EU vill Sverigedemokraterna verka för att varje medlemsstat i högre grad får införa de sjukdoms- och smittkontroller som anses nödvändiga för att förhindra införsel av smittsamma djursjukdomar som kan utgöra ett hot mot djurs eller människors hälsa eller orsaka produktionsförluster.

Vi sverigedemokrater anser att en gemensam skogspolitisk strategi kan bli det första steget mot en framtida gemensam skogspolitik inom EU, vilket skulle få betydande negativa konsekvenser för Sverige och för den svenska skogsbruksmodellen. Redan i dag påverkas förutsättningarna för att bedriva skogsbruk av flera EU-direktiv och förordningar. Ett EU med allt större

inflytande i dessa frågor riskerar att leda till ett större fokus på detaljstyrning och till att ytterligare administrativa och byråkratiska hinder tillkommer.

I kommissionens förslag om markanvändning, s.k. LULUCF, föreslås skogliga referensnivåer som anger hur mycket skog som kan avverkas i framtiden utan att det rapporteras som utsläpp. Varje land ska ha sin referensnivå som anger hur många kubikmeter skog per år som får avverkas. Förslaget fokuserar på att minska avverkningarna. Finland och Sverige, som inte avverkar sin årliga tillväxt, borde kunna öka avverkningen i stället. Förslaget kan ses som en del i en större process som syftar till att införa överstatliga inslag i medlemsländernas skogs- och energipolitik och en överföring av makt från medlemsländerna till EU:s institutioner. Sverigedemokraterna motsätter sig denna process och anser att vi i Sverige måste fortsätta att värna den nationella beslutanderätten.

I frågor som berör viltförvaltning anser vi att det nationella parlamentet alltid ska ha sista ordet och att regeringen därmed tydligt ska verka för att Sverige återtar beslutsmakten över dessa frågor.

Sverigedemokraterna vill se klimatpolitiken i ett globalt perspektiv. Varken Sverige eller EU kan påverka koldioxidutsläppen i någon betydande utsträckning utan globala avtal. Sverigedemokraterna eftersträvar en miljö- och klimatpolitik där alla världens människor har en okränkbar rätt att eftersträva en mer hälsosam morgondag. Vi avhåller oss emellertid från domedagsprofetior och lägger fokus på realistiska lösningar på verkliga problem.

Sverigedemokraterna motsätter sig inte Parisavtalet, men vi är vaksamma när EU och regeringen använder avtalet till att genomföra saker som inte står där. Sverige bör avvakta med att åta sig fler utsläppsminskningar innan detta har utvärderats. Sverigedemokraterna anser inte att avtalet som förhandlades fram på COP 21 är att beteckna som rättsligt bindande. Det saknas krav för utsläppsminskningar samt sanktionsmöjligheter mot länder som inte uppfyller de redan lågt ställda kraven. I detta läge bör man inte gentemot medborgarna försöka påskina att vi har ett robust lagligt bindande klimatavtal. Vi anser även att Sverige i detta osäkra läge bör vara tydligt med att vi inte är beredda att öppna för diskussioner om att gå längre än redan beslutade utsläppsminskningar på EU-nivå. Vi anser att man bör vara vaksam så att detta dokument inte bakvägen utvecklas till överstatlighet på energipolitikens område, som i allra högsta grad ska vara en nationell angelägenhet.

Sverigedemokraternas uppfattning är att frågor som inte måste hanteras på EU-nivå för att den inre marknaden ska fungera i stället ska avgöras på nationell nivå. Avfallshantering är t.ex. en fråga som inte lämpar sig för överstatliga lösningar. Det finns ingen anledning att genom överstatlighet tvinga fattigare europeiska länder att prioritera avfallsfrågor högre än t.ex. utveckling av infrastruktur och sociala frågor.

30. Utbildning, ungdom och kultur, punkt 14 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 64–68.

Ställningstagande

Utbildning och forskning är en del av uppföljningen av Europa 2020-strategin. Utbildning 2020-strategin innehåller en del bra förslag, men Sverigedemokraterna anser att ett enskilt land avgör bäst själv vilka åtgärder och vilka prioriteringar som landet behöver för att ha en framgångsrik utbildningspolitik. Sverigedemokraterna är inte mot samarbete mellan länder, men anser att det inte ska ske på ett överstatligt plan utan genom bilaterala avtal.

Erasmus plus innehåller ett antal förslag som bäst löses på nationell nivå – exempelvis anser Sverigedemokraterna att samverkan mellan olika lärosäten bäst sker direkt mellan lärosätena. Sverigedemokraterna anser därför att Erasmus-plus-samarbetet bör läggas ned.

Kompetensagenda för Europa är ett omfattande dokument och innehåller såväl bra som mindre bra förslag. Sverigedemokraterna ställer sig skeptiska till förslagen om flexibla läroplaner. Vi anser att detaljstyrningen gått för långt i den del som handlar om evidensbaserade politiska beslut. Sverigedemokraterna anser också att många skolpolitiska delar utgår från en europeisk lägstanivå, vilket gör att Sverige inte har så mycket att hämta där.

Det är viktigt att stater kan utbyta erfarenheter på det ungdomspolitiska området för att sprida goda lösningar mellan länderna. Detta får dock inte innebära överstatliga lösningar. Vi är positiva till att det i första hand är den öppna samordningsmetoden som ska användas för arbetet med ungdomsfrågor, och vi vill betona vikten av att denna arbetsmetod används. Ungdomsarbete bör främst bedrivas på lokal nivå, och EU-samarbete kring ungdomsfrågor ska inte innebära någon harmonisering inom området.

Sverigedemokraterna anser att kulturpolitik bör vara en nationell angelägenhet och ser positivt på att man inom kulturområdet tillämpar den öppna samordningsmetoden i stället för överstatlig lagstiftning. Det är viktigt att man från EU:s sida inte försöker påtvinga harmonisering inom området utan att de egna nationernas kulturella särarter respekteras.

Vi är positiva till förslaget om ett europeiskt kulturarvsår. Men deltagandet ska vara frivilligt. Syftet ska vara att framhäva de olika nationernas unika

kulturarv samt bidra till ökad förståelse för särarten i de europeiska nationernas gemensamma arv och kännedom om den egna nationella identiteten. När det gäller evenemanget europeisk kulturhuvudstad bör målet vara att framhäva städernas och nationernas kulturella särdrag och identiteter.

Sverigedemokraterna är positiva till projekt som rör erfarenhetsutbyte inom kultur- och idrottsområdet. Samtal och erfarenhetsutbyte inom Europa är av godo, så länge utbytet inte syftar till att skapa en artificiell europeisk identitet eller harmonisering på kulturområdet. Vi ser inga hinder för ett mellanstatligt erfarenhetsutbyte utan samordning av den europeiska unionen.

31. EU:s institutioner, punkt 15 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och 11.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser inte att det är rätt eller rimligt att EU:s regelverk står över de lagar som stiftas av Sveriges riksdag, det svenska folkets valda företrädare. Det svenska folket har aldrig blivit tillfrågat om detta, utan röstade ja till ett helt annat EU än vad EU på senare år utvecklats till. Ett totalhavererat Schengen med tillhörande invandring av flyktingar och andra till Sverige talar sitt tydliga språk. EU klarar inte och kommer aldrig att klara den påfrestning detta ger. Med tanke på EU:s eftergifter till Turkiet borde det vara tydligt att det svenska folket så fort som möjligt ska få besvara frågan om man vill kvarstanna i eller lämna den överstatliga unionen. Denna bild har förstärkts på senare tid med tanke på de sviktande relationerna med Turkiet och de hot som kommer från Ankaras sida.

Sverige var redan innan EU-inträdet 1995 en högteknologisk och framgångsrik välfärdsstat med en stark export samt högkvalitativa produkter och tjänster. Till det hade Sverige även innan EU-inträdet en hög arbetsmoral och ett välorganiserat samhälle. Allt detta lyckades svenskarna skapa utan en överstatlig union vars lagar har företrädare över våra egna. Sveriges riksdag har reducerats till ett transportkompani utan ett reellt inflytande över allt fler frågor och politiska områden. Den våg av terrorattacker som sköljde över EU:s medlemsstater under förra året pekar också på vikten av att respektive medlemsstat upprätthåller sina gränser och lag och ordning på sitt eget territorium.

Vi anser att svenskarna bäst bestämmer själva över sin egen framtid och vill därmed att Sverige ska inleda en omförhandling för att göra det möjligt att lämna den överstatliga delen av unionen för att i stället samarbeta på en mellanstatlig nivå. Vi vill se ett samarbete som inkluderar ett gemensamt intresse att samarbeta kring, exempelvis brottsbekämpning, miljö eller gränskontroller. När ett sådant alternativ är framförhandlat vill vi ge det svenska folket möjligheten att i en ny folkomröstning ta ställning till Sveriges medverkan i en överstatlig union.

Det finns oroväckande tendenser inom EU att sekretess ska vara norm. Vad regeringen inte tar upp i sin skrivelse är sin egen, fortfarande ibland slentrianmässiga, användning av hemligstämpeln. Mycket av det material som kommer t.ex. EU-nämnden till del är hemligstämplat av regeringen men kan samtidigt vara tillgängligt genom medierna eller andra medlemsstaters parlament på deras webbplatser. Det finns oftast ingen rimlig anledning till att t.ex. återrapporteringar med angivande av olika medlemsstaters ståndpunkter eller olika versioner av rådslutsatser ska lyda under utrikessekretess. Sverigedemokraterna tror inte att ökad öppenhet kring de politiska turerna i rådet skulle leda till irreparabel skada för Sveriges anseende. I vart fall skulle det troligen i så fall uppvägas av ett ökat anseende inom riket, då Sverige vågar stå upp för sina principer om öppenhet och offentlighet. Dock delar vi regeringens synpunkt att det går i rätt riktning.

Sverigedemokraterna kommer så länge Sverige kvarstår som medlem i den europeiska unionen att motsätta sig alla former av förslag som saknar demokratisk legitimitet och ytterligare förflyttar eller befäster förflyttning av makt från det svenska folket till EU-byråkratin. Vi anser att det är orimligt att medlemsländernas regeringar, och inte de nationella parlamenten, utser de experter som ingår i kommittéerna inom kommittéförfarandet. Sverige ska driva EU i en utveckling så långt som möjligt ifrån överstatlighet och mot mellanstatligt samarbete. Mycket av det som kommissionen numera kan besluta om och som göms bakom ”tekniska anpassningar till Lissabonfördraget” är i själva verket betydande överflyttningar av makt till Bryssel. Sverigedemokraterna anser att regeringen ska se till att dess representant i Coreper motsätter sig ytterligare utnyttjande av den delegerade makten. Flagrant överflyttningar av normgivningsmakt ska inte heller ske genom s.k. A-punkter. Varje enskild möjlighet för kommissionen att utnyttja sin möjlighet att anta regler via delegerade akter bör diskuteras enligt den särskilda ordning som föreskrivs i regeringsformen.

Särskilt yttrande

Energi, punkt 12 (M, C, L, KD)

Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Kerstin Lundgren (C), Göran Pettersson (M), Birgitta Ohlsson (L), Sofia Damm (KD) och Sotiris Delis (M) anför:

Försörjningstrygghet är en fråga som har fått alltmer aktualitet i takt med att säkerhetsläget i Sveriges närområde har försämrats. För att kunna klara en kris måste ett land ha säker tillgång till exempelvis livsmedel och energi för att ytterst kunna värna befolkningens liv och hälsa. Försörjningstrygghet är därför också en av de tre pelare som EU:s strategi på energiområdet vilar på. Att kunna ha en god försörjningstrygghet gör inte bara att möjligheterna att hantera en kris förbättras. En god försörjningstrygghet utifrån samarbete med tillförlitliga partner garanterar också ett säkerhetspolitiskt oberoende.

Byggandet av gasledningarna Nord Stream 2 mellan Ryssland och Tyskland illustrerar ett flertal säkerhetspolitiska viktiga aspekter som berör försörjningstrygghet och staters möjlighet att styra över viktiga infrastrukturprojekt. Nord Stream 2 kommer att öka Europas beroende av rysk gas och minskar antalet leverantörer som kan förse länderna i Europa med energi. Detta är olyckligt utifrån det säkerhetspolitiska läget i Europa med ett alltmer auktoritärt Ryssland som i och med aggressionen mot Ukraina och annekteringen av Krim har visat att man inte respekterar andra länders gränser.

Det är därför Sveriges, och ytterst den svenska regeringens, ansvar att agera för att stoppa byggandet av Nord Stream 2 på de sätt som är framkomliga. Det finns t.ex. inga folkrättsliga förutsättningar att stoppa projektet om det uppfyller de miljömässiga krav som ställs. Däremot går det att anförda att Nord Stream 2 går emot de energipolitiska målsättningarna i EU:s energunion, i och med att beroendet av en enskild aktör ökar.

Allianspartierna har i flera forum tagit upp frågan om att Sverige måste agera mot Nord Stream 2 och försökt påverka regeringen. Vi har bl.a. agerat i riksdagen, Nordiska rådet och medierna för att peka på de säkerhetspolitiska riskerna med gasledningsprojektet och behovet att stoppa Nord Stream 2. Den svenska regeringen har tyvärr varit senfärdig med att agera mot Nord Stream 2. I mars 2016 hade regeringen möjlighet att tillsammans med åtta andra EU-länder underteckna ett brev till EU-kommissionen som varnade för riskerna med Nord Stream 2. Regeringen valde dock att inte ta den möjligheten att påverka. I framtiden måste regeringen bli bättre på att vara proaktiv, inte minst för att kunna påverka just EU:s institutioner och enskilda medlemsländer till att stå upp för energunionens mål.

Mot bakgrund av de bristande möjligheterna att värna totalförsvarsintressen gentemot lokala intressen tog Alliansen i försvarsutskottet ett utskottsinitiativ som syftade till en översyn av lagstiftningen. Det är positivt att regeringen

sedan också tillsatte en utredning som ska se över statens möjligheter att värna totalförsvarets intressen.

Det finns möjligheter för regeringen, såväl inrikes och bilateralt som på EU-nivå, att agera mot projekt som hotar Sveriges och Europas säkerhetspolitiska intressen. Därför bör regeringen utnyttja de möjligheterna för att verka för att Nord Stream 2 inte genomförs.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2016/17:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2016.

Följdmotionerna

2016/17:3661 av Kerstin Lundgren (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige och EU ska stå upp för att demokrati och rättsstatens principer ska gälla i alla EU:s länder och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige och EU ska värna goda relationer med Storbritannien även efter deras utträde ur unionen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för en omförhandling så att svenska folket kan ges möjlighet att ta ställning till om Sverige ska lämna det överstatliga EU och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om folkomröstningar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om öppenhet när det gäller handlingar med ursprung från Europeiska unionens olika organ och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s budget och kravet på att kostnaderna ska minska, detta särskilt med tanke på Storbritanniens troliga utträde, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att icke-euroländer ska undantas från Europa 2020-målen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Storbritanniens utträde ur unionen ska behandlas korrekt och inte genomsyras av sanktioner, bestraffningar o.d., och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att utjämna och likställa relationen mellan Sveriges utgifter och inkomster till EU och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen motsätter sig ytterligare kostnader för svenska skattebetalare till följd av ökade anslag inom migration och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU ska följa den fastställda felmarginalen på 2 procent i budgeten och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kommissionens utvidgningsstrategi och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om delegerade akter och genomförandeakter (kommittéförfarande) och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om svenskt ensidigt visumtvång gentemot Turkiet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om anslutningsförhandlingar med Turkiet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den europeiska utrikestjänsten och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU som aktör i FN och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sanktioner gentemot Turkiet och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att konsulär beredskap fortsatt ska vara en nationell kompetens och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att handelsavtalen ska följa Världshandelsorganisationens (WTO) standard och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även andra intressen än rent ekonomiska bör kunna beaktas inom handelspolitiken och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att exportbidrag, som är direkt skadliga för utvecklingsländernas självförsörjningsgrad, ska avskaffas och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Europeiska fonden för hållbar utveckling (EFSD) och tillkännager detta för regeringen.

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s grannskapspolitik och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sanktioner mot Ryssland och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fredsprocessen i Mellanöstern och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Syrien och Irak och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om viseringsfrihet och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att dra in kommande utbetalningar till icke-EU-medlemmar samt återföra de ekonomiska medlen till medlemsstaterna och låta medlemsländerna enskilt besluta om utgivandet av makrofinansiellt stöd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska stödja de förslag mot skatteflykt på bolagsskatteområdet som överensstämmer med OECD:s riktlinjer för skatteavtal och arbetet mot urholkning av skattebasen och överföring av vinster (BEPS) och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU-kommissionen måste verka för konsekventa och tydliga beskrivningar av syfte och mål för de implementeringar de avser att driva igenom, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör vidmakthålla den nationella suveräniteten inom skattepolitiken och säga nej till att utveckla projektet Egna medel samt olika former av EU-skatter och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör stödja en utveckling av EU:s mervärdesskattedirektiv som leder till ökat nationellt självbestämmande och frihet inom mervärdesbeskattningen och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige fortsatt ska säga nej till en skatt på finansiella transaktioner av den typ som EU arbetar med och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förslaget till en gemensam gräns- och kustbevakning och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det gemensamma europeiska asylsystemet och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska effektivisera arbetet med att sluta återtagandeavtal med tredjeländer på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förslaget om ramprogram för EU:s byrå för grundläggande rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om carcinogen- och mutagendirektivet och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillgänglighetsdirektivet och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hälsofrågor och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om reella tillväxtåtgärder och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strukturreformer och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om europeisk konkurrenskraft och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den europeiska stålindustrin och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den europeiska rymdorganisationen ESA ska förbli ett mellanstatligt samarbete och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inte bör delta i sammanhållningspolitiken och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att man enbart i nödvändiga fall ska implementera ERTMS (European Rail Traffic Management System) och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka i EU för ett avskaffande av ERTMS (European Rail Traffic Management System) och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka i EU för ett avskaffande av järnvägspaketet och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att yrkeskvalifikationer inom inlandssjöfarten inte ska bestämmas på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka i EU för att frekvenstilldelningen fortsatt ska ligga på nationell nivå och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att organet för regleringsmyndigheter inte införs och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU inte ska bestämma om offentlig wifi och tillkännager detta för regeringen.

54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energiunionen och det s.k. vinterpaketet och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energiförsörjningstrygghet och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energieffektiviseringsmål och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stödssystem för förnybar elproduktion och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s gemensamma jordbrukspolitik och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fiskepolitiken ska bedrivas på mellanstatlig nivå och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om djurskydd och livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skogsbruk och viltvård och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om klimatpolitik med ett globalt perspektiv och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kemikalier och avfall och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Europa 2020-strategin inte ska innehålla förslag på lösningar på problem eller utmaningar som är bäst lämpade att lösas på nationell nivå och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att lägga ned Erasmus-plus-samarbetet och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU ska låta utbildningsfrågor vara en nationell angelägenhet och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ungdomspolitiken är en nationell angelägenhet och att den europeiska ungdomspolitiken inte bör söka ha som mål att få ungdomar att knyta an bättre till det europeiska projektet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att det inte sker någon harmonisering på kulturområdet inom EU och att kulturpolitik även i fortsättningen ska vara en nationell angelägenhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör avbryta allt samarbete som bidrar till militariseringen av EU och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:457 av Jeff Ahl m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU:s institutioner inte ska ha behörighet att föra Sveriges talan inom FN och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:812 av Hans Linde m.fl. (V):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör driva på för att EU:s utvecklingspolitik ska bidra till att stärka hbtq-personers rättigheter i världen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Köpenhamnskriterierna behöver skärpas avseende hbtq-personers rättigheter på så sätt att det av dessa uttryckligen framgår att ett medlemsland som diskriminerar hbtq-personers rättigheter inte kan bli medlem i EU, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:1066 av Jan Björklund m.fl. (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör göra större ansträngningar för att påverka EU:s biståndsstrategier för ett ökat fokus på demokratiinsatser och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1067 av Jan Björklund m.fl. (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa Nord Stream 2 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den svenska hållningen visavi Ukrainas orientering västerut och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör driva att EU tar fram en tydlig vägkarta för ukrainskt EU-medlemskap och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sverige och det östliga partnerskapet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU:s sanktioner mot Ryssland utvidgas till att också omfatta energisektorn och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1077 av Jan Björklund m.fl. (L):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa Nord Stream 2 och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder och förslag inom ramen för EU:s utrikespolitik och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en tydlig europeisk hållning gentemot Ryssland och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1194 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att TTIP-avtalet och CETA-avtalet ska behandlas som blandade avtal och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1195 av Hans Linde m.fl. (V):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör driva att rätten för fackföreningarna att verka över gränserna införs som en femte frihet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1200 av Christina Höj Larsen m.fl. (V):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att avtalet mellan EU och Turkiet sägs upp och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att överenskommelser liknande EU:s avtal med Turkiet inte sluts med andra stater och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1738 av Hans Linde m.fl. (V):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör agera i EU för att förhandlingarna om ett turkiskt medlemskap i EU villkoras med att våldet och repressionen mot oppositionella upphör och att alla som fängslats på politisk grund frigges och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som medlem i EU bör verka för att PKK stryks från EU:s terrorlista och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1871 av Carl Schlyter m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rösta nej till CETA till dess utredningen är klar och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2467 av Mikael Oscarsson (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör agera för att stoppa Nord Stream 2 och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inte bör låta ryska Gazprom få tillgång till Slite hamn och Karlshamns hamn under byggandet av Nord Stream 2 och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2766 av Karin Enström m.fl. (M, C, L, KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska arbeta för en ambitiös strategi för hur det östliga partnerskapet ska utvecklas, ta nya initiativ i syfte att bredda och fördjupa samarbetet och vara det mest pådrivande landet i EU för partnerskapet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det för de länder som genomför politiska och ekonomiska reformer ska finnas ett tydligt EU-medlemskapsperspektiv och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha ett långsiktigt engagemang för fortsatt reformering av länderna inom det östliga partnerskapet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU ska ge dessa partnerländer starkt stöd i deras ansträngningar och reformarbete som detta medför och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör synliggöra fördelarna med partnerskapet för medborgarna i respektive land samt verka för att involvera och engagera medborgarna i processen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU tydligare måste synliggöra de problem och möjligheter som finns med partnerskapet och hitta nya lösningar och en väg för att snabbare nå målen med partnerskapet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för möjligheten till differentiering mellan partnerskapsländerna där respektive land ska ha möjlighet att göra framsteg i sin egen takt och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det östliga partnerskapet ska grunda sig i ömsesidiga utfästelser om rättsstatens principer, goda styrelseformer, respekt för de mänskliga rättigheterna, respekt för skyddet av minoriteter samt principerna om marknadsekonomi och hållbar tillväxt och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fördjupa samarbetet mellan EU och partnerländerna inom energisäkerhet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom EU ska arbeta för att partnerskapsländerna utvecklar rena, säkra och långsiktigt hållbara energikällor och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom EU måste ställa högre krav på partnerskapsländerna när det gäller korruptionsbekämpning och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2767 av Karin Enström m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska spela en ledande roll inom EU för att utveckla och förstärka den gemensamma utrikespolitiken och den europeiska utrikestjänsten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den transatlantiska länken mellan Europa och USA, bl.a. genom att snabbt få till stånd ett gemensamt frihandels- och investeringsavtal, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU ska använda sitt ekonomiska inflytande för att påverka länder när det gäller mänskliga rättigheter och hållbar utveckling, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige fortsatt ska bidra till EU:s militära och civila krishantering och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige genom EU måste stötta Ukraina gentemot Rysslands militära aggressions- och destabiliseringspolitik och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i EU ska arbeta för en fortsatt stark satsning på länderna i det östliga partnerskapet och understryka vikten av implementering av gjorda åtaganden och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i EU ska verka för ett förstärkt partnerskap mellan EU och Afrikanska unionen (AU) och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU och dess medlemsstater behöver utveckla en starkare militär och civil förmåga att hantera kriser och konflikter och fördjupa det försvarspolitiska samarbetet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara pådrivande inom EU för fortsatt utvidgning där EU är öppet för alla europeiska länder som lever upp till de krav som medlemskapet ställer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU behöver en mer effektiv styrning och hantering av biståndsmedel och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör bidra till att utveckla samarbetet för att effektivare kunna bekämpa terrorism inom EU och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åtgärder för bekämpande och motverkande av terrorism, vilket innefattar förebyggande arbete, ska vara i fokus för EU-arbetet och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges förhållande till Storbritannien och vikten av att Storbritanniens utträde ur EU innebär fortsatt starka relationer, samarbete och frihandel och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör välkomna den föreslagna europeiska säkerhetsstrategin och om vikten av att den nu implementeras och får genomslag i praktiken och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 3.1 EU och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 3.2 Vårt Europa och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 3.3 En större union med välmående grannar och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 3.4 EU:s röst i världen och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 4.4 Energi och säkerhet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2860 av Désirée Pethrus och Caroline Szyber (båda KD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU bör utvärdera och följa upp det flyktingavtal man slutit med Turkiet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2910 av Caroline Szyber och Désirée Pethrus (båda KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU, innan ett slutgiltigt avtal signeras, omfattar det oberoende civila samhället på Kuba och av regimen icke erkända organisationer och föreningar, advokater, journalister, läkare, kyrkor och MR-aktivister i dialogen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva på för en mer aktiv, samstämmig och handlingskraftig europeisk utrikespolitik där främjandet av demokrati och ökad respekt för mänskliga fri- och rättigheter har absolut prioritet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU:s delegationer i omvärlden måste stärkas och samordningen i tredjeland mellan EU:s medlemsländer förbättras och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör vara pådrivande inom EU för att få till stånd en översyn av EU:s stridsstyrkor, s.k. battle groups, som står i ständig beredskap att delta i en snabb och begränsad insats, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s grannskapspolitik och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU bör fortsätta att spela en aktiv roll som politisk och ekonomisk partner till Tunisien, samt bistå med kraftfullt stöd i kampen mot terrorism och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU på allvar måste återuppta sitt engagemang i Libyen och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör agera för att inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik få till stånd ett rotationssystem för platserna i FN:s säkerhetsråd för att undvika intern och kostsam konkurrens mellan EU-länder och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3346 av Désirée Pethrus m.fl. (KD):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU sätter upp tydliga mål i syfte att efterleva resolution 1325 i alla konflikter där EU involveras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:3382 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska spela en ledande roll inom EU för att utveckla och förstärka den gemensamma utrikespolitiken och den europeiska utrikestjänsten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för implementeringen av en europeisk säkerhetsstrategi och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet

Övriga yrkanden

Motion	Motionärer	Yrkanden
2016/17:1067	Jan Björklund m.fl. (L)	3–5
2016/17:1077	Jan Björklund m.fl. (L)	5
2016/17:1194	Håkan Svenneling m.fl. (V)	3
2016/17:1871	Carl Schlyter m.fl. (MP)	2
2016/17:2766	Karin Enström m.fl. (M, C, L, KD)	1–9
2016/17:2767	Karin Enström m.fl. (M)	7–10
2016/17:2860	Désirée Pethrus och Caroline Szyber (båda KD)	4
2016/17:2910	Caroline Szyber och Désirée Pethrus (båda KD)	1
2016/17:3208	Sofia Damm m.fl. (KD)	5 och 8
2016/17:3382	Anna Kinberg Batra m.fl. (M)	1

BILAGA 3

Konstitutionsutskottets yttrande

Verksamheten i Europeiska unionen
under 2016

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 30 mars 2017 att ge konstitutionsutskottet möjlighet att yttra sig över skrivelse 2016/17:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2016 och följdmotioner i de delar de berör konstitutionsutskottets beredningsområde.

Konstitutionsutskottet yttrar sig över de delar av skrivelsen som gett upphov till motionsyrkanden inom utskottets beredningsområde och över de aktuella motionsyrkandena. Motionerna 2016/17:3661 (C) yrkande 1 och 2016/17:3662 (SD) yrkandena 1–3, 11 och 37 berör utskottets beredningsområde.

Utskottet anser att utrikesutskottet bör tillstyrka ett motionsyrkande om demokrati och rättsstatens principer och avstyrka övriga motionsyrkanden.

I yttrandet finns två avvikande meningar (SD, V).

Utskottets överväganden

Omförhandling av medlemskapet i EU och folkomröstning

Skrivelsen

I skrivelsen redovisas att EU-27:s stats- och regeringschefer beklagade briterernas beslut att lämna EU men samtidigt uttryckte respekt för den brittiska folkviljan. För EU blir det viktigt att utträdet – brexit – sker på ett sätt som minimerar osäkerheten kring frågor som rör ekonomi och den fria rörligheten för EU-medborgare. I september träffades stats- och regeringscheferna som EU-27 i Bratislava och enades om en deklaration som erkände det svåra läget samtidigt som det betonades att EU fortfarande är det bästa verktyget för att tackla gemensamma utmaningar.

Frågorna om hur utträdet ska gå till i praktiken är många. Exempel på frågeställningar är i vilken utsträckning Storbritannien ska fortsätta att ha tillgång till den inre marknaden, och under vilka villkor. Med ett brittiskt utträde mister Sverige en samarbetspartner som ofta varit likasinnad när det gäller målsättningarna för EU-samarbetet. Regeringen har framfört att överläggningarna om Storbritanniens utträde måste hållas under former som respekterar de grundläggande principerna för EU-samarbetet och med ömsesidig respekt.

Motionen

I kommittémotion 2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 1 begärs att regeringen ska verka för en omförhandling så att svenska folket kan ges möjlighet att ta ställning till om Sverige ska lämna det överstatliga EU. Sverige bör inleda en omförhandling för att göra det möjligt att lämna den överstatliga delen av unionen för att i stället samarbeta på en mellanstatlig nivå, exempelvis när det gäller brottsbekämpning, miljö eller gränskontroller. När ett sådant alternativ är framförhandlat anser motionärerna att det svenska folket bör ges möjlighet att i en ny folkomröstning ta ställning till Sveriges medverkan i en överstatlig union (yrkande 2).

Tidigare behandling

Konstitutionsutskottet avstyrkte våren 2012 motioner om att Sverige snarast borde inleda förhandlingar om ett utträde ur EU. Utskottet fann inte skäl att förorda en översyn av frågan om Sveriges medlemskap i EU och avstyrkte motionerna (bet. 2011/12:KU15).

Under våren 2015 avstyrkte utrikesutskottet likalydande motionsyrkanden (bet. 2014/15:UU10). Utrikesutskottet konstaterade då att frågan om ett

svenskt uttråde ur EU inte är aktuell. Utskottet anförde att svenska folket i samband med folkomröstningen 1994 röstade ja till medlemskap i EU, och beslutet om ett svenskt medlemskap fattades därefter formellt av Sveriges riksdag den 15 december 1994. Utskottet ansåg att Sverige genom att vara en engagerad och konstruktiv kraft i det europeiska samarbetet bäst kan ta till vara nationella intressen och främja universella värden.

I sitt yttrande till utrikesutskottet över förra årets skrivelse om verksamheten i EU (2015/16:KU9y) vidhöll konstitutionsutskottet uppfattningen att det saknas skäl för omförhandling om Sveriges medlemskap i EU.

Demokrati och rättsstatens principer

Skrivelsen

I skrivelsen anges att syftet med EU:s rättsstatsarbete är att stärka och säkerställa den interna respekten för rättsstatens principer och unionens grundläggande värden.

Kommissionen inledde i januari en s.k. strukturerad dialog med den polska regeringen inom ramverket för att förebygga hot mot rättsstaten i EU, i syfte att bidra till en lösning på konflikten om konstitutionsdomstolens självständighet och möjligheter att bedriva ett effektivt arbete. Efter en inledande bedömning lämnade kommissionen ett yttrande i juni som följdes upp av en rekommendation i juli, eftersom dialogen inte gett önskvärt resultat. I sitt svar i oktober avvisade den polska regeringen rekommendationen och fortsatte samtidigt att ifrågasätta mekanismens förenlighet med EU-fördragen.

Inom rådets arbete för att främja och upprätthålla rättsstaten i unionen hölls den andra årliga dialogen den 24 maj under det nederländska ordförandeskapet på temat Utmaningar för rättsstaten och skyddet av grundläggande rättigheter vid migration och integration.

I enlighet med rådsslutsatserna från december 2014 utvärderades dialogerna i slutet av 2016 vid rådets möte den 15 november. Det slovakiska ordförandeskapet sammanfattade att det fanns stöd för att göra dialogerna mer strukturerade och resultatnriktade genom bättre förberedelser, samarbete med andra aktörer och tematiska diskussioner.

Regeringen ser dialogerna som viktiga i arbetet med att stärka den gemensamma förståelsen för efterlevnad av rättsstatens principer och övriga grundläggande värden som EU-samarbetet vilar på. Om den negativa utvecklingen fortsätter är regeringen redo att överväga om ytterligare åtgärder behöver vidtas på EU-nivå.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och november.

Regeringen anför vidare att ett av EU:s fundament är grundläggande rättigheter. EU har åtagit sig att garantera de rättigheter som är uttryckta i stadgan om de grundläggande rättigheterna och slå vakt om att stadgan följs i medlemsstaterna. Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter

(European Union Agency for Fundamental Rights, FRA) har till uppgift att ge unionens och dess medlemsstaters berörda institutioner och organ stöd och sakkunskap i frågor om grundläggande rättigheter.

EU:s arbete för mänskliga rättigheter och demokrati styrs av en handlingsplan för 2015–2019 som baseras på det strategiska ramverk som antogs av EU:s utrikesministrar 2012.

Motionen

I motion 2016/17:3661 av Kerstin Lundgren (C) yrkande 1 begärs att Sverige och EU ska stå upp för att demokrati och rättsstatens principer ska gälla i alla EU:s länder. I denna tid är det viktigt med ett EU som står upp för sina värderingar, står upp för mänskliga rättigheter och demokrati med yttrandefrihet, pressfrihet och mötesfrihet – ett EU som markerar att rättsstatens principer måste gälla i alla EU-länder. Motionären vill se ett EU som står upp för de liberala värden som EU grundats på, mot de populistiska krafter som åter ser dagens ljus.

Tidigare behandling

Konstitutionsutskottet värdesatte i januari 2017 i sitt yttrande till utrikesutskottet om Europeiska kommissionens arbetsprogram för 2017 (2016/17:KU3y) att Europeiska kommissionen avser att fortsätta sitt arbete för att främja och försvara rättsstatsprincipen. Respekten för mänskliga rättigheter och rättsstaten är fundamentet i en demokrati. Såväl EU-institutionerna som medlemsstaterna måste ta sitt ansvar för att mänskliga rättigheter och rättsstatens principer följs och respekteras. Utskottet var också positivt till kommissionens arbete för en bättre lagstiftning och värdesatte att kommissionen fortsätter att begränsa antalet nya förslag jämfört med tidigare år för att kunna lägga ett ökat fokus på att genomföra, tillämpa och utvärdera den lagstiftning som redan finns på plats.

Utskottet behandlade våren 2016 liknande motioner som den nu aktuella i betänkandet Fri- och rättigheter (bet. 2015/16:KU15). Utskottet redovisade att kommissionen i mars 2014 presenterat ett meddelande om inrättande av ett nytt ramverk i EU för att stärka rättsstaten (se fakta-PM 2013/14:FPM73). Syftet med ramverket är att göra det möjligt för kommissionen att finna en lösning med en berörd medlemsstat för att avvärja systematiska och allvarliga hot mot rättsstatsprincipen.

I sitt ställningstagande framhöll utskottet när det gäller EU:s medlemsländers respekt för mänskliga rättigheter att värnandet av de mänskliga rättigheterna och människors demokratiska delaktighet är hörnstenar som ska genomsyra arbetet såväl i EU som globalt. Det är därför positivt att ett ramverk inrättats i EU för att stärka rättsstaten. Utskottet ser likaså positivt på att rådet för allmänna frågor ska hålla en årlig dialog om rättsstatsfrågor.

Öppenhet och insyn

Skrivelsen

I fråga om delaktighet i EU-arbetet redovisas i skrivelsen att den 1 februari 2016 överlämnades betänkandet EU på hemmaplan (SOU 2016:10) till regeringen. Utredningens uppdrag var att utreda möjligheterna att främja insyn, delaktighet och inflytande för individer och aktörer i Sverige när det gäller frågor som beslutas inom EU. Utredningen föreslog flera åtgärder för att höja kunskapen, främja insynen och delaktigheten samt förbättra informationstillgången i EU-relaterade frågor. Regeringen anser att det finns ett behov av stärkt delaktighet, kunskapshöjande insatser och förbättrad dialog om EU-politiken.

Regeringen anför vidare att det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning (IIA) trädde i kraft den 13 april (se fakta-PM 2014/15:FPM39). IIA behandlar bl.a. frågor som rör institutionernas samarbete i lagstiftningsprocessen, metoder för bättre lagstiftningskvalitet, delegerade akter och genomförandakter samt bättre genomförande av lagstiftning. Regeringen har i förhandlingen verkat för ett öppet och effektivt beslutsfattande som främjar demokratisk legitimitet. Det slutliga avtalet kan sägas motsvara rådets och regeringens prioriteringar och ståndpunkter.

Frågan har tagits upp vid rådet för allmänna frågor vid ett flertal tillfällen under året. Dessa möten har föregåtts av samråd med EU-nämnden.

Institutionerna kommer att arbeta vidare i syfte att genomföra vissa delar av avtalet. Detta gäller bl.a. informationsutbyte i samband med förhandlingar om internationella avtal, en gemensam databas med information om lagstiftningsärenden samt ett gemensamt register över delegerade akter.

Under rubriken Öppenhet och insyn redovisas i skrivelsen att Europaparlamentet, rådet och kommissionen sedan 2001 tillämpar förordningen om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen). I behandlingen av de enskilda ärenden om utlämnande av handlingar som rådet beslutar i har Sverige sedan reglerna antogs agerat aktivt för att främja en öppenhetsvänlig tolkning av förordningen.

Handlingsoffentligheten inom EU har ökat väsentligt sedan öppenhetsförordningen infördes. Många handlingar som tidigare var hemliga är numera direkt sökbara på internet. Utvecklingen mot ökad handlingsoffentlighet är dock inte entydig. Under den översyn av öppenhetsförordningen som inleddes 2008 har det även framförts förslag som skulle kunna leda till minskad öppenhet. Sveriges målsättning i förhandlingarna är ökad öppenhet i EU:s institutioner. Sverige verkar också aktivt för att öppenhetsförordningen ska göras tillämplig även på handlingar som förvaras hos EU:s myndigheter, byråer och organ. Sverige har även i förhandlingen om det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning verkat för ett öppet och effektivt beslutsfattande som främjar demokratisk legitimitet.

Alla mål vid EU-domstolen och tribunalen med anknytning till allmänhetens tillgång till handlingar bevakas. Under året har Sverige fortsatt att agera i de mål där Sverige redan tidigare har varit aktivt. Sverige har även intervenerat i ett nytt mål vid domstolen som är av principiell betydelse för tillämpningen av öppenhetsförordningen. Målet rör frågan om allmänhetens tillgång till konsekvensanalyser och utkast till konsekvensanalyser samt yttranden från det organ som bistår kommissionen med oberoende granskning av konsekvensanalyserna (C-57/16 P, ClientEarth mot Europeiska kommissionen).

Motionen

I kommittémotion 2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 3 begärs öppenhet när det gäller handlingar med ursprung i Europeiska unionens olika organ. Som regeringen anför i skrivelsen finns det oroväckande tendenser inom EU att sekretess ska vara norm. Vad regeringen inte tar upp är enligt motionärerna sin egen, fortfarande ibland slentrianmässiga, användning av hemligstämpeln. Mycket av det material som kommer t.ex. EU-nämnden till del är hemligstämplat av regeringen men kan samtidigt vara tillgängligt genom medierna eller andra medlemsstaters parlament på deras webbplatser. Motionärerna anser dock liksom regeringen att det går i rätt riktning.

Tidigare behandling

Vid konstitutionsutskottets överläggning med regeringen den 20 oktober 2015 om kommissionens förslag till ett interinstitutionellt avtal om bättre lagstiftning (KOM(2015) 216) enades utskottet och statssekreteraren om en gemensam ståndpunkt för det fortsatta arbetet. En utgångspunkt var att ett nytt avtal respekterar de fördragsstadgade befogenheter som ges de olika institutionerna, inklusive de båda lagstiftarnas inbördes ställning. Ett nytt avtal bör bidra till ett öppet och effektivt beslutsfattande som främjar demokratisk legitimitet. Inte minst gäller detta trepartsförhandlingarna. Vidare uttalades att det är angeläget att tydligt slå fast kommissionens skyldighet att utarbeta tydliga motiveringar till lagstiftningsförslag, särskilt vad gäller hur förslagen är motiverade med hänsyn till subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Vid behandlingen av kommissionens agenda om bättre lagstiftning för bättre resultat i november 2015 välkomnade konstitutionsutskottet kommissionens arbete för en bättre lagstiftning och ambitionen att införa mer öppenhet i lagstiftningsprocessen (utl. 2015/16:KU3). Utskottet anförde att ett öppet och effektivt beslutsfattande främjar den demokratiska legitimiteten. Utskottet framhöll vidare vikten av en ökad öppenhet och insyn i EU:s beslutsprocesser, inte minst när det gäller trepartsförhandlingarna mellan kommissionen, rådet och Europaparlamentet. I utlåtandet fanns ett särskilt yttrande (SD).

Utskottet har tidigare behandlat liknande motioner som den nu aktuella. Utskottet anförde våren 2016 i ett yttrande över förra årets skrivelse om verksamheten i EU att det är viktigt att värna öppenhet och transparens och bevaka användningen av delegerade akter (2015/16:KU9y). I yttrandet framhålls att utskottet tidigare har uttalat att ett öppet och effektivt beslutsfattande främjar den demokratiska legitimiteten, och har framhållit vikten av en ökad öppenhet och insyn i EU:s beslutsprocesser, inte minst när det gäller trepartsförhandlingarna mellan kommissionen, rådet och Europaparlamentet.

Delegerade akter och genomförandekter

Skrivelsen

I skrivelsen anges att den horisontella diskussionen om delegerade akter och genomförandekter framför allt har handlat om att hitta en tillfredsställande lösning för en förstärkt roll för konsultation av medlemsstaternas experter i samband med antagandet av delegerade akter. Frågan diskuterades inom ramen för ett nytt interinstitutionellt avtal om bättre lagstiftning (IIA) som trädde i kraft den 13 april. Regeringen verkade för att antagandet av en delegerad akt blir mer öppet och konsekvent.

Regeringen värnade i detta sammanhang bl.a. om ökad insyn i kommissionens förslag till delegerade akter och sammankallande av samråd med medlemsstaternas experter, notering av experters åsikter och återkoppling av kommissionens slutsatser av samrådet samt införandet av ett särskilt register med förslag till delegerade akter. Sammantaget kan överenskomsten sägas motsvara regeringens ståndpunkter.

Institutionerna har åtagit sig att senast vid utgången av 2017 upprätta ett gemensamt funktionellt register över delegerade akter.

Regeringen verkade också för att vägledande kriterier för tillämpningen av delegerade akter och genomförandekter ska tas fram. Institutionerna har åtagit sig att inleda förhandlingar om denna fråga efter att IIA trätt i kraft. Frågan om IIA har tagits upp vid rådet för allmänna frågor vid ett flertal tillfällen under året, främst som informationspunkt. Dessa möten har föregåtts av samråd med EU-nämnden. Överläggningar med konstitutionsutskottet ägde rum i oktober 2015.

I enlighet med IIA föreslog också kommissionen i början av 2017 en anpassning av alla rättsakter som fortfarande hänvisar till det kommittéförfarande som kallas det föreskrivande förfarandet med kontroll.

Motionen

I kommittémotion 2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 11 begärs i fråga om delegerade akter och genomförandekter (kommittéförfarandet) att regeringen motsätter sig ytterligare utnyttjanden av den delegerade makten.

Sådana överflyttningar av normgivningsmakt ska inte heller ske genom s.k. A-punkter. Varje enskild möjlighet för kommissionen att utnyttja sin möjlighet att anta regler via delegerade akter bör diskuteras enligt den särskilda ordning som föreskrivs i regeringsformen.

De nationella parlamenten, inte regeringarna, bör enligt motionärerna utse de experter som ingår i kommittéerna vid kommittéförfarandet. Sverige bör driva EU i en utveckling så långt från överstatlighet och mot mellanstatligt samarbete som möjligt. Lissabonfördraget har gett kommissionen betydande makt på bekostnad av nationalstaterna och därmed de nationella parlamenten som är valda av sitt respektive folk.

Europeiska kommissionens förslag till förordningar om anpassning till artiklarna 290 och 291 i EUF-fördraget av ett antal rättsakter som på området rättsliga frågor föreskriver tillämpning av det föreskrivna förfarandet med kontroll (KOM(2016) 798 och 799)

Kommissionens förslag till förordningar syftar till att anpassa en rad EU-lagstiftningsakter som i dag hänvisar till det föreskrivande förfarandet med kontroll till antingen systemet med delegerad befogenhet eller systemet med genomförandebefogenhet eller att låta vissa bestämmelser utgå.

I de fall då åtgärderna uppfyller kriterierna i artikel 290 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) föreslås att kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter. I de fall åtgärderna i stället uppfyller kriterierna i artikel 291 EUF-fördraget föreslås att kommissionen ges behörighet att anta genomförandeakter. Kommissionen har utgått från antagandet att de åtgärder som omfattas av det föreskrivande förfarandet med kontroll i princip motsvarar det som avses i artikel 290 EUF-fördraget. I några fall föreslås att de befogenheter som i dag ges till kommissionen utgår.

Förslaget är föremål för förhandlingar inom EU.

Tidigare behandling

Konstitutionsutskottet anförde i ett yttrande till utrikesutskottet våren 2013 följande om delegerade akter och kommittéförfarandet (2012/13:KU7y):

Enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt kan unionens lagstiftare, dvs. Europaparlamentet och rådet, välja att ge kommissionen befogenhet att anta akter med allmän räckvidd som inte är lagstiftningsakter och som kompletterar eller ändrar vissa icke väsentliga delar av en lagstiftningsakt. Så som regeringen anför i skrivelsen ger systemet med delegerade akter Europaparlamentet liksom rådet möjlighet att utöva kontroll över den befogenhet som lagstiftaren delegerar till kommissionen. Denna kontroll utövas genom att Europaparlamentet liksom rådet kan återkalla delegeringen eller invända mot att en akt antagen av kommissionen träder i kraft. I övriga frågor där kommissionen har genomförandebefogenheter och inget annat anges kvarstår det s.k. kommittéförfarandet ("kommittölogin"). Detta innebär att kommissionen samråder med särskilda rådgivande kommittéer bestående av experter från

medlemsstaterna när den genomför EU-lagstiftning. I dessa fall kontrolleras utövandet av befogenheterna av medlemsstaterna.

Enligt utskottets mening kan det finnas anledning att bevaka i vilken omfattning kommissionen ges befogenheter att anta s.k. delegerade akter. De väsentliga delarna av ett område ska enligt fördraget förbehållas lagstiftningsakterna och får inte delegeras. Enligt utskottets mening bör inte kommissionen ges befogenheter i en sådan utsträckning att den på ett oförutsebart sätt kan komma att påverka en lagstiftningsakts utformning och innehåll.

Utskottet framhöll våren 2016 vid behandlingen av en liknande motion i yttrandet över förra årets skrivelse om verksamheten i EU (2015/16:KU9y s. 4) att det är viktigt att värna öppenhet och transparens och bevaka användningen av delegerade akter. I yttrandet framhölls att utskottet tidigare har uttalat att ett öppet och effektivt beslutsfattande främjar den demokratiska legitimiteten, och har framhållit vikten av en ökad öppenhet och insyn i EU:s beslutsprocesser, inte minst när det gäller trepartsförhandlingarna mellan kommissionen, rådet och Europaparlamentet.

Konstitutionsutskottet hade vid subsidiaritetsprövningen den 20 april 2017 inga invändningar ur subsidiaritets synpunkt mot kommissionens förslag till förordningar om anpassning till artiklarna 290 och 291 i EUF-fördraget av ett antal rättsakter som föreskriver tillämpning av det föreskrivna förfarandet med kontroll (KOM(2016) 798 och 799).

EU:s byrå för grundläggande rättigheter

Skrivelsen

Ett av EU:s fundament är enligt skrivelsen grundläggande rättigheter. EU har åtagit sig att garantera de rättigheter som uttrycks i stadgan om de grundläggande rättigheterna och slå vakt om att stadgan följs i medlemsstaterna.

I skrivelsen anförts vidare att kommissionen i maj 2016 lämnade sin årliga rapport om tillämpningen av EU:s stadga för grundläggande rättigheter. Av rapporten framgår att kommissionen har för avsikt att tillförsäkra full respekt för och främjande av grundläggande rättigheter i EU och bevaka att all EU-lagstiftning är förenlig med stadgan. I juni antog rådet slutsatser om tillämpningen av stadgan. Rådet uttryckte oro över ökningen av antalet rasistiska och främlingsfientliga uttalanden och handlingar inom EU. Rådet påpekade också att främjande av tolerans, integration och gemensamma värderingar tillsammans med en ökad medvetenhet om grundläggande rättigheter för alla är viktiga garantier för att bekämpa framväxande rasism, främlingsfientlighet och alla former av intolerans i olika samhällen.

Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA) ska genomföra sina uppgifter inom de temaområden som anges i ett flerårigt ramprogram. Kommissionen lämnade i juli förslag på nytt ramprogram för åren 2018–2022 (se fakta-PM 2016/17:FPM120). Beslut om att överlämna

rådets förslag till ramprogram till Europaparlamentet för godkännande togs av rådet den 19 december.

Överläggningar med konstitutionsutskottet ägde rum i september.

Motionen

I kommittémotion 2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 37 anförs i fråga om ramprogram för FRA att något av temaområdena borde utvidgas till att omfatta uppföljning av och arbete mot religiös extremism. Vidare borde det framgå att arbete mot hedersrelaterat våld ingår i de temaområden som finns i förslaget. Härutöver delar motionärerna i allt väsentligt bedömningen från rådets rättstjänst och menar, i likhet med flera andra medlemsstater, att det finns en juridisk problematik som bör utredas ytterligare innan frågan om polisiärt samarbete införlivas i FRA:s ramprogram.

Förslag till rådets beslut om inrättande av ett flerårigt ramprogram för Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter 2018–2022 (KOM(2016) 442)

I rådets förordning (EG) nr 168/2007 om inrättande av Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (nedan kallad förordningen) regleras FRA:s sammansättning, mål, uppgifter m.m. FRA:s mål är att ge unionens och dess medlemsstaters berörda institutioner, organ, kontor och byråer stöd och sakkunskap i fråga om grundläggande rättigheter i samband med genomförandet av unionslagstiftningen för att stödja dem i verksamhet som avser att skapa full respekt för de grundläggande rättigheterna. FRA har till uppgift att samla in och analysera information och data, att ge råd i form av rapporter och yttranden, samarbeta med det civila samhället samt bedriva informationsverksamhet om de grundläggande rättigheterna.

FRA ska genomföra sina uppgifter inom de temaområden som anges i ett flerårigt ramprogram som ska antas av rådet på förslag från kommissionen och efter godkännande av Europaparlamentet. Kommissionen lämnade i juli förslag på nytt ramprogram för åren 2018–2022.

Syftet med förslaget är att upprätta det fleråriga ramprogrammet för FRA för perioden 2018–2022 i enlighet med artikel 5 i förordningen. Det nuvarande fleråriga ramprogrammet löper ut 2017. I det fleråriga ramprogrammet ska temaområdena för FRA:s verksamhet fastställas. Temaområdena ger FRA tillstånd att undersöka alla frågor om grundläggande rättigheter – som omfattas av EU:s lagstiftning – som kan uppstå inom ett visst temaområde. I förslaget föreslås följande åtta temaområden:

- Tillgång till rättslig prövning; brottsoffer
- Jämlikhet och icke-diskriminering
- Informationssamhället, särskilt respekt för privatlivet och skydd av personuppgifter
- Rättsligt och polisiärt samarbete

- Migration, gränser, asyl och integration av flyktingar och migranter
- Rasism, främlingsfientlighet och därmed sammanhängande intolerans
- Barnets rättigheter
- Integration och social inkludering av romer.

Regeringen välkomnade förslaget i faktapromemoria 2015/16:FPM120.

Tidigare behandling

Vid konstitutionsutskottets överläggning med regeringen den 29 september 2016 om kommissionens förslag till nytt ramprogram enades utskottet och statsrådet om följande ståndpunkt:

Regeringen välkomnar förslaget till FRA:s femåriga ramprogram 2018-2022. Regeringen anser det viktigt att FRA får fortsätta verka inom de temaområden som gäller idag, inklusive de tvärsektoriella frågorna, för att kunna säkerställa kontinuitet i FRA:s arbete.

Regeringen anser det viktigt att motverka rasism, främlingsfientlighet och relaterad intolerans samt att arbeta mot diskriminering. Vidare är förslaget om temaområdet för integration och social inkludering av romer väl i linje med regeringens egna prioriteringar och välkomnas. Det finns stora brister inom medlemsländerna när det gäller genomförande av romers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Temaområdet integration av flyktingar och migranter välkomnas också som ett angeläget temaområde mot bakgrund av flyktingsituationen.

Regeringen välkomnar att polisiärt samarbete föreslås ingå i ramprogrammet mot bakgrund av den utveckling som skett inom EU genom bl.a. de terroristattacker som drabbat EU:s medlemsländer. Regeringen anser att det är angeläget att fortsätta diskutera hur detta ska kunna förverkligas.

SD-ledamöterna anmälde följande avvikande mening:

Vi anser att något av temaområdena borde utvidgas till att omfatta uppföljning av och arbete mot religiös extremism. Vidare borde framgå uttryckligen att arbete mot hedersrelaterat våld ingår i de temaområden som finns i förslaget.

Härutöver delar vi i allt väsentligt bedömningen från rådets rättstjänst och menar, i likhet med flera andra medlemsstater, att det föreligger en juridisk problematik som bör utredas ytterligare innan frågan om polisiärt samarbete implementeras i FRA:s ramprogram.

Utskottets ställningstagande

Konstitutionsutskottet värdesätter att Europeiska kommissionen fortsätter sitt arbete för att främja och försvara rättsstatsprincipen. Respekten för mänskliga rättigheter och rättsstaten är fundament i en demokrati. EU har åtagit sig att garantera de rättigheter som uttrycks i stadgan om de grundläggande rättigheterna och att slå vakt om att stadgan följs i medlemsstaterna. Mänskliga rättigheter och människors demokratiska delaktighet är hörnstenar som bör värnas och genomsyra arbetet såväl i EU som globalt. Utskottet anser mot den bakgrunden att utrikesutskottet bör tillstyrka kommittémotion 2016/17:3661 yrkande 1.

Konstitutionsutskottet vidhåller sin uppfattning att det inte finns någon anledning att omförhandla Sveriges medlemskap i EU.

Utskottet välkomnar regeringens arbete för en ökad öppenhet i EU:s institutioner, bl.a. genom bevakningen av mål i EU-domstolen och tribunalen. Utskottet vill också framhålla vikten av en ökad öppenhet och insyn i EU:s beslutsprocesser, inte minst när det gäller trepartsförhandlingarna mellan kommissionen, rådet och Europaparlamentet.

Utskottet har tidigare framhållit att det finns anledning att bevaka i vilken omfattning kommissionen ges befogenheter att anta delegerade akter. Även om det interinstitutionella avtalet innehåller förbättringar när det gäller ett mer öppet, stärkt och konsekvent samråd, vidhåller utskottet denna uppfattning.

Vid utskottets överläggning med regeringen i september 2016 om kommissionens förslag till nytt ramprogram för Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter 2018–2022 välkomnades förslaget till ett femårigt program. Utskottet och statsrådet var eniga och fann inte skäl att verka för några förändringar i programmet.

Mot denna bakgrund anser utskottet att utrikesutskottet bör avstyrka kommittémotion 2016/17:3662 yrkandena 1–3, 11 och 37.

Stockholm den 27 april 2017

På konstitutionsutskottets vägnar

Andreas Norlén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Andreas Norlén (M), Björn von Sydow (S), Hans Ekström (S), Annicka Engblom (M), Veronica Lindholm (S), Jonas Millard (SD), Maria Abrahamsson (M), Per-Ingvar Johnsson (C), Agneta Börjesson (MP), Patrick Reslow (M), Emanuel Öz (S), Tina Acketoft (L), Laila Naraghi (S), Berit Högman (S), Crister Spets (SD), Ali Esbati (V) och Sofia Modigh (KD).

Avvikande meningar

1. Verksamheten i Europeiska unionen under 2016 (SD)

Jonas Millard (SD) och Crister Spets (SD) anför:

Regeringen bör verka för en omförhandling så att svenska folket kan ges möjlighet att ta ställning till om Sverige ska lämna det överstatliga EU för att i stället samarbeta på en mellanstatlig nivå, exempelvis när det gäller brottsbekämpning, miljö eller gränskontroller. När ett sådant alternativ är framförhandlat bör det svenska folket ges möjlighet att i en ny folkomröstning ta ställning till Sveriges medverkan i en överstatlig union.

Öppenhet bör gälla handlingar med ursprung i Europeiska unionens olika organ. Som regeringen anför i skrivelsen finns det oroväckande tendenser inom EU att sekretess ska vara norm. Vad regeringen inte tar upp är enligt vår uppfattning sin egen, fortfarande ibland slentrianmässiga, användning av hemligstämpeln. Mycket av det material som kommer t.ex. EU-nämnden till del är hemligstämplat av regeringen men kan samtidigt vara tillgängligt genom medierna eller andra medlemsstaters parlament på deras webbplatser.

Regeringen bör när det gäller delegerade akter och genomförandakter (kommittéförfarandet) motsätta sig ytterligare utnyttjanden av den delegerade makten. Sådana överflyttningar av normgivningsmakt bör inte heller ske genom s.k. A-punkter. Varje enskild möjlighet för kommissionen att utnyttja sin möjlighet att anta regler via delegerade akter bör diskuteras enligt den särskilda ordning som föreskrivs i regeringsformen. Vi delar motionärernas uppfattning i stort, men när det gäller hur de experter utses som ingår i kommittéerna vid kommittéförfarandet anser vi att det bör falla på regeringen att utse experterna men riksdagen bör involveras och ges inflytande i processen.

Något av temaområdena i ramprogrammet för EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA) bör utvidgas till att omfatta uppföljning av och arbete mot religiös extremism. Vidare borde det framgå att arbete mot hedersrelaterat våld ingår i de temaområden som finns i förslaget.

Mot denna bakgrund anser vi att kommittémotion 2016/17:3662 yrkandena 1–3 och 37 bör tillstyrkas och att yrkande 11 bör tillstyrkas delvis. Motion 2016/17:3661 yrkande 1 bör däremot enligt vår mening avstyrkas.

2. Verksamheten i Europeiska unionen under 2016 (V)

Ali Esbati (V) anför:

Vänsterpartiet anser givetvis liksom utskottets majoritet att det är viktigt att värna fri- och rättigheter, demokratiska värden och rättsstatens principer. Det finns emellertid olika tolkningar av den närmare innebörden av dessa begrepp både inom EU och mellan olika partier i Sverige. Det är först i ställningstaganden vid förhandlingar av enskilda rättsakter som detta blir

tydligt. Mot denna bakgrund är jag inte beredd att ställa mig bakom ett sådant tillkännagivande som föreslås. Motion 2016/17:2161 (C) yrkande 1 bör därför avstyrkas. I likhet med utskottsmajoriteten anser jag däremot att motion 2016/17:3662 yrkandena 1–3, 11 och 37 bör avstyrkas.

BILAGA 4

Finansutskottets yttrande

Verksamheten i Europeiska unionen
under 2016

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 30 mars 2017 att ge finansutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2016/17:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2016 och följdmotionen som väckts med anledning av den i de delar som rör utskottets beredningsområde.

Finansutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör utskottets verksamhetsområde och över motion 2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4, 5, 7–9 och 28.

Utskottet anser att de aktuella motionsyrkandena bör avstyrkas.

I yttrandet finns ett särskilt yttrande (V) och en avvikande mening (SD).

Utskottets överväganden

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2016 i enlighet med 9 kap. 21 § i riksdagsordningen. Skrivelsen tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Finansutskottets beredningsområde berörs främst av följande avsnitt i skrivelsen:

- Europa 2020-strategin och den europeiska terminen
- Översynen av EU:s fleråriga budgetram
- Ekonomi och finans
- Finansmarknaden
- Skatt på finansiella transaktioner
- EU:s budget
- Skydd av EU:s finansiella intressen
- Statistik.

Inledning

Regeringen inleder skrivelsen med att konstatera att 2016 var ett år som ställde EU:s sammanhållning och krishanteringsförmåga på prov. Samtidigt fastslår regeringen att EU nu ser en tydlig ekonomisk återhämtning, med en försiktig stigande tillväxt och sjunkande arbetslöshet.

Regeringen konstaterar att migrationsfrågan fortfarande är aktuell liksom frågan om att trygga säkerheten till följd av årets terrorattacker. Vidare har betydande arbete under året ägnats åt frågor relaterade till situationen i Syrien och sanktionerna mot Ryssland. Frågor om klimat och energi har även varit i fokus under året.

Storbritanniens folkomröstning som resulterade i beslutet att lämna EU-samarbetet kommer att bli en historisk utmaning för samtliga medlemsstater och för Storbritannien. Flera oklarheter kvarstår kring utträdet, men regeringen konstaterar att Sverige genom detta förlorar en samarbetspartner med liknande mål när det gäller EU-samarbetet.

Regeringen uppmärksammar även att det har varit ett ökat fokus på sociala frågor inom EU. I detta sammanhang nämns Sveriges arbete för rättvisa arbetsvillkor och för att ett mer socialt Europa ska få en större roll i EU-samarbetet. Vidare nämns kommissionens avisering av en europeisk pelare för sociala rättigheter, förslaget till ett reviderat utstationeringsdirektiv samt det toppmöte om rättvisa jobb och tillväxt som statsministern tillsammans med kommissionens ordförande ska stå värd för under hösten 2017.

Regeringen tar även upp det arbete som inleddes under 2016 för att främja ökad delaktighet genom det s.k. EU-handslaget med bl.a. arbetsmarknadens parter.

Europa 2020-strategin och den europeiska planeringsterminen

Skrivelsen

Europa 2020 är EU:s gemensamma strategi för att skapa långsiktigt hållbar tillväxt, hög sysselsättning och social sammanhållning i unionen.

Den sjätte europeiska termen inleddes i november 2015 med att kommissionen presenterade sin årliga tillväxtöversikt med förslag till prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i EU för 2016.

Inom ramen för den europeiska planeringsterminen ska samtliga medlemsstater lämna nationella reformprogram till kommissionen i april varje år. I dessa program ska medlemsstaterna redogöra för genomförandet av Europa 2020-strategin i den nationella politiken. I april lämnade Sverige sina nationella reform- och konvergensprogram till kommissionen.

Rådet antar landspecifika rekommendationer om genomförandet av Europa 2020-strategin och stabilitets- och tillväxtpakten. Rekommendationerna är inte bindande, och regeringen uppger att man ser dem som ett instrument för en ansvarsfull ekonomisk politik och för att uppnå de mål som har satts inom EU. De rekommendationer som rådet antog för Sverige för 2016 var följande:

- Ta itu med hushållens ökande skuldsättning genom att korrigera skatteincitamenten, särskilt genom att stegvis begränsa avdragsrätten för utgiftsräntor för bostadslån eller genom att höja fastighetsskatten.
- Se till att makrotillsynsmyndigheten har mandat att i god tid genomföra åtgärder för att garantera den finansiella stabiliteten.
- Främja bostadsinvesteringar och effektivisera bostadsmarknaden bl.a. genom att införa större flexibilitet i hyressättningen och genom att se över utformningen av beskattningen av kapitalvinster för att underlätta bostadstransaktioner.

Motionen

I motion 2016/17:3662 yrkande 5 föreslår Björn Söder m.fl. (SD) att regeringen ska verka för att icke-euroländer ska undantas från Europa 2020-målen. Motionärerna framhåller att det, även om Europa 2020-målen i sig är sympatiska, finns anledning att ifrågasätta om EU ska fungera genom gemensamma mål som omvandlas till en harmoniserad strategi som i sin tur omvandlas till EU:s gemensamma rekommendationer om reformer i medlemsstaterna.

Tidigare behandling i utskottet

Den 26 april 2016 informerade statssekreterarna Karolina Ekholm och Hans Dahlgren utskottet om konvergensprogrammet och det nationella reformprogrammet för 2016. Sveriges nationella reformprogram för 2016 baserades i huvudsak på regeringens förslag till åtgärder och reformambitioner i budgetpropositionen för 2016 och 2016 års ekonomiska vårproposition.

I 2016 års behandling av regeringens skrivelse Verksamheten i den Europeiska unionen under 2015 (yttr.2015/16:FiU3y) framhöll utskottet att Sverige i egenskap av medlem i EU har åtagit sig att nå Europa 2020-målen och att omvandla dem till nationella mål och tillväxtfrämjande strategier.

Utskottet framhöll vidare vikten för hela Europa av att respekten för stabilitets- och tillväxtpakten återställs. Det långsiktiga ansvaret för de offentliga finanserna och den samhällsekonomiska stabiliteten i medlemsstaterna är av central betydelse för att bevara finanspolitikens trovärdighet. Utskottet ansåg därmed inte att icke-euroländer skulle undantas från 2020-målen.

Översynen av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014–2020

Skrivelsen

Under hösten 2016 presenterade kommissionen en översyn av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014–2020. I översynen ingår förslag som syftar till att hantera utmaningar kopplade till migration, säkerhet samt tillväxt och sysselsättning. Förslagen innebär kraftigt utökad budgetflexibilitet. Flera utgiftsrestriktiva länder, däribland Sverige, var starkt kritiska till kommissionens förslag.

Motionen

I motion 2016/17:3662 yrkande 4 vill Björn Söder m.fl. (SD) att regeringen ska verka för en minskning av EU:s budget och kostnader, detta särskilt med tanke på Storbritanniens utträde.

I yrkande 7 vill motionärerna att regeringen ska verka för att utjämna och likställa relationen mellan Sveriges utgifter och inkomster till EU. Motionärerna vänder sig mot den snedvridning mellan medlemsländer som råder inom unionen vad gäller EU:s finansiering och anser att svenska skattebetalares medel ska användas för utveckling av Sverige i stället för Central- och Östeuropa. Motionärerna ser med stor oro på att EU vid sin halvtidsöversyn av den fleråriga budgetramen 2014–2020 inte kunnat motivera varifrån inkomsterna för de höjda anslagen ska tas.

I yrkande 8 anser motionärerna att regeringen bör motsätta sig ytterligare kostnader för svenska skattebetalare till följd av ökade anslag inom migrationsområdet. Motionärerna motsätter sig att svenska skattebetalare ska bli tvungna att ytterligare bekosta flyktingmottagningen och dess konsekvenser för EU:s medlemsländer.

I yrkande 9 föreslår motionärerna att regeringen ska verka för att EU ska följa den fastställda felmarginalen på 2 procent i budgeten. Denna felmarginal har under senare år överskridits avsevärt, och motionärerna kräver att regeringen lyfter frågan för att uppnå ett långsiktigt och respektfullt omhändertagande av svenska medborgares ekonomiska medel.

Tidigare behandling i utskottet

Regeringen tog under hösten 2016 fram faktapromemorian Översyn av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014–2020 (2016/17:FPM8). Finansminister Magdalena Andersson besökte utskottet den 29 september 2016 för att informera om bl.a. EU:s långsiktiga budget, den fleråriga budgetramen.

Den fleråriga budgetramen gäller under en sjuårsperiod. Beslut om den nuvarande budgetramen togs 2013 och den gäller för perioden 2014–2020. Storbritanniens utträde ur EU kommer därmed främst att påverka nästkommande budgetram, dvs. 2021–2027.

Regeringen har vid flera tillfällen informerat utskottet om Storbritanniens utträde ur EU. Dagen efter folkomröstningen i Storbritannien, midsommarafton den 24 juni 2016, hölls ett extrainkallat telefonmöte med information från finansminister Magdalena Andersson. Därefter fick utskottet information i frågan i september 2016 och i mars 2017. Överläggning med utskottet kommer att hållas längre fram i processen i takt med att de närmare förutsättningarna för utträdet utkristalliseras.

Ekonomi och finans

Finansiellt stabilitetsstöd

Skrivelsen

I skrivelsen går regeringen igenom vilka medlemsstater som tagit emot stabilitetsstöd via stabilitetsmekanismer inrättade för euroländer, vilka betalningsbalansstöd som har betalats ut till medlemsstater med nationell valuta samt det makrofinansiella stöd som har betalats ut till länder utanför EU.

Motionen

I motion 2016/17:3662 yrkande 28 vill Björn Söder m.fl. (SD) att regeringen ska verka för att dra in kommande utbetalningar till icke-EU-medlemmar, återföra de ekonomiska medlen till medlemsstaterna och låta medlemsländerna enskilt besluta om utbetalningar av makrofinansiellt stöd. Motionärerna anser att EU inte bör engagera sig som bidragsgivare och högrisklånggivare till länder som inte är medlemmar och än mindre länder som tydligt har visat sig vara inkapabla att hantera sina egna statliga finanser.

Ekonomisk styrning och samordning

Skrivelsen

Stabilitets- och tillväxtpakten är ett gemensamt regelverk inom EU som består av en förebyggande och en korrigerande del, det s.k. underskottsförfarandet. Förfarandet för övervakning av makroekonomiska obalanser genomfördes för femte året i rad inom ramen för den europeiska planeringsterminen.

Utifrån en preliminär analys av medlemsländernas ekonomi, med hjälp av elva makroekonomiska indikatorer och tre sysselsättningsindikatorer, föreslogs vilka länder som skulle djupgranskas. I den preliminära analysen överskred Sverige tre angivna tröskelvärden (bytesbalansöverskott, minskande exportmarknadsandelar och hög privat skuldsättning), och kommissionen inledde en djupgranskning av Sverige. I denna konstaterades att åtgärder behövdes för hushållens skuldsättning och de snabbt ökande bostadspriserna för att minska risken för skadliga effekter på ekonomin. Djupgranskningarna publicerades som en del av kommissionens landrapporter i februari och låg till grund för de landspecifika rekommendationer som presenterades i maj.

Tidigare behandling i utskottet

Finansutskottet informerades i april 2016 om landrapporterna inom ramen för konvergensprogrammet och det nationella reformprogrammet.

Reformeringen av den ekonomiska och monetära unionen

Skrivelsen

Arbetet med att följa upp stegen i rapporten Färdigställandet av EU:s ekonomiska och monetära rapport, kallad De fem ordförandenas rapport, fortsatte under 2016. Regeringen framhåller i sin skrivelse att den vill se ett väl fungerande EMU och att man som så långt som möjligt vill värna EU:s sammanhållning. Regeringen har lämnat tidigare ståndpunkter till reformeringen av EMU i faktapromemoriorna 2014/15:FPM44 och 2015/16:FPM15. Kommissionen aviserade i september 2016 att förslag om EMU kommer att ingå i en vitbok om EU:s framtid som skulle presenteras i mars 2017.

Tidigare behandling i utskottet

Överläggning med utskottet ägde rum i februari 2016, och information lämnades i september.

Utskottet har även vid tidigare tillfällen behandlat De fem ordförandenas rapport. Detta gjordes bl.a. i utlåtandet Färdigställandet av EU:s ekonomiska och monetära union (utl. 2015/16:FiU13). I utlåtandet betonade utskottet särskilt vikten av att hålla samman EU och att samtliga medlemsstater ska diskutera och besluta om frågor som rör hela EU. Vidare rekommenderade utskottet att arbetet ska fokusera på att effektivt genomföra befintliga regler snarare än på att inrätta nya förfaranden och organ. Utskottet framhöll också betydelsen av att medlemsstaternas regeringar och parlament har utrymme att utforma det egna landets ekonomiska politik, så att politiken ges nödvändig demokratisk förankring.

Den 1 mars 2017 presenterade kommissionen en vitbok om EU:s framtid. Den vitbok som nu presenterats innehåller inte de tidigare aviserade förslagen om fortsatt genomförande av EMU. Kommissionen har i stället valt att begränsa innehållet till en presentation av följande fem scenarier för hur unionen skulle kunna förändras fram till 2025 beroende på hur man väljer att agera:

1. fortsätta som förut,
2. enbart den inre marknaden,
3. de som vill mer gör mer,
4. göra mindre men göra det effektivare eller
5. göra mycket mer tillsammans.

Regeringen har presenterat en faktagenommemoria om kommissionens förslag (2016/17:FPM81).

Initiativ för att främja investeringar i EU och Europeiska investeringsbanken

Skrivelsen

Arbetet med att genomföra den investeringsplan som kommissionen presenterade under 2014 (se 2014/15:FPM13) fortsatte under 2016. Ett särskilt fokus låg på den första pelaren, Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi). Rådet enades i december om att förlänga Efsi fram till 2020.

Regeringen välkomnar investeringsplanen och har accepterat beslutet om en förlängning av Efsi. Ett viktigt skäl till detta är de förbättringar i Efsi-förordningen som regeringen menar att en förlängning skulle innebära. Åtgärder inom den tredje pelaren, som syftar till att främja ett mer investeringsvänligt klimat i EU, framhålls av regeringen som en särskilt viktig del i investeringsplanen.

Europeiska investeringsbanken (EIB) är ett fristående organ inom EU med huvudsyfte att bidra till tillväxt och sysselsättning inom unionen. Eftersom merparten av Efsi-projekten har genomförts av EIB har det påverkat EIB:s arbetssätt.

Tidigare behandling i utskottet

Finansutskottet informerades om kommissionens förslag till förlängning av Efsi den 29 september 2016, och under hösten gjorde utskottet en subsidiaritetsprövning av förslaget.

En överläggning med utskottet om förlängning av Efsi hölls med finansminister Magdalena Andersson den 29 november 2016. Underlaget för överläggningen bestod av en muntlig föredragning av finansministern, en promemoria (dnr FI2016/3269) och en faktagenommemoria (2016/17:FPM9).

Efsi inrättades den 1 juli 2015. I behandlingen av frågan välkomnade utskottet investeringsplanen som ett viktigt komplement till andra åtgärder för

att stärka den europeiska konkurrenskraften och tillväxten samt för att bidra till en hållbar utveckling. Utskottet framhöll att investeringsklimatet behöver förbättras genom bättre lagstiftning och enklare regler samt genom en fördjupning av den inre marknaden, särskilt den digitala inre marknaden. Utskottet stödde den målsättning som tagits fram för Efsi som bl.a. omfattar långsiktig tillväxt och ökad konkurrenskraft och där lån kan möjliggöras till projekt med hög potential med högre risk än vad marknaden är beredd att investera i. Vidare ställde sig utskottet positivt till möjligheten att utbyta åsikter om hur Efsi kan användas för forskning och utveckling och för innovation. Utskottet konstaterade vid överläggningen med finansministern i november 2016 att det fanns stöd för den ståndpunkt som regeringen redovisade. I utskottets yttrande till kommissionens arbetsprogram 2017 (yttr. 2016/17:FiU3y) instämde utskottet i kommissionens slutsats att det finns tecken på att Efsi fungerar som avsett. Samtidigt konstaterade utskottet att det fortfarande finns behov av att på lite sikt utvärdera Efsis bidrag till finansieringen av ekonomin i stort.

Finansmarknaden

Bankmarknaden

Revidering av fjärde penningtvättsdirektivet

Skrivelsen

I juli 2016 presenterades förslaget om ett reviderat penningtvättsdirektiv (se 2015/16:FPM117). Direktivet antogs i maj 2015 och ska vara genomfört i medlemsstaterna i juni 2017. Till följd av de händelser som inträffat efter maj 2016, terrorattackerna i Bryssel och Nice samt avslöjanden om skatteundandragande (de s.k. Panamadokumenterna), presenterade kommissionen i juli förslag till vissa ändringar av det redan antagna direktivet.

Tidigare behandling i utskottet

En överläggning om kommissionens förslag till ändring av penningtvättsdirektivet hölls med finansmarknadsminister Per Bolund den 25 oktober 2016.

Penningtvättsutredningen har lämnat förslag på en ny lag om åtgärder mot penningtvätt och mot finansiering av terrorism. Exempelvis föreslås att tillsynsmyndigheterna ska få vidta en rad olika åtgärder när tillsyn bedrivs med stöd av penningtvättslagen. En lagrådsremiss lämnades den 23 februari 2017, och regeringen kommer att överlämna en proposition med förslag till ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism till riksdagen i början av juni.

Bankunionen

Skrivelsen

Den 24 november 2015 presenterade kommissionen ett förordningsförslag om en gemensam insättningsgarantiförsäkring, och förhandlingar initierades i början av 2016. Samtliga medlemsländer är med i dessa förhandlingar.

Under uppbyggnadsfasen av den gemensamma resolutionsmekanismen har medlemsländer i bankunionen enats om att upprätta bilaterala låneavtal med den gemensamma resolutionsnämnden. Överenskommelsen innebär att medlemsstaten bistår med bryggfinansiering för sin egen andel av fonden, om denna behöver utnyttjas innan allt kapital har betalats in. I november inleddes förhandlingar om en gemensam säkerhetsmekanism. Sverige, som inte ingår i bankunionen, berörs i nuläget inte av dessa överenskommelser.

Utöver förslaget till gemensam insättningsgarantiförsäkring presenterade kommissionen i november 2015 även ett meddelande om slutförande av bankunionen. I detta ingick åtgärder för att minska risker i banksektorn. Den 23 november 2016 presenterade kommissionen lagförslag på detta område som riktar sig till samtliga medlemsstater.

Liksom under tidigare förhandlingar om bankunionen har Sverige drivit att bankunionen inte får leda till diskriminering eller annan negativ påverkan av medlemsstater som inte deltar i unionen.

Tidigare behandling i utskottet

Under 2016 hölls två överläggningar med utskottet om kommissionens förslag om att inrätta ett europeiskt insättningsgarantisystem. Vid det ena tillfället närvarade finansmarknadsminister Per Bolund och statssekreterare Ulf Holm och vid det andra tillfället statssekreteraren. Underlaget för överläggningarna bestod bl.a. av en faktapromemoria från Finansdepartementet (2015/16:FPM27).

Den 10 maj 2016 informerade finansmarknadsminister Per Bolund om den gemensamma insättningsgarantiförsäkringen. Utskottet informerades även av finansmarknadsministern om de pågående förhandlingarna den 17 januari 2017.

Revidering av kapitaltäckningsregelverket och krishanteringsdirektivet

Skrivelsen

Kommissionen presenterade den 23 november 2016 ett förslag som innehöll revideringar av kapitaltäckningsdirektivet, kapitaltäckningsregelverket i tillsynsförordningen och regelverket för krishantering i krishanteringsdirektivet. Förslaget är en del av de riskreducerande åtgärder inom bankunionen som refereras till som "bankpaketet" och innebär dels ändringar av befintliga regler, dels införandet av sedan tidigare överenskomna globala standarder i EU.

Tidigare behandling i utskottet

Den 22 december 2016 överlämnade regeringen faktapromemorian Åtgärder för riskreducering i förordningar och direktiv om kapitaltäckning och krishantering (2016/17:FPM39) till riksdagen. I denna framgår regeringens preliminära bedömning av subsidiaritets- och proportionalitetsprincipernas tillämpning i de föreslagna rättsakterna. I samband med utskottets sammanträde den 17 januari 2017 redogjorde finansmarknadsminister Per Bolund närmare för regeringens syn på förslagen.

Utskottet ansåg i sitt yttrande (yttr. 2016/17:FiU38) att kommissionens ändringsförslag för bestämmelser som gäller pelare 2 bl.a. innebär att kraven för pelare 2 inte längre får ta höjd för system- eller makrotillsynsrisiker. Utskottet framhöll även att de föreslagna begränsningarna minskar medlemsstaternas flexibilitet att hantera identifierade system- och makrotillsynsrisiker. En för låg nivå på ett instituts kapital i förhållande till de risker som institutet är exponerat mot eller utsätter det finansiella systemet för kan innebära stora konsekvenser för statsfinanserna och samhällsekonomin som helhet. Därför måste en medlemsstat på nationell nivå ha möjlighet och rättighet att vidta de åtgärder som anses motiverade för att säkerställa den finansiella stabiliteten i landet.

Utskottet underströk i sitt yttrande att medlemsstaternas möjlighet och rättighet att vidta eventuella ytterligare åtgärder för att säkerställa den finansiella stabiliteten i respektive land måste värnas och ansåg att förslaget stred mot subsidiaritetsprincipen ur ett proportionalitetsperspektiv. Därmed föreslog utskottet att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Kammaren antog de föreslagna motiverade yttrandena.

Värdepappersmarknaden*Kapitalmarknadsunionen***Skrivelsen**

I september 2015 presenterade kommissionen en handlingsplan om skapandet av en kapitalmarknadsunion (se fakta-PM 2015/16:FPM10). Under 2016 presenterade kommissionen två statusrapporter på området, och i september angavs nya prioriteringar för arbetet med kapitalmarknadsunionen.

Förslag som presenterades var bl.a. ändrade regler för europeiska riskkapitalfonder respektive fonder för socialt företagande och ett direktivförslag om företagsrekonstruktion. Även andra initiativ har tagits i form av t.ex. offentliga samråd och skapande av expertgrupper.

Tidigare behandling i utskottet

Överläggningar i finansutskottet om kapitalmarknadsunionen har ägt rum vid flera tillfällen. Enligt kommissionens arbetsprogram för 2017 ska en

halvtidsöversyn av arbetet med kapitalmarknadsunionen presenteras under året.

I finansutskottets yttrande över kommissionens arbetsprogram 2017 framhöll utskottet att det var angeläget att kapitalmarknaderna och marknaderna för finansiella tjänster integrerades ytterligare (yttr. 2016/17:FiU3y). Dock underströk utskottet att detta måste ske utan att den finansiella stabiliteten undergrävs och med ett fullgott konsument- och investerarskydd, i linje med vad utskottet framhållit i granskningarna av kommissionens grönböcker om kapitalmarknadsunionen och om finansiella tjänster till privatpersoner och mindre företag (utl. 2014/15:FiU29 och utl. 2015/16:FiU19).

Utskottet påminde även om att kapitalmarknadsunionen inte bara är en viktig fördjupning av den inre marknaden. Den är även central för arbetet inom investeringsplanen för att skapa ett bättre investeringsklimat.

Revidering av prospektdirektivet

Skrivelsen

I november 2015 presenterade kommissionen ett förslag till revidering av prospektdirektivet i form av en ny förordning (2015/16:FPM25). Revideringen är ett av flera initiativ inom kapitalmarknadsunionen och syftar till att minska företagens administration och regelbörda vid emittering av värdepapper till potentiella investerare. Under förhandlingarna, som påbörjades i januari 2016, betonade Sverige vikten av att säkerställa en balans mellan administrativ börda och investerarskydd. En politisk överenskommelse nåddes den 7 december.

Tidigare behandling i utskottet

Utskottet genomförde under 2016 en subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om revidering av prospektdirektivet. En överläggning om förslaget till revidering av direktivet hölls med finansmarknadsminister Per Bolund och statssekreterare Ulf Holm den 4 februari 2016.

I finansutskottets yttrande över kommissionens arbetsprogram 2017 framhöll utskottet att det var angeläget att kapitalmarknaderna och marknaderna för finansiella tjänster integrerades ytterligare (yttr. 2016/17:FiU3y). Dock underströk utskottet att detta måste ske utan att den finansiella stabiliteten undergrävs och med ett fullgott konsument- och investerarskydd, i linje med vad utskottet framhållit i granskningarna av kommissionens grönböcker om kapitalmarknadsunionen och om finansiella tjänster till privatpersoner och mindre företag (utl. 2014/15:FiU29 och utl. 2015/16:FiU19).

Utskottet påminde även om att kapitalmarknadsunionen inte bara är en viktig fördjupning av den inre marknaden. Den är även central för arbetet inom investeringsplanen med att skapa ett bättre investeringsklimat. I sammanhanget noterade utskottet kommissionens meddelande om att påskynda reformarbetet inom handlingsplanen för kapitalmarknadsunionen

(KOM(2016) 601). Utskottet välkomnade de framsteg som gjorts och att kommissionen upprätthåller styrfarten i arbetet.

Penningsmarknadsfonder

Skrivelsen

Under 2014 presenterade kommissionen ett förordningsförslag om penningmarknadsfonder (2013/14:FPM6) som innebär att särskilda regler för penningmarknadsfonder införs utöver de generella regler som finns i direktiven om fondföretag och förvaltare av alternativa investeringsfonder (UCITS- och AIFM-direktiven). Förhandlingarna under 2016 ledde fram till en kompromiss med Europaparlamentet. Förslaget ska formellt antas på ett rådsmöte våren 2017.

Tidigare behandling i utskottet

En överläggning med finansutskottet om frågan om penningmarknadsfonder ägde rum den 26 april 2016. Finansmarknadsminister Per Bolund och statssekreterare Ulf Holm presenterade regeringens aktuella ståndpunkter. Sverige hade lagt fram en positiv granskningsreservation om det paket som ordförandeskapet presenterat eftersom det kräver en ändring i ståndpunkten i frågan om hur CNAV-fonder (fonder som håller ett konstant nettotillgångsvärde) ska behandlas. Den nya ståndpunkten behövde därför förankras hos utskottet. Utöver frågan om CNAV-fonder lyftes även två andra frågor av betydelse för regeringen: proportionalitet om maximalt tillåten investering i en enskild utgivare, samt proportionalitet när det gäller interna kreditvärderingar. Utskottet konstaterade att det fanns stöd för den ståndpunkt som regeringen redovisade.

Utskottet informerades i frågan i oktober 2016 och januari 2017.

Återhämtning och resolution för centrala motparter

Skrivelsen

Ett förslag till förordning om återhämtning och resolution för centrala motparter presenterades av kommissionen i november 2016. Förordningen syftar till att säkerställa att centrala motparter i första hand, och myndigheter i andra hand, har trovärdiga verktyg för att återhämta respektive avveckla centrala motparter vid en finansiell kris.

Tidigare behandling i utskottet

Frågan om återhämtning och resolution för centrala motparter subsidiaritetsprövades av utskottet i februari 2017. Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritets- eller proportionalitetsprincipen.

Ändrade regler för europeiska riskkapitalfonder respektive fonder för socialt företagande

Skrivelsen

Kommissionen presenterade under sommaren 2016 ett förslag om ändrade regler för europeiska riskkapitalfonder respektive fonder för socialt företagande samt ett unionsprogram för stärkt delaktighet för konsumenter i finansmarknadslagstiftningen.

Tidigare behandling i utskottet

En överläggning hölls med finansmarknadsminister Per Bolund om kommissionens förslag till regeländringar om europeiska riskkapitalfonder och fonder för socialt företagande den 25 oktober 2016 (2015/16:FPM121).

Unionsprogram för stärkt delaktighet för konsumenter i finansmarknadslagstiftningen

Skrivelsen

Den 15 juni presenterade kommissionen förslaget om stärkt delaktighet för konsumenter i finansmarknadslagstiftningen (2015/16:FPM115). Förslaget syftar till att återupprätta medborgarnas förtroende för en sund finansiell sektor genom att stärka delaktighet och informationsgivning.

Tidigare behandling i utskottet

En överläggning med finansutskottet om kommissionens förslag hölls med finansmarknadsminister Per Bolund den 25 oktober 2016. Regeringen ställde sig i huvudsak positiv till förslaget men uppgav i sin promemoria att man kommer att verka för att programmet finansieras genom omprioriteringar inom den fleråriga budgetramen.

Försäkringsmarknaden

Ett omarbetat direktiv om tjänstepensionsinstitut

Skrivelsen

Kommissionen presenterade i mars 2014 ett omarbetat direktiv om tjänstepensionsinstitut (2013/14:FPM76). I juni nådde Europaparlamentet, kommissionen och rådet en överenskommelse.

Utskottet informerades om direktivet i maj 2016.

Skatt på finansiella transaktioner

Skrivelsen

I mars 2016 lämnade Estland det fördjupade samarbetet om en skatt på finansiella transaktioner som hade ingåtts av elva medlemsstater (Belgien, Estland, Frankrike, Grekland, Italien, Portugal, Slovenien, Slovakien, Spanien, Tyskland och Österrike) i början av 2013.

De deltagande staterna har ännu inte nått någon överenskommelse om skatten. Sverige, som inte har rösträtt i frågan, har deltagit aktivt i diskussionerna. Lägesrapporter presenterades i juni och december 2016.

EU:s budget

Skrivelsen

I juni 2016 presenterade kommissionen sitt förslag till årsbudget för 2017. Rådets position antogs i september. Sverige har under rådsförhandlingarna ansett att kommissionens förslag till årsbudget har varit för högt. Alla medlemsstater (inklusive Sverige) utom en röstade ja till rådets position. I november nåddes en överenskommelse om EU:s årsbudget för 2017.

Sveriges avgift till EU baseras på de faktiska utgifterna på EU-budgeten och beräknades uppgå till 30,4 miljarder kronor 2016.

Tidigare behandling i utskottet

Den 21 juni 2016 besökte statssekreterare Max Elger utskottet för överläggning om EU:s årsbudget för 2017. En överläggning med finansutskottet ägde även rum i november. Utskottet har tidigare uttryckt stöd för regeringens ståndpunkt om att effektivitet och återhållsamhet för den svenska EU-budgetpolitiken ska ligga fast, senast i betänkandet Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen (bet. 2016/17:FiU5).

Skydd av EU:s finansiella intressen

Skrivelsen

Varje år granskar Europeiska revisionsrätten kommissionens genomförande av budgeten. Granskningen ligger till grund för om kommissionen ska beviljas ansvarsfrihet för det aktuella budgetåret. Ekofinrådet beslutade att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2014. Sverige, Nederländerna och Storbritannien röstade nej till rekommendationen vid omröstningen i Ekofinrådet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar inledningsvis regeringens skrivelse med berättelsen om verksamheten i Europeiska unionen. Enligt utskottet är skrivelsen ett viktigt instrument för att riksdagen ska kunna följa utvecklingen inom EU och hur regeringen har agerat i det europeiska samarbetet.

Utskottet noterar att 2016 var ett år som ställde EU:s sammanhållning och krishanteringsförmåga på prov. Storbritanniens beslut att lämna EU-samarbetet kommer att bli en stor utmaning för unionen och för Storbritannien. Utskottet noterar även att det under året har skett en ekonomisk återhämtning inom EU, med försiktigt stigande tillväxt och en minskad arbetslöshet.

Sverige har i egenskap av medlem i EU åtagit sig att nå Europa 2020-målen och att omvandla dem till nationella mål och tillväxtfrämjande strategier. Tillväxteffekten blir dock störst om alla länders enskilda insatser samordnas och inriktas mot samma mål, och därför har EU-kommissionen infört en årligen återkommande cykel för samordning av ekonomi- och finanspolitiken – den europeiska planeringsterminen. Arbetet med termen är en del av reformen av EU:s regler om samordning av medlemsländernas ekonomiska politik som har sin grund i stabilitets- och tillväxtpakten. Reglerna i stabilitets- och tillväxtpakten behöver dock stramas upp så att alla länder för en ansvarsfull finanspolitik över hela konjunkturcykeln och fokuserar mer på tillväxt. En positiv ekonomisk utveckling förutsätter att stabilitet och tillväxt går hand i hand.

Utskottet har tidigare framhållit vikten för hela Europa av att respekten för stabilitets- och tillväxtpakten återställs. Det långsiktiga ansvaret för de offentliga finanserna och den samhällsekonomiska stabiliteten i medlemsstaterna är av central betydelse för att bevara finanspolitikens trovärdighet. Det ligger i Sveriges intresse att även andra länder har finanspolitiska ramverk och regelverk som främjar ekonomisk stabilitet och tillväxt. Det är bra för Sverige att sådana ram- och regelverk både finns och i fortsättningen tillämpas effektivt. Med den europeiska planeringsterminen finns nu även en gemensam övervakningscykel för budget- och strukturpolitiken, och termen bidrar till att öka kraven på EU-ländernas budgetdisciplin. Enligt utskottet ska rådet och kommissionen, när de tillämpar regelverket för förstärkt samordning av den ekonomiska politiken, fullt ut respektera de nationella parlamentens roll. Utskottet håller fast vid denna uppfattning och anser att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2016/17:3662 (SD) yrkande 5 om att regeringen ska verka för att icke-euroländer ska undantas från Europa 2020-målen.

Den finansiella och ekonomiska krisen visade tydligt att den svenska ekonomin är starkt beroende av utvecklingen i euroområdet. För Sveriges del är det också av stor betydelse att den inre marknaden utvecklas positivt och skapar möjligheter för svenska företag och medborgare. Utskottet framhöll i sitt yttrande om EU:s arbetsprogram för 2017 att det är angeläget att kapitalmarknaderna och marknaderna för finansiella tjänster integreras

ytterligare. Utskottet har vid tidigare tillfällen även framhållit betydelsen av finansiell stabilitet i EU:s omvärld. Det ligger i såväl Sveriges som EU:s intresse att även länder i unionens närområde utvecklar regelverk som främjar ekonomisk stabilitet och tillväxt. Med anledning av detta anser utskottet att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 28 i motion 2016/17:3662 (SD) om att regeringen ska verka för att dra in utbetalningar för makrofinansiering till icke-EU-medlemmar.

När det gäller EU:s budget ställer sig utskottet bakom de principer och utgångspunkter som regeringen vid tidigare tillfällen ansett ska vara styrande för budgeten – subsidiaritet, europeiskt mervärde, proportionalitet, sund ekonomisk förvaltning och restriktivitet. Sverige ska även i fortsättningen verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU, innebärande en kostnadseffektiv användning av EU:s medel och en strikt budgetdisciplin. Under 2017 kommer halvtidsöversynen av den gällande fleråriga budgetramen att beslutas, och ett förslag till flerårig budgetram efter 2020, inklusive ett system för inkomster till budgeten, ska presenteras. Den svenska restriktiva grundhållningen i EU-budgetpolitiken är fast förankrad i riksdagen. Utskottet framhöll i sitt yttrande om kommissionens arbetsprogram för 2017 att halvtidsöversynen av den gällande budgetramen bör fokusera på hur budgeten uppnår önskade resultat och på ett effektivare och förenklat genomförande. Utgiftstaken ska respekteras och de totala utgifterna hållas tillbaka. Det betyder att eventuellt ökade utgifter på ett område ska finansieras genom neddragningar på ett annat.

I de kommande förhandlingarna om nästa fleråriga budgetram ser utskottet ett tillfälle till ytterligare modernisering av EU-budgeten. En omprioritering till förmån för åtgärder med ett tydligt europeiskt mervärde som främjar ekonomisk förnyelse bör vara vägledande i arbetet. Utskottet befarar att konsekvenserna av Storbritanniens utträde ur EU kan komma att utgöra ett betydande inslag i förhandlingarna. Utskottets preliminära utgångspunkt är att en minskning av antalet medlemsstater bör innebära en minskning av budgeten och att det även framöver kommer att finnas behov av att jämna ut skillnader mellan medlemsstaternas avgifter till budgeten för att undvika oproportionerligt stora nettobidrag. Utskottet vill i detta sammanhang betona betydelsen av att regeringen bevakar Storbritanniens utträde ur EU och informerar utskottet om utvecklingen på området.

Med anledning av detta anser utskottet att utrikesutskottet bör avstyrka yrkandena 4, 7 och 8 i motion 2016/17:3662 (SD) som rör frågor om EU:s budget samt Sveriges avgifter till EU.

Utskottet har vid tidigare tillfällen framhållit att kontrollen av att EU-medel används på ett korrekt och effektivt sätt behöver förbättras. Revisionsrätten bör få ökade möjligheter att bedriva effektivitetsrevision för att bedöma om olika utgiftsprogram är ändamålsenligt utformade för att uppnå de politiska målen. Transparens, enkelhet och tydlig ansvarsfördelning bör vara vägledande i utformningen av budgeten och enskilda utgiftsprogram. Med anledning av detta anser utskottet att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 9 i

motion 2016/17:3662 (SD) om att regeringen bör verka för att den fastställda felmarginalen för EU:s budget följs.

Stockholm den 27 april 2017

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Ulf Kristersson (M), Monica Green (S), Maria Plass (M), Ingela Nylund Watz (S), Oscar Sjöstedt (SD), Emil Källström (C), Janine Alm Ericson (MP), Dennis Dioukarev (SD), Ulla Andersson (V), Jakob Forssmed (KD), Börje Vestlund (S), Fredrik Schulte (M), Anette Åkesson (M), Leif Pettersson (S), Mathias Sundin (L) och Björn Wiechel (S).

På finansutskottets vägnar

Avvikande mening

Oscar Sjöstedt och Dennis Dioukarev (båda SD) anför:

Minskning av EU:s budget och Sveriges avgifter

Vi vill att regeringen ska verka för en minskning av EU:s budget och kostnader, detta särskilt med tanke på Storbritanniens utträde. Vi vänder oss mot den snedvridning mellan medlemsstater som råder inom unionen, där vissa länder står för en större del av finansieringen och andra får medel nästan helt utan motkrav.

Sverige har trots sin storlek varit den tredje största nettobetälaren till EU mellan 2000-2015. Vi anser att regeringen ska verka för att utjämna relationen mellan Sveriges utgifter och inkomster till EU. Svenska skattebetalares medel ska användas för utveckling av Sverige i stället för Central- och Östeuropa.

Vi ser med stor oro på att EU vid sin halvtidsöversyn av den fleråriga budgetramen 2014–2020 inte kunnat motivera varifrån inkomsterna för de höjda anslagen ska tas.

Vi anser att regeringen bör motsätta sig ytterligare kostnader för svenska skattebetalare till följd av ökade anslag på migrationsområdet. Vi motsätter oss att svenska skattebetalare ska bli tvungna att ytterligare bekosta flyktningmottagningen och dess konsekvenser för EU:s medlemsstater.

Vi vill att regeringen ska verka för att EU ska följa den fastställda felmarginalen på 2 procent i budgeten. Denna felmarginal har under senare år överskridits avsevärt och vi kräver att regeringen lyfter frågan för att uppnå ett långsiktigt och respektfullt omhändertagande av svenska medborgares ekonomiska medel.

Undantag från Europa 2020-målen

Vi anser att det är dags att EU tar ett steg tillbaka. Även om vi tycker att Europa 2020-målen i sig är sympatiska, finns det anledning att ifrågasätta om det verkligen är så EU ska fungera – med gemensamma mål som omvandlas till en harmoniserad strategi som i sin tur omvandlas till EU:s gemensamma rekommendationer om reformer i medlemsstaterna. Konvergens mellan medlemsstaternas ekonomier och tillväxt kommer nog snarare till genom sund konkurrens mellan medlemsstaterna och marknadstillträde inom unionen, än genom en harmoniserad utbildningspolitik och användningen av struktur-fonder.

De nationella reformprogrammen är en av de avgörande bitarna för att EU ska kunna utöva inflytande över en medlemsstats finanspolitik. För att medborgare och partier ska kunna dels ta del av, dels bilda opinion om hur EU påverkar medlemsstaterna, anser vi att det är avgörande att regeringens förslag till nationellt reformprogram överlämnas till riksdagen i en särskild skrivelse.

Utbetalningar av makrofinansiellt stöd till icke-EU-medlemmar

Vi är starkt kritiska till det makrofinansiella stödet från EU till Tunisien på 500 miljoner, Jordanien, på 200 miljoner och sedan tidigare Ukraina på 1,8 miljarder euro. Vi vill att regeringen ska verka för att dra in kommande utbetalningar till icke-EU-medlemmar samt återföra de ekonomiska medlen till medlemsstaterna och låta medlemsstater enskilt besluta om utgivandet av makrofinansiellt stöd.

Vi anser att EU inte bör engagera sig som bidragsgivare och högrisklångivare till länder som inte är medlemmar och än mindre länder som tydligt har visat sig vara inkapabla att hantera sina egna statliga finanser. Medlemsstaterna bör i framtiden själva få bestämma om de är beredda att erbjuda lån och stöd till krisande ekonomier.

Ställningstagande

Med anledning av det som anförs ovan anser vi att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4, 5, 7-9 och 28.

Särskilda yttranden

1. Särskilt yttrande (V)

Ulla Andersson (V) anför:

Orsakerna till den ekonomiska krisen i EU är komplexa och sammanflätade men har synliggjort flera brister i det finansiella systemet. EMU-länderna är genom valutaunionen låsta till en gemensam penning- och valutapolitik, samtidigt som de saknar nationella centralbanker som kan agera som långgivare i sista instans. Den förda politiken har bidragit till att fördjupa och förlänga krisen i flera länder. Ökad överstatlighet är inte lösningen.

Jag tar avstånd från de avsteg från nationell bestämmanderätt över finanspolitiken som kommissionens förslag om förstärkt samordning och styrning av den ekonomiska politiken innebär och som det kommer till uttryck i den s.k. sexpacken inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Priset för den förda krishanteringen är att krisen blir allt djupare som social, demokratisk och politisk kris.

EU:s hantering av den ekonomiska krisen visar på en brist på demokratisk legitimitet. En bankunion riskerar att förstärka EU:s makt på medlemsstaternas bekostnad. Jag anser att det behövs betydligt kraftigare åtgärder för att trygga den finansiella stabiliteten. En sådan åtgärd är att införa en lag om bankdelning som separerar traditionell bankverksamhet från spekulativ investerungsverksamhet, vilket föreslås i den s.k. Liikanenrapporten som tyvärr verkar ha hamnat längre ned på den politiska dagordningen bl.a. på grund av motstånd från den svenska regeringen.

Under 2016 fortsatte arbetet med att följa upp stegen i rapporten Färdigställandet av EU:s ekonomiska monetära union, även benämnd De fem ordförandenas rapport. Rapporten innehåller mycket långtgående förslag om ett fördjupat EU-samarbete. Stora steg tas mot ökad överstatlighet, och makten förskjuts från medlemsstaterna till EU. Jag är starkt kritisk till rapportens förslag. Problemen i euroområdet kan inte lösas genom att man beskär medlemsstaternas nationella beslutanderätt över finanspolitiken. Överstatliga lösningar förhindrar de enskilda medlemsstaterna att fatta nödvändiga beslut utifrån sina egna förutsättningar. Då länderna står inför olika utmaningar och det finns obalanser i de individuella ekonomierna som måste lösas är steg i federal riktning fel väg att gå. Enligt min mening är det viktigt att medlemsstaternas kompetens inte beskärs ytterligare. De åtgärder som föreslås i rapporten innebär ett ökat EU-inflytande. Grundläggande befogenheter flyttas från medlemsstaterna, och fördragsändringar kommer att bli nödvändiga. Jag menar att det krävs en bred debatt och att de nationella parlamenten aktivt involveras i diskussionen om ett framtida EMU. Demokratisk legitimitet är här en central fråga.

Under 2016 föreslog kommissionen en förlängning av Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi). Jag tycker det är bra att kommissionen tar initiativ för att öka investeringarna i EU i syfte att bidra till högre tillväxt, ökad sysselsättning och stärkt konkurrenskraft. Efsi ska stödja strategiska investeringar av europeisk betydelse inom bl.a. infrastruktur, utbildning, forskning och innovation samt förnybar energi. Investeringarna bör kunna bidra till omställningen mot en grön resurseffektiv ekonomi, t.ex. genom hållbara investeringar på energi-, miljö- och klimatområdet med fokus på innovativa teknologier. I Sverige är ökade investeringar i Almi och Norrlandsfonden två viktiga satsningar.

Vidare anser jag och Vänsterpartiet att förslaget om en transaktionsskatt bör genomföras. Även Sverige bör ansluta sig till ett sådant arbete och införa transaktionsskatten. En sådan skatt skulle öka den finansiella stabiliteten. Intäkterna från skatten ska dock gå till de enskilda medlemsstaterna. Intäkterna behövs inte minst för att öka de sociala investeringarna såväl här hemma som i olika EU-länder.

Vänsterpartiet anser att EU:s budget bör minskas kraftigt. Vi motsätter oss generellt förslag som ökar EU:s makt. På områden där det är möjligt att flytta fram positionerna för en progressiv politik måste en bedömning göras från fall till fall om fördelarna överväger riskerna med att ytterligare politikområden förs till EU-nivå. Vi anser vidare att Sverige bör omförhandla sitt avtal med EU där en av utgångspunkterna bör vara att få lämna EU:s gemensamma jordbrukspolitik för att bygga upp en nationell politik inom det området.

BILAGA 5

Justitieutskottets yttrande

Verksamheten i Europeiska unionen under 2016

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har beslutat att ge övriga utskott och EU-nämnden möjlighet att yttra sig över skrivelse 2016/17:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2016 och två följdmotioner som väckts med anledning av skrivelsen.

Justitieutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör justitieutskottets beredningsområde och över motion 2016/17:3662 (SD) yrkande 34 som handlar om en gemensam gräns- och kustbevakning.

Utskottet anser att utrikesutskottet bör avstyrka motionsyrkandet.

I yttrandet finns en avvikande mening (SD).

Utskottets överväganden

Skrivelsen

Allmänt

I skrivelsen ger regeringen en övergripande beskrivning av EU:s utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga samarbetet och inrikessamarbetet samt unionens institutioner under 2016. Redogörelsen följer i stort de olika rådskonstellationerna.

De frågor som rör justitieutskottets beredningsområde finns främst under avsnitt 24 som handlar om polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete. I detta avsnitt redogör regeringen för EU:s arbete för att förebygga och bekämpa brottslighet med gränsöverskridande inslag.

Regeringen framhåller att EU:s åtgärder för att förebygga och bekämpa denna brottslighet ska ge ett mervärde och bedrivas på ett effektivt sätt. Samtidigt ska åtgärderna vara förenliga med grundläggande principer, exempelvis rättssäkerhet och respekt för den personliga integriteten.

Revidering av EU:s vapendirektiv

I november 2015 lade kommissionen fram ett förslag till revidering av EU:s vapendirektiv. Överläggning hölls i justitieutskottet i februari 2016. Av skrivelsen framgår att rådet i juni antog en gemensam ståndpunkt om texten. Den 14 mars 2017 antog Europaparlamentet direktivet. Rådet godkände direktivet den 25 april 2017.

Terrorism och annan grov gränsöverskridande brottslighet

Rådet för rättsliga och inrikes frågor (RIF-rådet) har vid flera tillfällen diskuterat terrorism och problematiken med personer som reser till konfliktområden i terrorismsyfte. Arbetet för att genomföra de åtgärder som rymdes i Europeiska rådets uttalande från februari 2015 om att stärka unionens arbete mot terrorism har också fortsatt. Efter terrorattentaten i Bryssel den 22 mars 2016 antogs vid ett extrainkallat möte i rådet ett uttalande om att bekämpa terrorism.

Direktivet om bekämpande av terrorism och om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF om bekämpande av terrorism började förhandlas i januari 2016. Överläggningar har hållits i justitieutskottet under 2016. Enligt skrivelsen inleddes trepartssamtal mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen i juli, vilket under hösten resulterade i en politisk överenskommelse. Den 16 februari 2017 antog Europaparlamentet direktivet, och det godkändes av rådet den 7 mars 2017.

Vidare antogs i maj en ny förordning om Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol). På Europol genomfördes flera

utvecklingsarbeten under året. Bland annat inrättades ett centrum mot terrorism och ett mot människosmuggling.

Den nya förordningen som styr Europeiska unionens byrå för utbildning av tjänstemän inom brottsbekämpning (Cepol) började tillämpas den 1 juli.

Dessutom antogs i april direktivet om behandling av flygpassageraruppgifter (s.k. PNR-uppgifter) inom EU.

Utbyte av kriminalregisteruppgifter om tredjelandsmedborgare

I februari inleddes förhandlingar om kommissionens förslag till utökning av systemet för medlemsstaternas utbyte av kriminalregisterinformation (Ecris) till att även omfatta uppgifter om tredjelandsmedborgare som döms inom EU. Överläggning hölls i justitieutskottet i mars 2016. Av skrivelsen framgår att förhandlingarna är vilande sedan i början av juni i avvaktan på ett nytt förslag till rättsakt som är anpassad till den tekniska lösning som medlemsstaterna har förordat.

Schengenfrågor inklusive gränskontroll

I april presenterade kommissionen sitt reviderade förslag om det s.k. smarta gränser-paketet. Paketet består av dels en förordning om ett elektroniskt in- och utresesystem (Entry Exit System, EES), dels ett förslag om ändringar i EU:s gränskodex till följd av in- och utresesystemet. Diskussioner har förts om personkretsens omfattning, val av biometri, utfasning av äldre bilaterala avtal samt riktlinjer för informationshantering och användning av systemet. Överläggning hölls i justitieutskottet i november 2016. Enligt uppgift i skrivelsen beräknas in- och utresesystemet att driftsättas under 2020.

Förordningen om en europeisk gräns- och kustbevakning antogs i september och trädde i kraft den 6 oktober. De delar av förordningen som rör inrättandet av resurspooler trädde i kraft den 6 december 2016 respektive den 6 januari 2017. Överläggning hölls i justitieutskottet i februari 2016. Den europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån (f.d. Frontex) har nu möjlighet att ge ett större stöd till medlemsstater som inte har kontroll över sin del av den yttre gränsen. Även på återvändarområdet ges byrån ett utökat mandat.

Vidare nåddes i december en överenskommelse om förslaget om ändringar i EU:s gränskodex. Förslaget handlar om att kunna göra systematiska in- och utresekontroller även på personer som har fri rörlighet enligt unionsrätten. Det handlar också om att med hjälp av biometriska uppgifter kunna verifiera om resehandlingen eller innehavarens identitet är äkta. Förordningen antogs av Europaparlamentet den 16 februari 2017 och godkändes av rådet den 7 mars 2017.

Kommissionen presenterade i december tre förslag till nya förordningar om Schengens informationssystem (SIS). Förordningarna rör användning av SIS för gränskontroll, brottsbekämpning och återvändande. Syftet är att förbättra och effektivisera det befintliga informationssystemet. Förhandlingarna inleddes i början av 2017.

Dessutom lade kommissionen i november fram ett förslag om att inrätta ett europeiskt system för reseinformation och inresetillstånd (Etias). Avsikten är att i förväg kunna kontrollera alla viseringsfria tredjelandsmedborgare innan de reser in i Schengenområdet. Kontrollen syftar till att bedöma om resenären ur olika perspektiv skulle kunna utgöra en risk för Schengenområdet. Den information som resenären föreslås lämna elektroniskt vid ansökningstillfället ska bl.a. granskas genom automatiska sökningar i olika EU-databaser. Förhandlingar inleddes i december, och överläggning hölls i justitieutskottet i februari 2017.

Straffrättsligt samarbete

Av skrivelsen framgår att intensiva förhandlingar förts i rådet under året om förslaget om att inrätta en europeisk åklagarmyndighet (Eppo). Den senaste överläggningen i justitieutskottet hölls i november 2016. Vid RIF-rådet i december var majoriteten av medlemsstaterna överens om huvuddelen av förslaget, men Sverige förklarade att man avser att stå utanför Eppo-samarbetet. 16 medlemsländer har därefter aviserat att de avser att inleda ett fördjupat samarbete om inrättande av en europeisk åklagarmyndighet.

Vad gäller förslaget till förordning om EU:s organ för straffrättsligt samarbete (Eurojust) framgår det av skrivelsen att rådets förslag har överlämnats till Europaparlamentet. Trepartsförhandlingar ska påbörjas under 2017.

I december presenterade kommissionen ett förslag till förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och förverkande. Syftet är att förenkla och effektivisera åtkomsten av brottsliga tillgångar över gränserna. För att åstadkomma detta föreslås bl.a. klara tidsfrister för samarbetet samt ett ömsesidigt erkännande av fler typer av förverkandebeslut än tidigare. Vidare föreslås att frysta och förverkade tillgångar i första hand ska användas för att kompensera brottsoffer. Förhandlingar om förslaget har inletts, och överläggning hölls i justitieutskottet i februari 2017.

Slutligen redovisar regeringen i skrivelsen att det sedan 2012 pågår förhandlingar om förslaget till direktiv om skydd av EU:s finansiella intressen genom straffrättsliga bestämmelser. Den senaste överläggningen i justitieutskottet hölls i december 2016.

Motionen

I kommittémotion 2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 34 anser motionärerna att förordningen om en europeisk gräns- och kustbevakning strider mot subsidiaritetsprincipen. Kontrollen av det egna territoriet är och bör förbli en nationell uppgift.

Utskottets ställningstagande

Vad gäller reformer inom RIF-området på ett övergripande plan ser utskottet fortfarande positivt på kommissionens tidigare uttryckta vilja att begränsa sitt arbete till de områden där medborgarna förväntar sig resultat från EU. Utskottet noterar att de frågor som har varit prioriterade och där överenskommelser nåtts under 2016 inom justitieutskottets beredningsområde handlar om de aktuella utmaningar som EU står inför, framför allt hotet från terrorism och behovet av förstärkt gränskontroll. Här kan särskilt nämnas godkännandet av direktivet om bekämpande av terrorism och förordningen om systematiska in- och utresekontroller vid Schengens yttre gräns av personer som har fri rörlighet enligt unionsrätten.

När det gäller förordningen om en europeisk gräns- och kustbevakning står utskottet fast vid sin tidigare redovisade ståndpunkt att gränskontroll främst är en nationell fråga men att det mot bakgrund av den situation som råder i Schengenområdet är viktigt att överväga nya förslag och idéer om hur kontrollen av den yttre gränsen kan stärkas (2015/16:JuU7y). Alla medlemsstater är beroende av att förvaltningen av den yttre gränsen fungerar och sköts i enlighet med EU-regelverket.

Som framgår av skrivelsen trädde förordningen om en europeisk gräns- och kustbevakning i kraft i slutet av 2016. Kommissionen har därefter lämnat två rapporter om genomförandet (COM(2017) 42 och COM(2017) 201). Där konstateras att det på en rad punkter kvarstår delar av genomförandeplanen där medlemsstaterna, och i vissa fall institutionerna, ännu inte uppfyllt sina åligganden gentemot byrån. Utskottet anser att den europeiska gräns- och kustbevakningen med rätt förutsättningar kan utgöra ett viktigt stöd för medlemsstaterna, i synnerhet för de stater som inte själva kan kontrollera sina gränser tillräckligt väl. Utrikesutskottet bör därför avstyrka motionsyrkandet om en europeisk gräns- och kustbevakning (mot. 2016/17:3662 (SD) yrkande 34).

När det gäller kommissionens förslag till nya förordningar om Schengens informationssystem (SIS) som lades fram i december har utskottet ännu inte tagit ställning till dessa. Utskottet avser att behandla förslagen i detalj framöver.

Utskottet har i övrigt ingenting att anföra i fråga om regeringens skrivelse.

Stockholm den 27 april 2017

På justitieutskottets vägnar

Annika Hirvonen Falk

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Annika Hirvonen Falk (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Susanne Eberstein (S), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Roger Haddad (L), Linda Snecker (V), Andreas Carlson (KD), Lawen Redar (S), Pål Jonson (M), Richard Jomshof (SD), Rickard Nordin (C) och Sultan Kayhan (S).

Avvikande mening

En europeisk gräns- och kustbevakning (SD)

Adam Marttinen (SD) och Richard Jomshof (SD) anför:

När det gäller den nya förordningen om en europeisk gräns- och kustbevakning kan vi förstå de motiv som ligger bakom. Vi anser emellertid att kontrollen av det egna territoriet är och bör förbli en nationell uppgift. Gränskontroller är ett viktigt verktyg för att varje medlemsstat ska kunna hävda sin territoriella integritet, upprätthålla lag och ordning och skydda den nationella säkerheten. Vår uppfattning är att förordningen inkräktar på medlemsstaternas uppgifter. Enligt vår mening kan målen för åtgärderna bättre nås på nationell nivå, och vi anser därför att förordningen strider mot subsidiaritetsprincipen.

BILAGA 6

Försvarsutskottets yttrande

Verksamheten i Europeiska unionen
under 2016

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 30 mars 2017 att ge försvarsutskottet m.fl. möjlighet att yttra sig över regeringens skrivelse 2016/17:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2016 och de motioner som kunde komma att väckas med anledning av skrivelsen i de delar de rör respektive utskotts eller EU-nämndens beredningsområde.

Försvarsutskottet begränsar sitt yttrande till att gälla ämnena för två motionsyrkanden som rör utskottets beredningsområde, nämligen EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik och försvarsmaterielupphandling samt europeisk gräns- och kustbevakning. Utskottet föreslår att utrikesutskottet avstyrker de aktuella motionsyrkandena.

I yttrandet finns en avvikande mening (SD).

Utskottets överväganden

Verksamheten i Europeiska unionen 2016

I årets skrivelse redogör regeringen för verksamheten i EU under 2016. Av de frågor som helt eller delvis faller under försvarsutskottets beredningsområde behandlas den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (avsnitt 13.3), informations- och cybersäkerhet (avsnitten 13.12, 24.1.2 och 40.9–10), civilskyddsmekanismen (avsnitt 13.14), den europeiska rymdstrategin (avsnitt 37.1) och förslaget om en europeisk gräns- och kustbevakning (avsnitt 39.3.3).

En följdmotion som berör försvarsutskottets beredningsområde har inkommit med anledning av årets skrivelse: 2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD). Den gemensamma försvars- och säkerhetspolitiken och försvarsmaterielupphandling (yrkande 15) och europeisk gräns- och kustbevakning (yrkande 34) är ämnen som behandlas i motionen enligt nedan.

Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik

Motionen

I motion 2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) uttrycker motionärerna att de ser med oro på att Europeiska rådet vill driva EU till en alltmer sammanvävd militär organisation. När ett alltmer överstatligt EU beslutar om militära insatser där riksdagens inflytande är begränsat innebär det i praktiken att Sverige är med i en militär allians. Motionärerna anser att det är tveksamt om denna förändring i svensk utrikespolitik är förankrad hos det svenska folket. Därför anför i motionen att regeringen ska verka för en linje inom EU där säkerhets- och försvarspolitik ska vara ett ansvar för respektive medlemsland samt motverka en inriktning som går mot en sammanvävd militär organisation. Om samarbete i stora frågor är nödvändigt ska det ske på mellanstatlig basis (yrkande 15 i denna del).

Bakgrund

Gällande ordning

Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP) är en del av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik (GUSP), som är ett mellanstatligt samarbete. Beslut som har militära eller försvarsmässiga konsekvenser fattas enligt gällande fördrag med enhällighet, och varje medlemsstat har därmed vetorätt i dessa frågor. Vidare är regeringen enligt svensk grundlag skyldig att samråda med riksdagen i EU-frågor, och svensk medverkan till ett beslut i EU:s ministerråd om en insats föregås alltid av samråd mellan regeringen och riksdagen i EU-nämnden. Om det rör sig om ett bidrag med svenska väpnade styrkor krävs ett riksdagsbeslut (15 kap. 16 § regeringsformen).

Tidigare behandling

I samband med regeringens skrivelse om verksamheten i EU under 2012 (yttr. 2012/13:FöU1y), 2014 (yttr. 2014/15:FöU1y) respektive 2015 (yttr. 2015/16:FöU4y) uttryckte utskottet bl.a. att man inte delade motionärernas bedömning att det europeiska säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet präglas av överstatlighet och inte heller bedömningen att riksdagens inflytande över beslut om ett svenskt deltagande i internationella militära insatser är begränsat.

Pågående arbete

I budgetpropositionen för 2017 (utgiftsområde 5) uttrycks i linje med vad regeringen anfört i andra sammanhang att EU utgör det centrala forumet för svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet inom EU, inklusive krishantering och fredsfrämjande insatser, fortsatte att utvecklas under 2015. Sverige har fortsatt varit pådrivande när det gäller utvecklingen av EU som global aktör och främjandet av ett nära partnerskap med FN och andra organisationer. Sverige har även arbetat för att stärka EU:s partnerskap med Nato, inte minst genom att underlätta delaktighet för europeiska Natomedlemmar som inte är medlemmar i EU, däribland Norge. Under första halvåret 2015 ansvarade Sverige för beredskapsperioden för den nordiska stridsgruppen (Nordic Battlegroup), som är en del av GUSP-samarbetet, och där bland annat Norge ingick. Under året inledde EU:s höga representant för utrikes- och säkerhetspolitiska frågor arbetet med den globala strategin för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, där Sverige har varit en stark drivkraft. Sverige gav stöd till EU:s institut för säkerhetsstudier (EUISS) samt EU:s satellitcentrum (EU SatCen). Deltagandet i insatser inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (GSFP) sker i huvudsak genom personalbidrag finansierade under utgiftsområdena 5, 6 och 7 i budgetpropositionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin uppfattning att utskottet inte delar motionärernas bedömning att det europeiska säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet präglas av överstatlighet och inte heller bedömningen att riksdagens inflytande över beslut om ett svenskt deltagande i internationella militära insatser är begränsat.

Militära och försvarsmässiga beslut med konsekvenser på EU-nivå fattas enligt gällande fördrag med enhällighet, och varje medlemsstat har därmed vetorätt i dessa frågor. Om det rör sig om ett bidrag med svenska väpnade styrkor utomlands krävs ett riksdagsbeslut.

Liksom vid behandlingen av tidigare motionsyrkanden vill utskottet framhålla att ett svenskt deltagande i fredsfrämjande insatser också handlar om att främja Sveriges nationella säkerhet och svenska intressen.

Utskottet instämmer med regeringen att Sverige ska tillhöra det europeiska samarbetets kärna och driva på utvecklingen i den gemensamma utrikes- och

säkerhetspolitiken. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 2016/17:3662 yrkande 15 i denna del.

Försvarsmaterielupphandling

Motionen

I motion 2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) anförs också att det är ett oundgängligt behov för det svenska försvarets framtida utveckling att ha tillgång till en tekniskt välutvecklad försvarsindustri med bred kompetens. En svensk myndighet som upphandlar försvarsmateriel bör använda undantagsregeln i artikel 346 i EUF-fördraget på liknande sätt som andra medlemsländer som har en viktig försvarsindustri. Regeringen bör därför upprätthålla en linje som håller fast vid möjligheten att kunna ta sådana hänsyn om ett medlemslands säkerhetsintressen står på spel. Detta är nödvändigt om Sverige vill att försörjningstryggheten ska genomsyra försvarsmaterieförsörjningen av den svenska försvarsmakten (yrkande 15 i denna del).

Bakgrund

Tidigare behandling

I utskottets yttrande över regeringens skrivelser om verksamheten i EU under 2013, 2014 och 2015 (yttr. 2013/14:FöU1y, yttr. 2014/15:FöU1y och yttr. 2015/16:FöU4y) uttrycktes att utskottet, liksom regeringen, ansåg att det fortsätta arbetet med industri- och marknadsfrågor inom EU bör beakta försvarsmaterielmarknadens särart och behovet av att tillgodose medlemsstaternas säkerhetsintressen inom ramen för den gemensamma marknaden. Försvarsmaktens operativa behov för att nå den förmåga som riksdagen och regeringen har beslutat om ska vara styrande för den svenska materieförsörjningen. Bibehållandet av såväl undervattensförmågan som stridsflygförmågan är väsentliga säkerhetsintressen för Sverige som kan motivera avsteg från konkurrensupphandling, ansåg utskottet. Utskottet bedömde att motionärernas ståndpunkter på detta område i huvudsak låg i linje med regeringens, och utskottet ansåg därför att motionsyrkandena borde avslås.

Pågående arbete

I budgetpropositionen för 2017 (utgiftsområde 6) redogör regeringen för hur Sverige arbetat aktivt för att säkerställa att det fortsätta arbetet med industri- och marknadsfrågor inom EU ska beakta försvarsmaterielmarknadens särart och behovet av att tillgodose medlemsstaternas säkerhetsintressen inom ramen för den gemensamma marknaden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser likt Europeiska rådet att en konkurrenskraftig och innovativ europeisk försvarsindustri – kännetecknad av öppenhet, transparens och lika-behandling av samtliga europeiska leverantörer – behövs för att behålla och utveckla Europas försvarsförmåga.

Liksom regeringen anser utskottet dock att det fortsatta arbetet med industri- och marknadsfrågor inom EU bör beakta försvarsmaterielmarknadens särart och behovet av att tillgodose medlemsstaternas säkerhetsintressen inom ramen för den gemensamma marknaden. Försvarsmaktens operativa behov för att nå den förmåga som riksdagen och regeringen har beslutat om ska vara styrande för den svenska materieförsörjningen. Bibehållandet av såväl undervattensförmågan som stridsflygförmågan är väsentliga säkerhetsintressen för Sverige som kan motivera avsteg från konkurrensupphandling, anser utskottet.

Med hänvisning till vad som anförs ovan gör utskottet bedömningen att motionärernas ståndpunkter på detta område i huvudsak ligger i linje med regeringens och utskottets. Utskottet avstyrker därmed motion 2016/17:3662 yrkande 15 i denna del.

En europeisk gräns- och kustbevakning

Motionen

Björn Söder m.fl. (SD) uttrycker i motion 2016/17:3662 att de förstår de motiv som föranlett den nya förordningen om en europeisk gräns- och kustbevakning. Dock anser motionärerna att kontrollen av det egna territoriet är och bör förbli en nationell uppgift. Gränskontroller är ett viktigt verktyg för att hävda territoriell integritet, upprätthålla lag och ordning och skydda den nationella säkerheten. Motionärerna anser att förslaget inkräktar på medlemsstaternas rätt att kontrollera och upprätthålla sina gränser. Enligt deras mening kan målen för de föreslagna åtgärderna bättre nås på nationell nivå, och man anser därför att förslagen i sin helhet strider mot subsidiaritetsprincipen (yrkande 34).

Bakgrund

Tidigare behandling

I sitt yttrande 2015/16:FöU4y uttryckte utskottet att det såg positivt på regeringens kommande analys av hela förslaget om en europeisk gräns- och kustbevakning, inklusive Kustbevakningens roll i sammanhanget. Utskottet såg ingen anledning att föreslå ytterligare åtgärder för tillfället men avsåg att fortsätta följa frågan. Utskottet föreslog att det aktuella motionsyrkandet skulle avslås.

Pågående arbete

Justitieutskottet har beredningsansvaret för frågan och har subsidiaritetsprövat EU-förslaget där en majoritet i utskottet fann att det inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Den 14 september 2016 gav rådet sitt slutliga godkännande till en europeisk gräns- och kustbevakning. Antagandet av förordningen som rådet godkände genom skriftligt förfarande banade väg för gräns- och kustbevakningen att inleda sin verksamhet. Den europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns (nuvarande Frontex med utökade uppgifter) huvuduppgift blir att skapa en integrerad gränsförvaltning vid EU:s yttre gränser. Det kommer att säkerställa en effektiv hantering av migrationsströmmarna och åstadkomma en hög säkerhetsnivå i EU. Det kommer samtidigt att bidra till att säkerställa fri rörlighet inom EU och till fullt respektera de grundläggande rättigheterna, enligt Europeiska rådet. Fokus för verksamheten kommer att vara att inrätta en operativ strategi för gränsövervakning och samordning av stödet från alla medlemsstater.

I budgetpropositionen för 2017 (utgiftsområde 6) anger regeringen att det starka svenska engagemanget i frågor som rör gränskontroll och räddningsinsatser är prioriterat, såväl nationellt som internationellt. Regeringen anser att Kustbevakningen ska fortsätta sin samverkan med Polismyndigheten och den nyinrättade byrån för europeisk gräns- och kustbevakning inom detta område.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser liksom regeringen att Kustbevakningen ska fortsätta sin samverkan med Polismyndigheten och den nyinrättade byrån för europeisk gräns- och kustbevakning inom området. Samverkan inom EU vad gäller gräns- och kustbevakning är av stor vikt. Utskottet ser ingen anledning att föreslå ytterligare åtgärder för tillfället men avser att fortsätta följa frågan. Utskottet föreslår att utrikesutskottet avstyrker motion 2016/17:3662 yrkande 34.

Skrivelsen ger i övrigt ingen anledning till några ytterligare uttalanden från utskottets sida.

Stockholm den 25 april 2017

På försvarsutskottets vägnar

Allan Widman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Allan Widman (L), Åsa Lindestam (S), Hans Wallmark (M), Peter Jeppsson (S), Jan R Andersson (M), Daniel Bäckström (C), Anders Schröder (MP), Lotta Olsson (M), Paula Holmqvist (S), Roger Richtoff (SD), Mikael Oscarsson (KD), Mattias Ottosson (S), Dag Klackenbergh (M), Johan Büser (S), Teres Lindberg (S) och Per Klarberg (SD).

Avvikande mening

Skrivelsen (SD)

Roger Richtoff (SD) och Per Klarberg (SD) anför:

Vi ser med oro på att Europeiska rådet vill driva EU till en alltmer sammanvävd militär organisation. När ett alltmer överstatligt EU beslutar om militära insatser där riksdagens inflytande är begränsat innebär det i praktiken att Sverige är med i en militär allians. Vi anser det vara tveksamt om denna förändring i svensk utrikespolitik är förankrad hos det svenska folket. Därför menar vi att regeringen inom EU ska verka för en linje där säkerhets- och försvarspolitik ska vara ett ansvar för respektive medlemsland samt motverka en inriktning som går mot en sammanvävd militär organisation. Om samarbete i stora frågor är nödvändigt ska det ske på mellanstatlig basis.

Detta betyder att vi inte delar uppfattningen att EU ska utgöra det centrala forumet för svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Även om det formellt är så att GSFP är en mellanstatlig del av samarbetet, innebär varje ny utbyggnad av samarbete på detta område att EU-ländernas väpnade styrkor sammanvävs alltmer. Ett utmärkt exempel på detta är just de EU-stridsgrupper som vi har kritiserat vid flera tillfällen.

Utöver detta menar vi att det är ett oundgängligt behov för det svenska försvarets framtida utveckling att ha tillgång till en tekniskt välutvecklad försvarsindustri med bred kompetens. En svensk myndighet som upphandlar försvarsmateriel bör använda undantagsregeln i artikel 346 i EUF-fördraget på liknande sätt som andra medlemsländer som har en viktig försvarsindustri. Regeringen bör därför upprätthålla en linje som håller fast vid möjligheten att kunna ta sådana hänsyn om ett medlemslands säkerhetsintressen står på spel. Detta är nödvändigt om vi vill att försörjningstryggheten ska genomsyra försvarsmaterielförsörjningen av vår försvarsmakt.

I fråga om förslaget om europeisk gräns- och kustbevakning förstår vi de motiv som har lett till den nya förordningen om en europeisk gräns- och kustbevakning. Dock anser vi att kontrollen av det egna territoriet är och bör förbli en nationell uppgift. Gränskontroller är ett viktigt verktyg för att hävda territoriell integritet, upprätthålla lag och ordning och skydda den nationella säkerheten. Vi anser att förslaget inkräktar på medlemsstaternas rätt att kontrollera och upprätthålla sina gränser. Enligt vår mening kan målen för de föreslagna åtgärderna bättre nås på nationell nivå, och vi anser därför fortfarande att förslagen i sin helhet strider mot subsidiaritetsprincipen trots den bedömning som övriga partier har gjort i justitietskottet.

Sammanfattningsvis anser vi att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2016/17:3662 yrkande 15 och 34.

BILAGA 7

Kulturutskottets protokollsutdrag

Utdrag ur:
PROTOKOLL   **UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2016/17:27**

DATUM   Torsdagen den 27 april 2017
 TID   09.30–10.00
 NÄRVARANDE   Se bilaga

§ 4   **Skrivelse 2016/17:115 Verksamheten i EU under 2016**

Utskottet behandlade frågan om yttrande till utrikesutskottet över berättelsen om verksamheten i EU under 2016.

Utskottet beslutade om följande yttrande till utrikesutskottet.

Kulturutskottet vill inledningsvis understryka att de områden som tas upp i regeringens skrivelse och som ligger inom kulturutskottets beredningsområde, nämligen kultur, ungdom och idrott, är nationella angelägenheter. EU har enbart befogenhet att stödja, samordna eller komplettera medlemsstaternas åtgärder. Detta är också något som utskottet vid ett flertal tillfällen lyft fram, bl.a. vid överläggningar med regeringen inom de aktuella områdena.

De två övergripande mål som ligger till grund för EU-samarbetet på ungdomsområdet 2010–2018 är att skapa fler och lika möjligheter för alla unga i utbildningen och på arbetsmarknaden och att främja alla ungas aktiva medborgarskap, sociala delaktighet och solidaritet (skr. 2016/17:115). Ungdomspolitikerna är sektorsövergripande och omfattar alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar mellan 13 och 25 år. Detta förutsätter arbete på såväl nationell, regional och lokal som internationell nivå (prop. 2016/17:1, utgiftsområde 17, s. 157). Utskottet vill dock betona vikten av att åtgärderna inte inkräktar på de enskilda staternas befogenhet på området. Utskottet finner inte att motion 2016/17:3662 (SD) yrkande 67 bör föranleda något initiativ från riksdagens sida. Motionsyrkandet bör därför avstyrkas.

Utskottet anser att internationellt samarbete, där olikheter möts, är centralt för utveckling och förnyelse av det svenska kulturlivet. Det är också betydelsefullt att svensk kultur har möjlighet att nå utanför landets gränser. Utskottet vill också peka på kulturens viktiga roll i relationsskapandet med andra länder. Internationalisering och interkulturellt samarbete är en prioriterad uppgift inom kulturpolitiken. Utskottet vill dock understryka att EU när det gäller kulturpolitiken enbart har befogenhet att stödja, samordna och komplettera medlemsstaternas åtgärder. Detta får inte innebära någon harmonisering av medlemsstaternas regelverk. Motion 2016/17:3662 (SD) yrkande 68 bör avstyrkas.

Sverigedemokraternas ledamöter anmälde en avvikande mening och ansåg att utskottet borde ha tillstyrkt motion 2016/17:3662 (SD) yrkan-
dena 67–68.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

VID
PROTOKOLLET

Tina Hökebro Bergh

JUSTERAT

Olof Lavesson

RÄTT UTDRAGET
INTYGAR

Tina Hökebro Bergh

Exp. 2017-04-27

UU

BILAGA 8

Utbildningsutskottets yttrande

Verksamheten i Europeiska unionen under 2016

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 30 mars 2017 att ge övriga utskott tillfälle att senast den 27 april 2017 yttra sig över skrivelse 2016/17:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2016 och eventuella följdmotioner.

Utbildningsutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som berör utskottets beredningsområde och över motion 2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 46 och 66–68.

Utskottet föreslår att utrikesutskottet avstyrker de nämnda motionsyrkandena och lägger skrivelsen till handlingarna i de berörda delarna.

I yttrandet finns en avvikande mening (SD).

Utskottets överväganden

Rymdfrågor

Skrivelsen

I skrivelsens avsnitt om rymdfrågor (s. 119) beskriver regeringen att kommissionen i oktober 2016 publicerade ett meddelande om en europeisk rymdstrategi (KOM(2016) 705). Strategin handlar enligt regeringen om att ange en tydlig strategisk riktning och strategiska mål för EU på rymdområdet. Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i november 2016.

Motionen

I kommittémotion 2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 46 anför motionärerna att Europeiska rymdorganisationen (ESA) ska förbli ett mellanstatligt samarbete. Motionärerna förklarar att de ser värdet i en utvecklad rymdverksamhet, men att de vänder sig mot ett införlivande av ESA i EU.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet framhålla att inom utbildnings-, forsknings- och rymdområdet ägde flera viktiga processer rum på EU-nivå under 2016, som regeringen beskriver i skrivelsen. Utskottet har aktivt följt och kommer att fortsätta att följa utvecklingen inom dessa frågor.

När det särskilt gäller rymdfrågor vill utskottet uppmärksamma att rymdforskning och rymdverksamhet i dag är av vital strategisk betydelse för samhället. Samhället är beroende av rymdtekniken t.ex. för navigation, logistik, bankomattjänster, väderprognoser, telekommunikation och miljö- och klimatövervakning. De potentiella tillämpningsområdena är många, och fler står på tur att upptäckas.

Utskottet kan vidare konstatera att Europas rymdsamarbete är ett delat ansvar mellan EU och ESA. ESA är en mellanstatlig internationell organisation med 22 medlemsländer¹, som till stor del är desamma som EU:s medlemsstater. ESA:s syfte är att främja vetenskapligt och teknologiskt rymdsamarbete i Europa genom att utarbeta och genomföra en långsiktig europeisk rymdpolitik, ta fram europeiska program, samordna medlemsländernas rymdprogram och utarbeta en industripolicy. Utskottet vill särskilt peka på att det sjunde rymdrådet, som består av EU:s och ESA:s

¹ ESA:s medlemsländer är följande: Belgien, Danmark, Estland, Frankrike, Finland, Grekland, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Polen, Portugal, Rumänien, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern och Österrike.

rymdministrar, antog en resolution i samband med konkurrenskraftsrådets (KKR) möte i november 2010 som ytterligare preciserade viktiga frågor i Europas arbete med att utveckla den europeiska rymdverksamheten. Bland annat uppmanades EU och ESA att tillsammans utveckla en övergripande rymdstrategi.

Utskottet vill också påminna om att enligt artikel 189 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ska EU utveckla en europeisk rymdpolitik för att främja vetenskapliga och tekniska framsteg, industriell konkurrenskraft och genomförande av unionens politik. Det anges även i fördraget att ett europeiskt rymdprogram kan utvecklas för att möjliggöra att målen i fördraget uppnås.

Mot bakgrund av ovanstående presenterade kommissionen i oktober 2016 ett meddelande om en rymdstrategi för Europa (KOM(2016) 705), som regeringen beskriver i skrivelsen. I meddelandet fokuserar kommissionen på fyra strategiska mål, inom vilka man avser att vidta ett antal konkreta åtgärder. Utskottet vill lyfta fram att kommissionen i strategin anger att ett gott samarbete mellan EU och ESA är en av hörnstenarna för framgång med strategins genomförande, men att det också kommer att vara viktigt med samarbete med andra relevanta aktörer utöver medlemsstaterna, t.ex. den europeiska vädersatellitorganisationen (Eumetsat), industrin, forskare och användare.

Utskottet har granskat kommissionens meddelande om en rymdstrategi för Europa och justerade sitt utlåtande den 23 februari 2017 (utl. 2016/17:UbU13). I utlåtandet välkomnade utskottet kommissionens rymdstrategi. Utskottet pekade även bl.a. på att det är av stor vikt att samarbetet mellan EU och ESA blir effektivt i framtiden trots olikheter i finansiering och hur de båda organisationerna arbetar. Utskottet ansåg även att det måste finnas ett europeiskt samarbete för att Europa ska bevara sin ledande ställning på rymdområdet, öka sin närvaro på de internationella rymdmarknaderna och utnyttja rymdsektorns fördelar och möjligheter.

Sammanfattningsvis vill utskottet vidhålla att det är av stor betydelse att samarbetet mellan EU och ESA förblir effektivt i framtiden för att Europas länder ska kunna dra full nytta av verksamhet kopplad till rymden. Utskottet anser även att ett stärkt samarbete mellan EU och ESA kan ha betydelse för båda organisationernas utveckling, samtidigt som detta i sig inte innebär ett införlivande av ESA i EU. Utskottet vill också framhålla att det inom ramen för den presenterade rymdstrategin för Europa inte finns några förslag om ett införlivande av ESA i EU. Utifrån det anförda föreslår utskottet att utrikesutskottet avstyrker motion 2016/17:3662 (SD) yrkande 46.

Utbildningsfrågor

Skrivelsen

I skrivelsens avsnitt om utbildningsfrågor presenterar regeringen en rad olika händelser inom EU-samarbetet under 2016 (s. 141 f.). Regeringen beskriver bl.a. att rådet för utbildning, ungdom, kultur och idrott (UUKI-rådet) i februari 2016 antog en rådsresolution som var utbildningsministrarnas bidrag till Europeiska rådet i mars, under vilket den sjätte europeiska planeringsterminen stod på dagordningen. I resolutionen betonas vikten av att bl.a. investera i utbildning, att ta itu med matchningsproblematiken och att sträva efter utbildningssystem som innebär att en individ oavsett bakgrund har möjlighet att uppnå uppsatta mål. Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i februari 2016.

Regeringen anger även i skrivelsen att kommissionen under 2016 presenterade ett meddelande om en ny kompetensagenda för Europa (KOM(2016) 381), vars syfte är att stärka och i vissa fall förenkla befintliga initiativ i fråga om utbildning och kompetens för att ge ett bättre stöd till medlemsstaterna i deras nationella reformer. Arbetet inom kompetensagendan kommer enligt regeringens skrivelse att inriktas på följande tre områden:

1. bättre och mer relevant kompetensutveckling
2. tydligare och mer jämförbara kompetenser och kvalifikationer
3. bättre kompetensinventering och information för mer välgrundade yrkesval.

Regeringen förklarar vidare att de konkreta åtgärderna inom kompetensagendan bl.a. syftar till att individer som inte uppnått en utbildningsnivå som motsvarar en genomförd gymnasieutbildning ska få tillgång till kompetenshöjningsmöjligheter och därmed öka sin anställningsbarhet. Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i september och november 2016, och samråd med EU-nämnden ägde rum i november 2016.

Regeringen lyfter också fram i skrivelsen att kommissionen under 2016 lade fram förslag om en reviderad rekommendation om en europeisk referensram för kvalifikationer för livslångt lärande (EQF), som föreslås upphäva och ersätta den rekommendation som antogs 2008. Syftet med den europeiska referensramen är att göra nivån på kvalifikationer i olika länder lättare att jämföra inom EU. Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i september 2016. Regeringen förklarar även att kommissionen under 2016 lade fram ett förslag om ett reviderat Europass, som är en webbaserad plattform där individer kan få tillgång till flera olika verktyg och tjänster som används för att presentera och utbyta information om kompetens och kvalifikationer.

Motionen

I kommittémotion 2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 66 föreslår motionärerna att Europa 2020-strategin inte ska innehålla förslag på lösningar på problem eller utmaningar som är bäst lämpade att lösa på nationell nivå. Motionärerna anför att det europeiska strategiska ramverket Utbildning 2020 innehåller en del bra förslag, men de anser samtidigt att vilka åtgärder och vilka prioriteringar ett enskilt land bäst behöver för att ha en framgångsrik utbildningspolitik är något som det enskilda landet bäst avgör självt.

I yrkande 67 framför motionärerna att regeringen ska verka för att lägga ned Erasmus+-samarbetet. Motionärerna anser bl.a. att Erasmus+ budget utgör en mycket stor kostnad och att programmet innehåller ett antal förslag, om bl.a. samverkan mellan lärosäten, som kan lösas bättre på nationell nivå.

Därutöver föreslår motionärerna i yrkande 68 att EU ska låta utbildningsfrågor vara en nationell angelägenhet. Motionärerna framhåller att kommissionens meddelande om en ny kompetensagenda för Europa är ett omfattande dokument. Motionärerna ställer sig bl.a. skeptiska till vissa av förslagen i kompetensagendan och förklarar att många av de skolpolitiska delarna i kompetensagendan utgår från en europeisk lägstanivå, vilket gör att Sverige inte kan ha så stor nytta av dessa delar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om att utbildningsfrågor enligt artikel 6 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) är en nationell kompetens, men att unionen har befogenheter att vidta åtgärder för att stödja, samordna eller komplettera medlemsstaternas åtgärder. EU:s insatser inom utbildningsområdet får enligt artikel 2.5 i EUF-fördraget inte innebära harmonisering av medlemsstaternas bestämmelser i lagar och andra författningar.

Utskottet kan därutöver på ett övergripande plan konstatera att EU-samarbetet på utbildningsområdet till stor del sker genom den s.k. öppna samordningsmetoden. Den öppna samordningsmetoden, som den bl.a. beskrivs i EU:s rättsliga databas Eurlex, är en typ av mellanstatligt beslutsfattande som inte leder till bindande EU-lagstiftning. Den öppna samordningsmetoden kräver inte att EU-länderna för in nya eller ändrade befintliga lagar, utan samarbetet bygger i stället på mellanstatlig utvärdering.

När det särskilt gäller yrkanden om Europa 2020-strategin och Utbildning 2020 vill utskottet inledningsvis peka på följande. Europa 2020-strategin å ena sidan är EU:s breda tillväxtstrategi fram till 2020, som EU:s stats- och regeringschefer kom överens om i mars 2010. Inom strategin har EU bl.a. satt upp övergripande mål för sysselsättning, utbildning, forskning och innovation,

social sammanhållning, energi och klimat.² Utbildning 2020 å andra sidan är EU:s strategiska ramverk för europeiskt utbildningssamarbete, som EU:s utbildningsministrar kom överens om i november 2009. Utbildning 2020 består bl.a. av fyra strategiska mål och sju riktmärken³, som ska vara vägledande för uppföljningen av arbetet. Två av de sju riktmärkena är gemensamma med Europa 2020-strategin. Europa 2020 och Utbildning 2020 är således två separata instrument, samtidigt som de är nära sammanbundna. Utskottet anser att Europa 2020-strategin och Utbildning 2020 är två värdefulla instrument för europeiskt samarbete inom bl.a. utbildningsfrågor. Genom de båda instrumenten får medlemsstaterna t.ex. möjlighet att utbyta erfarenheter och dra lärdom av varandra inom en rad olika frågor.

Som utskottet förstår yrkandet om Europa 2020-strategin och Utbildning 2020 handlar det huvudsakligen om genomförandet av Utbildning 2020. Utskottet vill därför uppmärksamma att i rådsslutsatserna om inrättandet av Utbildning 2020 (rådets slutsatser av den 12 maj 2009, 2009/C 119/02) enades EU:s utbildningsministrar om ett antal principer om hur Utbildning 2020 ska genomföras. Utbildningsministrarna kom bl.a. överens om att Utbildning 2020 ska genomföras med ett effektivt utnyttjande av den öppna samordningsmetoden, som utskottet beskrivit kortfattat ovan, med fullständig respekt för medlemsstaternas ansvar för sina utbildningssystem och enligt det europeiska utbildningssamarbetets frivilliga karaktär.

När det gäller yrkandet om Erasmus+ vill utskottet inledningsvis betona betydelsen av internationalisering av utbildning och det mervärde detta ger. Det är mycket viktigt att ta till vara och utöka möjligheterna för elever och studenter att förlägga delar av sin utbildning eller sin praktik utomlands. I detta sammanhang anser utskottet att Erasmus+ spelar en viktig roll. Utskottet noterar även att svenska studenter och akademiker har dragit betydande nytta av EU-program inom utbildningsområdet. Exempelvis deltog under läsåret 2015/16 nästan 15 000 svenska studenter i högskoleutbildningar i andra EU-medlemsstater, varav drygt 3 200 studenter åkte ut inom ett EU-program (Universitetskanslersämbetet och Statistiska centralbyrån, Statistiska meddelanden UF 20 SM 1603). Utskottet vill dessutom lyfta fram att kommissionens rapport om Erasmus+ aktiviteter under 2015 (Europeiska kommissionen, Erasmus+ Programme Annual Report 2015) visade att 678 000 européer deltog i studier, utbildning, arbete eller volontärarbete utomlands under 2015. Rapporten redovisar även att 96 procent av alla som

² De övergripande målen inom utbildning är följande: 1. Andelen elever utan gymnasiebetyg ska vara lägre än 10 procent och 2. Minst 40 procent av 30–34-åringarna ska ha högre utbildning.

³ De sju riktmärkena är följande: 1. Minst 95 procent av alla barn över fyra år ska gå i förskola, 2. Andelen 15-åringar som är lägrepresterande i läsning, matematik och naturkunskap ska vara lägre än 15 procent, 3. Andelen elever som hoppar av skolan i förtid ska vara högst 10 procent, 4. Minst 40 procent av alla mellan 30 och 34 år ska ha någon form av högre utbildning, 5. Minst 15 procent av de vuxna ska delta i livslångt lärande, 6. Minst 20 procent av alla högskoleutbildade och 6 procent av 18–34-åringarna med en grundläggande yrkesutbildning ska ha studerat eller praktiserat utomlands och 7. Minst 82 procent av alla 20–34-åringar med gymnasie- eller högskoleexamen ska ha jobb inom tre år efter utbildningen.

deltog i något slags utbyte inom ramen för Erasmus+ under programmets första två år anser att det har ökat deras kompetens och att 80 procent anser att det har främjat deras möjligheter att hitta ett arbete.

I fråga om kompetensagendan för Europa konstaterar utskottet att kommissionen i juni 2016 presenterade sitt meddelande om en ny kompetensagenda för Europa (KOM(2016) 381). Av meddelandet framgår att målet är ett gemensamt engagemang och en delad vision om kompetens som nyckeln till hållbara arbetstillfällen, tillväxt och konkurrenskraft. I meddelandet presenterar kommissionen sammanlagt tio planerade initiativ inom tre olika områden för att stärka kompetensbasen inom Europa. Initiativen har olika utformning, från informations- och erfarenhetsutbyten till rättsakter inom utbildningsområdet (rekommendationer och beslut). När det gäller genomförandet av agendan framhåller kommissionen i meddelandet att det är medlemsstaterna som bestämmer om undervisningens innehåll och utbildningssystemens organisation, men samtidigt anser kommissionen att det krävs en gemensam satsning för att uppnå ändamålsenliga och hållbara resultat.

Utskottet har granskat kommissionens meddelande om en ny kompetensagenda för Europa och justerade sitt utlåtande den 18 oktober 2016 (utl. 2016/17:UbU7). I utlåtandet anförde utskottet bl.a. att det är positivt att kommissionen fokuserar på att stärka kompetensbasen i Europa genom samarbete. Utskottet konstaterade även att samarbete mellan medlemsstaterna är viktigt och att det är angeläget med erfarenhets- och informationsutbyten på utbildningsområdet. Samtidigt underströk utskottet bl.a. att utbildning är en nationell kompetens och att kommissionens roll på detta område är att främja samarbetet mellan medlemsstaterna och vid behov stödja och komplettera deras arbete. Utskottet ansåg vidare att det är viktigt att betona att de insatser som föreslås i agendan måste utgå från medlemsstaternas frivilliga medverkan.

Mot bakgrund av det som anförts ovan ser utskottet inga skäl att vidta några åtgärder med anledning av yrkandena om utbildningsfrågor. Utskottet föreslår därför att utrikesutskottet avstyrker motion 2016/17:3662 (SD) yrkandena 66–68.

Stockholm den 27 april 2017

På utbildningsutskottets vägnar

Lena Hallengren

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lena Hallengren (S), Camilla Waltersson Grönvall (M), Thomas Strand (S), Betty Malmberg (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Stefan Jakobsson (SD), Michael Svensson (M), Håkan Bergman (S), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Elisabet Knutsson (MP), Gunilla Svantorp (S), Robert Stenkvist (SD), Daniel Riazat (V), Roza Güclü Hedin (S), Maria Stockhaus (M), Magnus Oscarsson (KD) och Maria Weimer (L).

Avvikande mening

Verksamheten i Europeiska unionen under 2016 (SD)

Stefan Jakobsson (SD) och Robert Stenkvist (SD) anför:

Vi vill inledningsvis framhålla att vi ser värdet i en utvecklad rymdverksamhet. I dagsläget är samhället beroende av satelliter för stora delar av informationsspridningen i världen, för forskningen om såväl rymden som jorden och för övervakning av både klimat, natur och gränser. Vi anser dock att den europeiska rymdsatsningen även i fortsättningen bör drivas som ett mellanstatligt samarbete och vänder oss mot ett införlivande av Europeiska rymdorganisationen (ESA) i EU.

Vi vill vidare anförda att utbildning och forskning är en del av uppföljningen av Europa 2020-strategin. Vi anser även att Utbildning 2020-strategin innehåller en del bra förslag, men vi anser dock att vilka åtgärder och vilka prioriteringar ett enskilt land bäst behöver för att ha en framgångsrik utbildningspolitik är något som det enskilda landet bäst avgör självt. Vi är inte mot samarbeten mellan länder – tvärtom – men vi anser att det inte ska ske på ett överstatligt plan utan genom bilaterala avtal.

Vi vill vidare framföra att Erasmus+ används som finansieringsverktyg för bl.a. kommissionens förslag om en ny kompetensagenda för Europa. Den totala budgeten för Erasmus+ programperiod (2014–2020) är hela 14,7 miljarder euro. Vi anser att detta är en mycket stor kostnad. Erasmus+ innehåller enligt vår mening även ett antal åtgärder som bäst genomförs på nationell nivå. Vi tycker t.ex. att samverkan mellan olika lärosäten bäst sker direkt mellan lärosätena. Vi anser därför att Erasmus+ samarbetet bör läggas ned.

Kommissionens meddelande om en ny kompetensagenda för Europa är ett omfattande dokument och innehåller enligt vår mening såväl bra som mindre bra förslag. Vi ställer oss skeptiska till förslagen om flexibla läroplaner. Vi ställer oss också frågande till delen som handlar om evidensbaserade politiska beslut – en del där detaljstyrningen gått för långt enligt vår mening. Vi anser också att många skolpolitiska delar i kompetensagendan utgår från en europeisk lägstanivå, vilket gör att Sverige inte har så mycket att hämta i dessa delar.

BILAGA 9

Trafikutskottets yttrande

Årsboken om EU – Verksamheten i Europeiska unionen under 2016

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 30 mars 2017 att ge bl.a. trafikutskottet tillfälle att yttra sig över skrivelse 2016/17:115 Årsboken om EU – Verksamheten i Europeiska unionen under 2016 och eventuella följdmotioner i de delar de berör utskottets beredningsområde.

Trafikutskottet har beslutat att yttra sig över de delar i skrivelsen som rör transporter och politiken för informationssamhället samt över kommittémotion 2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 48–54. Utskottet välkomnar skrivelsen och anser att regeringen synes ge en korrekt och rättvisande, om än tämligen summarisk, redogörelse av verksamheten i EU inom utskottets beredningsområde. Utskottet konstaterar att det redan har behandlat frågorna i de motionsyrkanden som berör utskottets beredningsområde i samband med subsidiaritetsprövningar och överläggningar med regeringen. Därmed anser utskottet inte att något initiativ är nödvändigt med anledning av de aktuella motionsyrkandena. Utrikesutskottet bör därför avstyrka kommittémotion 2016/17:3662 (SD) yrkandena 48–54.

I yttrandet finns en avvikande mening (SD).

Utskottets överväganden

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen i enlighet med 9 kap. § 21 riksdagsordningen en redogörelse för den övergripande utvecklingen i EU under 2016. Regeringen redogör för beslut och händelser inom EU utifrån arbetet i de olika rådsammansättningarna. Trafikutskottets beredningsområde berörs i del åtta som redogör för de frågor som har behandlats av TTE-rådet (transport, telekom och energi).

Transporter

I fråga om transporter framför regeringen att ett väl fungerande och långsiktigt hållbart transportsystem är en viktig förutsättning för att möta klimatutmaningen och för att stärka EU:s ekonomi och konkurrenskraft. Regeringen betonar att en hel del arbete återstår innan den inre marknaden för transporter kan anses vara färdig. Tre nyckelåtgärder rör enligt regeringen det fjärde järnvägspaketet, sjöfartsmarknaden och utvecklingen av det gemensamma lufttrummet.

Regeringen redovisar att arbetsplanerna för stomnätsskorridoren Scan-Med (Skandinavien-Medelhavet), ERTMS och sjömotorvägar godkändes under året, liksom projektlistan för medfinansiering i 2015 års transportutlysning i Fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE). Ytterligare två transportutlysningar, varav en kombinerad med energi, öppnades under hösten 2016.

När det gäller landtransporter anger regeringen att Europaparlamentet och rådet under året nådde en överenskommelse om såväl det fjärde järnvägspaketet som förslaget om tekniska föreskrifter för fartyg i inlandssjöfarten. Kommissionen presenterade även ett förslag om typgodkännande av och marknadskontroll över motorfordon och ytterligare ett om yrkeskvalifikationer inom inlandssjöfarten. Utskottet överlade med regeringen om det förstnämnda förslaget i april och informerades om det andra förslaget i maj.

Inom sjöfartsområdet redovisar regeringen att Europaparlamentet och rådet nådde en överenskommelse om förslaget om hamntjänster och finansiell insyn under hösten. Kommissionen presenterade i juni tre förslag som innebär ändringar i de befintliga säkerhetsbestämmelserna för passagerarfartyg. TTE-rådet antog den 1 december 2016 en allmän inriktning för två av förslagen (passagerartrafik i inrikes trafik och inspektionssystem för passagerarfartyg i reguljär trafik). Vidare anger regeringen att trafikutskottet informerades om förslagen i februari och oktober samt att en överläggning hölls i november. Slutligen informerar regeringen om att Europeiska sjösäkerhetsbyråns (Emsa) nya förordning antogs den 14 september 2016.

I fråga om luftfart anger regeringen att rådet den 1 december antog en allmän riktlinje om Europeiska byrån för luftfartssäkerhets (Easa) förordning, samt att utskottet informerades om förslaget i juni och november.

Informationssamhället

Regeringen framhåller att de åtgärder som vidtas inom politiken för informationssamhället syftar till att bidra till goda förutsättningar för väl fungerande marknader och effektiv konkurrens. Hushåll och företag ska ha tillgång till en effektiv, robust och säker infrastruktur och bästa möjliga utbud av kommunikationstjänster.

Av regeringens redogörelse framgår att Europaparlamentet och rådet nådde en överenskommelse om kommissionens förslag om tillgänglighet till offentliga myndigheters webbplatser under våren och att direktivet ska vara införlivat i svensk rätt i september 2018. Vidare påbörjades i december trepartssamtal om kommissionens förslag om användning av frekvensbandet 470–790 MHz, utskottet informerades om förslaget i maj. Regeringen redovisar även att kommissionen under våren presenterade ett meddelande om en ny handlingsplan för e-förvaltning 2016–2020 liksom ett förslag om gränsöverskridande paketleveranstjänster. Vid TTE-rådet den 2 december 2016 presenterades en lägesrapport om nämnda förslag samtidigt som man antog en allmän riktlinje om förslaget om bestämmelser om grossistledet på roamingmarknaden. Trafikutskottet informerades om förslagen i november.

Regeringen anger även att kommissionen i september presenterade ett förslag om en europeisk kodex för elektronisk kommunikation, parallellt med förslaget om inrättande av Organet för de europeiska regleringsmyndigheterna för elektronisk kommunikation (Berec). Båda förslagen var föremål för en övergripande politisk diskussion vid TTE-rådsmötet den 2 december, även förslaget om finansiering av offentligt wifi behandlades på nämnda rådsmöte. Efter en överläggning med utskottet beslutade regeringen att Sverige inte kunde ställa sig bakom förslaget om finansiering av offentligt wifi och den allmänna riktlinje som antogs på TTE-mötet. Slutligen anger regeringen att direktivet om nät- och informationssäkerhet (NIS-direktivet) trädde i kraft i augusti samt att kommissionen publicerade ett meddelande om stärkt motståndskraft i nätverk och informationssystem i juli.

Motionen

I kommittémotion 2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) finns sju yrkanden som berör trafikutskottets beredningsområde. I motionen anförts att man enbart där det är nödvändigt ska införa ERTMS (yrkande 48) och att regeringen ska verka i EU för att avskaffa såväl ERTMS (yrkande 49) som järnvägspaketet (yrkande 50). Vidare framförs att regeringen ska verka för att yrkeskvalifikationer inom inlandssjöfarten inte bestäms på EU-nivå (yrkande 51). I fråga om politiken för informationssamhället anför motionärerna att

regeringen ska verka i EU för att frekvenstilldelning ska ligga på nationell nivå (yrkande 52), att Organet för de europeiska regleringsmyndigheterna för elektronisk kommunikation inte ska inrättas (yrkande 53), samt att EU inte ska bestämma om offentligt wifi (yrkande 54).

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens redogörelse för verksamheten i EU. Skrivelsen underlättar för utskottet att få en samlad och övergripande redovisning av utvecklingen i EU inom utskottets beredningsområde. Utskottet anser att regeringen synes ge en korrekt och rättvisande, om än tämligen summarisk, redogörelse av verksamheten i EU inom dess beredningsområde. Utskottet noterar dock att regeringen felaktigt anger att en överläggning om förslagen om passagerarfartygssäkerhet hölls med utskottet i november 2016. Det som avses torde vara att information lämnades till utskottet på sedvanligt vis inför kommande TTE-rådsmöte.

Utskottet delar regeringens uppfattning om att ett väl fungerande och långsiktigt hållbart transportsystem är en viktig förutsättning för att möta klimatutmaningen och för att stärka EU:s ekonomi och konkurrenskraft. Det är därför av stor vikt att Sverige och övriga medlemsstater fullföljer sina åtaganden i arbetet med att förverkliga en fullt fungerande inre marknad för transporter och då särskilt i fråga om det fjärde järnvägspaketet, sjöfartsmarknaden och utvecklingen av det gemensamma luftrummet. I sammanhanget vill utskottet också framföra att alla medlemsstater bör göra ansträngningar för att leva upp till de gemensamma bestämmelserna som rör åkerinäringens transporter.

I likhet med regeringen anser utskottet att de EU-åtgärder som vidtas inom politiken för informationssamhället ska bidra till goda förutsättningar för en väl fungerande inre marknad. De förväntas även bidra till en effektiv, robust och säker infrastruktur samt till ett stort utbud av kommunikationstjänster.

När det gäller kommittémotion 2016/17:3662 (SD) yrkandena 48–54 vill utskottet påminna om att det redan har behandlat de frågor som tas upp, bl.a. i samband med subsidiaritetsprövningar och överläggningar med regeringen. Yrkandena 48 och 49 rör frågan om det europeiska signalsystemet ERTMS. Trafikutskottet behandlade frågan i samband med kommissionens förslag om riktlinjer för utbyggnad av det transeuropeiska transportnätet (KOM(2011) 650) under vintern 2012 och bedömde då att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Sedan dess har utskottet även behandlat sakfrågan utförligt i flera betänkanden, senast under hösten 2016 i betänkande 2016/17:TU4 Infrastruktur för framtiden där utskottet tog ställning till flera motionsyrkanden om att införa ERTMS. Riksdagen riktade även ett tillkännagivande till regeringen om signalsystemet (rskr. 2016/17:101). I fråga om yrkande 50 om järnvägspaketet vill utskottet påminna om att det subsidiaritetsprövade kommissionens förslag i det fjärde järnvägspaketet (KOM(2013) 27–31) under vintern 2013. Utskottsmajoriteten gjorde i

utlåtande 2012/13:TU13 bedömningen att delar av kommissionens förslag var alltför långtgående och i stället borde hanteras på nationell nivå. Utlåtandet skickades till EU-institutionerna och för kännedom till regeringen. Utskottet har även haft överläggningar med regeringen under förhandlingarna om det fjärde järnvägspaketet, senast i mars 2015. Angående yrkande 51 om erkännande av yrkeskvalifikationer för inlandssjöfart subsidiaritetsprövade utskottet kommissionens förslag (KOM(2016) 82) under våren 2016. Utskottsmajoriteten ansåg att förslaget var förenligt med subsidiaritetsprincipen. Med anledning av yrkande 52 om frågan om frekvenstilldelning kan utskottet konstatera att det överensstämmer med de synpunkter som utskottet framförde i utlåtande 2016/17:TU8 i samband med subsidiaritetsprövningen av kommissionens förslag om en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (KOM(2016) 590). Beträffande yrkande 53 kan utskottet påminna om att det under hösten 2016 subsidiaritetsprövade kommissionens förslag om inrättande av Organet för de europeiska regleringsmyndigheterna för elektronisk kommunikation, Berec (KOM(2016) 591). Utskottet gjorde bedömningen att förslaget var förenligt med subsidiaritetsprincipen. Vad gäller yrkande 54 om finansiering av offentligt wifi vill utskottet hänvisa till sin subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om främjande av internetkonnektivitet i lokala samhällen (KOM(2016) 589) och mer specifikt till vad som anfördes i utlåtande 2016/17:TU7 med anledning av detta. I sedvanlig ordning skickades utlåtandet till EU-institutionerna och till regeringen för kännedom. Utskottet överlade även med regeringen om förslaget inför TTE-rådsmötet den 2 december 2016. Utskottsmajoriteten anförde då att Sverige borde motsätta sig förslaget, vilket regeringen anger explicit i skrivelsen att den gjorde på TTE-rådsmötet i december.

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att det redan har behandlat de frågor som tas upp i de aktuella motionsyrkandena och anser därmed att något ytterligare initiativ inte är nödvändigt och att utrikesutskottet därför bör avstyrka kommittémotion 2016/17:3662 (SD) yrkandena 48–54.

Stockholm den 27 april 2017

På trafikutskottets vägnar

Karin Svensson Smith

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Svensson Smith (MP), Pia Nilsson (S), Suzanne Svensson (S), Edward Riedl (M), Lars Mejern Larsson (S), Tony Wiklander (SD), Sten Bergheden (M), Anders Åkesson (C), Jasenko Omanovic (S), Per Klarberg (SD), Emma Wallrup (V), Robert Halef (KD), Johan Andersson (S), Erik Ottoson (M), Rikard Larsson (S), Lotta Finstorp (M) och Lars Tysklind (L).

Avvikande mening

Verksamheten i den Europeiska unionen 2016 (SD)

Tony Wiklander (SD) och Per Klarberg (SD) anför:

Vi anser inte att det är rätt eller rimligt att EU:s regelverk står över de lagar som stiftas av Sveriges riksdag, det svenska folkets företrädare. Detta grundläggande förhållningssätt bör vara vägledande även i frågor som rör transporter och elektroniska kommunikationer. Detta innebär att vi anser att utrikesutskottet bör tillstryka kommittémotion 2016/17:3662 (SD) yrkandena 48–54.

BILAGA 10

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Verksamheten i Europeiska unionen
under 2016

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 30 mars 2017 att ge miljö- och jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2016/17:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2016 och eventuella följdmotioner i de delar som rör utskottets beredningsområde.

Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör utskottets beredningsområde och över motion 2016/17:3662 (SD) yrkandena 59–63 och 65.

I yttrandet finns en avvikande mening (SD).

Utskottets överväganden

Inledning

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2016 i enlighet med 9 kap. 21 § riksdagsordningen. Skrivelsen är en övergripande och kortfattad beskrivning av Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. Den tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Vissa jordbrukspolitiska frågor m.m.

Skrivelsen

Den gemensamma jordbruks- och fiskeripolitiken

Regeringen framhåller att EU:s gemensamma jordbrukspolitik är ett harmoniserat politikområde som består av två pelare: första pelaren (direktstöd och marknadsstöd) och andra pelaren (miljö- och landsbygdsstöd). Vad gäller den gemensamma fiskeripolitiken är detta en fullt utvecklad unionspolitik. Målet är att förvalta en gemensam, gränsöverskridande naturresurs på ett sådant sätt att ett hållbart nyttjande kan uppnås i ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende.

Enligt skrivelsen tog kommissionen under 2015 initiativ till att förenkla den gemensamma jordbrukspolitiken. Under 2016 genomfördes flera av förenklingarna i medlemsstaterna. Ett förslag till ändring av detaljreglerna för den s.k. förgröningen diskuterades i jordbruks- och fiskerådet den 18 juli. De nya reglerna förväntas träda i kraft 2018. I september presenterade kommissionen även ett förslag till ändring av vissa regler i grundförordningarna för den gemensamma jordbrukspolitiken i samband med översynen av EU:s fleråriga budgetram. Förslaget diskuterades senast i jordbruks- och fiskerådet den 10 oktober. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

Skogspolitiken

I skrivelsen framhåller regeringen att det inom EU inte finns någon specifik rättslig grund för en gemensam skogspolitik, men att svenskt skogsbruk påverkas av utvecklad unionspolitik inom en rad olika områden, inte minst på klimat- och energiområdet och av internationella skogliga överenskommelser.

Under året fortlöpte arbetet med genomförandet av den fleråriga planen för EU:s icke-bindande skogsstrategi. Regeringen värnar det nationella självbestämmandet i skogsfrågor och följer noggrant nya EU-initiativ och hur dessa

kan påverka svensk skog och skogsnäring. Generellt verkar regeringen för att begränsa EU-insatser som berör skogsområdet. Samtidigt ska subsidiaritetsprincipen respekteras för de områden som faller inom EU:s befogenhet. Sverige har tillsammans med likasinnade medlemsstater bedrivit aktivt påverkansarbete i relaterade policydiskussioner, t.ex. om hållbarhetspolitik för bioenergi, och förvaltat och stärkt de möjligheter till kunskaps- och erfarenhetsutbyte samt förbättrad samordning inom EU som strategin omfattar.

Motionen

I kommittémotion 2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 59 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Motionärerna anser att den gemensamma jordbrukspolitiken har karaktären av en federalistisk icke ändamålsenlig övergripande lösning som inte är anpassad för svenska förhållanden. Ett avskaffande av den gemensamma jordbrukspolitiken skulle leda till en radikal sänkning av medlemsavgifterna till EU. För svenskt vidkommande skulle i stället jordbruksstöden betalas ut direkt från den svenska staten. Det är därför motionärernas mening att regeringen ska verka för att åternationalisera jordbrukspolitiken.

Enligt yrkande 60 i samma motion ska fiskeripolitiken bedrivas på mellanstatlig nivå, vilket i Sveriges fall innebär samarbete inom och genom EU. Fiskerikontrollen måste dock vara lika effektiv i alla EU-länderna. Det är inte okänt att regelverket i de olika Östersjöländerna slår olika hårt mot olika länders fiskare. Dagens fiskeripolitik inom EU gör att svenska fiskare blir särbehandlade och att fisket inte bedrivs på lika villkor inom de olika länderna.

Vidare i motionens yrkande 62 föreslås ett tillkännagivande om skogsbruk och viltvård. Enligt motionärerna kan kommissionens förslag till förordning om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk, LULUCF, (KOM(2016) 479) ses som en del av en större process som ytterst syftar till att införa överstatliga inslag i medlemsländernas skogs- och energipolitik och en överföring av makt från medlemsländerna till EU:s institutioner. Sverigedemokraterna motsätter sig denna process och anser att Sverige måste fortsätta att värna den nationella beslutanderätten. Varje land ska ha sin referensnivå som anger hur många kubikmeter skog per år som får avverkas.

Därtill anför motionärerna att artskyddsdirektivet innebär att skogsbruk i praktiken skulle vara förbjudet om direktivet strikt följdes. Motionärerna är positivt inställda till den jakt och viltvård som bedrivs i Sverige. I frågor som berör viltförvaltning anser de att det nationella parlamentet alltid ska ha sista ordet och att regeringen därmed tydligt ska verka för att Sverige återtar beslutsmakten i dessa frågor.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Den gemensamma jordbruks- och fiskeripolitiken

I fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) fastställs områdena för, avgränsningar av och de närmare villkoren för utövandet av unionens befogenheter. I den tredje delen behandlas unionens politik och inre åtgärder. I den delen finns bl.a. de artiklar som lägger grunden för den inre marknaden (avdelning I), fri rörlighet för varor (avdelning II), den gemensamma jordbruks- och fiskeripolitiken (avdelning III) och fri rörlighet för personer, tjänster och kapital (avdelning IV). Enligt artikel 38 i detta fördrag ska unionen fastställa och genomföra en gemensam jordbruks- och fiskeripolitik. Sverige blev medlem i EU den 1 januari 1995 och deltar sedan dess fullt ut i EU:s gemensamma jordbruks- och fiskeripolitik.

Enligt regeringens budgetproposition för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 23 s. 29) verkar livsmedelsföretagen, precis som övrig industri, i hård internationell konkurrens. Sveriges export av livsmedel och jordbruksvaror har haft en positiv utveckling sedan EU-inträdet. Som också framgår av budgetpropositionen har den biologiska statusen för fiskbestånden förbättrats under senare år, vilket har redovisats i EU-kommissionens policymeddelande om fiskemöjligheter (total tillåten fångstmängd, TAC, och kvoter). I det meddelande som presenterades i juni 2016 framgår det att fisket sedan 2006 generellt närmat sig målet om maximal hållbar avkastning (MSY) i alla delar av Nordostatlanten, Nordsjön och Östersjön. Några nyckelsiffror för dessa områden är att andelen bestånd som fiskas enligt MSY under denna period gått från 2 till 26 bestånd och att antalet bestånd som är inom biologiskt säkra gränser har ökat från 11 till 21. Utöver de bestånd som redan uppnått MSY finns det för närvarande även många viktiga kommersiella bestånd i Nordsjön och i Östersjön som är nära MSY. Andelen bestånd som bedöms vara överutnyttjade minskade från 94 procent 2005 till 48 procent 2015 (s. 50). I budgetpropositionen anför regeringen vidare att Havs- och vattenmyndigheten har det övergripande ansvaret för fiskerikontrollen i Sverige, vilken huvudsakligen är EU-reglerad. Fiskerikontrollen omfattar kvotuppföljning och fisketid (s.k. effort), dokumentkontroll, landningskontroll, transportkontroll och beslut om fiskestopp såväl som kontroll av att regelverket följs. Den sjögående fiskerikontrollen bedrivs av Kustbevakningen. Fiskerikontrollen genomförs även i samverkan med andra EU-medlemsländer i form av gemensamma kontrollinsatser i vissa havsområden, s.k. Joint Deployment Plans (JDP) (s. 52). Enligt uppgift från Näringsdepartementet finns det gemensamma aktiviteter inom fiskerikontrollen som syftar till att man ska ha liknande angreppssätt i medlemsländerna. Det är Europeiska fiskerikontrollbyrån (Efca) som samordnar dessa aktiviteter och som även ger ut ett antal riktlinjer för myndigheter och inspektörer. Kommissionen gör också regelbundna besök hos medlemsländerna och tar i vissa fall fram s.k. handlingsplaner när de ser att kontrollsystemen kan förbättras. Systemet med handlingsplaner används relativt flitigt och är ett sätt att undvika överträdelser-

förfaranden genom att kommissionen och medlemsländerna tillsammans rättar till vissa brister i kontrollsystemet. Sverige har en sådan handlingsplan.

I artikel 92.2 i förordning (EG) nr 1224/2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs (kontrollförordningen) står att tilldelade prickar ska överföras till en eventuell framtida innehavare av fiskelicensen för det berörda fiskefartyget om fartyget säljs, överförs eller på annat sätt byter ägare efter dagen för överträdelsen. Eftersom förordningar har allmän giltighet och direkt effekt bör det inte finnas några skillnader mellan medlemsländerna på denna punkt.

I betänkande 2016/17: MJU14 konstaterar utskottet att den reformerade gemensamma fiskeripolitiken successivt håller på att genomföras i medlemsländerna, och att fiskeri- och landningskontrollen genomgår en förändring mot ett mer riskbaserat arbetssätt (s. 14).

Skogspolitiken

I regeringens budgetproposition för 2017 anför regeringen följande om skogliga samarbeten inom EU (s. 45):

Inom ramen för EU-samarbetet har Sverige också värnat det nationella självbestämmandet över skogspolitiken. Målsättningen i arbetet med EU:s skogsstrategi är att EU-politik som påverkar skogen och dess värdekedjor samordnas på bästa sätt. Tidigt påverkansarbete kring EU:s kommande hållbarhetspolitik för bioenergi är en fråga som har prioriterats. Sverige har också bedrivit påverkansarbete inför det kommande förslaget om hur utsläpp och upptag från jordbruk, skogsbruk och annan markanvändning ska hanteras i EU:s mål till 2030-ramverk.

Regeringens senaste överläggning med utskottet om rådsarbetsgruppernas fortsatta behandling av LULUCF-förordningen ägde rum den 6 april. Bland annat enades utskottet och regeringen om att Sverige ska verka för och beräkna referensnivån utifrån en prognos om framtida avverkning inom en antagen hållbar avverkningsnivå, och att medlemsländer som sätter referensnivån utifrån en sådan prognos inte ska tillåtas använda enheter från brukad skogsmark för att nå målen i kommissionens förslag till ansvarsfördelningsförordning (Effort sharing regulation, ESR). Vidare ska medlemsländerna beräkna sina referensnivåer själva, och omräkningen efter granskningar av referensnivån ska också göras av medlemsländerna själva. Vänsterpartiet anmälde en avvikande mening.

Vad gäller EU:s art- och habitatdirektiv samt fågeldirektiv, dvs. de s.k. naturvårdsdirektiven, anförde utskottet i betänkande 2016/17: MJU8 att dessa fortfarande är mycket relevanta och ändamålsenliga (s. 10). Utskottet noterade också att Europaparlamentet motsätter sig en översyn av direktiven, och konstaterade därmed att det för närvarande inte är aktuellt med någon översyn av naturvårdsdirektiven.

Djurskydd

Skrivelsen

I skrivelsen anför regeringen att det inom EU finns ett omfattande regelverk för växter, djur och livsmedel. Enligt fördraget har unionen och medlemsstaterna skyldighet att ta hänsyn till djurens välfärd. Lagstiftningen om djurhälsa syftar till att försäkra en hållbar djurproduktion, till att underlätta handeln med djur och animaliska produkter inom EU utan att sprida sjukdomar och till att förhindra smitta från djur till människa.

Under 2013 presenterade kommissionen ett lagstiftningspaket med fem rättsakter och ett meddelande under namnet Friskare djur, sundare växter och en säkrare jordbruksbaserad livsmedelskedja – en moderniserad lagstiftning för ett mer konkurrenskraftigt EU (se fakta-PM 2012/13:FPM113–116 och 129). Förordningsförslagen handlar om djurhälsa, skydds-åtgärder mot växtskadegörare, produktion och tillhandahållande på marknaden av växtförökningsmaterial, offentlig kontroll inom djur-, växt- och livsmedelsområdena m.fl. samt EU-utgifter inom områdena djurhälsa, växtskadegörare och offentlig kontroll. Den 9 mars 2016 antog Europaparlamentet och rådet förordning (EU) 2016/429 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa (djurhälso-lagen).

I skrivelsen redogör regeringen även för det svenska samarbetet med Danmark, Nederländerna och Tyskland, vilket fortskred under 2016. I januari lämnades ett förslag till kommissionen om en plattform för djurskydd inom EU. Förslaget behandlades på jordbruks- och fiskeråden i februari, maj och november. Kommissionen meddelade i november att den har för avsikt att inrätta plattformen under första halvåret 2017. Miljö- och jordbruksutskottet informerades, och samråd med EU-nämnden ägde rum i februari, maj och november.

På jordbruks- och fiskerådet i november 2016 tog länderna, på initiativ av Sverige, även upp det stora behovet av att skärpa efterlevnaden av EU:s gemensamma regler om transport av djur. Kommissionen uppmanades också att lägga fram förslag för att uppdatera det nu gällande regelverket för att öka skyddet för djuren. Miljö- och jordbruksutskottet informerades, och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

Motionen

I kommittémotion 2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 61 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om djurskydd och livsmedel. Motionärerna anser att konsumenternas förtroende för kvaliteten på livsmedel förutsätter ett starkt djurskydd i Sverige och flexibla kontroller utifrån varje EU-medlemsstats specifika behov. Det bästa sättet att uppnå ett starkt djurskydd inom EU är att verka för striktare gemensamma regler vid transporter samt att gemensamt motverka undantag för plågsamma slakt-

metoder. Motionärerna anser vidare att de svenska böndernas konkurrenskraft ska stärkas samtidigt som ett starkt djurskydd bibehålls. Inom ramen för EU vill motionärerna även verka för att varje medlemsstat i högre grad får införa de sjukdoms- och smittkontroller som anses nödvändiga för att förhindra införsel av smittsamma djursjukdomar som kan utgöra ett hot mot djurs eller människors hälsa eller orsaka produktionsförluster.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Våren 2015 beslutade riksdagen om ett tillkännagivande till regeringen om att intensifiera arbetet för att förbättra djurskyddet inom EU (bet. 2014/15: MJU10 punkt 1, rskr. 2014/15:181). Med hänvisning till bl.a. initiativet till en EU-gemensam djurskyddsplattform, och regeringens aktiva påverkansarbete i rådsförhandlingarna om ovannämnda förordningar inom djurhälso- och djurskyddsområdena, bedömer regeringen att riksdagens tillkännagivande nu är tillgodosett (prop. 2016/17:104 s. 56). I betänkande 2016/17: MJU12 anförde utskottet att det inte desto mindre förutsätter att regeringens arbete för ett högre djurskydd inom unionen fortskrider med samma intensitet som tidigare. Alltför många problem kvarstår för att Sverige ska sänka sin ambitionsnivå, inte minst den bristfälliga efterlevnaden av de EU-gemensamma djurskyddsbestämmelserna. Betydelsen av att Sverige fortsätter att verka aktivt pådrivande inom EU för att såväl höja djurskyddsnivån som försäkra att regelverken följs kan därför inte understrykas nog (s. 10 f.).

I samma betänkande anförde utskottet att det finns få frågor som har så hög prioritet från djurskyddssynpunkt och som engagerar så många som just transporter av levande djur (s. 33). På grundval av det breda engagemang som finns i denna fråga beslutade riksdagen 2011 om ett tillkännagivande till regeringen med ett antal förslag på hur Sverige ska driva djurtransportfrågorna framåt (bet. 2010/11: MJU20 punkt 11, rskr. 2010/11:231). I betänkande 2016/17: MJU12 konstaterade utskottet med tillfredsställelse att den nuvarande regeringen liksom den föregående aktivt arbetar för större djurskyddshänsyn vid transport av levande djur, både vad gäller bättre efterlevnad av gällande regler och vad gäller en översyn av transportförordningen. För att tillgodose riksdagens tillkännagivande förutsätter utskottet att regeringen fortsätter detta arbete (s. 33).

Vissa miljöpolitiska frågor

Skrivelsen

Horisontella frågor

I skrivelsen anför regeringen att EU ska vara en drivande kraft för att både inom EU och globalt skydda miljön och underlätta omställningen till en resurseffektiv och cirkulär ekonomi som säkerställer en hållbar utveckling.

Under 2016 pågick förhandlingar inom ramen för kommissionens meddelande om cirkulär ekonomi som presenterades i slutet av 2015 och ersatte det tidigare återkallade Gröna paketet (se fakta-PM 2015/16:FPM30). Meddelandet innehåller två delar: en handlingsplan för en cirkulär ekonomi samt ett nytt avfallspaket med förslag på revideringar av samma sex direktiv på avfallsområdet som i det tidigare paketet. Sverige har verkat för en ambitiös inriktning för omställningen till en cirkulär och biobaserad ekonomi. Från svensk sida har giftfria kretslopp, minskad deponering, mål för biologisk behandling, ekodesign, ekonomiska styrmedel, nya affärsmodeller, biobaserade lösningar och att främja marknader för återvunna och förnybara råvaror haft högsta prioritet. Rådsslutsatser om handlingsplanen för en cirkulär ekonomi förhandlades under våren och antogs vid miljørådet den 20 juni. Förhandlingar om avfallspaketet pågår. Informationstillfällen med miljö- och jordbruksutskottet samt samråd med EU-nämnden ägde rum i februari 2016.

Klimatpolitiken

I skrivelsen beskriver regeringen klimatförändringarna som en av vår tids största utmaningar. För att klara klimatutmaningarna och främja en hållbar utveckling anser regeringen att det krävs en ambitiös och sammanhållen klimatpolitik såväl globalt som inom EU. EU är en drivande kraft i det globala klimatarbetet, och enligt regeringen är det viktigt att EU så snart som möjligt genomför ramverket för energi- och klimatpolitiken till 2030. För att minska luftföroreningarna som sprids över länders gränser är internationellt samarbete av högsta vikt inom EU och globalt.

Vid FN:s klimattoppmöte COP 21 i december 2015 nåddes enighet om ett globalt klimatavtal. I mars 2016 presenterade kommissionen ett meddelande om vägen från Paris. Meddelandet innehåller inga nya förslag utan syftar till att vägleda diskussionen i Europaparlamentet och rådet. Meddelandet beskriver utfallet från Parismötet och analyserar vad Parisavtalet innebär för EU:s interna och internationella arbete (se fakta-PM 2015/16:FPM65). Kommissionens meddelande berördes under den riktlinjedebatt som hölls på miljørådet den 4 mars 2016, och rådet delade kommissionens positiva syn på avtalet. Medlemsstaterna visade också stor enighet om att det nu handlar om att genomföra avtalet och EU:s energi- och klimattramverk till 2030. Överläggningar om meddelandet med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i maj. Miljørådet beslutade i september att godkänna Parisavtalet. Förslaget till rådsbeslut innebar att EU kunde ratificera avtalet innan alla medlemsstater hade färdigställt sina nationella processer för ratificering. Samråd med EU-nämnden om rådsslutsatserna och rådsbeslutet ägde rum i september. Till följd av EU:s ratificering kunde Parisavtalet träda i kraft i tid för att man i samband med COP 22 för klimatkonventionen i Marrakech i november även kunde hålla den första partskonferensen för Parisavtalet. Mötet fokuserade till stor del på frågor som rör genomförandet av Parisavtalet.

Den svenska linjen fick avtryck i slutsatserna framför allt när EU enades om stärkta skrivningar om betydelsen av att hålla temperaturökningen under 1,5 grader och hur de delar i Parisavtalet som är så viktiga för att kunna höja den globala ambitionen i linje med temperaturmålen ska utvecklas. Centralt för detta är utvecklingen av avtalets femåriga cykler för utsläppsminskningar, den globala översynen, det gemensamma uppföljnings- och transparens-systemet och den s.k. efterlevnadsmekanismen. EU:s ståndpunkt i frågan om internationell finansiering för klimatåtgärder inför COP 22 behandlades vid Ekofinrådet den 11 oktober. Rådsslutsatserna om klimatfinansiering har två syften, dels att redovisa EU:s fortsatta arbete med att mobilisera och öka finansiering för klimatrelaterade ändamål, dels att ta fram och tydliggöra EU:s position i frågor som är specifikt kopplade till klimatförhandlingarna och genomförandet av Parisavtalet. Sverige har bl.a. drivit och fått gehör för vikten av en rimlig balans mellan finansiering av utsläppsbegränsningar och anpassningsinsatser samt behov av förbättrad transparens vid rapportering av klimatfinansiering.

Kemikaliepolitiken

Regeringen framhåller att EU:s kemikaliepolitik syftar till att skydda människor och miljön mot farliga kemikalier och säkra att avfallet kan tas om hand på ett miljömässigt bra sätt och utnyttjas som resurs. Problematiken med negativa effekter på hälsa och miljö orsakade av farliga ämnen är gränsöverskridande och förstärks av en globaliserad ekonomi. Förberedande arbete inför rådsslutsatser om kemikalier påbörjades redan hösten 2014 genom det s.k. Reach up-nätverket mellan likasinnade medlemsstater. Rådsslutsatser om kemikalier förhandlades i november och antogs vid miljörådsmötet den 19 december. Ett informationstillfälle med miljö- och jordbruksutskottet samt samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

Motionen

Enligt kommittémotion 2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 63 ska klimatpolitiken ha ett globalt perspektiv. Motionärerna motsätter sig inte Parisavtalet, men de är vaksamma när EU och regeringen använder avtalet till att genomföra saker som inte står där. Motionärerna anser att Sverige bör vara tydligt med att man inte är beredd att gå längre än de redan beslutade utsläppsminskningarna på EU-nivå.

I samma motion yrkande 65 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om kemikalier och avfall. Motionärernas uppfattning är att frågor som inte måste hanteras på EU-nivå för att den inre marknaden ska fungera i stället ska avgöras på nationell nivå. Avfallshanteringen utgör närmast ett typexempel på en fråga som inte lämpar sig för överstatliga lösningar. Det är naturligt att 28 länder prioriterar arbetet med ”cirkulär ekonomi” olika, och därför görs sådana prioriteringar enligt motionärerna bäst på nationell nivå.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

I betänkande 2016/17: MJU15 anförde utskottet att miljöpolitiken utgår från de nationella miljökvalitetsmålen och det generationsmål för miljöarbete som beslutats av riksdagen. Målen är styrande för allt miljöarbete som Sverige bedriver nationellt, inom EU och internationellt. Vidare framhöll utskottet att det delar regeringens bedömning att dagens miljöutmaningar i stora delar är gränsöverskridande och att arbetet med att nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet förutsätter att Sverige arbetar för en ambitiös miljöpolitik inom EU och internationellt. I fråga om kommissionens handlingsplan för cirkulär ekonomi konstaterade utskottet att den är en viktig utgångspunkt för det fortsatta arbetet inom EU och nationellt (s. 9 f.).

I betänkande 2016/17: MJU7 behandlade utskottet regeringens skrivelse 2015/16:169 Giftfri vardag. I skrivelsen framhåller regeringen att det är viktigt att påverka kemikalielagstiftningen inom EU, och när EU:s regelverk inte räcker, eller om utveckling av regelverket inte bedöms vara en framkomlig väg, ska Sverige ha ambitionen att gå före med nationell lagstiftning mot farliga kemikalier. Regeringen påpekade vidare att EU har ett omfattande, om än inte heltäckande, regelverk för utsläppande på marknaden av kemiska produkter och av varor som har behandlats med kemikalier. Reglerna anger hur produkterna ska testas, utvärderas, förpackas och märkas och fastslår vilka kemikalier som är förbjudna eller begränsade. EU-lagstiftningen har en stor positiv kraft i och med att bestämmelserna får genomslag i 28 länder samtidigt och på en marknad med över 500 miljoner konsumenter. Länder och enskilda tillverkare utanför EU anpassar ofta sina regelverk och riktlinjer till EU:s. EU-lagstiftningens genomslag är beroende av att medlemsstaterna ställer resurser till förfogande. Mot denna bakgrund konstaterade utskottet i betänkande 2016/17: MJU7 att lagstiftningen inom kemikalieområdet i stor utsträckning är harmoniserad, vilket innebär att arbetet inom EU är centralt för att minska riskerna med farliga ämnen. Utskottet välkomnar därför regeringens syn att det är ytterst viktigt att påverka utvecklingen av kemikalielagstiftningen inom EU och, när detta inte bedöms vara möjligt, ha ambitionen att gå före med nationell lagstiftning (s. 49 f.).

Utskottets ställningstagande

Liksom tidigare år anser utskottet att regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen är ett viktigt underlag för att riksdagen ska kunna följa utvecklingen inom EU och hur regeringen har agerat inom det samarbetet. Liksom tidigare år påminner utskottet också om att unionens politik och inre åtgärder, bl.a. den inre marknaden, den fria rörligheten och den gemensamma jordbruks- och fiskeripolitiken behandlas i den tredje delen av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Till följd av folkomröstningen den 13 november 1994 blev Sverige medlem i EU den 1 januari 1995. Som EU-medlem deltar Sverige fullt ut i den gemensamma jordbruks- och fiskeripolitiken. Utskottet kan konstatera att den svenska jordbrukssektorn

i allt högre grad verkar på en internationellt konkurrensutsatt marknad, och att EU är en handelspartner av avgörande och växande betydelse. Vad gäller den gemensamma fiskeripolitiken är det utskottets mening att gemensamma resurser, såsom fisk, bäst nyttjas och bevaras utifrån ett gemensamt regelverk. Utskottet påminner i sammanhanget om den gemensamma fiskeripolitikens framgång under senare år med att förbättra den biologiska statusen för flera bestånd i Europas hav. Utskottet påminner också om att åtgärder vidtas för att stärka efterlevnaden av de EU-gemensamma reglerna på området, bl.a. vad avser fiskerikontrollen. I fråga om skogspolitiken konstaterar utskottet att det i unionsrätten inte finns någon specifik rättslig grund för sådana frågor. Samtidigt är skogsnäringen ofrånkomligen påverkad av internationella klimat- och miljömål. Utskottet förutsätter att regeringen även i fortsättningen slår vakt om den nationella beslutanderätten över skogsfrågor med stor beslutsamhet.

I fråga om EU-samarbetet inom djurskyddsfrågor noterar utskottet med tillfredsställelse att regeringen aktivt verkat för att flera viktiga framsteg togs under 2016, inte minst den nya djurhälsolagen och lanseringen av en EU-gemensam djurskyddsplattform. Inte desto mindre anförde utskottet i betänkande 2016/17: MJU12 att alltför många problem kvarstår för att Sverige ska sänka sin ambitionsnivå, och att utskottet därför förutsätter att regeringens arbete för ett högre djurskydd inom unionen fortskrider med samma intensitet som tidigare.

Även vad gäller det miljöpolitiska arbetet inom EU ser utskottet tydliga fördelar med ett fortsatt samarbete, inte minst när det kommer till klimatpolitiken. Liksom regeringen påpekar i sin skrivelse anser utskottet att EU är en drivande kraft i det globala klimatarbetet, och utskottet anser att en handlingskraftig och sammanhållen politik inom unionen är av avgörande betydelse i den framtida efterlevnaden av Parisavtalet. Ett ytterligare exempel på värdet av EU-samarbetet är den gemensamma kemikaliepolitiken. Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning att den gemensamma kemikaliepolitiken har en positiv kraft i och med att bestämmelserna får genomslag i 28 länder samtidigt och på en marknad med över 500 miljoner konsumenter. Det är också positivt att länder och enskilda tillverkare utanför EU ofta anpassar sina regelverk och riktlinjer till EU:s. I sammanhanget påminner utskottet om att EU-lagstiftningens genomslag är beroende av att medlemsstaterna ställer resurser till förfogande.

Till följd av det som anförts ovan konstaterar utskottet att de förslag som tas upp i de aktuella motionsyrkandena inte bör leda till någon åtgärd från riksdagens sida. Utrikesutskottet bör därmed avstyrka motion 2016/17:3662 (SD) yrkandena 59–63 och 65.

Stockholm den 27 april 2017

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Kristina Yngwe (C), Isak From (S), Johan Hultberg (M), Sara Karlsson (S), Martin Kinnunen (SD), Åsa Coenraads (M), Johan Büser (S), Stina Bergström (MP), Gunilla Nordgren (M), Monica Haider (S), Lars Tysklind (L), Lars-Axel Nordell (KD), Marianne Pettersson (S), Jesper Skalberg Karlsson (M), Runar Filper (SD) och Wiwi-Anne Johansson (V).

Avvikande mening

Vissa jordbrukspolitiska och miljöpolitiska frågor inom EU m.m. (SD)

Martin Kinnunen (SD) och Runar Filper (SD) anför:

Vi eftersträvar att Sverige ska omförhandla villkoren för medlemskapet i Europeiska unionen med det långsiktiga målet att återföra beslutsmakten till Sverige. Dagens jordbrukspolitik i Sverige är ett av de viktiga beslutsområden som är överförda till EU. Vi anser att den gemensamma jordbrukspolitiken har karaktären av en federalistisk, icke ändamålsenlig, övergripande lösning som inte är anpassad till svenska förhållanden. Ett avskaffande av den gemensamma jordbrukspolitiken skulle leda till en radikal sänkning av medlemsavgifterna till EU. För svenskt vidkommande skulle i stället jordbruksstöden betalas ut direkt från den svenska staten. Det är därför Sverigedemokraternas mening att regeringen ska verka för att åternationalisera jordbrukspolitiken. Dessutom måste den byråkrati som i dag omger EU:s regler förenklas, och den tillsyn som utförs av svenska myndigheter ska vara rättssäker, transparent och fri från onödigt betungande byråkrati. Vi vill också förbättra konkurrenskraften genom att införa en betesersättning för mjölkkor på bete.

Fiske är en fråga som bör regleras genom mellanstatligt och globalt samarbete, vilket i Sveriges fall innebär samarbete inom och genom EU. Fiskerikontrollen måste dock vara lika effektiv i alla EU-länder. Dagens fiskeripolitik inom EU gör att svenska fiskare blir särbehandlade och att fisket inte bedrivs på lika villkor inom de olika länderna.

Vi i Sverigedemokraterna anser att en gemensam skogspolitisk strategi kan bli det första steget mot en framtida gemensam skogspolitik inom EU, vilket skulle få betydande negativa konsekvenser för Sverige och för den svenska skogsbruksmodellen. Förslaget om en förordning om LULUCF kan ses som en del av en större process som ytterst syftar till att införa överstatliga inslag i medlemsländernas skogs- och energipolitik. Sverigedemokraterna motsätter sig denna process och anser att vi i Sverige fortsatt måste värna den nationella beslutanderätten. Vidare är Sverigedemokraterna positivt inställda till den jakt och viltvård som bedrivs i Sverige, men genomförandet av artskyddsdirektivet i svensk lagstiftning går betydligt längre än vad direktivet säger. Vi anser att regeringen tydligt ska verka för att Sverige återtar beslutsmakten över dessa frågor.

Det bästa sättet att uppnå ett starkt djurskydd inom EU är genom striktare gemensamma regler för djurtransporter och att gemensamt motverka undantag för plågsamma slaktmetoder. I Sverige ställer vi höga djurskyddskrav på våra lantbrukare, vilket också ger resultat. Sverigedemokraterna anser att de svenska böndernas konkurrenskraft ska stärkas samtidigt som ett starkt djurskydd bibehålls. Inom ramen för EU vill Sverigedemokraterna också verka

för att varje medlemsstat i högre grad får införa de sjukdoms- och smittkontroller som anses nödvändiga för att förhindra införsel av smittsamma djursjukdomar som kan utgöra ett hot mot djurs eller människors hälsa eller orsaka produktionsförluster.

Sverigedemokraterna vill se klimatpolitiken i ett globalt perspektiv, och vi eftersträvar en miljö- och klimatpolitik baserad på humanism där alla världens människor har en okränkbar rätt att eftersträva en mer hälsosam morgondag. Sverigedemokraterna motsätter sig inte Parisavtalet, men vi är vaksamma när EU och regeringen använder avtalet till att genomföra saker som inte står där. Sverige bör vara tydligt med att man inte är beredd att öppna för diskussioner om att gå längre än redan beslutade utsläppsminskningar på EU-nivå.

Slutligen i fråga om avfall och kemikalier är det Sverigedemokraternas uppfattning att frågor som inte måste hanteras på EU-nivå för att den inre marknaden ska fungera i stället ska avgöras på nationell nivå. Avfallshantering utgör närmast ett typexempel på en fråga som inte lämpar sig för överstatliga lösningar. Det är naturligt att 28 olika länder prioriterar arbetet med ”cirkulär ekonomi” olika, och det finns ingen anledning att genom överstatlighet tvinga fattigare europeiska länder att prioritera avfallsfrågor högre än t.ex. utveckling av infrastruktur och sociala frågor. Sådana prioriteringar görs bäst på nationell nivå.

BILAGA 11

EU-nämndens yttrande

Verksamheten i Europeiska unionen under 2016

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 30 mars 2017 att ge EU-nämnden och utskotten tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2016/17:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2016.

EU-nämnden lyfter i yttrandet fram frågor som har präglat EU-nämndens verksamhet under 2016.

En avvikande mening har anmälts av SD.

Regeringens skrivelse

I skrivelsen om verksamheten i Europeiska unionen 2016 behandlas övergripande ett stort antal politikområden. I bilagorna redogör regeringen för mål av svenskt intresse vid EU-domstolen under 2016, avslutade och pågående överträdelseärenden samt beslut i rådet under 2016 som Sverige inte har stött.

EU-nämnden

Synpunkter av övergripande karaktär

EU-nämnden vill liksom tidigare år uttrycka sin uppskattning över skrivelsen som ger en bred översikt över verksamheten i EU 2016. Nämnden noterar skrivelsens nya utformning och välkomnar en löpande utveckling av årsboken.

Relationerna mellan regeringen och riksdagen behandlas övergripande i skrivelsen. Kontakterna mellan EU-nämnden och regeringen och på tjänstemannanivå har liksom tidigare år fungerat väl. Samarbetet har även fortsatt präglats av god samarbetsanda, effektiv handläggning och beredskap för nödvändig flexibilitet. Det bör dock understrykas att det är viktigt att nämnden

inför samråden får regeringens förslag till senaste ståndpunkt för att därmed underlätta mandatgivning i nämnden.

Det löpande arbetet i nämnden följer rådets dagordning och tidsramar. Under året har händelser såsom fortsatta migrationsströmmar, folkomröstningen i Storbritannien och kuppförsöket i Turkiet medfört extrainsatta möten i rådet och Europeiska rådet och därmed extrainsatta samråd i nämnden med kort varsel. Det kan dock konstateras att antalet extra rådsmöten med kort varsel var lägre under 2016 än året före. Planeringen av möten har därmed inte varit lika ryckig och svår att förutse.

Totalt har sju möten i Europeiska rådet och informella möten mellan EU:s stats- och regeringschefer ägt rum, inklusive extra möten. Nämnden har sammanträtt elva gånger i samband med dessa möten. Statsministern har informerat och samrått med nämnden inför samtliga sju möten. Vid fyra tillfällen har samråd med statssekreterare eller kabinetssekreteraren ägt rum via telefon inför eller under pågående möte. Stats- och regeringscheferna sammanträdde redan några dagar efter folkomröstningen i Storbritannien i kretsen av EU-27. Samråd hölls och information delades med nämnden inför detta möte.

Statsministern återrapporterade till EU-nämnden från Europeiska rådets möte i juni. Övriga återrapporteringar ägde rum i kammaren.

Utgångspunkten är att regeringens samråd med EU-nämnden ska ske i närvaro av statsråd och ledamöter vid sammanträden. När nämnden inte sammanträder sker samråd skriftligen. Ett stort antal skriftliga samråd genomförs löpande varje vecka och ibland inom korta tidsramar. Ledamöter i nämnden begärde under året vid ett antal tillfällen att få kompletterande information i samband med skriftliga samråd.

Sammantaget fick regeringen under året stöd för sina ståndpunkter av en majoritet i nämnden, såväl vid sammanträden som vid skriftliga samråd. Vid några tillfällen fick regeringen stöd efter att ha reviderat sin ståndpunkt.

Synpunkter med anledning av skrivelsens olika delar

I det följande lyfter EU-nämnden fram några frågor som är av intresse för att belysa regeringens samråd med nämnden.

Inom ramen för *allmänna rådet* (*horisontella frågor*) nådde rådet en principöverenskommelse den 15 november om översynen av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014 – 2020, och regeringen samrådde med nämnden vid ett telefonsammanträde tidigare samma dag. Det fanns majoritet för regeringens ståndpunkt efter en ingående diskussion om bl.a. budgetrestriktivitet. Regeringen förtydligade sin ståndpunkt i fråga om den svenska medlemsavgiften. Det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning (IIA) trädde i kraft den 13 april. För första gången har, i enlighet med avtalet, kommissionens årliga arbetsprogram (2017) arbetats fram i dialog med rådet och Europaparlamentet. Nämnden har behandlat frågan vid ett flertal tillfällen under året inför rådets möten.

Även under 2016 satte frågor som berör *EU:s förbindelser med omvärlden samt rättsliga och inrikes frågor* sin prägel på samråden i EU-nämnden.

Många av de ämnen som hanterats inför möten i *utrikesrådet* har på olika sätt haft beröring med pågående migrationsströmmar, vars ursprung och konsekvenser fortsatt varit i fokus. Situationen i Syrien har återkommande diskuterats, liksom utvecklingen i Libyen.

Med anledning av det stora antal migranter som sökt sig till EU via Medelhavet kallades till ett gemensamt möte den 7 mars mellan stats- och regeringscheferna i EU och Turkiet. I samband med Europeiska rådets möte den 18 mars gjorde EU och Turkiet ett uttalande enligt vilket parterna träffade en överenskommelse om att stoppa den irreguljära migrationen från Turkiet till EU. Ett parti har lämnat en avvikande mening på denna överenskommelse. Vid statsministerns samråd i EU-nämnden inför dessa möten framfördes synpunkter bl.a. om att all hantering ska ske i enlighet med internationell rätt och folkrättens regler, om vikten av att värna asylrätten och av att skapa lagliga vägar in i EU. Flera telefonsamråd hölls inför båda toppmötena. Frågan huruvida Turkiet är att anse som ett säkert land i samband med återsändande av migranter har tagits upp i nämndens diskussioner vid ett flertal tillfällen. Andra synpunkter som framförts i nämnden vid samråd som aktualiserat förhållandet i och till Turkiet har bl.a. gällt den demokratiska utvecklingen i landet, yttrandefriheten och arresteringar av journalister, riksdagsledamöter och oppositionella.

EU:s strategiska förhållande till Ryssland, landets agerande till stöd för regimen i Syrien och i Ukraina och i sammanhanget EU:s sanktionsregim har diskuterats under året. En enig nämnd har stått bakom fortsatta sanktioner mot Ryssland i fråga om Ukraina. Diskussionen har också rört möjliga sanktioner mot Ryssland för agerandet i Syrien.

Frågor som har samband med migration har även hanterats inför *rådet för rättsliga och inrikes frågor (RIF-rådet)*. Det har återkommande gällt genomförande av beslutade åtgärder, framför allt omfördelning och vidarebosättning, liksom återsändande. En majoritet i nämnden har delat regeringens uppfattning att EU:s medlemsländer solidariskt ska fullfölja sina åtaganden för att lösa den uppkomna situationen. Även frågor om gräns- och kustbevakning har frekvent hanterats i nämnden under året.

En av de stora frågorna på *RIF-rådets* dagordning har varit reformen av det gemensamma europeiska asylsystemet, som har väckt diskussion i nämnden vid upprepade tillfällen. Sju lagstiftningsförslag förhandlas och partierna har anmält avvikande meningar i paketets olika delar, i förhållande till regeringens ståndpunkter. Vid flera tillfällen har reformen tagits upp i rådet som en lägesrapportering om förhandlingsläget.

Terrorism har återkommande stått på rådets dagordning under året. EU:s inrikesministrar enades vid ett extra ministermöte den 24 mars efter terrorattentatet i Bryssel om ett uttalande i vilket ministrarna uttryckte solidaritet med Belgien och dess folk. Nämnden hade informerats om och diskuterat ett utkast till uttalande vid ett telefonsammanträde med ministern tidigare samma dag.

Vid rådets möte i december förklarade Sverige att man avser att stå utanför samarbetet om den europeiska åklagarmyndigheten. En majoritet i EU-nämnden hade ställt sig bakom denna ståndpunkt.

När det gäller samråden om *ekonomiska och finansiella frågor* samrådde regeringen ett antal gånger under året med nämnden om kommissionens paket om bekämpning av skatteflykt. Kommissionen presenterade sitt meddelande om åtgärdspaketet i januari, och paketet består i sin tur av olika typer av åtgärder, bl.a. ett direktivförslag om skatteundandraganden. Regeringen fick i februari stöd av en majoritet av nämnden för sin inriktning inför en första diskussion om åtgärdspaketet. I maj fick regeringen stöd för sin linje när det gäller en del i paketet, direktivet mot skatteundandragande, med en avvikande mening från ett oppositionsparti. Direktivet om skatteundandraganden antogs i juli, men redan i oktober överlämnade kommissionen ett förslag till ändringsdirektiv om hybrida mismatchningar med tredjeländer. Regeringen fick stöd för sin hållning när det gäller ändringsdirektivet.

Nämnden diskuterade även vid ett par tillfällen under 2016 det arbete som hade inletts under 2014 med den europeiska investeringsfonden (Efsi). Regeringen fick stöd för sin linje.

Frågan om kampen mot terrorismfinansiering har också lett till diskussion i nämnden. I början av 2016 antogs rådsslutsatser om kommissionens åtgärdsplan om kampen mot terrorismfinansiering. Det fanns stöd för regeringens ståndpunkt. Som aviserats i kommissionens åtgärdsplan presenterades därefter ett förslag om en revidering av fjärde penningtvättsdirektivet, och förslaget behandlades i nämnden under hösten 2016. Regeringen fick stöd för sin hållning i nämnden.

Inom områdena *sysselsättning och socialpolitik samt hälso- och sjukvård* har regeringen vid flera tillfällen samrått med nämnden inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Regeringen fick vid dessa tillfällen stöd för sin ståndpunkt i nämnden. Vid samråd den 10 juni lämnade samtliga oppositionspartier avvikande meningar, dock oliklydande varmed regeringen fick stöd för sin linje. Diskussionen rörde bl.a. en fråga om lägre trösklar in på arbetsmarknaden.

Vidare har nämnden vid två tillfällen behandlat frågan om en s.k. europeisk pelare för sociala rättigheter. Regeringen fick stöd för sin ståndpunkt i nämnden. Vid båda tillfällena hade dock flera partier oliklydande avvikande meningar. Diskussionen kretsade bl.a. kring frågan om att inrätta en sådan pelare.

Nämnden har också fått löpande information om och diskuterat kommissionens förslag till ändring av direktiv om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster. Regeringen fick stöd för sin linje i nämnden. Flera partier hade dock en avvikande mening. Diskussionen rörde bl.a. behovet av att utvärdera genomförandet av andra regler innan man ändrar utstationeringsdirektivet.

Under året har regeringen vidare samrått med nämnden om rådsslutsatser om lika möjligheter för hbtj-personer. Det fanns stöd i nämnden för regeringens ståndpunkt.

På *energiområdet* har nämnden ett flertal gånger behandlat EU:s energionion, bl.a. en strategi för energitrygghet samt energionionens externa dimension. Vid samtliga tillfällen har nämnden gett sitt stöd till regeringens ståndpunkt.

På *telekommunikationsområdet* har nämnden behandlat frågan om bestämmelser om grossistledet på roamingmarknader. Vid samrådet den 25 november fick regeringen enhälligt stöd för sin ståndpunkt.

När det gäller området *jordbruk, fiske och livsmedel* har nämndens ledamöter vid flera tillfällen behandlat kommissionens stödåtgärder med anledning av den svåra marknadssituationen för EU:s mejerisektor. Vid samtliga tillfällen gav nämnden stöd för regeringens linje. Några partier anmälde oliklydande avvikande meningar.

Nämnden har vidare behandlat förslaget till kommissionen från Sverige, Danmark, Nederländerna och Tyskland om att inrätta en EU-plattform för djurskydd. Regeringen fick stöd i nämnden för sin linje.

På *miljö- och klimatområdet* behandlade nämnden bl.a. EU:s ratificering av Parisavtalet. Vid nämndens samråd inför det extrainsatta miljörådet i september fick regeringen stöd för sin ståndpunkt om att anta beslut om EU:s ratificering av Parisavtalet.

Vidare har nämnden vid två tillfällen behandlat kommissionens förslag om ett reviderat system för handel med utsläppsrätter (EU ETS). Vid båda tillfällena fanns stöd för regeringens ståndpunkt. Flera partier lämnade dock, vid ett eller båda tillfällena, oliklydande avvikande meningar. Frågor som var föremål för diskussion handlade bl.a. om reduktionsfaktorn och marknadsstabiliseringsmekanismer.

Nämnden har även behandlat kommissionens förslag till förordning om ansvarsfördelning mellan medlemsländerna för utsläppsminskningar (ESR) och förslag till förordning som inkluderar utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) inom ramen för klimat- och energipolitiken fram till 2030. Regeringen fick, efter ajournering av sammanträdet och revidering av sin ståndpunkt, stöd för sin ståndpunkt av en majoritet i nämnden. Några partier anmälde oliklydande avvikande meningar. Diskussionen rörde bl.a. ambitionsnivåer för minskade utsläpp och nationellt självbestämmande i skogsfrågor.

Stockholm den 28 april 2017

På EU-nämndens vägnar

Åsa Romson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Åsa Romson (MP), Eskil

Erlandsson (C), Marie Granlund (S), Börje Vestlund (S), Johan Büser (S), Johnny Skalin (SD), Lawen Redar (S), Johan Hultberg (M), Pavel Gamov (SD), Désirée Pethrus (KD), Mathias Tegnér (S), Emanuel Öz (S), Olof Lavesson (M), Maria Abrahamsson (M), Jonas Sjöstedt (V), Maria Weimer (L) och Helena Bouveng (M).

Avvikande mening

Angående årsboken anmäler Sverigedemokraterna avvikande mening och hänvisar till det yrkande som kommer framföras till Utrikesutskottet genom följdmotion på regeringens skrivelse om verksamheten i den Europeiska unionen 2016 (Skr. 2016/17:115).